

17

:

i .

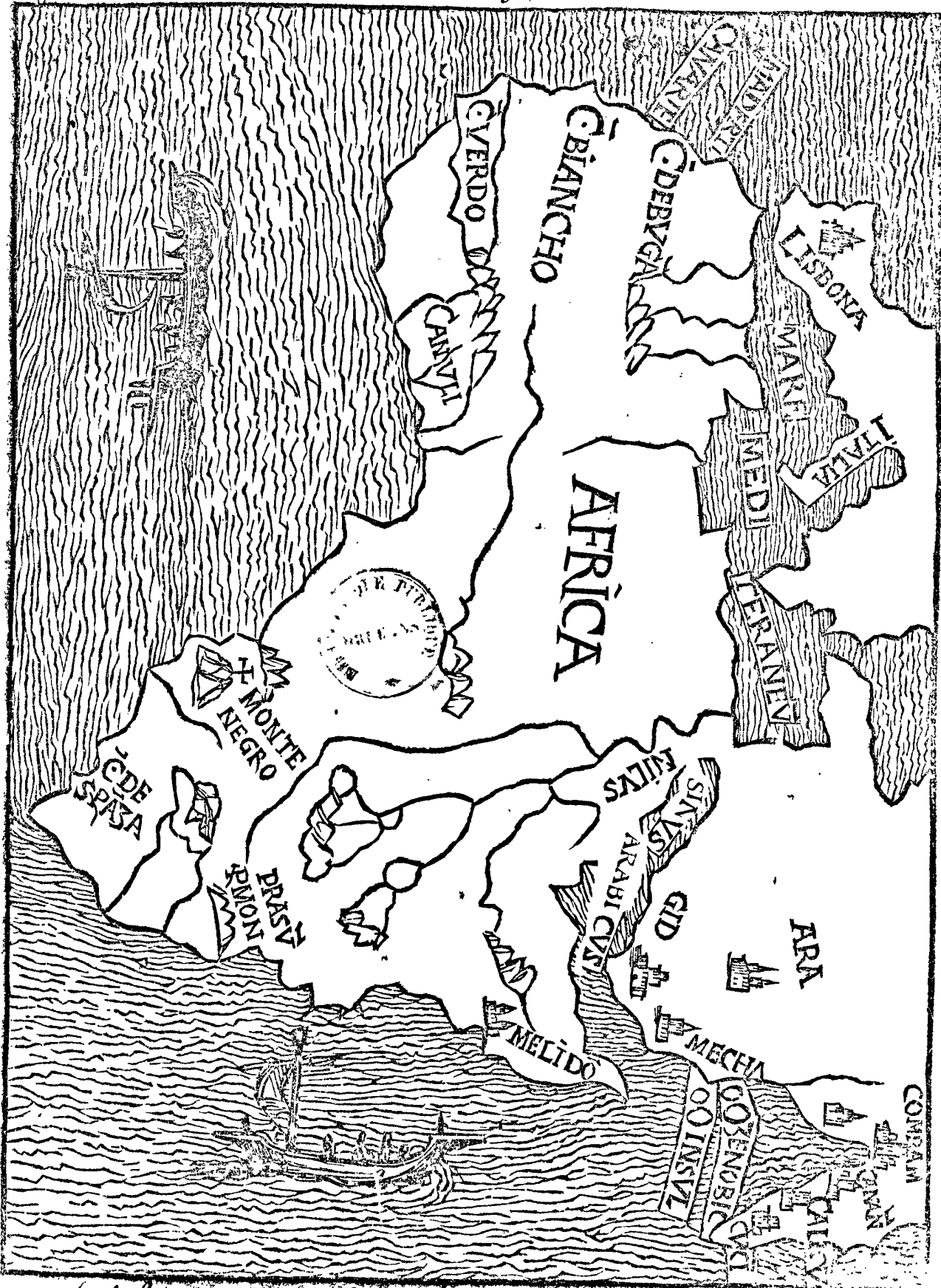
9

. r 3

1 2

gnerant Portugallens & Lintaniam gndia & in
 dem occidentem & demum ad aquilonem.

fratrum Minorum Religiosorum, Conventus Aureliae

Carta Noga

ad scriptur 1659

Presbyteri Francisci Tanti Cornigeri Epigramma Ad Iafredum Ca-
rolum. Delphinatus Præsidem & Mediolani Senatus Vicecancellariū.
De Itinerario Portugallensium. Ab Archægelo Careualensi Latinitate
donato.

Ecce tuo auspicio factus liber iste latinus
Prodit: ut hunc omnis lingua latina legat
Auspicio Iafrede tuo mirabitur omnis
Per nostrum hūc orbem: quod nouus orbis eat.
Hactenus ignotas gentes: ignota locorum
Nomina: das nostris conspicienda oculis.
Insulæ in oceano uariæ: quas torrida semper
Zona premit: quarum mentio nulla prius:
Diuerfos populos: linguas: moresq; uirorum:
Vltra q̄ quisq; credere possit: habent.
Sed tu: quo pauci melius penetralia mundi
Norunt: quo terræ nemo marisue situm:
Hoc fieri non posse negas: Dubitabile tanto
Assertore operis credimus esse nihil.

Magnifico Domino Iafredo karoli .I. V. cōfulto Delphinatus præfidi:
ac Mediolāi uicecācellario: uiro eruditissimo: Archangelus Madrigna
nus Careualensis: ordinis cisterciensis. S. D. P.

D Emini Iāpridē Iafrede præfes clariffimæ: in corōa doctoz ui
roz crebro audir ab eruditorib⁹: eū te eē de quonræ ætatis
mufæ plurimū sibi polliceri poffent: utpote qui unus totus
fis litteraz addictus honori & emolumento: nam ut reliqua sciens præ
teream: quæ sunt abs te præclare gesta: ne surgat epiftola in illiada ma
gnā: de cosmographia tantū sermo fiet: cuius cum fueris tu illustrator:
non iniuria quicquid luminis & decoris ab annis uiginti fufcepit: id to
tum tibi refert acceptum: Quandoquidem eam ab fitu & fqualore sub
leuafte: prius enim iacebat: ftertebat: ac fi lethargo laborauiffet: excitari
nequibat: tu unus accessiffi miferatus iacturam tam conducētis doctri
næ: manum porrigens: excitauiffi nedum: fed & excitatam condecorau
iffi decentiffime: quid plura: uel ab ipsis gadibus uiros eruditos & peri
tos nautas accerfiuiffi nulli impendio parcens: modo cosmographiæ cō
ducibile arbitrarere: & ubi intellexiffi doctrinam huiufmodi de fideri
bus ueluti de magnete ferrum pendere: abfolutiffimos fiderum confi
liarios adhibuiffi: ut nihil abs te defiderari poffet: quod ad ornatum &
cultum cosmographiæ pertineret: & quoniam de fideribus habita ē mē
tio: non abfonum effe crediderim fi tui marci antonii cadamuiffi lau
denfis patritii fiderum interpretis nihil nō meminerim: hūc enim uirū
abfolutiffimum ab folo patrio euocauiffi: in tuorum contubernaliū
numero adnumeraiffi & fortunis nonnullis honeftauiffi ac infigniui
iffi non mediocriter: tum ob doctrinam (quia doctiffimus doctis femp
fubfcribis & faues) tum uel maxime ob probitatem & integritatem:
quoniam ita doctos amas: quam qui maxime: fi tamen doctrinam pro
bis ac compositis moribus condiuerint: Illud fapientiffimi falomonis
identidem dicētans in hominem malignum fcientia non introibit: is igi
tur Marcus Antonius fyderum fitu nulli prope fecund⁹: tuo iuffu com
plufculos erudiuit: reddiditq; ex indoctis doctiffimos: & tuo nomini
æque ac fuo peperit æternitatem: & cum nihil reliqui tibi feciffes ad
abfolutiffimam cosmographiæ cognitionem: & tibi nota effent omnia
ad fimetriā: q; de fitu orbis fūt exarata: nā pliniū: ftrabonē: mellā pōpo
niū: folinum: ac Herodotū: & fi q; funt alii. legiffi nō folū: fed & plegiffi

Iafredus ka
roli illustra
tor Cosmo
graphiæ

Marcus
An. cadamu
ffus iterpres
fyderum

Salomonis
fcitum

Pars orbis
ptolomeo
incomperta

Romani lati
ne ab uberibus
loquebatur

Romani ser
monis maie
stas

Latia lingua
media dicta
est

Franciscus ta
uellus mati
sconensis se
nator medio
nalenis:

Franciscus bal
tius senator
mediolanen
sis

rursus & itez: censuisti tamen aliquid adhuc superesse: quod mortales
de cognitu orbis desiderarent: eam uidelicet orbis partē quā ptolo
mæus ingenue fassus est nescires: & ideo incognitā nuncupauit: hæc igi
tur nostro æuo ab lusitanis est peragrata nō indiligenter & scriptis de
mandata pulcherrime: uerum sermōe illitterato: qui suapte natura histo
riæ splendorem eluminat: apud te presertim q̄ romano sermoni a pue
ro aslueuisti: tu itaq; ut abs te desideraret nihil: qđ ad cultū & schema
cosmographiæ spectaret: hunc libellū: quē appellarunt portugallēsum
itieriariū. iur̄ latii abs me donari uoluisti: quippe qui sciebas ex Quinti
liano: cicerone: gelio: & Tranquilo: ac pliniis duobus: hūc morē loquē
di: quē ifantes cū lacte sugunt eū esse aduentitiū nec naturalem: alii uer
naculā linguā: alii uulgarē: illitteratū alii sermonē appellāt: quocunq; no
mine censeatur ab barbaris certe hunc loquēdi morē mutuati sum? : q̄
autē prisca romani ab uberibus nō aliter quā latine locuti fuerint: argu
mento sunt tot comœdiæ totq; tragœdiæ in promiscuū populo spectā
te acte: & illud Quintiliāi: In primis inq; id est obseruādū: ne uitiosus
sit sermo nutricibus: quod eximie obseruatū est ab cornelia gracchorū
parente: ne assuescerent pueri sermoni: qui dediscendus foret aliquādo:
quod uero & mulierculæ & pueri his comœdiis & tragediis interfue
rint: ut sunt plauti: & Terentii: & aliis in scæna gestis quā plurimis: ad
stipulatur Ciceronis auctoritas: si inq; uersus quispiā una syllaba lon
giore aut breuiore profertur mox exhibitur & explodit: tu igitur qui
hæc omnia iam pridem adamusim nosti: nō passus es diutius hunc li
bellum illitterato sermone loqui sed romāo: ut etiam ab alienigēis (qui
uernaculam nostram linguam nesciunt) intelligeretur: ea est enim ro
mani sermonis maiestas: ut quoscunq; etiam: cuiusuis sint idiomatis
conciliet: nec abre latina lingua dicta est media utpote: quæ miro mo
do inter nos & barbaros mediet & magna cōmercia conflet: Iui igitur
ad te uenerabundus: candidissime iafrede: ut tua iussa capefferem: uo
catores habui uiros te profecto dignos & quidē clarissimos: eosdemq;
senatores: primus igitur Franciscus cognomento tauellus: natione gal
lus. patria matisconensis: gente nō obscura uirq; a prime eruditus ac ui
tæ integerrimus: cui multus es in ore: (nam cum uirū clarum nominat
sub nomine Iafredi definit) is me hortatus est impense ut te uirum can
didissimum adirem: obiturus quicquid mandauisses: accedebant alte
rius Francisci cognomēto baltii hortamēta: q̄ cū sit uir acerrimi genii

& doctrinæ multiplicis: ac probitatis non uulgaris: iter tuos merito ad
 numeratus est: ac fortunis compluribus honestatus. nec defuit Io.
 Mayna uir probissimus idēq; doctissimus: i quem tot arcana regia emo
 riant: ut tibi præsto essem identidem mihi persuadēs: hi omnes deside
 rium excolendæ cosmographiæ: tum uel maxime obsequēdi tibi: id
 præcipue curabant: ne diutius res protraheret. te ergo domi consaluta
 ui de musis (quæ tua est natura) loquentem: excepisti me honorifice ul
 tra q̄ par fuerat abs te præsertim uiro tantæ auctoritatis & doctrinæ:
 duxisti me in tuum musæum: ut arcana illa cosmographiæ aperires & mi
 hi: Eo tecum in cubiculum musis oib⁹ exornatum. Nam hæ sunt tibi p
 auleis: & stragulis proq; uasis corinthiis ac cælatiis: ptolomeū ptulisti:
 p statuis uniuersum orbē i membrāis elegātissime depictū: ostendisti:
 tūc me iā iam gestientem abs te haurire doctrinæ nōnihil collocauisti
 ante ipsum uniuersum: iussistiq; ut orientem contuerer: quo facto: psua
 de tibi inq; te eē i occidēte & habere a dextra meridiē & a leua septētrio
 nem: & arrepta uirgula q̄ sceptrū referebat: sic orsus es affabilissime: sin
 gulas orbis ptes uirga denotās: hic est inq; oceanus: cui a celeritate ac
 pnicitate eximia nomen inditū est: huic terra: instar insulæ innata: am
 bit ppea orbē uniuersū: hic ocean⁹ dī mære atlāticū abatlāte maior mō
 te: q dorso fere cōtinuo mauritaniā metit donec oceanū attingat: cui⁹
 uertex semp est niualis: q; nemorib⁹ inhorrescit rupibusq; asperat: &
 arida sqalet humo: ieiunacq; nec herbida: & uirga nōnihil pducta ostē
 disti qualdā āgustias īgrediētis freti. hæ sūt ais herculis columnæ: dictæ
 gades: hic calpe & abila mōtes olim cōiūcti: nūc aquar; feruore seiūcti:
 is locus uarie denominat: alii gaditanū fretū: alii herculeū: alii alio mō
 appellāt: at greci porthmon dicūt: hic mare terras subintrat abigitq; lit
 tora cedētia: quo cū est acceptum deuoratis: ūdeq; terris i immēsa ua
 stitatē ptēdit. Scitoq; cū ē īgressū a dextra aphricā: a leua europā: a frō
 te uero asiā habere. hoc igit mare undabundum gradu citatissimo ad he
 lespōtum cōtendit: & ibi nōnihil cum terris occurrētib⁹ reluctat: qb⁹
 supatis rursus se expandit i ppōtidem: inde ad bosphor; pfificit thra
 cium de hīc ad pōtumeuxinum: demū ad bosphor; cimeriū: donec palu
 di coniūgat q̄ meotis dī: & lingua sciticha temerida: ppea a multis dī mī
 maris: ab eis pferri q̄ adfirmāt nostrū mare inde ortū habere: & demū p
 fretū gaditanū effluet i oceanū. Viderit tamē eruditiores: quōiā de hac
 re aliū alia sensere: & īprimis ptolomeus arbitrat mare nostrū effluere i

Io. Mayna
 A. secretis
 uir

Ocean⁹ un
 de

Descriptio
 orbis

Atlas mons
 Herculis co
 lumnæ siue
 gades
 Angustias
 itroituq;
 uenientis
 Maris: nos
 fretum gre
 ci uero por
 thmon ap
 pellant
 Palus meo
 tis lingua
 scytharum
 temerinda
 dī ut plinio
 placet li. vi.

Ampelusia
 p. montoriū
 uitib' cōsitū
 Aphrica q̄
 dripartitur
 Duæ egipti
 Cur ptolo-
 meus mari
 erithreo di-
 uidit asiam
 ab aphrica
 Herodotus
 de nili ortu
 nemo habet
 quod refe-
 rat
 Alexandria
 multæ ab
 alexandro
 magno con-
 dite
 Syria
 Iudea pale-
 stina:
 Iordâis flu-
 Ensenii pu-
 dicitie addi-
 cti
 Iope oppi-
 d.m.

oceanū p̄ fretū hērculeū senfere: nihil minus quantum colligere quī
 ex lectione multorū alteri sententiæ ad stipulari plures cēleo: in eā tanais
 exonerat fluuius citatissimus: & rursus rediisti ad mare atlanticū paucis
 recensens quæ dixeras: hunc ordinē seruans: uidelicet mare atlanticum:
 fretū gaditanum: mare n̄rum: helespōt': ppōtis: trhaci' bosphorus: pō-
 tus euxinus: bosphorus Cimerius: pal' meotis: tanais: & iteꝝ uirgā sub
 ducens ad fretum herculeum regressus es: & ibi nihil non immoratus
 aphricam (ut bono omine a dextra auspiceris) describebas: hic ais
 ē p̄ nōtoriū āpelusia: qđ extimū plinius appellat: ī mare atlanticū pro-
 minēs: hic tige oppidū a quo tingitāica regio: hic Antei regia: & nō lō-
 ge ab ea epta delphi mōtes: Aphrica q̄ dripartit' ī mauritaniā: numidiā:
 Aphricā minorē: & cirenaicā regionē: ab ea: cathabatmos uallis deuexa
 quæ est ī libya: post libyam ægip' utraq; iussisti q; ut aīo attentiore ob-
 seruare quæ de ægip̄to referres: & illico subdēs ais ī descriptiōe orbis:
 alii distermināt ab Asia Africā nilo: q̄ frequētiōr ē auctoz; sn̄ia: uerum
 un' ptolomæus ne scinderet ægip̄tum: ponēdo duas ægip̄tos: mare eri-
 threū p̄ termino pōit iter Asiā: & Aphricā: tu uero sequere quēcunq; li-
 bet quoniā nihil ad Cosmographiā: mō utrunq; scias: ubi uero ad nilum
 deuenisti plura diseruisti de fluminis mira natura: causas icrementi refe-
 rēs: & subridens illud herodoti in mediū adduxisti: uidelicet de nili or-
 tu nemo hēt qđ referat: adeo disceptāt auctores: illud tamen addidisti
 eximiū flumē eē q̄ppe qđ (ut asseuerabas) uicē madidi cæli supplet ir-
 riguū admodū statis anni t̄pibus: ostēdisti ipsum ī mare libycū exonera-
 re ostiis nouē: & ibi ab cāopicum sitā ab Alexādro macedōe urbē præ-
 clarā: adiecisti q; ei' nominis ī toto orbe plures eē urbes: ī ægip̄to unā:
 in syria apud Issicum sinum aliā: ī scythia aliā supra tanai: ubi aræ Ale-
 xātri: unā ī Carmania: duas ī sogdiana puicia: aliā ī ægeo pelago phri-
 giæ minoris: in arachosia aliā: sequēs itaq; littora ad sirbonē lacū deue-
 nisti ubi syria auspicas: & ibi iudea palestina christiāi nominis p̄clara:
 ubi hierosolime: ubi iordâis fluuius: q̄ lacus tres efficit genasaret: uideli-
 cet & tiberiadis: aspaltitēq; ī quo fluitāt oīa: q; nihil gignit præter bi-
 tumē: ubi ierico balsami ferax: ubi ensenii gēs addicta pudicitia: quæ ue-
 p̄ immensum sæculoz; spacium cessantibus puerperiis pennat: & rursus
 ad littus: azotum peregrinoz; portum: & mox iope oppidum antiquissi-
 mum: ante inundationem terrarum conditum: & paulo post apoloniā
 syriæ casaream stratonis: ptolomaidem: tyrum: & sidonem: in phenicia

ac tripolim ostendisti: donec deuenisti ad antiochiam de qua latius loquens dixisti patriarchalem adhuc sedem esse & oli romanorū præsidū syrie regiam: aperuisti et̄ ibi eē sinum issicum: in quem effluit issus fluuius: ubi darius ab Alexādro macedone magna hominum strage fusus est: propterea in memoriam tantæ cladis illatæ ab Alexandro urbs ibi condita est de nomine uictoris: moxq; brachium tauri in illo syrie flexu in mare excurrēs terrasq; diuidens uirgula demonstrauisti: dixistiq; amanum mōtē uocari & ciliatiam ab syria disternere: post id brachiū: ciliatia: pamphilia: licia: caria: ionia: eolis: & troas: & phruges usq; ad helespontum minorē asiam occupant. nec prius ultra progressus es: q̄ de tauro mentionem feceris honorificam: dixisti enim surgere in extremis indie & uaste attolli: iugocq; perpetuo totam asiam metiri: donec nostra maria contingat: huncq; plura brachia (ueluti ramos) emittere & fere mediā asiam disternere: mōq; Imaum: modo caucasū: aliquando paropanisum appellari: taurus tamen usq; quaq; is est auctore plinio innumerarū gentium arbiter: qui ubi exit i pelag^o terras dirimit: & rursus descripto tauro monte rediisti ad helespontum: oram ponticam in asia describens & ordine quidem miro: nam aiebas post helespontum: bitiniam & ibi chersonesus propontidis nō incelebris: ubi olim fuit urbs cyzicus asia nobilissima mœnibus arce & turribus marmoreis quasi roma altera: cui meminit Ouidius libro primo de tristibus his uerbis.

Huncq; propontiacis herentem cyzicon oris:

Cyzicon emoniae nobile gentis opus:

Pluracq; de eius celebritate ex. xxxvi. Plinii deprompsisti: ut sunt illa de delubro: deq; lapide fugituo: ac de septē turribus: quas greci eptaphonas appellant: ob id qd̄ numerosiore repercussu acceptas uoces reddūt: unde echo dicta est: eam alii aeris filiam dicunt: deinde mariamdenos usq; ad carambicum promontorium (quod petunt Ciconiae pontum traiectionis) deinde paphlagoniam: calibes populos campos temisereos: fluuium termoodunta: & trapezunta portum celebrem orae ponticae: ubi Rex turcharum classē fabricatur eximiam: & tandem usq; colchida deuenisti: ubi phasis insignis fluuius: ubi olim uelut aureum ab serpente peruigili accuratissime custoditum: Descripta igitur ora littorali in asia maris nostri: iterum ad fretum gaditanum reuertisti: diserens facundissime hispaniā tripartitā fore: aliam beticā: quæ confinis est gadibus: lusitaniam aliam: quæ Ana fluuio disternatur.

Antiochia
sirie ad sinū
issicum

Issus flu. ubi
dari^o castris
exitus est
Aman^o mōs

De tauro
monte

Imaus.
Caucasus
Paropanis
sus

Chersones^o
Cizic^o urbs
Eptaphōes
Echo aeris
filia

Mariamden
ni
Carābicum
promontoriū
Termoodō
flu.

Colchis
Phasis flu.

Hispania tri
partita

a betica : reliquam uero tarraconensem: quæ ad pyreneos montes ter
 minat hispaniã: percurrentesq; galliam narbonensem: usq; ad rodani ho
 stia deuenisti: & inde ad uag; italiæ terminũ: & eadẽ genuã ligurũ præci
 puã urbẽ (notissime frenatam ab rege galliarũ) demonstrauisti: & eius
 maris littora legens: pisas: & postremo romam (olim rerum dominã) de
 inde Neapolĩ: & rhegiũ brutioꝝ adnotauisti: & rursus a Venetiis orsus
 sinus adriatici littora cursim pcurristi: nam post tergestum liburniam &
 illiricum collocauisti: & post eas prouincias dalmatiam: & in ea magnã
 apolloniã e regione hidrunti usq; ad acro ceraunios montes: & statim epi
 rum: & ambraciã sinum: & ibi nicopolim: & actiũ (monimẽtũ antonia
 ne cladis) post acarnaniã: etholiãq; descripsisti usq; naupactum: & ibi si
 nus corinthiacus: rion dictus. donec isthmon attingas. post isthmon pe
 loponeson designauisti achaiam laconicam: meseniam: helida: usq; pata
 ram: introrsus uero fere in umbilico peloponesi archadiam: unde deriuat
 tur alpheus miræ naturæ fluuius elidam ciuitatem præterfluens: & iu
 xta pisam decurrens demergit tandem: & subter mare defluens: ex pelo
 poneso in fonte aretusa: Siciliæ .i. siraculis se artolit: & deinde fluit in
 mare siculum ut est apud maronem eneidos tertio:
 Alpheum fama est huc helidis amnem.
 Ocultas egisse uias subtermare: qui nunc.
 Ore aretusa tuo: siculis confunditur undis:
 Nec preteruisti archadiam: priusq; dixeris in ea esse lerneam paludẽ: ubi
 hercules hidram mactauit: relicto peloponeso migrauisti in helada: ubi
 megara: & athenæ clarissimæ: ubi aulis grecorum cõiurantium in troia
 nos statio: ubi termopilarũ angustia: ubi thebæ insignes: ubi beotia:
 monuistiq; ne cũ imperitis unq; boetiam pferrem sed beotiam: dixistiq;
 eã a uocibus denominatã fuisse: quoniã eo fere mortales omnes cõtende
 bant ut oracula adirent ac ea cõsuleret: addidisti etiam hellada ab home
 ro dici acheam: dixisti non longe esse claros montes pelion: olimpum: &
 osiam: ad sinũ pelagicum: trãscurrens thesaliã: ubi pelasgi & macedoniã
 usq; ad nestum fluuium peruenisti: qui thraciam a macedonia disterminat:
 rursus per thraciam bizantium deuenisti: nunc constantinopolis: &
 turcæ seruit nolens: nec prius ultra pgressus es: q̃ nō nihil de helespon
 to mentionem feceris: dixisti inibi iniectas fuisse cõpedes neptuno: ab
 Xerxe: strato mari nauibus: cui adeo inumerus fuit exercitus ut ipsũ ga
 nũero nō poterat: spatio mēsu ferant: & de bosphoris abobus adduxisti

Genua

Roma
Neapolis

Dalmatia
Acrocerau
nii montes
Epirus
Rion nomē
maris
Isthmos iter
ægeũ & io
niũ equora
Alpheus flu
mire nature
Virgilius ter
tio eneidos

Termopila

Beotia un
de

Nestus flu
Bizantium
Helespontus
Hic xerxes
neptuno cõ
pedes inie
cit

in medium aliquid: eosq; denominari a traiectu bouum aiebas: Quonia
 adeo ibi arctatur mare: ut uel bobus sit meabilis transitus: & altrinsecus
 exaudiri latratus canu & auiu cantus: & inter duos orbis comertia hu
 manae uocis manere: nisi id ipsum auferant uenti: pliniu tuum (qui tibi
 multus est in ore) testem: immo auctore adducebas: & oram pontica le
 gens ad hemu montem deuenisti ubi mesembria. Regia heredis turca
 rum: & inde ad istrum famigeratum flu. qui & danubius dicitur quiq;
 oritur in retis montibus: ac retiam: uindeliciam: noricu: panonia utraq;
 datiam: & misiam fere utraq; praeterfluit: & tandem ostiis quinq; in
 pontum exonerat euxinu: Istro itaq; relicto ad thaurica chersonesum
 migrauisti: & ibi sinus est dromos achileos dictus: in quem borystenes
 fluuius scythie limpidissimus & climatū fere ultimus emoritur: relicto
 cimerio bosphoro per paludem meothicam usq; tanaim excurrentes: per
 uenisti ad alexandrum: & caesaris aras (suorū nominū monumenta nunq;
 intermonitura) & ibi declarauisti mihi duas ee sarmatias: in europa alte
 ram: & alteram in asia. & rursus ad oceanum athlanticum celerrime re
 diens insulas nostri maris insigniores describebas: balearicas primo ma
 ioricam & minorica contra hispanias: inde ad corfica & sardiniam appli
 cuisti: siciliam uero adeo laudibus extulisti: ut diceres horreum Ro. qua
 doq; fuisse & italiae adiunctam aliquando: ueq; interuentu freti auulsam:
 de scopulis quoq; scylla & carybdi ex tuo maroe haec referebas carmia:
 Ast ubi digressum sicule te admouerit ora:
 Ventus: & angusti rarefcent claustra pelori.
 Laeva tibi tellus: & longo leua petantur.
 Aequora circuitu: dextrum fuge littus & undas.
 Haec loca ui quondam & uasta conuulsa ruina
 Tantum eui longinqua ualet mutare uetustas.
 Dissiluisse ferunt: cum protinus utraq; tellus
 Vna foret: uenit medio ui pontus & undis
 Hesperium siculo latus abscidit: artiaq; & urbes
 Littore diductas. angusto interluit estu.
 Dextrum scylla latus: leuum implicata carybdis
 Obsidet: atq; imo baratri ter gurgite uastos
 Sorbet in abruptum fluctus. rursusq; sub auras
 Erigit alternos: & sidera uerberat unda.
 At scyllam caecis cohibet spelunca latebris.

Bosphori a
 bouu traie
 ctu
 Inter duos
 orbis huma
 ne uocis co
 mertia
 Hem^o mos
 ilter siue da
 nubius
 Taurica
 chersonesus
 Borystenes
 flu.
 Alexadri &
 caesaris ara
 Sarmatiae
 due
 Balearicae i
 sulae
 Corfica
 Sardinia
 Sicilia

ora exertantem & naues in saxa trahentem : & reliqua que sequuntur ut
breuitati consuleres: nec prius trinacria abiuiſti q̄ de Etna flagrante ni
hil non dixeris: & rursus ab tuo marone Ex tertio Aeneidos mutuabaris
carmina.

Portus ab accessu uentorum imotus & ingens.

Ipse sed horrificis iuxta sonat Etna ruinis

Interdumq; atram prorumpit ad atera nubem

Turbine fumantem piceo: & candente fauilla

Attollitq; globos flammaram & sidera lambit

Interdum scopulos auulſaq; uiscera montis

Erigit eructans: liquefactaq; saxa sub auras

Cum gemitu glomerat: fundoq; exestuat imo

Diseruisti etiam icēdii causas id efficere: uidelicet terras desudantes sul

phur: ut ueste in campania: dicebasq; in etna concuas esse terras sul

phure plenas concitariq; ex speluncis uentū: & ex uento ignem: & cum

sulphur sit summope ignis appetens: maxime flante uento conflagrat

etna: arte & natura adiuuantibus: inde ad cretam (quæ candia dicitur si

ue candax) seprum dirigens te continere nō poteras quin effusus in

eius præconia plura referres q̄ angustia temporis pateret cum p̄sertim

per id tēpus doctorū uiroꝝ turba te præstolare: ut (que tua est huma

na natura) tecū pranderet tu tamen cursim de insula Crete plura dixisti

referens quæ maria allatrent multiiuga: ut mirthou egeū: ioniū: & car

patium: dixisti eam producere maluaticum uinū: sacharon: & alia præ

clara: necnon noctuarum impartientem: & altricē iouis: ad uirgiliū tuū

rursus ibas: hæc de creta carmina proferens concinissime.

Creta iouis magni medio iacet insula ponto

Mons ideus ubi & gentis cunabula nostræ

Centum urbes habitant magnas: uberrima regna

Maximus unde pater: si rite audita recordor:

De mari ægeo quoq; cōplura retulisti sinū præstantissimū fore diciq;

ægeum ob id q̄ inter tenedum & chiū (ianuensiū pfugiū) insulas: saxū

sit effigiem capræ referens: quam græci ægona appellant: ægeum ergo

diciē a forma capræ: inde rhodum deuenisti: qui carpatio mari innatat:

ab rhodo ciprum præclaram insulam excurrēs: dixisti ibi fore cithereā

urbem: quam ferunt uenerem tulisse: de hinc ueluti uectus equo perni

ci i arabia deueniēs mare erithreū demōstrabas: i eoq; multa miratu nō

De etna

De creta

De egeoma
ri
Egeū unde
Cipr^o insula
Erythreum
mare

indigna & imprimis pisculum quendam referebas: quam adfirmat uirum esse
 tatarum: ut etiam naues onerarias sistat in mari: ruant ueti licet: & sauiat
 pcella: tamen undabundi maris compescit uires: & id efficit qd ancho
 ra in reuocabili pondere iacte assequi non possunt aliquando: mensura
 est bipedalis hecneida graeci appellant: nos uero remoram: nec prius
 desisti loqui de sinu arabico qm dixeris non longe: ab eo hoc est inter sinu
 pscum & arabicum ee mecham: ubi maumethis arca uisitur introrsus itinere
 diez trium: deuenisti tandem ad sinu pscum: & ibi paululum immorat
 iusisti ut attentius tuum sermonem obseruare: ingens illic esse toti orbis
 umbilicum: & ut maiorem adhibere tuis uerbis fide: pntinus duxisti ab for
 tunatis insulis lineam parallelam per sienem usq; ad extrema india. rursus
 alteram lineam ab aquilone in austrum ducens re ipsa demonstraui ubi
 dictae lineae coincidissent fecissentq; angulos rectos & aequales ibi p
 cul dubio umbilicum fore uniuersi: hoc declarato de urbe quoq; calichut
 quae non longe est a sinu pscico plura commemoras: dixisti ibi delicias ppe
 humani generis fore: & quicquid e quo uita carere non possit humanior:
 nusq; ee praestantius: & i primis aromata omne genus: margaritas etiam
 & lapillos preciosos ppe innumeros: Elephantosq; turritos: quibus bi
 ni uel terni uiri infidentes bella coficiunt accerrima: & cognitum inibi no
 strum christum quamuis non ad regulam adseuerabas. aliaq; complura miratu di
 gnissima: adiecistiq; ad haec presbiterum iohannem ee citra sinu arabicum in
 aphrica ethyopiae inferioris: & ipsum habere coterminos nigris dicio
 nis guineae regni: quos subegit olim rex lusitaniae: alibi uero regnum meli
 de: alibi autem soldani regna nilo adiacentia: postremo uersus nras barba
 rias reliq; aphricae: haec oia ex itinerariis portugallensium sedulo ac coposi
 te depromebas: addens sub memorato presbitero Ioane fore regna qsi
 innumera: & christum ibi coli non indiligenter. demum ad taprobanam deue
 nisti insulam: quam ex plinio & reliquis cosmographis appellatione antictio
 num fere altero orbe ee dicebas: ibiq; pleraq; memoratu digna: ut sunt
 aurifera flumina: & gemiferi amnes & in motibus aurifodine & dicebas
 septentrionem non uideri: eiusq; loco aues succedere: & alia complura qm scies
 praetereo ne i uolumen aliqd magnum exeat epistola: & iterum rediens unum di
 gressus fueras iberniam & albionem insulas demonstraui: adfirmabasq; bri
 tania esse iter septentrionem & occidentem: qm facit ne ora gallici littoris orbe
 terminet: ut iqt solinus finis erat orbis: ora gallici littoris: nisi britania i
 sula nome pene orbis alteri mereret: unde uirgilius. Et petit toto diuisos

De pisce hec
 neide siue re
 mora

Mecha
 Persic sin

De urbe ca
 lichut

De regno
 praebiteri
 io.

Taprobana
 insula sanc
 tra ab icolis
 dicta

Ibernia
 Albion siue
 britania
 Solinus
 Virgilius

Hircanum
æquor
Gāges
Indus
Euphrates
Tigris

orbe britānos: hæc est dicta ē albion insula a quibusdā albis montibus: qui euntibus ad eam primo appent: deinde a britone rege britania dicta: pauloq; ultra progressus hircanū mare clandestinos retulisti hēre ortus: uerum hāc rem nōdū nobis satis colliquefcere: & ni obstitifset uerecūdia docti cet' q; tecū de mor' prāsurus erat: demonstraturus eras & gāgē & indum: & euphratē & tigris flumina cantatissima: & i italia eridanū aprie famigeratū: nec pri' tamē parocho (is est cōiuii magister) patefecisti ianuā: quā de italia nonnulla præclara carmina mutuatus es: miraq; concinitate ea decantans his uerbis.

Italiae laudes

Sed neq; medorum siluæ ditissima tellus
Nec pulcher ganges: atq; auro turbidus hermus
Laudibus italiae certent: non bactra: nec indi:
Totaq; turriferis panchaia pinguis harenis:
Hæc loca non tauri spirantes naribus ignē
Inuertere satis immanis dentibus idri:
Nec galeis: densisq; uirum seges horruit hastis
Sed grauidæ fruges: & bacchi massicus humor
Impleuere: tenent oleæ armentaq; læta.
Hinc bellator equus campis sese arduus infert
Hic uer assiduum: Atq; alienis mensibus æstas
Bis grauide pecudes: bis pomis utilis arbes.
Adde tot egregias urbes: operumq; laborem
Tot congesta manu præsumptis oppida saxis
Flumina quæ antiquos subter labentia muros:
An mare quod supra memorem: quodq; abluit infra
An ne latus tantos: te lari maxime: tecq;
Fluctibus: & fremitu insurgens benace marino:
An memorem portus: lucrinoq; addita claustra:
Atq; indignatum magnis clamoribus æquor:
Hæc eadem argenti riuos ærisq; metalla
Ostendit uenis: atq; auro plurima fluxit.
Hæc genus acre uirum marfos: pubemq; sabellam:
Assuetumq; malo ligurem: uolcosq; uerutos.
Extulit. hæc decios: marios. magnosq; camillos
Scipiadas duros bello: & te maxime cæsar.
Salue magna parens frugum: saturnia tellus

Magna uirum: iussisti propterea ut carmina ediscerem patriæ iclitæ: q̄b̄
 decantatis: rursus adfuit parochus & promus adfirmantes horam ap
 petere prandii: parata esse iā oīa: cetūq; doctorū uiroz; aduentauisse: da
 pes (nō qdē opiparas sed frugales) inexpedito fore: & merū prope ob
 stupefcere (erat enim bruma quo tpe Argent rigore cuncta) tu tandem
 (ut es uir modestissimus) ne te diutius: q̄ par foret: decētissima docto
 rū uiroz; cohors opiretur: in cenaculū contendisti: ubi honorifice exce
 ptus ab doctis: primum aqua manibus data stantibus (ut mos est apud
 nos) discubuisti: innuēs senioribus ut in locis accūberēt honoratiorib̄:
 tu enim uetere & laudabili galloz; more primos semp̄ aspernaris accubi
 tus. Tum illati sunt pugillares ex nucleis pinneis & sacharo pastilli: mox
 q; ifcitia bubuleis sociata linguis eis dēq; salitis. post hæc assū uitulinū
 & tosti lepores duo iusulento nescio quo madefacti: cum malis asyriis
 illati sunt. post eos iusulata offa ex frustis panis in iure pingui: caseo
 uetere: pipere: & cinamomo cōditis. demum inferunt salagma condita
 nea: ea sunt oliuæ cadis cōditæ: & feniculi: hæc oīa cibi appetentiam fa
 ciunt: sed gulā nō irritant: postremo illati sunt galli gallinacei alio liquo
 re aspersi cum elixis carnibus ac pomis citreis: nouissime parmensis ca
 seus cum tostis pyris prædium clausit: & is finis tue frugalitatis fuit: qui
 nō uiuis ut comedas: sed comedis ut uiuas: a lotis manibus p̄ bellariis &
 secundis mensis oībus. Plinius allatus est necnon magnus ptolomeus:
 & condicō dimissæ sunt habene uiris doctis: ut q; q; in medium aliquid
 scitu dignum afferret. aderant enim philosophi: poetæ: astrologi: & ora
 tores: In philosophia facius cardanus præsidebat: astra uero summe calle
 bat Marcus Antonius cadamustus: excellebat in poesi Nicolaus picens
 uir cōpositissime doctrine & moribus sanctissimis. at cæsar sacus un⁹
 hæc omnia nouerat .i. philosophiam: astra: & prosam & uorsam: mi
 rum est q̄ sit huic uiro ad oīa prōptū igenium & ad omnē occasionem
 paratum: quicqd in medium adduxeris: ita probe nouit ut credas eum
 meditatū fuisse: & ut paucis absoluā: qcqd explicandū suscepit (nihil
 excipio) ad id unū natus esse uidetur: adeo concinne: docte: & apliter di
 serit de oīb̄: nec id prætermisserim eum ita atticæ loq; ac si ortus & al
 tus athenis foret. aderam & ego omniū indoctissimus q; uelitabar cum
 lelio philosopho: quicq; ueluti male uocalis anser oloribus inter se suauiter
 concinentibus obstrepebam: succensebat mihi lelius memorat⁹ gra
 uitim ferens q; in eius sententiam calculū haud ponerē: & iam iratior

Parochus
 Promus

Gallorum
 mos laudabi
 lis discuberi
 di

Frugales da
 pes
 Facius car
 danus
 Nicolaus pi
 cens
 Cæsar sacus

Faci^o carda
nus

Marcus An
tonius cada
mustus

Scitum salo
monis

Nichola^o pi
cens

Franciscus
corniger

Cæsar facus

Io. Iacobus
gilinus uir
eloquentie in
finite

Io. Antoni^o
cusanus pre
stantissimus
medicus

Lācin^o cur
tius uir spe
ctatus

(ut uirum nosti) minitabatur. Tu uero uix excādescētē (alioqn ameni ingenii) cōpescuisti modestissime uoluistiq; ut facius de natura & fato nonnihil afferret in medium: q; ut tibi morē gereret plura ex philosopho rū oraculis p̄misit: & qdē doctē tū Marcus antōius de astris optime dise rens contendebat Sidera homines ad cōplūscula inclinare: sed nō cogere: ne tolleret liberę arbitriū. ne ue potētia diuinę detraheret aliquid. & illud salomonis scitum oportune adducebat : uidelicet sapiens domina bitur astris. Post eum Nicolaus picens uir non penitēdus: & utriusq; ser monis eruditissimus: ludebat carminibus & adseuerabat uatē egregium non ab arte sed a natura esse: & maximum deorę munus dicebat eē extē poralitate: quā ut aiebat mater peperit memoria : & usus rez; parens genuit : hūic ad stipulabatur Franciscus Corniger: qui tā facile nec ine rudite carmina expuit : ut non iniuria illud ouidianum de eo dici pos sit: q; qd conabar dicere uersus erat: Orationem solutam Cæsar facus adeo extulit: ut diceret sine ea uix hominum genus mitius posse confi stere: nam fere cūcta quę meditamur: quę ue cogitamus: & fere oēs no stri animi conceptus: oratione soluta explicamus: quid enim aliud sonāt philosophorę decentissimi cet? quid astrologorum secte? quid historię: sibi uolunt aliud q; compositam: cōcinnā: & copiosam: & bene curatam orationem? Quā uni cæsari sacro miro applausu assensi sunt omnes. ade rat & Io. Iacobus gilinus hō eloquentię ppe īfinitę ac eruditiōis ingen tissimę: quem in stilo dicendi egregio pauci imitantur: sed admirantur oēs. aderat & Io. Antonius Cusanus medic^o p̄stātissimus q; nō ut pleriq; alii: galenū solū & hypocratē nouit: sed & elegātiores artes omnis colit. Nā pręter q; q; philosophus est insignis: & nihil ip̄m latet quod ad salu tem hominū attineat: perinde ut ægris mortalibus salutem & uitā conci liet : ueluti aesculapius q; sp̄iā: id plus habet etiā nū: q; humaniores litte ras callet: q; q; maxime: & has tantas uiri uirtutes cōdecorant suauissima cōsuetudo: mellifluus sermo (ut alter nestor) & ipse aspectus affabilissi mus: quo maiorē morbi partē mox tollit: ubi assidet ægris: facitq; ut uix ægritudinis tedeat egros: diū boni q; char^o est hic huic: urbi famigerat^o supraq; referre possim: adeo ut ubi ipse d̄ uita alicui^o hæsitaauerit ultra nō sit uiuēdum: & si forte uixerit quispiam: deo tantum referat acceptum: Aderat & Lancinus curtius uir perpaucorum hominum: qui si philoso phiam: si carmen: si cuiusuis doctrinę genus spectaueris numeros oīs elegantissime implet: quid quod extēporalitate & sermonis concinitate

ac humanissim^o morib^{us} reliquas ois dotes (qbus ubertim honestat^{em})
 exornat ad simetriam: Aderat & Io. Franciscus musicola q quãti sit ab
 uiris p^{ro}bis & doctis faciund^o ipsum agnomen declarat: aderat & fabi^{us}
 Ro. uir lectiõis multiplicis ac doctrinatãte: ut nõ ab re consumatissi
 mus dici queat: aderat & Alexander Minutianus huius urbis decus: q
 sua doctrina ppe inumeros patritios reddidit clariores. Et ut aliquan
 do finia: si usq^{ue} sũt muse p id tẽp^{us}: cũ suis nẽorib^{us} & fõtib^{us}: & ut ita dixe
 rim cũ sua oĩ supellectile ad te cõmigrauerãt: nec prius cõtio soluta ẽ
 q̃ citarissimus ueredarius ab regulo ambasia ferens litteras aduenerit:
 tũc ut es uir multi pens:ratus tabellarium aliqd afferre magni momẽ
 ti: cõdicto musas secedere tantisp^{er} uoluisti: dũ reuerentissime mãdata
 regia excipes: sed qd ego cãdidissime Iafrede: tãq^{ue} mãt igressus puehi
 me i altũ sentio: referã ergo pedẽ: & ad ceptũ op^{er} redibout tibi obse
 quar. Exhibunt igit hã nauigationes quã nuprime abs me tuo iussu la
 tinitate donatã sũt tuo fretã auxilio: nec cuiusuis nasum formidabũt:
 quandoquidẽ is es tu q integritate uitã: & doctrina locupletiori: iã ei^{us}
 loci es apud mortales fere oes: cuius esse possunt uel p^{ro}bissimi qcuinq^{ue}:
 rumpat inuidia licet: adeo te geris i oĩbus præclarũ uirũ: ut nec ipse
 liuor taxare gesta tua queat: sitq^{ue} ppea ut quacũq^{ue} suscepis ptegedã:
 ea nullo turbine cõuelli queat: & plura licet minus sint exculca: quia
 tam: en tibi dicant uiro sapiẽtissimo præclara uideãtur: Erit itaq^{ue} hãc
 epistola tuã absolutissimã uirtutis testimonium aliquod: nõ explica
 tio laudis: quoniã tot sunt tua præconia & imprimis quã tibi abs iuẽ
 debent: ut lõgiore egeãt subselio: maiorẽq^{ue} imorationẽ expetant: nec
 hæsit cordi mihi: p id tẽpus tuarũ laudũ historiã texere: quoniã cõper
 tũ habeo iã pridẽ: te tua uirtute satis ac super clarũ fore: neq^{ue} uiri i lit
 teris pro letarii prædicatiõẽ egere: nã ut ẽ in ueteri adagio: uino uẽdi
 bili suspẽsa hedera nil op^{er} ẽ, sed heus tu uir doctissime uereor ne sis
 occupatior q̃ ad has meas nugas descẽderẽ queas: uerum ubi tuã huma
 nissimã naturã pensratius expendo: persuadeo mihi haud difficulter
 te mea nedũ lecturũ sed & perlecturũ humanissime: qui comitatis hu
 mãtatisue norma es exactissima: uale doctorum uirorum præsidium.
 Mediolani kalendis Iuniis, M.CCCCC.VIII.

Io. Frã. mu
 sicola
 Fabius Ro
 mãus uir ce
 leber
 Alexander
 minutianus
 uir clarus
 Musã cum
 ne. moribus
 & siluis ad
 Iafredũ cõ
 tenderant
 Citatissim^o
 ueredarius
 karolus am
 bassia regul^{us}

Vetus adav
 gium

FINIS

Præbiteri Francisci Tanti Cornigeri epigramma ad Archangelum
Careualensem Interpretem.

Quis melius librare homines scit præside nostro?
Qui tibi quo fierent ista latina dedit?
Est doctrina tibi: facunde gratia linguæ.
Atq; stilus nouus est: ois ut iste nouus
De se nemo igitur tantum præsumat: ut ipsum:
Cuius es inuentor speret habere stilum.

Io. Fran. Quintiani Stoe Iambicon. Ad Archangelū Careualensem
Interpretem.

Volumen ecce candidum emergit recens
Exasceatum: & elegans: & lympidum.
Externa sunt hic oppida externum solum:
Variiq; mores adfatim reconditi
Parua est tabella maior at sententia.
Vt lecta uisis sit opus anteponere
Olim patentes mulciber trinacrius
Terras: sonorum pelagus: axes coelicos
Elementa cuncta feruidi cœlauerat
In clypeo achillis: attamen maior labos
Et uisa uirtus maior est archangeli
Et cur: tonantis mulciber fuit deus
Et sculpta tantum uisa sunt præsentibus:
Mortalis autem noster est archangelus
Diuina quanquam phama conscendet polos
Mox scriptæ cuncta nota sunt absentibus:
Vt qui uolumen legerint noscent loca.
An credis ergo dignior mortalibus
Sit: qui labores superet & uiuens deum:

Index subsequentis operis

Primis qui sulcauerit oceanum meridiem uersus	cap. i.
Quæ inuitauerint Aloisium Cadamustum ut terras nigritarum uiseret.	cap. ii.
Quo anno soluerint biremes & triremes a gaditano freto: & quibus uentis uela fecerint.	cap. iiii.
De portu sancto: & de eius distantia: & ubi nascitur sanguis draconis: & quo modo fit: & de melle ibi dem optimo.	cap. liii.
De Portu Monericht: & Medera insula & quantum absit a portu sancto.	cap. v.
Quid Medera significat: & de syluestribus columbis: qui hominum conspectus non formidant: & de pauis albis: de saccharo primæ decoctionis: & de uuis procerioribus: quæ maturescunt circiter sanctam Hebdomadam.	cap. vi.
De decem canariis insulis: & de earum distantia ab Medera.	cap. vii.
De Oricello herba: qua insciuntur uestes: & de hircino corio: & de Idolis trium Insularum: & de emnentione totius orbis insula: deq; earum principibus: ac multiugis moribus & de eo q; nemo ducit uxorem uirginem: nisi stupretur a principe: & de feracitate insularum.	cap. viiii.
De capite albo quantum abest a canariis: & de sinu Dargino: & aliis nonnullis arenosis terris: & de Hodeno scalis barbarorum.	cap. ix.
De moribus incolarum Hodeni: & Atambut: & de animalibus quæ inibi uisuntur: Item de mercibus eiusdem & de equis qui commutantur in mancipia: de mercimoniis Lusitanorum in sinu senegæ: de Azanegorum moribus: & imprimis de eo q; sunt egregii fures: mendaces: & supra omnem lidē proditores.	cap. x.
De obesis & præpinguibus mulieribus mammas proceriores habentibus: & de conspectis primo nauigiis: quæ eius regionis incolæ credidere fore animalia: uel certe phantasmata quæpiam: & de permutantibus sal absq; congressu: & de imperio Mellis cum suis distantis: & de eis qui sunt sub ipso æquatore.	cap. xi.
De eo quod Rex mellis nixus est astu & insidiis scire: qui forent hi: qui adeo hominum commercia despiciunt: ut etiam in mercimoniis nihil coram agunt: & quo modo comperit eos habere labrum inferius promissum usq; ad pectus: sed exulceratum: & de aurifodinis: & de porcelletis: quæ succedunt loco monetæ: deq; compluribus aliis scitu dignis.	cap. xii.
De eo q; locupletiores eximie coluntur ab omnibus: & de mulierum cultu: & de armis incolarum: q; ibi non pluit nisi ternis anni mensibus: & de magna uillocustag: adeo ut cœlum insubret.	cap. xiii.
De sinu senegæ: qui feracem ab sterili disternat: & de uiris subcineritiis.	cap. xiiii.
De incolis sinus senegæ: & quō regem præficiūt: & de moribus eorum & imprimis de consuetudine erga coniuges.	cap. xv.
De sude primorum Nigritarum: deq; eorum habitu.	cap. xvi.
De eo q; sunt loquaces: & uirtutis suæ iactatores: quos <i>απειθαλογοι</i> græci appellant: q; mēdaces & fallaces plurimum sunt: tamen appulsis haud noxii: sed hospites admodum.	cap. xvii.
Quomodo congressi sunt illis: & quæ sint eorum arma: & de regno Gambraë plura.	cap. xviii.
De regno Senegæ: & eius conterminis.	cap. xix.
De Principe Budomelis & mercimoniis.	cap. xx.
Quomodo Aloisius petit regnum Budomelis: & ibi acerrimos comperit natatores.	cap. xxi.
De domibus: & rusculis: ac coniugibus Principis.	cap. xxii.
De aulicis Principis Budomeli: deq; eius regia.	cap. xxiii.
De ueneratione qua utuntur erga principem: & modo aduendi Principis.	cap. xxiiii.
De Moschea. i. delubro principis: & de modo colendi Idola: deq; ritu sacrificiorum.	cap. xxv.
De frugibus eius regni Senegæ: q; maturescunt trimestri: deq; uino optimo palmis expso.	cap. xxvi.
De oleo ad tria conducibili: deq; multiugis fructibus: & nonnullis aliis.	cap. xxvii.
De serpentibus imanisissimis. adeo ut solidas hauriant capras: deq; serpētū incantatoribus.	cap. xxviii.
De innumeris animalibus syluestribus: & præsertim de Elephantis: & camelopardalis.	cap. xxix.
De psittacis multiplicibus: deq; aliis auitorum generibus: & comprimis de Anseribus: & Gallinis.	cap. xxx.
De Emptoris & mercimoniis eorum: deq; mira gente: & de albicantibus christianis.	cap. xxxi.
De equis qui ob obesitatem pereunt: deq; eorum sceno: & equorum fascinatoribus.	cap. xxxii.
De mulieribus tripudiantibus: & aliis mirabilibus.	cap. xxxiii.
De Musicalibus instrumentis: & de regno Gambraë: ac capite uiridi: ubi Antonietus Lygur: & Aloisius cadamustus conuenere.	cap. xxxiiii.
De sinu Captis uiridis cū tribus insulis: deq; Bio flu. & habitantium moribus: & de Pagina nauiga	

tionis primo loco facta: deq; Turcimanis,	cap. xxxv.
De quodā magno flu. & quid sint Almadia	cap. xxxvi.
De contractu & commercijs Almadiarum & nostrarum nauium	cap. xxxvii.
De decreto Praefectorum & nauitarum.	cap. xxxviii.
De septentrione: & alijs Stellis: deq; eorum hyeme,	cap. xxxviiii.
De regione Gambræ: deq; eo q; Antonsetus & Aloisius conuenerunt ut simul naues adirent regio- nes: & de locis quæ adiuere.	cap. xl.
De loco dicto ad duas palmas: & de sinu Gambræ: deq; insula sancti Andrea: & de eorum princí- pijs	cap. xli.
De muneribus datis principi Batimansa: & de eius regionis mercibus: deq; remigijs nostris ab simili- bus: & alijs nonnullis	cap. xlii.
De habitu: & moribus eorū: & de pcerissimis arboribus: & de modo capiēdi Elephátos.	cap. xliiii.
De membrjs Elephantis: & de Equino pisce,	cap. xliiiii.
De sinu casamanſæ quantum absit ab sinu Gambræ	cap. xlv.
De capite rubeo: De sinu Sanctæ Annæ: deq; sinu Sancti Dominici: & de flu. q; latitudine parer M. xx.	cap. xlvj.
Quomodo sospites rediere in Hispaniam	cap. xlvii.
Quomodo nouas nacti sunt regioes: & de sinu Besegna: & de capite uergæ cū suis distātijs. ca. xlviii.	cap. xlviii.
De capite sagres cū quibusdam denominationibus aliorum capitum ac linuum: deq; insulis: & mori- bus hominum: necnon mulierum terebratas aures habentium: deq; eorū uictu.	cap. xlviiii.
De palmarum flu. & de sinu fluminū: deq; capite multorum	cap. l.
Numerus Nauigiorum quæ soluerunt ab Vlybona uasco Praefecto: & quando rediere uasco apud caput uiride existente,	cap. li.
De ægritudine nauigantium. & de tellure nouiter cōperra: deq; aurifero flumine,	cap. lji.
De situ urbis calechut: & quō christiani inibi baptizant: deq; eius rege: & apparatu regio: necnō de legatione Praefecti ad regem.	cap. liii.
De negotiatoribus: & gubernatoribus regijs: & ubi multifariam aromata nascuntur: deq; eorum moneta.	cap. liiii.
Quādū urbs culta fuit a christianis: & de numero nauium eo comueantium: deq; earum forma: & q; eo contendunt ubi est magnus lapis: & de precio aromatum: & de unonibus: & baccis allatis in Lusitaniam.	cap. lv.
De mari Erythreo: & de Mecha: deq; monte finai: & uino eretico in calechut: & q; ab annis. lxxx. co contendunt Mercatores.	cap. lvi.
De cibis regis ac populi calechut: deq; regionis piscibus & equis.	cap. lvii.
Quo rex factu equitet: deq; maurorum christianorum habitu: & quantum distet urbs Calechut ab ulybona: & quanto tempore absoluunt iter: & de numero repertarū insularum opera regis Hyspa ntiarum: & de cognitione nostræ fidei & Pape.	cap. lviii.
De eo q; sunt iustitiæ obseruatiissimi: & de aromatibus ubi nascuntur: deq; sinu habitato ubi Saphiri complusculli inueniuntur.	cap. lviiii.
De terra Iudæa: & ubi habitat Presbyter Ioannes	cap. lx.
De templo ubi demones uisuntur: & de instrumentis nauigandi	cap. lxi.
De Elephantis ad prelium non ineptis: deq; regis Portugallia instituto.	cap. lxii.
De classe regis Emmanuel: & de loco ubi trophæum dedit Praefecto classis: deq; eius successiuo itinere.	cap. lxiii.
Quomodo naues actæ uel tempestatis in diuersa dilapsæ sunt.	cap. lxiiii.
De erecto altari: deq; pane ex radicibus confecto more Pardorum hominum,	cap. lxv.
De Psitacis multiugis: ac uersicoloribus: & de ingenti pisce & de tellure nouiter reperta,	cap. lxvi.
De quodam comete: deq; submersu quattuor nauium.	cap. lxvii.
Quomodo Praefectus classis allocutus est consanguineum regis melindæ.	cap. lxviii.
Quomodo Praefectus locutus est amice cum rege Achilox habitis saluis conductibus.	cap. lxix.
De litteris & muneribus missis ab rege Lusitania ad regem melindæ.	cap. lxx.
De mari Erythreo: & Persico: deq; mecha & alijs nonnullis,	cap. lxxi.
Quomodo Praefectus classis regem calechut adiuit.	cap. lxxii.
De habitu & gloria regis calechut.	cap. lxxiii.
De muneribus missis ad regem: deq; obsidibus datis: & incommodo eorum,	cap. lxxiiii.
De moribus incolarum Calechut: & de eis quæ fert regio	cap. lxxv.
De negotiatoribus: deq; aromatibus quæ conuehuntur Babyloniam: & inde Alexandria.	cap. lxxvi.
De strage Christianorum & maurorum.	cap. lxxvii.
Quomodo naues profectæ sunt Cuchinum.	cap. lxxviii.

Deregno canone ubi Christiani honorifice sunt excepti.	cap. lxxix.
De naue submersa in sinu Melindæ.	cap. lxxx.
De reditu sospitum nauium in patriam.	cap. lxxxi.
De pondere & moneta illorum.	cap. lxxxii.
De locis unde exportantur aromata in urbem calechur.	cap. lxxxiii.
Quomodo Rex Hispaniarum expediuit. lili. celoces: quibus prefecit Columbum.	cap. lxxxiiii.
De inauditis insulis compertis per columbum.	cap. lxxxv.
De insulis vastissimis Ioanua & nella: necnon hyspana.	cap. lxxxvi.
De conductioib9 Hyspanæ insulæ.	cap. lxxxvii.
De moribus Canibalorum.	cap. lxxxviii.
De uiris inibi dimissis qui explorarent insulam.	cap. lxxxix.
De eo quod columbus ubi rediit in Hyspaniam dictus est admirans: & ab regibus honorificèissime exceptus est: expedita rursus clauis: cui prefectus est.	cap. lxxxx.
Quo Admirans cū Classe. xvii. nauium Soluit ab Vlybbona: & quod nouas insulas reperit.	cap. xci.
Quomodo Admirans peruenit ad Hyspanam insulam: & suos comperit uitam exuisse.	cap. xcii.
Quomodo Admirantis german9 ultus est de hostibus: & de compluribus repertis ab eo.	cap. xciii.
De flu. aurifero & de compluribus aliis.	cap. xciv.
De oppido extracto ab Admirante in prædicta insula.	cap. xcvi.
De eo quod creta arce diui Thomæ admirans. concessit ad aurifodinam.	cap. xcvi.
De mirabilibus repertis ab Admirante.	cap. xcvi.
Quomodo reges omnes Hyspanæ insulæ reddidit uectigales.	cap. xcix.
De regibus: qui desciuerunt ab rege Hyspaniarum ob malefacta Hyspanorum.	cap. c.
De arce condita apud aurifodinam: quam auream appellant.	cap. ci.
De tribus nauibus: quæ tulerunt comæatus cum mandato regio: ut aurifodinas incolerent: & reges qui nostros contructauerant mitterent in Lusitaniam.	cap. cii.
Quomodo Rex Aurifodine effectus est uectigalis	cap. ciii.
Quomodo superarunt reges qui desciuerant ab nostris	cap. ciij.
De nouis insulis repertis deq; uarietate morum.	cap. cv.
De reditu Admirantis ad Hyspanam insulam	cap. cvi.
De discordiis repertis ab Admirante in insula	cap. cvii.
Quomodo Admirans: & eius germanus in pedicis ferreis missi sunt in Hyspaniam	cap. cviii.
Quomodo Alõssus niger socius Admirantis nouas insulas reperit: deq; earum ritu: & morib9.	cap. cix.
De locis amenissimis: de diuersarum gentium moribus ab Alfonso repertis.	cap. cx.
De reditu Alonssi in Hyspaniam: & de allatis unionibus: deq; congressu canibalorum.	cap. cx.
De nauigatione Pinzoni socii Admirantis: & eius inuentu.	cap. cxii.
Quomodo Pinzonus nactus est æquor potu suaue: deq; nonnullis aliis rebus.	cap. cxiii.
De epistola Albertici Vesputii loco prohemii.	cap. cxiiii.
De ordine nauigationis: & temporis.	cap. cxv.
De distantia capitis uiridis usq; ad id loci: quo deuenerunt:	cap. cxvi.
De moribus: & natura illarum gentium.	cap. xvii.
De feracitate soli: & tempeste cæli.	cap. cxviii.
De fidentibus: quæ sunt iuxta polum antarticum.	cap. cxviii.
De eo quod hemispherium repertum non quadrat opinioni philosophorum.	cap. cxx.
De forma quartæ partis terræ compertæ.	cap. cxxi.
Quomodo hic liber dictus est dies tertius	cap. cxxii.
De excusatione Albertici: deq; eius instituto.	cap. cxxiii.
De audacia eorum: qui plura: q̄ par sit scire uolunt.	cap. cxxiiii.
De exemplo litterarum. d. Grecici. d. Venetorum: legati apud regem portugallia.	cap. cxxv.
Exemplum litterarum. d. petri pasqualigii. D. Venetorum oratoris apud regem Portugallia: & in eis de itinere ad aquilonem factu.	cap. cxxvi.
De litteris. d. Francisci sagittæ Cremonensis ad. d. Petrum Pasqualigum.	cap. cxxvii.
De litteris negotiatorum Hyspaniæ ad colybiatas correspondentes suos.	cap. cxxviii.
Quomodo Ioseph Indus post stragem Christianorum apud urbem Calechur nostras naues cõscẽdit: & uenit Vlybbonam: & inde Romam.	cap. cxxix.
De forma corporis Ioseph: & de eius urbe Caranganoræ: quam alii garangollam dicunt: & quid sint gentiles.	cap. cxxx.
De triplici hominũ genere gentiliũ Caranganoræ: deq; delubris & ritu eorũ sacrificandi.	cap. cxxxi.
De moribus regis Caranganoræ: ac optimatum: deq; moribus: & cultu suarum uxorũ: & ubi india auspiciatur: & q̄ inibi sunt complures christiani.	cap. cxxxi.

- De domibus Caranganoræ deq; Pontifice eorum maximo: ac Cardinalibus: Episcopis: ac reliquis
 sacerdotibus: qui ecclesiis inibi moderantur. cap. cxxxiii.
- De habitis sacerdotum: de consecratione: & quo modo humant corpora: deq; eorum celebritatibus
 & ibi sunt uiri eruditissimi. cap. cxxxiiii.
- Sub qua parte caeli sit urbs Caranganoræ: & quando est eis hyems: & quomodo naues fabricantur:
 & quas regiones lustrat. cap. cxxxv.
- De eorū moneta: & unde eruant aurū: deq; hominū moribus. & eorum longiore uita: & de feracitate
 te regionis: & quibus armis utuntur: quæ ue animalia habeant. cap. cxxxvi.
- De pane: & herbis: ac arboribus eorū: & imprimis de palma: quæ producit quadrigenos fructus: ut
 deliect uinum: acetum: sacharum: & oleum. cap. cxxxvii.
- De modo conficiendi prædicta: & de aromatibus: quæ inibi nascuntur. cap. cxxxviii.
- De urbe Calechur: deq; eius habitatoribus: necnō de moribus: ac mercibus eorum: & de regionibus
 nostris inibi nominatis. cap. cxxxix.
- De descriptione regni Cambaiæ: deq; insula Ormus: cum pluribus aliis regionibus: & præsertim de
 Guzerat regione cap. cxl.
- De situ urbis Cambaiæ cum aliis locis Maritimis: & de rege eius: deq; Aromatibus: & mercibus
 eorum. cap. cxli.
- De rege Narfindæ: & Cumari cum quibusdam aliis capitibus: & q; ibi ecclesia est Sancti Thomæ:
 deq; duabus insulis celeberrimis uidelicet Saylam: & Taprobana. cap. cxlii.

F I N I S

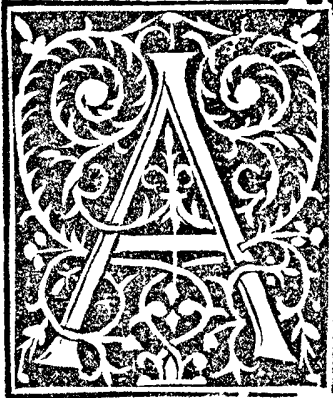

Ad lectorem

Sed quoniam fieri non potuit qui festinus impressor aliquid (uti
 assolet) inuenteret: te non nescium esse uolui: capite nono & ui-
 gessimo: ubi fit mentio de elephantis: Camelopardales uerbum
 desiderari: quod ex indice: qui in fronte operis est: cognosces: sicq;
 esse legendum. sunt & Camelopardales: & alia ingentia animalia:
 uerum syluestria. Præterea negotiatorum Hispaniæ epistola: cu-
 ius initium est Ex relatu eorum: quæq; caput. cxxvi. efficit præ-
 postere posita est: nam ordo historiæ exposcit: ut. xx. octauum su-
 pra centesimum locum obtineat.

I
ITINERARIUM Portugallensium ex Vlisbona i Indiam nec
non in Occidentem ac Setemprionē : ex Vernaculo sermone in
latinum traductum. Interprete Archangelo Madrignano Medio
lanense Monacho Careuallensi.

Io. Mariæ Vicentino Montaboldus Francanus salutem.

VDIREM nunc libens mi Io. Maria quo
rundam sententiā: qui Plinium extra omnē
aleam positum : ac sermonis utriusq; aucto
rum scriptorem præstârissimum ob id pro
caci: & illo ore temerāt: quod uidelicet ni
mium ascita: ac prope incredibilia: hec sim
lia ueri (ut mentiunt ipsi) i historia natura
adducat: arguūt ppter ea uirum tantū men
dacii non alia magis de causa: q̄ quia earum
rerum memorabilium: ac dignarū scitu me

Laus & de
fētio Plinii

minit: quarū ipsi prorsus sunt expertes: argumento q̄ nusq̄ sint: si hic
non reperiuntur. Quorū sententiā: ac temeritas q̄ sit contemnenda :
ac reiciēda: utpote nullius pensi: præsens ad remotiores partes orbis
nauigatio: & illarū imprimis: quæ hæctenus fuere nobis inaccessæ: clari⁹
(ut aiunt) Phcebo declarabit. Nā si a nobis adite regionis partes attē
tioꝝ apud te animo expenderis: si locorum situs: si omnifariā animalia:
si arbores: si metalla: si gemmas: si & alia id genus compluscula specta
ueris : comperies profecto cum Plinii memorabilibus (adsit uenia di
cto) fere contendere : si tamen in dicendi stilo nactæ forent alterum
Plinium: Licet enim res illustres sim denarraturus: q̄a tamē Lusitana
lingua & demum Ethrusca referuntur: quæ splendorem totius histo
riæ eluminant: minus ne dixerim ponderis: sed uoluptatis proculdu
bio sunt habituræ: ut tute ex usu rerū multarum: ac lectione multipli
ci melius iudicabis: & eorum dicta refelles: qui his duntaxat fidem ad
hibent: quæ oculis subdidere: quam rem ut libentius nauares : nauiga
tionē hāc edidi: tibiq; nūcupaui: Tū quia Asiam oēm: & Europā fere
lustraui. In rerum tatarū uariēte id seligas: qđ dignius miratu cen
sueris: tum uel maxime ut nouarū rerum percipidi earūdem: q̄ auidif
simi lectores: te non iniuria absine amari intelligant. Vale.

B

Primus qui sulcauerit oceanum meridiem uersus.

Cap. I.

Aloisius
Cadamust^r

Um ego Aloisius Cadamustus e Venetis patriciis primo
animum induxerim sulcandi eius oceani: qui a freto Gadi
tano per insulas Fortunatas: & Ethiopas: inferiores uersus au
strum tendit: cūq; ibi pleracq; scitu cognituq; non idigna deprende
rim ut fiat testatum posteris animo mihi hæsisse: hactenus incomper
ta quærere: & adire inaccessa: prout rebus memoria suppetet: excipiã &
subsequar calamo: donec earū memorabiliū rerū: quæ uidi: & locorū
quæ corã adiuui: uerã prorsus efficiã historiã: quæ oĩa si nostris cōferan
tur: alterū profecto orbem efficient: & si ea forte min^o ordinate absme
describentur in rerum tantarum uarietate: non sum tamen defuturus
quin historiã uerã denarrem: & ubi fere incredibilia & prodigiōsa
occurrent (licet uera) temperabo tamen de industria & sciens citi^o nō
nulla sum pretermisurus q̄ uel minima citra ueritatem relaturus.

Alter orbis

Infãs Don
Hurich

Primus igitur qui memoratū oceanum: & Ethiopiam supradictam
adire est aggressus post prothoparentem nostrum Adam (unius Pli
nii historiã excipio). Is fuit nostro æuo Illust. d. Infans Don Huric
natus Lusitaniæ Rege Illustrissimo. Don Ioanne: qui quidem Prin
ceps Infans licet sui nominis præclara: & prope innumerabilia per
censeri possent: prudens preteribo omnia in presens: id unum haud
pretermiserim quod christi seruatoris nr̄i almæ fidei eximie studuit: &
nihil magis i uotis gessit: q̄ nomē xp̄anū ab barbaris: & dei hostib^o asse
rere: matrimonii expers fuit: adolescentiam suam castitate mira hone
stauit: domi: & militiæ strenuus: Mauros sæpenumero fudit: & bello
clarus euasit: Cum itaq; eius genitor dissolutionem corporis. sibi im
minere conspiceret annorū iam plenus: prius naturæ non concessit: q̄
saluberrimis præceptis filium monuerit: ut uidelicet: sacratissimam
christi fidē aīo icōcussio illibatoq; coleret: nec deesset suis uotis quib^o
stituerat christi hostes debellare: & sancto nomini reddere subiectos:
adiiecit etiã ad hæc ut Lusitaniæ gētis: & imprimis patritie cordate me
minisset: & ut paucis absoluã: sæpe dict^o Illust. Don Huric patris mo
nitis libēs audiuit: fato iã functo parēte: fratre tamē patrocinate: q̄ Re
gno ætatis cōcessu successit: huic nomē fuit Dō Daruth: cui^o auspiciis
mauros male accepit: q̄ id regnū occupat: qd̄ fesse dicitur: qd̄ qdē re
gnū icipit ab āpelusia p̄mōtorio Mauritiã nō lōge: a Gadib^o: & mari

Don Da
ruth

atlantico alluitur: & uergit ad austrum: Singulis igitur annis ex instituto mauros lacefcens Celoces suas mittebat quoad ad id promontorium deuentum est: quod caput de non appellatur ab incolis: arguimento q̄ qui ultra dictum promontorium iuere non sunt regressi: & ibi prisca Nautæ terminum semper constituerant suæ nauigationis: hucusq̄: Itaq̄ Celoces Principis deuenere nec aulse sunt ueterem terminum excedere. Quæ ubi Principi sunt renunciata animum accendunt magis peragrando orbis. Instituit propterea rursus ceptam prouinciam persequi: & Promontorium capitis de non: aliquando transcendere diis fauentibus: quoniam Celoces Lusitanæ omnibus oceanis Liburnicis eximie præstant: & cum iam ad id opus nauandum præsto essent nonnullæ Celoces: censuit non difficulter posse nauigare uastum oceanum. cupiens admodum loca hætenus inaccessa adire: & novos populorum Affricæ ritus uidere: quibus omnibus exploratis in promptu haberet Mauros pro arbitrio profligare: & suæ ditioni addere. Iussit itaq̄ Celoces ternas expediri: tum armamentis cum etiam comestibus fere omne genus: quibus uiros strenuos præfecit: qui dicto Principis audientes profecti sunt: & dictum promontorium capitis de non: littus haud deserentes. per centum fere miliaria præteriere: & cum nihil præter incultam tellurem: ac omni habitatore uiduam comperiissent: domum regrediuntur. Cum igitur princeps de nouis populorum Affricæ moribus: ac locorum sitibus ex his nauigationibus nihil adhuc comperiti haberet: rursus classem comunit omni genere annonæ: & rebus omnibus: quibus hostes propulsare quirent: & suos diutius alere: data lege ut tantum nauigarent donec superiores suorum nauigationes per centum & quinquaginta miliaria excederent: & ultra: (si eis uisum foret) progredierentur: quos pro labore tanto innumeris promissis onerat: qui Principi obsequentes. uela dedere: & cum nihil nacti fuissent nisi uastum & sterile solum rediere. Quibus non obstantibus Princeps in dies fit auidior nouarum rerum: animusq̄ accendebatur magis: ut asolet: in rebus uetitis: quare iam tertio mittit: qui terram huiusmodi explorent: & ut breue faciam: tantisper annis singulis nouos expediuit nautas: donec ab Arabibus cultam terram inuenit: qui in desertis uitam trahebant: & paulo ultra progressi nouos populos inueniunt qui azanegi appellantur. uiri coloris subænericii: de quibus in sequentibus latius dicturi sumus: & postremo iam ipsis ad nauigantibus tellu-

Caput de
non

Celoces ter
ne iussu rex
gis expediuntur

Caput de
non per centum
miliaria prætereunt

Azanegi
populi

Ethiopiū inferioris affricæ: quæ oceano adiacet. austruāli: apparuit: rursusq; indies nouos populos. tum idiomate: cum ēt ritu & moribus differentes nanciscuntur: ut lectori diffusius deinceps liquebit.

Quæ inuitauerint Aloisium cadamustum: ut terras nigritarū uiferet.

C. II.

Aloisius

Celtrogallia

Brugis

Marc^o zēo

Promontoriū sacrū dictum

Reposera oppidum

Antoni^o gōzalis

Insula medere

Um igitur ego Aloisius forem uenetiis: quæ urbs mihi solū est patrium: anno a partu uirginis. M. D. IIII. annum agens alterum: & uigessimum: & cum iam fere nostri maris: quod Mediterraneum appellant: littora omnia lustrauissem: decreui in celtogalliam iterum contendere. quo alias iueram cōuertii gratia. ea. n. est regio Galliarū: que ab oriente terminum habet Rhenum fluuium ab septentrione Oceanum Britanicum: in quem exonerat Rhenus predict^o: & ibi nobile Emporium uisitur: Brugim appellāt: nullis Emporiis septentrionalis regionis postferendum: & eo lucri causa cōtendebam: cū ergo illo proficisci decreuissem: accinxi me itineri. non quidem multus onustus pecuniis. nam paucissimi census eram & liburnicas: quæ eo tē debāt conscendi Duce Marco Zenone eqte splendidissimo pri^o christi nomine inuocato Venetiis soluimus āno christi memorato. augusti octaua Luce: & prosperis auspiciis uetus institutum internauigandum obseruantes. iter agentes per certa hospitia hoc est ad consueta loca applicuimus semper. donec in Hispaniam deuentum est: & cum uirgētis tempestatis ducti applicuissemus ad id promōtorium: quod sacrū Ptholomeus appellat: in oceanum uaste prominens: nūc caput sancti Vincentii: forte fortuna non longe ab hoc portu Princeps infans per id tempus in oppido: cui nomen est reposera agebat animi causa. is ut accepit nos aduentauisse ad classem nostram iter nuntium mittit uirum: a suis secretis egregium Antonium Gonzallem nuncupabant comite patricio ueneto: qui illic cōsulem uenetæ gentis agebat: ut diplomata uenetorum principum sigillo insignita declarabāt: quicq; sub principe infante stipendia merebat: adiuere itaq; nos ex præscripto principis sacrum ferentes promerciale sumptum ex insula medere: quæ oceano Atlantico innatat. e regione mauritaniarū: tulere etiam commercii gratia sanguinem Draconis: & alia pleraq; sumpta ab insulis principis predicti. dum igitur de sacaro: & aliis mercimoniis sermo fit inter nos ut assolet merces commutantib^o: percunctamur Lusitanos unde hæc

tam preclara eruerint: & regiones locaq; sciscitatur: plura referunt.
 Principem suum subegisse gentes innumeras christiano nomini hacten-
 nus incognitas: unde: & saccarum: & Draconis sanguis: & alia q̄pluri-
 ma naturæ conducentia exportantur: addidere etiam ad hæc parua
 esse quæ rettulissent: Si conferantur cum aliis rebus: quas præclare di-
 ctus Princeps egerat: aperiuntq; nobis hunc Principem Egregium
 inaccessa Maria sulcauisse per internuntios nautas: nouasq; Regiones
 peragratas: domitas prodigiosas gentes: res miratu dignas repertas
 unde innumera Lucra comparantur: adeo ut ex nummo denos efficias
 nullumq; scenus esse quod lucrum superet huiusmodi: hæc illi sedulo
 denarrabant: mirantibus nobis & obstupescantibus præ rerum inuen-
 tu conspicuo: ea igitur me inter cæteros accendunt lucri audivissimū:
 statui propterea hunc principem coram adire: ut si forte: & nobis sul-
 candi dicta æquora potestatem faceret: quoniam suum est eius freti ue-
 stigal: custodit propterea ipse Gaditanum fretum non incuriose re-
 sponsum habui ab eis: qui classem nostram: ut prefeci: adiuerat: me nõ
 difficulter inpetraturum ab Principe ut meo desiderio fiat satis: uerū
 scirem duorum optionem principem daturum: utrum uellem sumerem:
 conditio hæc est: qui celoces sua impensa expedit: suoq; periculo agit
 omnia. Is earum mercium quas ferret: principi quartam det partem ex
 uetere instituto: aut princeps suo impedio classem expedit quo ad ar-
 mamenta & illa oīa: quæ tueri possent naues ab incurfu hostium: reli-
 qua ageret qui merces ducit: & cum rediisset principi dimidium da-
 ret omnium. & ubi nihil mercis ex navigatione allatum fuisset: omnem
 impensam: & operam luderet mercator: licet haud dubie constet eos:
 qui illo contendunt consecuturos lucrum non mediocre: adiecit etiā
 principem: si qui e Venetis. regiones prædictas inuisere uoluerint: id
 facillime concessurum immo fauendum plurimum: quandoquidem si
 bi persuadebat: & aromata omne genus: & alia pleraq; inibi nautas re-
 perturos: quæ inprimis Veneti super omnem gentem callent adamu-
 sim: propterea Principem prædictum adiui: qui me etiam: ultra q̄ par-
 erat: honorifice excepit: & ea omnia quæ ex relatu suorum acceperam
 presens comprobauit: hoc etiam plus addidit: modo ceptam provin-
 ciam non desererem: se ingentissimis fauoribus: & gratis profectu-
 rum hoc celebre uotum: quibus auditis apud me hæc omnia pensita-
 tius reuoluebam uegetam atarem: habilitatem corporis: uires: & inge-

Conditio

Adit Regē

niū: quæ omnem laborem subire poterant: & peragrandi orbis per-
 cupidus accendebar magis: cum præsertim nullus: e conterraneis me-
 is hæc aggressus esset: non diffidens ex his magnis laboribus me ali-
 quando: & honorem & emolumentum reportaturum: decreui prorsus
 uorum meum absoluerè: percunctatus primo negotiatores Lusitanos
 quas merces magni facerent nigræ Ethiopes: & australissimæ gætes:
 redii demum reuisum meos: qui Liburnicas in littore habebant: & ea
 quæ in celticam galliam uehere institueram uni affini meo comendo:
 & mercatus Liburnicas: quæ nauigando itineri facerent satis: ad con-
 tinentem applicui: at naues uenetræ in galliam uela fecere.

Cap. III.

Quando abiere Liburnicæ: & quibus uentis uela fecerant.

Promōtorii
 sacrum

Vincentius
 lagus

Quoniam igitur eo loci me adhuc continerem: quem caput sancti
 Vincentii appellant: aliter promontorium sacrum: ut præfeci
 mus. Id gratum principi admodum fuit: excipiebat me pro-
 pterea solito magis honorificentius: & elapsis quæ pluribus diebus iubet
 celocem armari: quæ uehere dolia nonaginta queat: cui præfectus erat
 Vincentius Lagus incola oppidi cuiusdam ab dicto promontorio di-
 stantis. Mil. xvi. Celocem uero muniunt omni commearuū genere: &
 earum rerum præsertim: quæ nautis uictum diuturniorem suppedita-
 rent: deorum itaque implorato auxilio ab promontorio soluius die ui-
 gessimo: & altero martii anni. M. D. V. flante uento apeliote: & Bo-
 rea: & primo uela dedimus uersus insulam mederæ iter agentes eūdo
 ad quartam lebegii occidentem uersus itinere recto die. xxv. Martii
 applicuimus mederæ per portum sanctum circiter meridiem: distat di-
 cta insula ab sacro promontorio fere Miliaris sexcentis.

Capitulo. IIII.

Descriptio portus sancti & rerum in eo memorabilium.

Insula sancti
 portus

Aec insula sancti portus parua admodum ē: utpote quæ. xxv.
 miliarium circuitu patet: citra septimū: & uigessimū annum
 ab nauibus prædicti principis reperta. hanc Lusitani iussu

fui principis incolunt: alias a nostris nunq̄ cognitam: huic moderatur Bartholomeus Polastrus dicti principis alumnus: fert hæc insula innumeras fruges. Triticum: siliginem: & alia id genus: boues: Iuencos: apros: & in primis cūiculis scaret: & ibi sanguis draconis: qui lacrima est arboris. nam statō anni tempore arbores ferro sauciant: quæ ubi sunt incisæ anno sequente gummat emittunt per incisiones: gummæ uero ahenis decocta: & defecata sanguis efficitur: quem appellant draconis: eius Arbor producit fructum Cerasi instar: mense Martii gustu eximium: coloris ueneti: insulam circumuectis constat ibi pisciū ubertatem maximam esse: in primis dentalium. & ostrearum: portu caret: stationem uero habet perq̄ cōmodam ab omni uētoꝝ afflatu tutam: ex cipio subsolanum: & uulturnum: quibus haud tuto nauæ se freto committerent: hæc Portus sanctus appellatur: Mel gignit suauissimum adeo ut nullibi sit præstantius. ceram quoq̄ producit abunde: nam ibi apum confertissima cernuntur examina innumeraq̄.

Bartholomeus polastrus
Sanguis draconis qd sic
& quomodo fiat

Cap. V.

Monchricus portus insulæ Mederæ

Illinc die. xx. septimo soluimus uidelicet ab insula sancti portus: & eadem die portum Monchricum applicuimus is est in insulæ mederæ portus: qui abest ab portu sancto miliaris quadraginta: & ni nubes caelum inumbrauerint altera alteram uidet.

Cap. VI.

Medera insula auspiciis: & opera infantis principis colitur frequens est habitatore: hæc igitur ab Lusitanis incolitur ab annis quattuor & uiginti alias incognita: huic præfecit princeps uiros duos egregios equites: primo nomen est Tristansere: & hic mediæ insulæ moderatur: alteri Ioanni Conzale: qui insulæ quod superest moderandum suscepit: & huic insulæ nomen inditum est a copia lignorum: Id. n. indigenarum lingua medera significat argumentum quod quicquid inibi erat soli: totum id siluis opacum condensissimis conspiciebatur: opere præcium igitur fuit his: qui primo coluere insulæ

Mederæ

ut igni multo cōpurgarēt: q̄ adeo grassatus ē aliquādo ut ēt uiros cor
ripuisset: ni ppe aqs humeroten⁹ imersi sibi cōsuluisset. Nā dicit⁹ Io:
Gōzales ut ignē euaderet cū cōiuge: & natis famē bidui iugiter ī aqs
tollerātissime sustinuit. Igne igit⁹ expurgata īsula semini pręparat⁹ ido
nea: hęc q̄ttuor e p̄tibus colit⁹ una appellat⁹ mōchricus: altera sancte
crucis: tertia Fōzala: ultima Iouis camera: & licet q̄ plurimas alias hita
tiōes hęat: hęc sunt tamen potissime: si uiri p̄cēsendi forent hi p̄culdu
bio oēttingenti essent: e quibus seligi possent equites centum: īsula
circuitu patet quadraginta miliarium: portum non habet: uerum per
oportunas stationes: feracis est soli: licet saltuosa instar cilitiæ: scātet
tamen frugibus fere innumeris: legit quotannis Tritici staria. 30000.
Venetorum: desit tamē esse feracissima: licet fertilis adhuc plura pro
ducat. nam frequentiore semine attrita ē: quoniā ī dies aratur: atteritur
magis: regio ē irrigua fontibus: & amnibus cōspicua: octo uisunt ibi:
q̄ īsulā iterfluūt: & ibi æquaticæ serræ: q̄b⁹ ī assamēta secant⁹ ligna: &
alia id genus efficiūt: ut sunt mēsæ. tripodes: q̄bus fere Lusitāia oīs cō
decorat⁹ eximie: necnō circūadiacētes regiōes exornant⁹: assamēta ibi
multi iuga uisunt. alias dedolant⁹ ī mēsas ex cedro miri odoris: nec ab
similes cupresso: ex aliis fiūt abaci: tripodes: cophini: scrinia: & fere oē
gen⁹ receptacula: & ī primis ex nasso fiūt pulcherriē: q̄ quasi purpurei
sunt coloris: quoniā uero hęc īsula frequentioribus irrigatur flu
minib⁹: mēorat⁹ p̄riceps saccareū harūdierū ibi plātari iussit: ex quo
saccari q̄ plurimum legit: ide ueniūt scitissima saccara toto orbe p̄aci
pua primæ decoctiōis: necnō mixta: & quantū ex aliorū relatu colli
gere quiuī: indies meliora saccara sperant: quoniā ea īsula rēperie cœ
li meliore saccarum suapte natura gignit. nam ea qualitas est plagæ il
lius: quæ cipri: & siciliæ: nunq̄ algent. & ibi bellaria: & tragemata ex
saccaro oīum generū: mellisq̄ plurimum: ceræ quidē satis: sed nō tan
tū: uineas habet nō despiciabiles: in quibus taleas & maleolos maluati
ci plantari iussit p̄riceps infans: afferunt⁹ ex creta īsula: quā hodie ap
pellant candiā: uberes sunt uinæ cœlo ad id īclināre: uites plus uuæ:
q̄ foliorū ferunt: racemi proceriores. ut mensurā quattuor palmorū ex
cedant: res uisū conspicua: miraq̄ uoluptate afficit itūetes: & ibi uuæ
quibus colos est niger in arcuatis pensiles: inde etiam exportantur ex
nasso arcus celebres: qui ferunt⁹ in occidētem: & fiunt ligna apta arcu
bus conficiendis: & ibi pauī q̄ plurimi siluestres colore ad albedinē in

Insulæ cir
cuitus

Optimū sa
carum

Mira d̄ uuis

clinato: Perdices neq; id genus alia ibi uidebis: præter coturnices: & apros inumeros in montibus. Memini etiam ab idigenis accepisse ibi Coturnices cum primo culta est insula copiam maximã columborũ fuisse: quibus & apri capiendis non alia arte usi sunt aucupes: q̄ alligato pertice uncino ex Columbi & arboribus: quibus illic insident: traherentur ad se non pauentibus auibus: sed mirantibus ueluti ad rem non uisã hætenus: quoniam quomodo capiuntur lo habitatore humano culta fuerat insula. ab solis auibus: & feris habitata: fidem huic rei maiorem adstruit: altera insula nostris temporibus reperta natura non absimilis: præsertim in auium aucupio ea Habitabat a solis auibus: & feris utraq; humani ritus expers fuerat: animalia ibi q̄ plurima usui humano apta: uiri illic etiam census non mediocris complusculi ditest: ac locupletes: omnis insula adeo culta est: ut uiridarium: & hortum præsentet amœnissimum. quicquid ibi legitur ueluti aurum est: & ibi celeberrima Diui Francisci cenobia uite obseruantioris sanctiorisq; . accepi etiam ab incolis fide hæud indignis uuas etiam re hic maturare hic maturefcere circiter sanctam ebdomodam. rescant uuas

Capitulo. VII.

Canariæ insulæ numero decem.

IB dicta insula medera auctro flante soluimus: quo duce iter confecimus donec insulas Canarias applicuim: quæ absunt ab medera fere miliaris. cccxx. hæ sunt decẽ nũero: septem cultæ: tres deserta: quæ coluntur hæ sunt: prius priua nomina: primæ nomen est fractelæce: secũdæ magne fortis: tertiæ Grãcamaria: quartæ teueriffæ: quita: Gieneræ: sextæ Palmæ: septimæ ferro. Nec id est prætereundum: q̄ ex memoratis septem insulis: quattuor christianum nomen colunt: uidelicet fractalanca: magnasors: Gienera & Ferrum. Tres uero quæ supersunt e septem idolis seruiunt. christianis insulis præest eques nobillissimus. qui Ferrara nuncupat: oriũdus ex urbe sibilis ditiõis hispaniæ Regis: q̄ colũt has insulas uiuũt pane ordeo: carnibus: & lacte plurimo: & i primis caprio: q̄bus abundat: hæ uini: & tritici impatiẽtes sunt: nisi aliũde iportet: eis prorsus carẽt. fructus fere nulli: reliq; uero optia: scatet onagris. i. siluestribus asinis: præsertim ea q̄ dẽ ferrũ: distat iuicẽ hæ insulæ miliaris q̄dragita: ita alia respicit

Recedunt a medera

Insula fractelancee, Magne fortis & granca maria

Ferrara Quibus utatur cibus

aliam ut de industria continenterq; subordinata uideantur : & orientem prima:ultima uero occidentem respicit.

Cap. VIII.

Quæ canariæ ferant.

Oriocola
herba

Canarii po-
puli

Domibus ca-
rent

Tenerifa in-
sula

Adamas mi-
ræ magnitu-
dinis

QX his insulis aduehitur herba: quæ oricola dicitur: cuius colore uestes inficiuntur: quæ quidem herba gades in sinu sibi liæ comportatur: & illinc in orientem: & demum in occidentem itur: exportatur etiam inde corii hircini copia ingentissima: quod ceteris prestat: seui plurimum: casei uero multum: & incolæ harum quattuor insularum nomini christiano parent. & canarii dicuntur. Idiomate differunt adeo ut alter alterum haud intelligat: incenia non habent: sed uicos undequaq; patentes: uerum in eminentissimis montibus specus excauant ubi degunt tuti ab omni impetu hostili: sunt hi montes suapte natura fere inaccessi ideo inexpugnabiles: perinde ut nulla uis eo penetret: una fames aditum preberet: & ambitus minoris harum insularum non minus patet miliaris nonaginta: tres uero quæ idola colunt uastiores sunt: & frequentiore habitatore præsertim canaria magna quæ hominibus circiter octomilibus exornatur. Teneriffa autem trium maior est: hominum quindecim milia: si utrunq; sexum spectes emitteret. Palma uero rarissimo est habitatore uisu tamen conspicua: & delectabilis admodum. Id etiam apprine est dignum scitu q; nulla alia de causa hæc regio est prope inexpugnabilis nisi ob situs locorum prope inaccessos. & strenuam gentem: sitq; propterea ut subdita sit nemini: licet pluribus sit lacescita preliis: nec silendum puto de insula Tenerife: quæ & eximie colitur & inter orbis insulas est eminentior: nam caelo sereno eminus conspicitur: adeo ut qui absunt ab ea ad Leucas hispanas sexaginta uel septuaginta non difficulter eam intueantur: & si leucarum rationem colligas miliaria. cc. quinquaginta excedunt: quod cernatur a longe id efficit acuminatus lapis adamantinus instar pyramidis in medio: qui metiti sunt lapidem aiunt altitudine Leucarum quindecim mensuram excedere ab immo ad summū uerticē. Is lapis iugiter flagrat istar ætnæ montis id adfirmār nri christiāi: q; capti aliquādo hæc aduertere: hi pfectos

habent nouem : quos duces appellant : nec iure hereditario succedunt . sed ius est in armis . inuicem digladiantur : & seuiunt ut beluæ : armis carent : quia ferrum non habent . uerum lapidibus : & scipionibus res geritur iter eos : nã lignis acuminata cornua adfigunt ut uicem ferri gerant : nudi fere omnes incedunt : tamen nonnulli auer- **Nudi incedunt**
 se : & aduersè pellibus caprinis teguntur : carnem inungunt seuo hircino condito herbarum quarundam succo : ut cutis effecta densior algorem tolerant . facilius licet ibi uix algeant : quoniam ad austrum sunt positi : domos non habent neq; Mapalia : nec quidem uiles casas : uerũ **Domos non habent**
 specus : & cauernas montium incolunt : ordeo : carnibus : & caprino lacte pascuntur : abundat nonnullis fructibus : & imprimis ficis : metunt **Fruges metunt mense martii**
 fruges mense Martii : & aprilis : fidem habent nullam : nec deum norunt : sed alii alia idola colunt : solem nonnulli : & alii lunam : & placentas superstitiose admodum idolis seruiunt : mulieribus quidem in promiscuum non utuntur : sed pro arbitrio ducunt innumeras : uirgines : coniuges prius non accipiunt : q̃ ab principe deflorentur : & **Vxores non accipiunt priusq̃ a principe deflorentur**
 id apud eos ingens decus : & honos ducitur . uerum si quis forte argutulus diceret unde hæc nosti . Id pro responso : nobis erit : incolas uidelicet conterminarum insularum : quæ christo parent : ex instituto uitæ consueuisse hos infideles crebris incursionibus laceffere noctu præsertim : & ubi aliquando in congressu succumbunt infideles : captiui ducuntur sexus utriusq; : qui sic capti in Hispaniam mittuntur : qui hæc nos docuere : usu euenit aliquando : ut e nostris corripiantur aliqui : quos canarii ad contumelias seruant : & ut publico sint ludibrio : lanii officio fungi eos cogunt : eisq; exenterandis bobus : & suiibus addictis : qd̃ apud eos ignominia specimen : & dedecoris ducitur magnum : & tantisper captiuitatem tolerant donec permutatione aliqua redimantur : seruant etiam alium morem canarii in augurandis principibus . nam cum scepra suscipiunt complusculi sese offerunt certatim in memoriam : & honorem noui principis morituros & sponte quispiam uitam deuouet : congregantur propterea in ualle deuexa : & ibi peractis nonnullis cerimoniis : ac prolatis uerbis quibusdam : ille qui sua morte festum principis est exornaturus : sedat e rupe precipitem : perinde ut fere in frustra concisus exanimetur : pro qua re : quoniam fit in gratiam principis : debet princeps supersticibus agnatis defuncti : prosequiturq; eos beneficiis : ac

Ecorū agili-
tas

Magneui-
res

Multiplici
colore tin-
gunt corpo-
ra herbarū
fuce

favoribus innumeris . hunc morem ipsimet . licet improbent : seruant
tamen : & pro comperto habemus uerum esse : quod retulimus : fa-
liunt mirum in modum : agiles supra q̄ referre queam : instar funabuli
& petauristæ corpora librant : & ut hinuli de saxo in saxum migrant :
licet multum distent : & id nudis pedibus : lapidem iaciunt ultra alio-
rum iactum : & quicquid pro scopo ac signo dederint nusq̄ aberrant :
tūc maximam : ac prope incredibilem lacertis inferunt : adeo ut uno
uel altero ictu umbonem infringant . Memini dum illic agerem uide-
re e christianis Canariis quendam hoc Ludrici genus agentem : condi-
tionem proponebat propositamq̄ sanciebat pignore . uiris tribus ma-
la asyria duodena dabat : ut omnes ea iacerent in eum nec propius ac-
cederent q̄ ad octo uel decem passus : aberraturos omnes adseuerabat :
nec ipse eorum poma medica tangere uolebat : nisi manu repercutien-
do : alioquin inanes illorum iactus futuros prædicabat : ille uero duode-
cim sumebat : & in uiros prædictos uibrabat . nullo aberrante : abnuere
conditionem omnes : quandoquidem probe nouerant quantum præ-
staret corporis dexteritate : nec eos latebat ipsum etiam plura factu-
rum : q̄ iactauisset : hæc summa est igitur : ipsos Canarios mobilitate : ac
agili natura fere omnes antequam mortales : hi etiam eximium cultum
censent : herbarum succo tingere corpora colore multiplici : modo puni-
ceo : prasino modo : nonnunq̄ Veneto : aliquando ceruleo : & nihil cul-
tius ornatiusue ducunt colorum uarietate : & hæc pictura est eius orna-
tus apud eos : cuius ornatiores uestes apud nos sunt . Ex his insulis igitur
Canariis : duas ego Aloisius præfens inuisi . Gomorram uidelicet :
& ferrum . Palmæ quidem applicui : uerum nusq̄ classem de-
serui : ut ceptum iter consumarem .

Cap. VIII.

Descriptio capitis Albi cum insulis proximioribus.

Soluimus ab hac insula flante austro Ethiopiam uersus : &
breui puenimus ad id loci : cui capiti Albo nomē est : abestq̄
a Canaria miliaris fere septingētis septuaginta : & illud præ-
sertim est sciendū : q̄ qui ab Canaria insula ad caput Albū p̄fiscunt . hi
littora affricæ nonnihil deserūt : quoniā q̄ austro ducūt ad leuā affricæ

relinquunt : quantoq; magis : quis ducit naues in altum: tanto minus continentis uidet: quia Canariae insulae plurimum absunt ab littore affricae occidentē uersus. Igitur nauae tamdiu absunt ab littore dū nauigāt: quoad ultra medietatē itineris peregerint: quo insula canaria ab capite albo abest: & demum obliquant ad leuam tantisper . donec caput album speculentur a longe: ne prius appellant terram q̄ eminus explorauerint: quoniam ultra dictum caput nihil nisi uastum mare conspicitur : quoad peruenias ad id littus ubi cum dicto capite fit sinus : qui dicitur Forna Dargin : cui ab insula quadam sinus eiusdem dicta Dargin : nomen inditum est : quod quidem nomen habet originem ab parua insula in eodem sinu sita intra sinum per miliaria quinquaginta : & ibi etiam tres insulae : quibus indita sunt haec nomina a Lusitanis: primam albam appellarunt: quia arenis strata est : alteram Garzararum insulam : argumento : q̄ Lusitani qui primo coluerunt eam magnam marinarum auium copiam ibi nacti sunt: adeo ut inde duas naues onustas omne genus auium in Hispaniam duxerint : tertia insula Cori dicta est : & hae tres insulae paruae sunt admodum arenosaeq; ac desertae . In illa quae dicitur Dargin aqua potu dulcis inuenitur: in aliis uero non nisi marina : & signanter animaduertendum est : q̄ hi qui a freto Gaditano soluunt : & uersus hanc Ethiopiam: quae austrum respicit: tendunt: nihil culti reperiunt : etiam ab Barbaris quoad ad id loci uenias : qui caput de Chatin dicitur & ab eo uersus caput album semper a latere: & tunc tellus arenosa : quae est deserta: & septentrionalem partem respicit : praesertim eam : quae montibus adiacet: quae est nostra Barbaria citra Tunetum : & loca illa omnia a latere: quos quidem montes barbari appellant Sarra : & uersus austrum contermina est nigris Ethiopiae inferioris : uasta est haec regio adeo ut si ex transuerso metiaris itinere dierum sexaginta uel celeris ueredarii haud consequaris magnitudinem non seruat tamen uastitatem hanc undequaq; : & oceano alluitur ab altera parte: quae tota est alba : & arida : ac plena arenis depressa est: nec inaequalis ; & usq; ad dictum caput album: miram praesertim aequalitatem . Inueniunt Lusitani primo hoc Caput Album : & in eo nihil praeter arenas nulla herbarum: aut arborum uestigia: uisu tamen est conspicuum: quia triangulum praesentat: nae in fronte efficit Pyramides tres: quae singule inuicē absunt miliario. Id latus totum scetet piscibus oium generum

Alba insula
Garzararū
insula

Cori insula
Dargin

Nigris re
gio maxima

Caput albū

rū:nec nostris minoribus:forma tamē dissimilib⁹:tot⁹ is sin⁹ Dargin:
 & illa fere oīs regio idiga ē aquarū:& ibi arida:& petrea tell⁹: & pau
 lopost uastū æquor:& aquarū cōkursus igēs:nec fulcāt hoc mare nisi
 iterdiu explorātes cōtis scopulos:q̄ ibi sunt frequētiore:s ob id quādo
 q̄ obrutæ sūt naues duæ sec⁹ aridā hāc : & sciēdū q̄ dictū caput de
 Chātīn uersus austrū:& septētrionē caput albū respicit :& notādū q̄
 post dictū caput albū ī mediterraneis ē loc⁹:quē hodenū appellant
 introrsus situs ad dietas sex.& is locus nullo muro claudit̄ .sed ē diuer
 foriū Arabū & statio Camelloꝝ:quo appellūt Arabes & Dromedarii:
 quos uocāt Carauanas:quæ de Sambut ueniūt:& ēt illac transeunt :
 q̄ ab nigrītis proficiscuntur & nostras Barbarias inuisunt.

Caput de
 chantin
 Hodenus

Dromedarii

De incolarū Hodeni:Atambuti:& Azanegoꝝ moribus:

Deq̄ animalibus:quæ inibi uisuntur:

Cap.X.

Quibus ui
 uant icolæ ī
 hac regione
 Maumethē
 colunt
 Semper ua
 gantur

Ius regiois icolæ uiuūt ordeo:& Cariotis :q̄bus ubertī abū
 dāt:alibi ēt ī suis locis crescūt prædicta:sed p̄cius: potus il
 lis camellorū:& aliorū animaliuū lac.uino p̄fus carēt:boues
 feminas habent:& capras.uerū paucas:id efficit sterile solū &:herbidū
 minime:boues sūt parui si nostris cōferant̄:Maumethem colunt: &
 odere christianos plurimū:nunq̄ q̄escunt:uagant̄ semp p̄ deserta , hi
 nigritarum terras adeunt:& nostras barbarias uisunt frequētes sunt:&
 camellorū copiā igētissimā habent:q̄bus cōportāt æs:& argētum:&
 alia q̄ plurima:e barbariis nostris in Atambut:& ad nigrītis præfatos:
 inde uero exportāt aurum.Idq̄ ad nos aduehunt:his est colos niger :
 uestis alba laciniis rubicantibus:absq̄ tunica interiore uestiuntur.eodē
 habitu & mulieres utunt̄ absq̄ camisiis ut præfertur: in capite more
 maurico peplum gerunt quo circunuoluunt caput:in his arēosis locis
 uisuntur leones:& pardi:strutiones quoq̄ quoz̄ oua ego comedi nō in
 suauiter.id est etiā sciendū q̄ princeps infans Lusitanus prædictus in
 hac insula Dargin pactum fecit hoc modo ut nemo sinum intret mer
 caturus aliquid cum arabibus præter eos qui foedus inierunt & di
 ctam insulam incolunt : & qui conuenerunt cum principe : in dicta
 insula negotiatores assiduos fouent:qui comertia exercent cum Arabi
 bus:qui hec maria mercium gratia frequentant . quiq̄ uarias merces
 important.ut sunt panni telæ argentum tapetes:& id genus alia: & in
 primis triticum:quoniam fame prope iugi laborant:& cōmutant man
 cipia cum nostris mercibus : dant etiam aurum : quā de causa prin

Cui⁹ sint co
 loris

Quomō ue
 stiantur

Quæ aialia
 Pactū ifātis
 principis cū
 mercatori
 bus

Quæ mer
 ces

ceps infans illic oppidum erexit : ubi Fabri quod plurimi degunt ut hæc comertia non desinant : sed perpetuo cōseruentur : ob id propterea annis singulis eo contendunt Lusitanæ Celoces : id est ad Dargin insulā : ducunt etiam arabes equos pernices quos barbaros appellant : pro quibus ab eis nigritarum seruos : & uernas accipiunt : nec minore precio eos uendunt equos quod decem : aut quoddecim mancipiis : eo etiā uidelicet ad nigritas plura ex serico elaborata contextaque Maurico more : argentum & alia pleraque comportant ex illiberi . i . ex granata hispaniarum ditionis : & Beticæ regionis : afferunt etiam plura ex Tuneto affricæ minoris : quod Barbariæ regiam appellant : & pro his omnibus rursus mancipia : & auri copiam maximam cōsequuntur : hi serui primo appellantur stationes hodierni : & inde ad montes barchæ illinc in siciliam deueniunt : residuum uero uernarum ad insulam Dargin ducunt : & Lusitanis uendunt : illis inquit : qui cum rege de mercimoniis conuenerunt : fitque propterea ut Lusitani quottannis mancipiorum circiter mille ex Dargin aduehant secum : & id illis magnum comertium : nec hætenus nisi a diebus paucis inter eos comertia fiebant : nam prius Lusitani infensi erant his arginensibus : & eorum sinum ternis uel quaternis nauibus infestabant : & aliquando noctu mediterranea deprædabant : & uicos piscatorum aggressi plura asportabant : & gentis arabum sexus utriusque quod plurimos captiuos trahebant : qui tandem in Lusitaniam ducti sub hasta ueniebant : pari modo alterum latus ultra caput album deprædabantur usque ad flumen senegæ : Senega flumen est : quod Azenagos : a primo regno nigritarum disternat : Azenagi homines sunt : qui inter nigrum : & subcineritium colorem sunt dubii : incolunt quædam loca ultra caput album in latere illo : quod mox post caput prædictum decurrit & introrsus per deserta plures ex Azenagis contermini sunt arabibus hodierni : hi uiuunt ordeo : & Cariotis : & Camelinolactæ : uerum quia proximiores sunt Regno nigritarum : leguminibus aluntur : pauci sunt admodum cibi : adeo ut poline ordeï : uel minimo pulmento totam diem alacres uiuant : efficit eos inediæ patientes annonæ caritas : hos aliquando captiuant Lusitani : uenduntque pro mancipiis domi : præstant hi seruitute uernas fere omnes : præsertim nigritas : ut cumque sit : ab annis paucis rediere nostri Lusitani secum in gratiam : & ab ui temperant omnes : & comertia inter eos magna sunt : nec patitur Princeps infans ut eis de

Illiberis si
ue granata

Senega flu
men

Qui cibi

Habitus
Azanegorū

Principes nō
habent

cetero inferat iniuria: autumat eos ppedies subituros christianā legē:
Nam in bitio: & ancipiti adhuc herent: utrum legi nr̄e an Maumētha
næ seruitutem exhibeant: nihilq; de lege huiusmodi apud eos agitatū
erat: nisi azanegi eos edocuisſent: & hi azanegi prauum morem ser-
uant. Fascia linea caput inuoluūt demisso sindonis capite per frontem
ita ut os totum cooperiat: pudet. n. eos oris eque: ac iuguinis uel cunni
os tectum ut rem pudendā circumferunt: argumento q̄ ueluti sentina
quæpiam halitum tetrum semper emittat: nec detegunt nisi sumendi
cibi gratia: Principes non habent: uerum locupletiores inter eos emi-
nent: his obediunt: & obsequuntur: In uniuersum pauperes sunt men-
daces: & supra q̄ referre possim proditores. Medie sunt stature: capil-
lum calamistro exornant ut alamani promittuntq; plurimum. Illudq;
nigrum adipe piscis inungunt: & olent pessime quod apud eos uirtus
& honos ducitur.

De obesīs & præpinguibus mulieribus: & de permutātibus sal absq;
cōgressu: deq; imperio mellis: & de iis qui sunt sub ipso æquatore.

Cap. XI.

Agnificiūt etiam hi populi præpingues: & obesas mulieres
& imprimis proceriores mammas habentes: propterea ubi
annum circiter septimum & decimum attigere rumpuntur
eis uī ab uiris mammæ fune per medium perinde ut fere ab pectore
auulsæ pensiles remaneāt: cum uero semel pepererint longiores fiunt
& uisu fediores turpiorefq;: neq; hi alios nouere christianos: q̄ Lusita-
nos: qui annis circiter quattuordecī eis multas clades intulere: capti-
uos ducendo plurimos haste demum ut mancipia eos subiicientes: p
comperto etiā id habemus: q̄ ubi hi populi primo Liburnicas & alias
id genus naues conspexere in mari uelificantes antea illis incognitas:
& inuisas arbitrati sunt Aues esse albis alis aera scindentes: e remotio-
ribus partibus aduentauisse: Cum autem uela deprimrent: ut appel-
lerent littus: credebant Pisces esse eminus uisis nauibus: nonnulli cen-
sebant fore fantasmata cum noctu fulcarent maria: & erant he naues
eis terriculamenta non mediocria ut pote quæ modo huc modo illuc
distrahebantur instar fantasmat̄is alicuius uī uentorum ducte uariisq;
in locis eis inferebantur damna ab nautis noctu iprimis: cum tamen in-
ter se celoces abessent per miliaria prope centum prout conuenerat

Naues nūq̄
uiderant

inter naucleros: & ut uentorum ratio patiebatur huc: atq; illuc pulsæ: sicq; intra se rōcinabantur: si hi essent mortales homines: quo nam modo quirent tantum itineris nocte una metiri: quātū nos: nec triduo absoluiimus prorsus nauigatiōis expertes. Itaq; loco fantasmatis apud eos ducebamur: huius rei certiozem me fecere ex Lusitanis q̄ plures: qui per id tempus ea littora frequētabant cōmertii gratia: accepi etiam id ab captiuis: qui fere per eadem tempora capti fuerant: ex his testatum fuit nobis q̄ stupidi ad rerū nostrarum conspectum fuerint: quando de nobis talia stolidè sibi persuadebant: supra etiā stationem Edon introitus sex dierum itinere locus uisitur: qui denominatur Tagaza: quod nostri interpretantur auri sarcinam: unde aduehitur salis petrei ingens copia. Id asportatur camelis arabum: & Azanegorū uaria loca petentiū: non nulli Tabuto iter faciunt: & amelū contendunt ditionis nigritarū: quo ubi applicuere mox sal omne expediunt. ut puta octauo die quicquid ad uectū est salis uenditur prope mitigallum. cc. uel. ccc. demum suas repetunt casas auro onusti: & id imprimis est sciendum hoc regnum melis caloribus infestari: ut fere quarrupedia omnia illic fatiscant: cum nihil pabuli: ibi pro quarrupede crescat nisi pestilens: fitq; propterea ut ex eētum camelis qui eo onera ferunt non redeant triginta domū: hinc quadupes fere nullū uidebis: ibi pereunt omnes æstu nimio. Arabes etiā: & Azanegi illic correpti morbo efflant animā: egritudinē parit torrens sidus: cui subsunt: ferunt etiam Tagazā: a Tambuto abesse itinere diez quadraginta equitis unius: & inter Tambutā: & regnū mellis iter triginta dierū intercedit: percunctatus sum etiam hos quomodo mercatores regni mellis tantū salis cōsumant: referebant mellitæ nō nihil consume re in regno suo nigritarū: quoniam uersus meridiem positi: non longe ab æquinoctiali ubi dies cum noctibus semper prope certant de pari: longiusculi ramen dies: quoniam illorū Zenith de directo non ē sub æquinoctiali: non enim essent in meridie: sunt itaq; ultra æquinoctiale nō nihil. & ideo plus diei q̄ noctis habent: & ibi feruētissimus æstus: fitq; propterea ut statis anni temporibus eorum sanguis inficiat adeo ut ni sibi sale mederentur protinus exuerent uitam. Modus medēdi hic est: salis modicū aqua liquefactū singulo die hauriunt: & hoc eis pro medicina: & remedio presentaneo. reliquū uero salis in glebas diminuunt tantillas: ut uiri unius humeris singule ferri possint arte quadam ad id nō inepta usq; ad regnū mellis: quo cū uenerit singulis camelis duas

Tagaza
Sal petreus

Vltra æquinoctiale hitari
Ingēs calor

Medicina salis

salis glebas imponunt: & id quadrat oneri: uidelicet ut singulis camelis
 duæ salis glebe imponant: & postremo in regno mellis nigritæ: qui mau-
 ri nigri uulgo dicuntur: rursus id onus salis capite portant: ut priui pri-
 uas glebas ferant: numerosiores adeo ut prope ferentium uideatur iu-
 stus exercitus hominum pedicū: qui per uastum iter salem humeris cō-
 uectāt: & hi pro leuamine laboris: & fessorū solatio: tridentibus qbusdā
 uruntur humi infixis: quibus sal fessi imponūt tantisper: donec uires re-
 uocauerint: hoc modo sal prædictū aduehunt usq; ad quoddā flumen:
 cuius naturam non sum p̄cunctatus an falsum uel dulce esset: nec id ab-
 re dixerim: quoniā æquor credit̄ a multis: & his nigritis ope præcium ē
 sic salē suū cōducere: quoniā quaturopedibus fere omnibus carent: id so-
 li efficit iniquitas: quod aut parum fert herbæ: aut si fert: id totum est pe-
 stilens ut præfeci: hinc non difficulter colligimus: q̄ frequentiore homi-
 num uehentiū salem ceru sit opus: cum tantum salis consumāt cū uero
 applicuerint ad id flumen: quod Mare prope creditur: qui salem detule-
 runt singuli singulos ex suo sale monticulos erigunt: & ita disponūt ut
 alter alteri succedat continenter recto tramite: & unus quisq; quopiam
 signo suū aceruū insignit: & demū recedunt omnes itinere mediæ diei:
 ubi igit̄ recessere aduentant alii nigrite: qui cognosci nolunt: neq; alio-
 rum colloquia admittunt: & accedūt cum suis Liburnicis: ac nauibus
 grandioribus ab insulis quibusdā & littus appellunt: uisq; sale: pondus
 quoddam auri prope aceruū salis ponunt: prout sibi cōgruere cōmertio
 uidetur: nec ab æquitate absonum: & mox recedunt salem: & aurū reli-
 quentes: Nigritæ uero: qui itinere mediæ diei secesserāt: rursus redeūt
 & unus quisq; suū aceruū uisit: & ubi auz; dimissum placuerit auferunt:
 salem relinquētes: & abeūt nō reuersuri. Si uero conditio auri relictī nō
 placuit: utrunq; dimittūt: uidelicet aurū & salē: & iterū abeūt ifra præ-
 dictum tēpus reuersuri: at nigritæ qui cognosci nolūt: rursus accedunt
 & eos aceruos ab quibus sublatū aurum uiderint auferunt: aut eis qui-
 bus adhuc relictū ē aurum addunt nōnihil auri: uel suum aurum (si ul-
 tra addere non libet) asportant: sale relicto: & hoc modo sua cōmertia
 exercēt: ut alter alterz; nō uideat uetere istituto: & licet id forte ab fide
 deuiet: ut pote nō credēdum: illud tamen pro cōperto hēmus: quoniam
 ab fide dignis est acceptum: ab negociatoribus imprimis.

**Quatrupe-
dibus carent**

**Cōmutatio
salis & Auri
nō uisis com-
mutantibus**

Quomodo impator negociatorē quēdā cognoscere uoluit:

Queritis igitur me aliquando negociatores Nigritas Regni mellis punctatum fuisse talia: cur Princeps eorū qui & diuitiis & Regno pollet plurimum: nō nauasset opam uel amore: ut tandē aliquando sciret: quæ nā gens esset: quæ hoīum forma: quod idioma: qui mores foret illorum: qui cognosci nolebāt: id habui pro responso: Principem suum iā pridem hoc expertum fuisse: ut cognosceret hos Nigritas: & excogitauisse talia ut hos caperet adseuerabant. ipsum uidelicet habito cōsilio tempus aduentus prædictorū obseruauisse: quo cōsueuerant cōmertii causa accedere ad littus: & per nōnullos dies præuenisse eorū aduentū dispositis insidiis hoc modo: iussit nōnullis e suis priusq̄ mercatores qui carauanā ducunt aduentarent: ad id loci accederent ubi salis: & auri permutatio fiebat. & effosa humo caueas struerent in quibus ad tempus tādū delitescerent: donec ex nigritis: qui cognosci nolunt: aliq̄ aduenirent aurum deposituri pro sale: & demū erūperēt impetū facientes ī eos tres uel quattuor caperent: adseruarentq̄ diligentissime: & ad principem ducerent Regni mellis: & ut paucis expediam: successit principi ut disposuerat: cepere quattuor: reliqui fuga sibi consulere: & ex his quos ceperant: tres missos fecerunt: rati satis ac superfore si unus ad Principē duceret gratia gentis cognoscendæ: ne nigritæ indignabundi succēserent & tēperarent demū a cōmertiiis: capto itaq̄ nigrita: ac aducto ad principē: adhibiti fuere q̄ plurimi uaria idiomata callētes: alii alia lingua captū interrogātes ut eius linguā exploraret: Is uero captus ad oēm sermonē cōticuit: & nusq̄ est locutus: nec cibū sumpsit unq̄: triduo solū uixit: quæ res: regni mellis nigritas in eā opinionē adduxit: ut credant eos populos usu loquēdi carere: & suapte natura mutos esse: alii renē id euenisse ex indignatiōe: q̄ uidelicet pditi fuissent: retulere hæc p̄ncipi agre ferētes: q̄ nequissent p̄ncipis desiderio facere satis: aio iniquo tulit p̄nceps: & enixe auideq̄ punctatus ē suos: quæ hominū forma esset: respōsum ē illi uiros esse nigerrimos: & p̄ceros adeo ut suā staturā plus palmo excederent: & inter cætera referebant eos labrum inferius promissū ad pectus usq̄ hēre: rubrū. & introrsus exulceratū perinde: ut sanguis exeat: superius uero puum instar nostri: fiebatq̄ p̄pea ut dentes omnes apperent: quos habent nr̄is grādiōres: duos ēt habent hinc: & hinc reliquis eminentiores: lumina uero p̄minentiora ea

Nigritarum
forma qui co
gnosci nolūt

demq; nigra torui aspectus admodum: ferunt etiam gingiuas ut labrū sanguinē emittere semper: his uisis principes reliquos poenituit facti huius: nec deinceps gentem huiusmodi ifestaru quonia ob unius morte: reliqui desiere mercari triennio: quod cedebat i damnū eorum. Nos autē censuimus eis sic labra putrefieri ob ardorem torridæ plagæ: & cū sale sibi medeant nequiuerē diutius sustinere: quin rursus ad institutū uetus redirent: cū sale carere nō possent: igitur rediere elapso triennio & ex nostris incōmodis: & egritudinibus metimur suas infirmitates: nec noster Princeps magnificat loquant uel ne: mō emolumentum ab his sentiat. Id est totum quod a multis accepi eius regionis incolis. & quoniam plures hoc adseuerant non difficulter adduci possumus ut multis credamus. Ego quidem quātum in me est: hæc & alia non impossibilia credere uolo: cum ex usu multarum rerum plura didicerim. Id igit aurum aduehit in urbē Mellis. & ibi tripartitur: partem primā qui Caruanam ducunt: iter per regnum Mellis agentes Cochium uersus Siria ferunt: duas uero partes residuas Caruana ex Melle aduehunt Atāburum. & ibi rursus diuiditur: partem ducunt ad eum locum: qui dicitur Ato: & inde tunetum africae minoris: quod est Barbaria caput: & regia per superius latus ad oceanum: aliam uero partem deferunt ad illū locū qui dicit hodenū ut supra memorauimus: & illinc ad hona: & portū Orarani: qui dicitur a Barbaris Marfacubi: a latinis portus magnus: loca sunt barbaria in Mauritania non longe a Gadibus e regioe illiberis. idest Granate aduehunt: & aurum a fezes: & amrum: & choos: & argis: & Azafi: & amesa loca Barbaria extima idest extra fretū herculeū: Illo cōtendūt christiani præsertim Italiae empturi aurum multiugas merces aduehētes. Et ut eo regrediar unde sum digressus: aurū prædictum quod aduehunt ab dictis Azanegis siue subcineritiis cunctis mercibus præstat: quonia illud aurum aduehit hodenum ut præfeci ad littus maris cōportant: & ibi Hispanis uēdunt nostris. propterea hispani frequentant insulam Dargin: & ibi fere iugiter habitāt commertii causa: apud hos subcineritios populos non signatur aurum: neq; argentum: neq; creditur aliqua moneta: sed res permutant: ac alteram pro altera suscipiunt: dantq; uicissim: & hoc modo uitam ducunt. accepi tamen ab nō nullis introrsus apud Azaneghos & Arabes eam monetam: quam Lusitani expendunt esse in usū monetā appellant mitigal: ualoris unius numi aurei.

Pecunia nul

la

Cap. XIII.

Viri honorabiles: ac diuites: & ibi mulieres: & arma

Qui hæc deserta incolunt. hi Regem non habent naturalē: de-
 ferunt tamē plus honoris: ac reuerētiæ uni q̄ alteri: colūt præ-
 fertim locupletiores: & hi maiores hēnt fauifores: ut etiā usu
 apud nos euenit pluribus in locis: & licet diuites sint: maiorq; ad eos ho-
 minum frequentia palpi & assentatiōis: ut assolet: gratia eat. Nō sunt ta-
 men principes: mulieres ibi subcineritiæ: ueste coronina utuntur: id ge-
 nus uestis mittunt nigrītæ. Vestes et habēt quasdā quaz in superioribus
 iā meminimus Alchizel appellāt: tunicis interioribus. i. camisiis nō utū-
 tur: armorū genus apud eos hoc ē: non enī habēt armā quæ ad defensio-
 nē induant ut nos thoracē: & loricā: quoniam nullo alio euitant: ac pro-
 pulsant uim illatā: q̄ clipeo: hastas igit hēnt longiusculas easdemq; le-
 uissimas: & tela: nō tamē ut nostra uibrant: equis insident ut mauri: sed
 non multos fert regio deserta: quoniā herbidi soli nō est: nequeūt ppea
 multos equos alere. fit etiā ut iniuriā candentis sideris idest flagrātis so-
 lis: ut ppe sit exusta: aquarū ē indiga: inde proueniūt tot incōmoda: uide
 licet sterilitas fere rez; oīum: ibi tantū ternis pluit mēsisibus: uidelicet Au-
 gusto: Septēbri & octobri. In eisdē et regioib; inumerosissimā locusta-
 rū multitudinē aera uidimus inumbrātē. nā fere singulis triēniis aduen-
 tāt: & cœlū obscurār: cateruatimq; uolitat: & ubi terras cooperuerint
 corrodūt fere oīa adeoq; sūt frequētes ut spacio miliarū. xii. cælū inum-
 brēt: rubent: & maiores sunt caualetis: nō apparēt nisi triennio uel quat-
 triēnio semel: quæ si quottāis aduenirēt corrosa: ac deserta iā forēt oīa:
 ego aliquādo eas uidi cateruatī supra mare uolitare numerus erat ppe
 infinitus.

Locupletio-
res loco re-
gum colunt

Quæ arma
habeant

Candens si-
dus

Hic ternis
tātum pluit
mensibus

Mira de lo-
custis

Cap. XIII.

De sinu senegæ disternāte arenosas terras ab feracibus.

Quā dīctū caput albū preteriuimus illud semp cōtuētes: no-
 stro itinere puenimus ad flumē: qd̄ sinū senegæ appellāt: illud
 enī ē præcipuū flumē regionis nigrītaz; itrorfus p hoc latus.
 disternat itaq; flumē prædictum nigrītaz; ab uiris subcineritiis dīctis
 Azanegis: separat et aridā: & sterile tellurem: hoc est desertum: ab irri-
 gua: & feraci terra nigrītaz; qd̄ qdē flumen patentioris est aluei ostiūq;

Senegæ sin⁹

De fluxu & refluxu oceani

Mar' regerit aquas fluminis ad .M. lx.

Miratu dignum

Senega uide deriuetur

Ad stipulat plini' senior

habet spacio unius miliarii: altissimum est: & rursus aliud ostium: & de mum efficit in umbilico insulam: & deniq; ostiis duob' exonerat in mare: tunc uidebis breuia ut in sirtibus harenis obductis quæ abacos: & scamna presentat introrsus mare ad miliare: singulis sex horis crescit: & decrescit instar flantis: & reflantis oceani: & ubi reuomit aquas, tâta ui immittit ut flumen retroagat ad sexaginta miliaria: ut retulerunt Lusitani qui id corâ conspexere aliquando flumen ingressi: at si qui dictum flumen ingredi uoluerint eis ope præcium est cauere a breuis: & harenis obductis: ne imergant: quoniam præbet speciem solidæ telluris: & tamen tactæ fatiscunt: & in uagam harenam dilabunt: id etiam est notandum dictum caput albū abesse ab hoc flumine miliaris fere. ccc. lxxx. & totum littus arenosum cernitur usq; ad ostia fluminis introrsus per miliaria uiginti: & appellat' latus de ante rota ditionis Azanegor' populor' subcineritii coloris. Id ante oia miratu dignū est: q; trans flumē memoratū hoies sunt nigerrimi: & p'ceræ staturæ ac habilissimi corporis: & ois illic regio uiret: ac uernat pomiferis arboribus referta: at citra fluiū cōtrarias uices cernes uidelicet hoies subcineritii coloris: staturæ cōtractioris: hoc flumē ferunt ab nilo deriuari: e quattuor præstatoriibus fluuiis uno: eosdē uices hēt cū nilo: ut ille ægyptum: ita hic Ethiopia reddit irriguā. Nam nilus Babiloniā præterfluens totā egyptū madefacit: hoc flumē alios annes emittit: & præserti eū quē senega appellant: & magna sunt flumina: totum latus Ethiopiae irrigant: cuius tamen latius in sequentibus meminisse est animus: huius etiam commemorat Plinius libro quinto naturalis historiae:

Cap. XV.

Qui princeps ad latus capitis uiridis regnent.

Ethiopia inferior

Zuchalis rex senegæ

REgio hor' nigrar': q; primo loco regnū senegæ obtinent hi sunt in itroitu regni Ethiopiae: & ois terra dicit' inferior uulgo dicta terra bassa: cōplures populi accolūt prædictū fluuiū: uocant' Zilophi: & ulterius p' spaciū imēsu ois regio dicit' terra bassa usq; achiaridā: & trāsflumē si tamē caput uiride excipias: ubi tellus ē eminentior q; i toto late' ad miliaria fere. cccc. ultra dictū caput uiride: citra uero p' miliaria fere cētū ois terra est littus patēs: depræssi' tamē: noueritis ē hūc regē senegæ cū illic agerē appellatū fuisse noie Zuchali. Ibi

enim multiplices sunt principes: nos regulos nuncupamus: qui aliquādo
 zelotipia regni conspirant: & regem: quem libuerit præficiunt clarum
 tamen stirpe: & eum præcario dominari uolunt. nam cum eis nō est cō
 placitū exauctoratū e regia sede detrudunt: nonnunq̄ Rex huiusmodi
 effectus potentior exurgit in electores: & inuicem diglantur: nō est
 tamen firmū regnū neq; pennat ut in syria soldanus: nam assidua expe
 ctatiōe pendent ne regno priuent: illis est tamē de paupe regno. Inopes
 sunt admodum fere omnes: qbus reges dominant: nullas urbes habent:
 Ruscula uero: & mapalia citius q̄ domos: quandoquidem calcem non
 habent: qua parietes ferruminentur: carent lapidibus: & angusta est re
 gio: utpote: quæ a latere Miliaria .cc. non excedit: mare autē introrsus
 tantundem ut mihi relatum est: latitudine etiam uix dictam mensuram
 excedit. Rex igit̄ eorum redditus nō habet annuos: uerum tributa pen
 dunt reguli illi quotannis: efficit hoc metus. ne indignationē Regis in
 currant: donant regem equis: qui illic magnipenduntur ob raritatem:
 carent etiam phaleris: & omnibus equorum instratis. Rex etiam donat
 quatrupidibus aliis bob⁹ feminis: capris: & legumine multiplici: his ui
 ctitat rex eorum: adiicit tamen ipse ad hæc multa: deprædatur cōplu
 res: surripit mancipia conterminis ui uel amore: sibi uictum parat: Man
 cipia uero nōnulla culturæ addicit: alia exponit mercatoribus Azanen
 gis uenalia: qui eo cōtendūt causa cōmerciū: equos præsertim adducūt:
 uendunt etiam christianis: postq̄ consuetudinem habent cum nigris:
 huic regi licet tot ducere uxores: quot uoluerit. Itidē regulis licet: & i
 digenis oībus: modo alere queant: nulla lex matrimonium multiplex p
 hibet. Rex uero supra .xxx. uxores semper habet: plus tamē unā: q̄ alte
 rā caripendit. In his tamen ratio stirpis habetur maxime: quoniā quæ lo
 co præclaro sunt ortæ præstāt cæteris. Rex itaq; hanc uiuendi consue
 tudinē seruat: uxores suas ruri alit: & adseruat hoc modo: nam singulis
 coniugibus agros: & latifundia armētāq; impartitur pro earū uictu: mā
 cipia et & ancillas elargitur eis. Mancipia agros colunt: & alia nauant q̄
 ad rē familiarē spectant: hēnt boues tam mares: q̄ fæminas: quibus arāt
 tellurem. cū uero usu uenerit ut Rex rus concedat diuertit p arbitratu
 ad quācunq; libuerit: singulæ uero terna uel quaterna obsonia deferūt
 adeo ut ipse Rex & omnes aulici qui cum eo pficiscuntur uiuant dicta
 rum regis uxorū expensis. nā uidebis singulo mane innumera mācipia
 dipes multiugas ferentia ad Principem: quæ omnia condo adseruāda

Præcario eo
 rū rex domi
 natur

Lis ē de pau
 pe regno
 Pro domib⁹
 subeunt ma
 palia

Multiplex
 coniugium

Innumera
 fercula

Condus

Promus

Parochus

dat: condus uero promo: hic uero parochus per gradus subministrat
perinde ut paruo temporis interuallo prope dapes innumeræ aduehan-
tur: cum autē cōplacitum regi fuerit discumbere seligit ex his obsoniis
quæ uoluerit: reliquū tribuit aulicis: uerū uix unq̄ eximūt edendi amorē:
esuriunt semper: & nunq̄ saturi modo huc: modo illuc regem sequunt̄
aliena semper impensa: nec quicq̄ pensi hēt Rex quibus sumptibus: &
se & suos alat: huius rei cura spectat ad alios cum uxoribus uices alter-
nat: modo hanc modo illam comprimit. hinc natoꝝ infinitus poropenu-
merus: quoniā ubi a se compræstā mulierē prægnantem senserit aliam
aggreditur: hunc etiam morem & reguli seruant.

Cap. XVI.

Nigritarum habitus: & fides.

Leucoethio-
pes

Maumethē primi nigritæ colūt: nō tamen adhuc pertinaces sunt
in ea fide ut leuco Ethiopes: quos Mauros albos appellāt: præ-
sertim gregarii. principes uero tenacius colūt maumethē: qui
pe qui sentiunt cum sacerdotibus azanegis & arabibus: qui principes le-
gem huiusmodi docent: & his argumētis persuadent eis legem colēdā:
quod uidelicet sit absolum: nec principis ordini cōsentaneū: ut cū uul-
go imperitioꝝ nullū deū colant: fitq̄ p̄p̄a ut non difficulter principes
adducant̄ ut credant maumethi: quoniā aliorū gētiū cōsuetudinem ne-
sciūt: sacerdotes tantū: ut præsecimus: azanēgos: & Arabes nouere fidei
magistros maumethanæ: ubi uero cepere uersari cum christianis: & no-
stram fidē ab nostris sanctiōꝝ extolli: & predicari eximie audiuerē: mi-
nus maumethi credunt: nostris oblectantur moribus: & arguūt fidem
nostram esse sanctiōꝝ: & meliorem ob id quod sumus ditiores: ac
locupletiores illis exemplum sumunt ab his mortalibus ad æternā:
addentes nos sumopere ab nostro Deo amari. argumento q̄ tot di-
uitias largit̄ suis: eosq̄ tot animi: ac corporis dotibus honestat: nec pos-
se legem huiusmodi: nisi ab bono conditore p̄ficisci: nihilminus legem
suā nō deserunt: licet: & nostram probēt: aiuntq̄ in utraq̄ lege utriq̄ lo-
cū eē salutis: habitus istoꝝ talis ē: nudi p̄p̄e icedūt: nisi q̄ p̄ subligacu-
lis corio caprino utunt̄: hoc pudēda cooperiunt: at Principes: & locuple-
tiores oēs camisiis cotoneis utuntur: quoniam regio pannis huiusmodi

Nigritarum
habitus

abundat: & ex filis mulierum p̄sa fiūt: nā. filū nent & pannū largiorem pal-
 mis binis efficiūt: non fiūt ibi largiores panni: quoniā pectines non ha-
 bent maiores: quibus texere queant. Insunt p̄pterea ternas uel quater-
 nas telas simul: & tunicas conficiunt largas q̄dem: sed genua non attin-
 gentes: uixq; media regunt brachia: femoralia ēt cottonina faciūt: nos
 brachia appellamus siue subligacula oblonga adeo ut tunicā talarē cre-
 das. Is habitus est latissimus perinde ut ora eius pateat circuitu palmorū
 xxx. uel. xl. & ubi uestē subcingunt innumeras plicas efficiūt ob longitu-
 dinē: ac latitudinē habitus. nam sinuat instar fagi p̄cincti aduersē: &
 auersē. i. retro & ante: terrā uerrūt ueste: & cum sit res ridicula admodū
 ipsi tamen rem putant honorificentissimā: uaricus incedunt. i. diuarica-
 tis cruribus instar micturientiū mulierū: p̄cunctabant quandoq; nos ip-
 si an uidissemus unq̄ honorabiliore habitum: quippe q̄ decentiore in ui-
 ris non credunt: Mulieres partem corporis superiorem. i. a capite usq;
 ad cincturā nudā circumferunt: inferiorē uero sindone usq; ad crura me-
 dia cooperiūt: pedibus ambulāt nudis: is mos est: & uiris: & mulieribus
 tam coniugatis: q̄ nubilibus: aperto capite incedunt: torquē ex capillis
 agunt: & eo exornant uiri æque: ac feminae: uiri etiam pleraq; puellaria
 pensa exercent. nent enim: & pannos compurgāt aqua. Ibi semper calo-
 res eximii nec unq̄ magis algent (uel bruma): q̄ nos aprili mense.

Habitus mu-
lierum

Viri et femi-
nea exercēt
officia

Cap. XVII.

Viri habitu elegantes sed uictu immundi.

Vius plagæ homines corpora eleganter curant: nam ter uel
 quater singulo die aqua immerfi lauantur: ut pote qui balne-
 is oblectantur plurimum: uerum in culinis adeo immundi: ac
 turpes ut dum eorum concinnant obsonia: & dapes stomachum susci-
 tent: & nauseam: & earum presertim rerum quarum prorsus sunt exper-
 tes: non solum sunt simplices: uerum etiam stolidi: contra: in illis rebus
 quas ex frequentiore usu nouere ut nos sunt accuratissimi: loquaces sūt
 admodum: adeo ut uix unq̄ desinant nugari ante omnia mendaces: ac fa-
 laces: alioquin hospitales: quippe qui biduo: ac triduo domi sua impen-
 sa hospitem libenter alunt.

Cap. XVIII.

Quomodo inter se concertent Principes nigrity & regni Gambe:

Incipit Principes nigrity saepenumero inuicem digladiantur: pedites bella cōficiunt: quoniā eqs carent ob iniquitatē soli. nā ob æstus ppe diuturnos uix ibi herba crescit: qua alant eq: loricas: nec thoraces habent: quibus uestiant ad bella: eis prorsus carent: uerum clipeos: & scuta fere omne genus habent: ut uero hostem feriant telis utuntur quibusdam quæ iaciunt ueloci dexteritate: nam id præsertim callēt: uidelicet uibrare hastas: & iacere tela: his adfigit acuminatū ferrum ad palmi mensuram: & mira arte fabrefactum perinde ut cum quempiam fauciauerit uix extrahi queat. ni carnes lancinent: & atrociter cōcerpant ferro reluctāte ex opposito: ut apud nos sagittæ sunt quædam genera: ferunt et enses & siccas quasdam more maurico obliquas: fiunt ex ferro absq; calibē: quoniam in regione gambe nigrity. ulteriore calibem nō habent: & si forte habent: id metallum tamen effodere nesciunt: in bello etiam hastis quibusdam utuntur quæ lanceas presentant: alia arma nō habent: bella illorū sunt atrocissima: quoniam diloricati ut præfeci-mus præliant: hīc maxima hominum strages: audaces sunt maxime: ut pote q; ultro sese piculis obiectāt: malūtq; i bello oppetere: q; terga dare: licet fuga sibi cōsulere queāt: nec eos pterrefacit socioꝝ clades: imo atrociores reddūt: mortē cōtēnētes: adeo assueuere præliis: ac bellis: & cladibus innumeris.

Quibus armis dimicēt

Vincinatum ferrum

Calibē non habent

Mortis cōtētores

Cap. XVIII.

De eo quod natant eximie: & de regno Senegæ.

Inaues nō habēt quibus maria tranent: nec eas uidere ab orbe cōdito: nisi postq; Lusitani illo sunt pfecti: accolæ uero fluminis utuntur cimbis quibusdā: quæ humeris triū hominū deferri possēt: his piscantur: & traiecto fluuio uaria loca petūt: sunt et isti nigri ac natatores acerrimi: put ex usu didici: & accepi ab nōnullis: q; ex lectiōe multiplici id didicere: regnū senegenigrity itrorus orientē uersus cōterminū ē regiōi dictæ Tuchmore: at uersus meridiē regnū Gābæ cōtingit: ad occidentem uero respicit oceanum. uersus autem septentrionē nigro fluuio clauditur: qui ut diximus subcineritios populos determinat: a primis nigrity: & id flumen prius per annos circiter quinq; q; ego eo concederem: Lusitani nauæ iam explorauerant: qui quidem Lusitani cum nigrity pacem iniere: & foedus maximum: adeo ut

Natatores sūt acerrimi

Deinceps magna inuicē exerceāt cōmercia: frequentarūt p̄pea regionem
huiusmodi annis singulis naues usq; ad meum aduentum.

Cap. XX.

Quas merces Aloi. Cadamustus p̄mutauerit
cum Principe Budomeli senegæ.

IRaieci dictum flumen celoce mea: & tantisp̄ nauigauī donec
deueni ad regionem quæ dicitur Budomel: & is est p̄cipum
titulus: & dicit̄ terra de Budomel. sicuti nos appellamus p̄ci
pum uel comitum regiones uario nomine. cum igitur ad id loci pueni
imoratus sum illic nō nihil: quoniā idioma huius p̄cipis callebam: & ad
id adducebar nō difficulter: quoniā audiuerā hunc p̄cipem esse cādi
dissimæ fidei: & nemini imponere: magnæq; p̄bitatis uis: fore: p̄inde ut
tuto merces ad tempus huic uendi possent: nā ad p̄scripta tpa ad un
guem fidem seruare aiebant icōcussā. Cum igit̄ mecum adduxissem nō
nullos equos: q̄ illic p̄cīi erāt nō cōtempnendi: licet plarāsq; res alias
detulissem ut sūt ex lana p̄āni: & ex serico sindōes more maurico: & alia
q̄ plurima. decreui itaq; apud p̄cipem efficere ut eum locum adirem:
quem ad palmas dicunt: ditiōis p̄cipis de Budomel: ubi nō port⁹: sed
statio uisit̄: quo cum ueni reddidi certiozem principem aduentus mei
iternuntio nigr̄ita meo mancipio: iussiq; ut meo noīe illi oīa mea offer
ret: & equos ī primis: q̄bus sciebam p̄cipem delectari plurimum: ut er
go paucis expediam p̄iceps memoratus certior iam factus rex meage
it ad nos eqs. xv. ac peditib⁹. cl. comitatus: meq; cōmonescit an liberet
terram appellere uidendi principis gratia: addebatq; me minime lufurū
operam: nec me unq; p̄cēniturum laboris suscepti: gratū animum: eun
demq; liberalem principem gerere: quibus adductus littori applicui: &
uisi principem: nec uidisse p̄cēnituit: nam facta non dissimilia uerbis
fuere: excepit me honorificentissime: post multa: equos emit meos: &
qcqd absine desiderabat: mox est cōsecutus: fidi illi īgenue: rogauit me
p̄pea ut secū irē in regiā suā: quæ introrsus est ad miliaria. ccl. polliceba
tur enī inibi se equoz. p̄cīū p̄solutur̄ hortatusq; est enixe ut dies ali
quot p̄stolarer: quoniā iternegociādū cōuenerat iter nos ut cētū mā
cipia p̄ mercib⁹ daret: abduxit itaq; equos cum phaleris: & alio ornatu

Budomel

Nemini im
pōit hic p̄
ceps

Principē ui
xit

mercedē plurimā: quā oīa emeram ego nō pluris q̄. ccc. aureis. decreui
igitur secum ire: nec prius abiui: q̄ ab eo perpulsi adolescentula dona
tus fueri: Nigra quidē erat uerū formosa: & annū nō excedebat duodeci
mū: uoluit esse cubili meo addictā. usq; quaq; : suscepi puellā libēs & ad
nauem ducendam uni e meis tradidi. iui igitur cum principe percupi
dus nouas res: & uidere & audire: sollicitabarq; nō minus hoc desiderio:
q̄ pecuniarum exigendarum studio uel amore.

Cap. XXI.

Quomodo Aloii Cadamustus concessit cum principe eo
loci qui dicitur Budomel in mediterranea.

Contendi igitur Budomelū regiā p̄ncipis locum mediterraneū
prius eqs: ac necessariis ad uaticum ab p̄ncipe acceptis: & ubi
ad quartum lapidē p̄pe regiā p̄ncipis deuenimus: cōmēdauit
me nepoti suo cuidā eius ruris domino quo iā deueneramus: nomē huic
erat Bisboror: & is nepos suus me domi excepit honorifice: & ibi. xxviii.
diebus steti mēse nouēbri: & dum illic ago: se penumero eo ad principē
de Budomel nepote comite. Interea plura memoratu digna uidi mores
regiōis cōcernentia. ut ēt hęc attētius uiderim id effecit: q; ad flumen se
negā ubi mei me operiebant̄ terrestri itinere sū regressus. Nā undabū.
do mari fidere nolui: quoniā p̄ id tēpus admodū seuebar: adeo ut ad ce
loes meas prius redire nequerim: q̄ naues fluminis littori applicuerit :
& dū certiores meos reddere studeo: natatorē quæro q̄ nando lras ferat:
quibus meis nautis cōpertū fiat me nō posse aliter classē repetere ni
pri⁹ ipi naues ad flumē dirigāt: ob p̄cellosū mare: scirēt p̄pea me usq;
ad id loci terrestri itinere cōtēdere: q̄ro igit ab icolis an q̄spiā natator ad
sit: q̄ uice ueredarii sūgi uelit: q; calleat artē nandi: & ad meos ire non
formidet irrorus mare ad tria miliaria : Mox sese multi ultro offerunt
id nauaturos: ueq; q̄a æquor icredibili feruore cōcitatū erat: uix mihi p̄
suadebā hoīem h̄mōi nādo id cōseq unq̄ posse: & eo minus adducebar
ut crederē: quo breuia innumera conspiciēbā p̄pe littus iactu arcus . hi
sunt arenæ acerui: qui ubi onera sentiūt quæpiā: mox euanescūt : & na
ues uorticibus obruunt̄. cū uero supra aquā eminēt uident̄ Abaci uel
scamna: quibus si infederis illico rues : & inter hęc breuia feruet Mare

Bisboror

Breuiā unda
bundi maris

atrocius utpote coartatū: nihilq; adminiculi ibi cōperies quo innixus ui
res lassas foueas: timebā igit̃ illis ne ab pfluente pessundarent: ut cūq;
fuerit nigritæ duo adfuere nauaturi qđ petebā: quæro quā p labore tan
to mercedem cupiant: respōdent maiulias duas ex stagno p uno quoq;
petere: quattuor .n. huiusmodi maiulie numū nr̃um aureum efficiunt.
Acceptis igitur litteris se mari iactabundo credidere: horresco referens
quas difficultates subierint hi natatores dum supare breuia cōtendunt
pinde ut crediderimus aliquando eos sūmersos. nā urinabant sub aqua
spacio horæ nec uidebant. Tandem alter illoꝝ cessit uiribus undabūdi
maris: nec seuiantes undas domare potuit: rediit ergo uoti impotens: al
ter uero maiorꝝ uiriū compescuit rabiem maris: & ad classē peruenit:
responsūq; retulit: qđ factū uisum ē mihi fere ipossibile. hæc itaq; sum
ma est hos nigritas uidelicet nando fere oībus mortalibus præstare: quæ
uero uiderim dum agerē apud hunc principem hæc sunt. primo nolim
credas ibi eē urbes: neq; oppida: licet dicant̃ p̃cipes ut præfeci. nā illo
rū rex rura tantū: & mapalia possidet: & is p̃iceps quo cū egi plura par
tē regni eius tenet: quæ res est parui momēti: nec principes habent: qa
ditiores numis uel thesauro aliquo iueniant: nō enī in præcio est aur̃:
præsertim moneta quæ nulla est apud illoꝝ: sed obsequio: & fide præstāt
nostris p̃cipibus: mira ē obedientia quā exhibēt principibus subditi.

Mira de na
tatoribus

Neq; urbes
neq; oppida
hic sūt licet
sint p̃cipes

Cap. XXII.

Mapalia: & rura Budomel: & mulieres.

Q nihil prætermittamus dignū scitu: noueritis hunc princi
pem semp esse errabundo non absimilem: quiescit fere nunq;
modo huc modo illuc cōtendit: & eo præsertim ubi sunt suæ
coniuges. nam ut retulimus Mapalia: & ruscula habent ubi multiplices
adseruant̃ cōiuges: & id rus quo ego iui domus principis nuncupatur:
ibi uidebis circiter .xl. uel .l. humiles casās confertas paleis idest mapa
lia ī ordine cōtinēterq; dispositas: ut alterā sequat̃ mox altera: his circū
dedere sepes nō ex tribulis uel spinis: uerū ex p̃ceris arboribꝝ dimisso ī
teruallo qđ hostii uicē suppleat: quo cū es īgressus aulā cōperies rurale
septā sepe arborea: cortile appellat̃ ab rusticis: nouem ex huiusmodi au
lis domū p̃cipis præcedūt eo ordie ut ex altera in alteram aditus inte
rior pateat: ibi nouē mulieres hic p̃iceps hēbat: sunt et in aliis ruribus

Domus pri
cipis

Veneris ape
rētes sunt ni
miam

Zelotipia
flagrant

coniuges q̄ plurimæ: quæ huic principi iſeruiunt p̄ ſuo arbitrato: at q̄li
bet ex his mulieribus quinq; uel ſex adoleſcētulas Ethioſas domi alit :
q̄bus p̄ libito p̄iceps potiri pōt citra oēm cōiugis idignationē : q̄ppe
q̄ haud egre ferunt uerere iſtituto p̄icipis : ut hac ueneris uarietate cō
iunx p̄iceps oblectet : ſuntq; hi nigrite admodum p̄ni: ac ſalaces in ue
nerē: nullaq; ſatiant libidine: p̄cunctatus eſt me p̄pea p̄iceps: an aliqua
noſſem: quæ uenerem excitarent frequentius: nam unus tot feminis uix
ſatiffacere q̄bat: induerat. n. opinionem hāc uidelicet chriſtianos fore in
genii acerrimi: & fere nihil neſcī: adūciebat ad hęc ſi uoto huic ſuo tur
pi q̄dem feciſſem ſatis: me beneficia innumera illico cōſequutur: laborāt
Zelotipia hi principes adeo atroci: ut nec iſtis natis ſatis ac ſuper fidāt:
uni igitur principi patet ad mulieres aditus.

Ca. XXIII.

Quibus ſtipatur princeps lateronibus

Huius p̄icipis latus cuſtodiunt uiri. cc. quocunq; p̄gere cōti
gerit & licet frequenter p̄ uices ſuccedant q̄ principis habent
cuſtodiā: nō deſunt tamen uſq; quaq; innumeri: q̄ unde quaq; ſa
lutatū ad p̄cipē ueniūt. ante regiā igit p̄icipis ubi ipſe diuerſat diu
tius: p̄cedunt ſeptē atria: & ante ea platee q̄dā uiſunt: i quorū diame
tro arbor ē p̄cera: & umbroſa: quæ p̄icipis fores obſeruātib; umbrā
amcenā prebet: hēt itaq; p̄iceps diſpartitā familiā: & q̄ p̄pius regiā
degūt: hi ſunt p̄icipi magis accepti digniores ſue: & quo magis elongan
tur ab regiā tātō minoris cēſus: ac fere gradus nullius dignoſcunt: has
igit graduū differentias oſtēdūt domus ex iduſtria cōtinēter i ordine
diſpoſitæ: ut cognoſcas eos eſſe excellentiores q̄ regie p̄icipis ſunt p̄xi
miores: pauci tamen ad fores p̄icipis accedūt. Id. n. fere ſolis chriſtiāis
licet: & aſanegis ſacerdotibus: q̄ p̄cipem legem maumethis docent: q̄
bus maior potestas agendi quacūq; eſt apud principem: q̄ iſtis ſuis ni
gritis.

Atria cōplu
ria āte regiā
principis

Cap. XXIII.

Mos ſalutandi principem: & principis conſuetudo.

Princeps igit memoratus magnā p̄ſe fert arrogantia: q̄ppe
qui nō prodit in publicum niſi mane: & ueſperi: nec tamen a
ueſtibulo regiæ digredit: ibi ſeſe mira ſuperbia ſpectādū ſuis
p̄æbet illuſtrioribus. Is igitur princeps cum uariis de cauſis quēpiam

admittit audiendū tali dignat̄ reuerentiā: cū itaq; hi qui ad Principem
 petunt admitti: ad fores iam accesserint utraq; genua flectunt: & humi
 fere strati arenā idēdem nudi reiciunt in terga: caput etiā arena asper
 gunt: ut speciem humilitatis præse ferant. & is est mos adeundi princi
 pis: nec ibi aliquē cōperies eminentiæ tantæ: qui aliter principem adeat
 suū: q̄ nudo corpore uerebundis tantū corio tectis: humi reptans: ac are
 na aspersus totus: & ubi ad principem iam deuenere humi uoluntantur:
 ut sues in ceno: cum iam p̄pius ad passus duos accesserint sistit gradu
 rem suā principi explicās: harenā semp̄ i terga p̄iciens capite demisso
 in ingentissimæ subiectionis specimen: at princeps simulat supplicantē
 non uidere nisi furti: nec p̄pterea ab aliorū colloquio tēperat. ubi uero
 uasallus desit exponere res suas: tunc intuitu insolētissimo toruocq; uer
 bis duobus dat responsā: ut nec breuius sit responsum Laconicū: qui so
 lo elemēto mētē suā declarabāt: ut si ānuēdum erat p. v. id est uolum?
 si cōtra p. n. id est nolumus. In hoc igit̄ supbia fastu uersat̄ princeps: i tā
 toq; estimatu: & ueneratiōe apud suos: ut ipsi nos nec deo īmortali maio
 rē exhibeamus reuerentiā: id efficit timor īcredibilis: nempe de nutu prī
 cipis eorū uita pēdet. nā p̄ re quaq; minima morte plectunt̄: & mulieres
 ac filii uenales exponunt̄ excādescēte prīcipe. hęc sunt igit̄: quæ mirā
 obediētiā ostēdunt cum subditi ab prīcipe patiunt̄: quæ uix hosti tolli
 berent.

Quanta re
 uerentiā ade
 ant regem

Factis prin
 cipis

Capitulum XXV.

Moschea principis. i. templum idolorum & mos sacrificandi.

Deo maximā cum prīcipe familiaritatē cōtraxeram ut uel Mo
 scheā ingredi mihi fas foret: id est enī idolorū tēplum ubi sacra
 fiunt: cum igit̄ aduespacebat præsbiteros suos azanegos siue
 Arabes accersebat: nā ii apud eos uice sacerdotū fungunt̄: & sacris præ
 sunt cerimōiis: ac legē docēt maumerhis. Ingrediunt̄ itaq; in celā sacra
 tiorē optimates eminentiores: gratia orandi: sic enī orāt̄ stātes: & cœlum
 subide respicientes: terrā sæpenumero deosculant̄. & prīceps sacerdote
 imitabatur agētē hęc oīa spacio mediæ horæ: & ubi desierat orare per
 cunctabat̄ me: quæ nam de hoc ritu orandi mea foret sentētia: libēterq;
 me disērentē de nostra fide audiebat. dixi ego plura: ut decuit: de cele
 britate nostræ fidei cum principem beniuolum habere auditorē: ostēdi
 enim falsum esse principem: & alios omnes q̄ legem illam obseruabant

Moschea

Qualiter
 orant

**Cur deū no
strū magnū
& proū iu
dicent.**

ad didi nostram sanctiorem esse. Idq; comprobabam innumeris argu-
mentis: nec prius desui concionari: q̄ excanduerint maiores sarrapæ qui
indignabantur suam fidem abs me i ordinem redigi: at princeps visu uul-
tum soluebat: ad stipulabaturq; meis dictis: asseren: & ipse nostram fidē
nō iniuria colēdā eē: & n̄rūm deū eo argumēto eē: & magnū & proū ob
id q; multiplicia dona nobis elargiret: diuitias: opes: dexteritatē ingenii:
uires: & pleraq; alia: suā tamē apprime extollebat. subdēs eā faciliore ad-
itū ad salutē eis præstare q̄ nobis nostrā. His ratiōibus nixus: quoniā in-
quit uobis datum ē præsentibus bonis frui: erit præsens uita uobis pro
paradiso illa æterna. Nos uero qui p uarias uitæ intercurbationes uitā
trahimus assiduo: scimus nobis haud defuturam illam æternam felicitā-
tē: quoniam perpeffi laboris: & susceptæ erumnæ præmium nondum
sumus consecuti: ualidas ad hoc adducebat ratōes uir ut erat ingenii ele-
gantis: nec nostra sibi displicebant: neq; difficulter nostrā fidē iduisset:
ni pauisset exui regno: Id. n. acceperam ab nepote: qui me enixe rogaue-
rat ut nostram fidem principi exponerem: adfirmabatq; rem dignam eē
uerbum dei. Idq; perlibenter audiendū fore censebat. Mores igit̄ huius
principis iam retulimus: & præserti eundem morē in uictu seruat: quē
rex azanegē: suscipit ab suis cōiugibus dapes: ut etiā cæteri nigritæ pri-
cipes: humi procumbentes: epulant absq; nitore & elegantiā uitæ ppau-
ci cum rege discumbunt: Id solis licet sacerdotibus: aut regulis qbuisdā
uel saltem eminentioribus optimatibus: reliqui ignobiles. xii. uel. x. simul
discumbunt & inter epulandū fere omnes ex eodē catino sumūt: & qdē
non imoderate: ueq; frequētius utpote q̄ ter uel quater iterdiu epulant:

Cap. XXVI.

Legumina: & uinum quæ ex regno senegæ proueniunt.

Gitur Regnum senegæ ulteriorq; plaga nigritæ: uinum: Tri-
ticum filiginē: ordeū: auenam: haud quaq; fert iniuria candē-
tis sideris: cū præsertim ibi mensibus nouem iugiter nō pluat:
uidelicet ab mense octobris usq; in mensem iulii. Id efficit ut iasta semi-
na nō germinent ob terræ calorem nimium: pducit tamē m. liū: Fabas:
& Fasiolos omne genus: quæ omnia nuscq; elegantiora uisuntur: sunt
Fasioli in lar nucis auellanæ saberrime facti diceret torno aliquo incul-

**Fasiolorum
magnitudo**

pros: ac striatos adeo uariantis naturæ ars in eis ludit: res uisu conspicua: fabæ uero largiores: & proceriores: rubent calore uiuacissimo: aliæ albicantes cernuntur uisu conspectiores. Mense iulii seminant: septēbri leguntur: cum autem tellus cælesti rore perfunditur: idest uberiori pluuiâ: tum terrâ mirum in modum colunt: nō amplius q̄ trimestri spacio seminant: & legunt sata: ignaui sunt cultores: & uix tantum semināt q̄tum ad uictum sit sufficiens: nec in horreis congregant triticum uel alia. Is itaq; mos colendi agri seruat: instrumēta quædam rustica habent quæ bipaliis non sunt absimilia: eis terram egerunt ritu contrario: q̄ nos consueuerimus. nam cum Ligonizant terrâ ante proiciunt: non ut nos: qui terram egestam semper ad nos trahimus adeo ut pedum plantas ligonizando cooperiamus terra: nec altius: q̄ tres: aut quattuor digitos agunt bipalia uel graues uomeres: aliter ipsi non arant. uerum quia terra est feracissima suapte natura q̄ plurima producit: horum potus præbet fucus palmæ: Lac: & latices: nec ea ē palma quæ fert cariotas: alia est arbor: quæ ibi minime frequēs est: & hæ arbores anno continuo succos emittunt instar lachrimarum fucus appellat' mignol: & ut uberiorē habeant succi prouentum arbores fauciant: & statim profilit succus: qui excipitur uasē aliquo: ut thura leguntur: huic liquori colos est subcineritius & serū lactis præsentat: nec maior est prouentus: q̄ binæ uel ternæ mensuræ die noctuq; huius est incredibilis suauitas: & ut uinū inebriat: ni aqua immixta fuerit: qui prima die prouenit ex fauciata arbore is est dulcior: & omni uino uel perq̄ dulci præstat: & indies suauitatem amittit: fitq; acidum: & acre: tamen tertio: aut quarto die magis homini conducit: id sum ego expertus pluries: & non minus: q̄ uino aliquo eleganti hoc succo oblectabar. mignolum appellant: neq; eo uti possunt oēs abūde hoc est ad uoluptatem: licet ad hilaritatem plurimi: & imprimis illustriores: non habent harum arborum uineas sed sparsas & uagas ut fere cuiq; pateant qui liquorem huius elicere uulnerata arbore uoluerit.

Trimestri
spacio semi-
nāt & legūt
sata
Eorū modus
colendi agri

Eorū potus

Cap. XXVII.

Varii fructus: & miræ naturæ oleum.

Ructus habent multiplices: nec nostris absimiles: suaves sunt licet siluestres: qui si ut apud nos colerent essent profecto multo meliores. Regio est patens: & aprica ad omnia producēda prope

D

Oleum miræ
naturæ

Arbores fa-
xiolos pdu-
centes

apta: pascua ibi q̄ plurima: & arbores eminentissime nobis tamen inco-
gnitæ: lacus ibi q̄ plurimi: qui aquam potu non infuauem propinant:
neq; niniū uaste expanduntur. uerum profundissimi: & ibi pisces in-
numeri licet nostris absimiles: inq; his serpentes degunt: incolæ calcatri-
ces uocant: fert etiam hæc regio miræ naturæ oleum: quod pollet tripli-
ci uirtute: odorē uidelicet uiolaceū habet: saporē uero oliuæ: & si adhi-
bitus fuerit dapibus: eas ut crocus inficit: q̄uis ipsum crocum superet
uberiori colore. sunt & ibi arbores quedam quæ Faxiolos producūt ru-
bentes cum macula nigricāte quæ est illis pro insigni: & a nostris oculo-
lus dicitur. Alii hillum appel. pducit igit̄ q̄ plures sed paruos admodū.

Cap. XXVIII.

Angues immanes: qui deuorant capras: & anguium Fascinatores.

Mira de ser-
pentibus

Mira de for-
micis

Fasciatores

Nueniunt ibi multiplices animalium species præsertim serpen-
tum fere omnium generum: uenenosi alii: alii inoxii sunt: duo
rum pedum mensuram excedunt: alas nec pedes habent ut ser-
pentes: alioquin im mensi: & tantæ quidem uastitatis: ut integras capras
hauriant: nec lancinent: solidæ deuorantur: ferunt incolæ serpentes hu-
iusmodi congregari statis anni diebus: & migrare in loca quædā ubi for-
micarum est uis magna: quibus est colos albicans: quæ suapte natura
humiles quasdā casus istar specus extruūt: nā ore terrā portant: & fer-
rumināt absq; calce: diceres clibanos aliquos uel ruscula in ordine dispo-
sita. nā ex hmōi casis uidebis. c. & cl. continenter subordinatas ut alterā
sequat̄ altera miro naturæ ordine: sunt et̄ hi nigrite fascinatores. i. incan-
tatores eximii: fascinant præserti serpētes: hui⁹ rei me certiorē reddidit
adolescens quidam: qui anno superiore agēs apud nepotē principis de
Budomel: & cū hospitio receptus dormirēt: audiuit inumeras serpentū
sibillationes: qbus experrectus dū attentiore animo euentū rei expectat
intelligit nepotem principis euigilauisse: & domū egredi uelle: p̄cuncta-
tus est p̄p̄ea adolescens nepotem principis quo nam nocte intēpesta cō-
cederet: cui nepos (iam inclamauerat seruos a pedibus ut sternerent
camelū:) sum inquit profecturus nō longe: mox rediturus: iuit igit̄ ne-
pos: & fascino compescuit serpentes: illicoq; rediens rursus alloquit̄ ho-
spitem Ligurem: audiuisti ne inq; circiter noctē mediā exsibillantes ser-

pētes: at ligur audiui q̄dē: subiecit itaq; p̄ncipis nepos dictus Bisborer: erāt inquit serpentes: quibus hęc plaga scater: obscederāt enim domū gregē deualtaturi: ni ego occurissem malo tāto icāratioe: qua utimur frequentius. Ligur uero his auditis dixit se mirari plurimū : & rē hanc christiāis prope incredibile fore: tum nepos ad Ligurē: nō est inqt cur mireris ob hęc minima. nā princeps noster multo maiora efficit icāratioe cum liber. cū. n. inqt cupit p̄senteuē uenenum habere: quod illico mortem afferat (ificiunt ibi arma ueneno) designato ī terra circulo: & fascinatione serpentes eo concedere compellit: quo cū uenerint speculatur uenenosiorē quem interficiat ueneni colligendi gratia: reliquos uero missos facit: occiso itaq; serpente eius sanguinē cū semine arboris cuiusdā miscet: & ea mixtura arma illinit: quæ sic illita ubi saucia uerint cōdicto mortē afferunt: licet paruum uulnus existat: modo sanguinis nihil non elicerit. subdidit etiam ligur nepotem p̄dictū horratum eum fuisse ut rei uideret exemplum: uerū ligur parū huius rei curiosus renuit experiri rē huiusmodi: oīum igitur consensu nigritæ sunt incantatores eximii: sunt tamen etiam apud nos huius facti haud expertes: im̄mo sagaces: contra serpentes p̄sertim.

Mira fascino

Cap. XXVIII.

IN regno senege nigritar; boues solū: & bucule uisūt iteraialia domestica: nā capras: & pecora ibi non uidebis ob ardorē torretis sideris. At boues tā mares q̄ feminæ nostris multo sunt minores: uixq; ibi uaccā rubētē cōperies: aut albæ: aut nigræ oēs sunt uel utroq; colore distincte: ex rapacibus leones: & pardi frequentiores: necnō lupi: capreoli: ac lepores p̄pe inumeri. sunt et ī eamet regioe Elephāti siluestres q̄ plurimi nō domant ut alibi: & fere gētū ubiq; efferantur p̄pea: & gregatī icedūt ut ī n̄ris nemorib; apri: Cicures uix repiunt ibi. hi igit duos eminentiores dētes hēt hīc: & hīc: istar aprorū uer; ritu cōtrario quādoqdē alteri. s. apro ī supiora retorti sūt dētes: at alteri. s. elephāto dimittunt ī terrā: nec (uel senecta) huic sūt decidui uitā cōcomitant: hoīem nisi lesus nō lædit: & ubi ledit: manu hoīem cōp̄hēsū iacit ī sublime ultra arcus iactū: ea dicit manus elephāti quā alii promiscidē appellāt: eā emittit: & retrahit p̄ suo arbitratu: nullusq; iuenit tā tæ p̄nicitatis: quē suo icessu nō cōp̄hēdat: licet gradatī solum ambu-

Quæ aialia
ibi repiant
Elephāti sil
uestres & eo
rū forma &
natura

let effoeta magis seuiūt dū pauent: ne catulis uis iferat: & q̄ttuor ad sū
mū pariūt uno ptu: marib⁹ uix ē cura sobolis: arborē foliis uiuunt. & fru
ctib⁹: nam p̄muscide arborem deuant adeo ut si stipitem manu com
plexi fuerint q̄truncūq; magnū ab arbore dispartiant. manū hēnt in in
ferior maxilla q̄ exerūt: & retrahūt p̄ libito. hac cibū capiūt: & hauriūt
potū oēm: & ori administrāt suo: os hēnt i pectore: frequētia icolūt ne
mora: ac luto plurimū ut apri oblectant: sunt & alia īgentia aialia. ueg;
siluestria.

Cap. XXX.

De psitacis: & aliis auibus.

Vitiorū sunt cōplura genera: & ī primis psitacis scetet Regio:
nā hos oder plurimū nigrite quoniā totā plagā fere circūuo
litātes fruges: & praesertim legumina deuant: multiugi sunt:
ueg; e paruis: & grandiorib⁹: cōplures ego attuli: distinguunt colore tri
plici subcineritio uiridi: ac ueneto: quos adhuc fere inuolucres ex nido
subripui: sed mox periere: adultos igit. c. l. i hispaniā detuli eos singulos
singulo aureo nūmo uēdidi: his itaq; mix; ē īgeiū: & solertia nidificādi:
nā excelsissimā querūt arbore: quā furculos habeat subriles: ac tenues
cuiusuis pōderis fere īpatientes: horū cacumini adligāt dependentem
furculum: cui nidum mira īdustria fabricatum suspendūt: sicut pilae ro
tundū: relicto solum foramiē admodum āgusto qd ostii uicē suppleat:
aiunt id efficere alitem ut serpentum fallat astutias: nā nidum pensilem
petere nequeunt quippe qui furculo tam tenui nūq; se ipsos crederent
mole grauati corporea. Igit; his artib⁹ tuta est ab serpente auis licet par
ua: ibi etiā sunt gallinae quaedā. quas appellant pharaonis: ex oriente de
ferunt: his regio uberti abundat: sunt & anseres nō ut nrā: sed colore:
& pennis multiugis uariatae.

Solertia psit
tacorū ī nidi
ficando

Gallinae
Anseres

Cap. XXXI.

De Emporio: & qui eo confluant.

Quoniā obtigit illic morā trahere diuturniorē: decreui eorum
Emporiū siue nundinas q̄sdā uisere: Nā die lune: & ueneris in
pratis q̄busdā cōueniūt ab quattuor uel q̄ncq; miliaris circum
stātis regiois: qui enī magis distant alia emporia & nundinas adeunt. in
his igit; nundinis cōpertū habui q̄ indigi sint rerū multarū: quae p̄funda
egestate laborēt id declarabāt eorū uiles merces: h. n. erāt cotōi elabo
rati mulierū pēsis: nec eorū ingēs copia: panni ex cotōis: insup; legumina

bleum: miliū: & pelues Ligneæ storias: tegetes appellant: palmarū foliis complicatas & alia cōplura usui illoꝝ nō inepta: hæc mulieres uendunt: at uiri arma: & auri nō nihil: pmutant omnia: pro re altera: rem alteram cōsequunt: quandoq; p binis ternas aut p ternis binas: pecuniam signa tam nō norunt: nec nūmos omne gen^o regio cudit. hi igitur nigrite in pmissicum ibant ad me stupidi: & admodum admirantes effigiem christiā: & iprimis albicantē colorē necnō habitū: & corpis formā ac habitudinē isolitā: habitus is erat diplois ex serico nigro Damascū appellatus: clamis itē ex panno coloris cianei: idētidē pānū ex lana cōtuebāt & diploidē loco miraculi cuiusdā: nōnulli albedinis piculū faciebāt arbitrati nō eē colorē naturalē: sed factitiū. igit ut certiores hui^o rei fierēt sputo illitas man^o admouebāt brachiis: & manib^o meis: ut experirentur utrū colos foret ab natura uel ab arte: ubi uero uidebāt sputū nihil de albedine ademisse sed albicantes carnes fore: rursus admirabant: ad has itaq; nundinas ut multa experirer: utq; scirē an aurum illic foret uenale cōcesserā: uerum ut præfeci auri parum illic sum nactus promercalis.

Emptio & ueditio per cōmutatio nem Pecuniā nō habent

Cap. XXXII.

De equis ibi uenalibus: & pabulo & eoz; incantatoribus.

Llic igit equos magnipēdūt: quādoq; dē difficulter eo ducuntur: nec nisi: a nris Barbariis per Azanegos: & Arabas illo ducunt: illoꝝ ppea ingēs præciū ē: nec facillimē ibi alunt: ob aridā tellurē: nā torrida ē plaga: quæ pabula nō pducit: facitq; æstus nimis: ut equoꝝ iugina itumescāt ut uix meiere possint: crepāt ppea straguraria hmoi labefactati: p feno utunt faxioloꝝ laceramētis sole sicatis: id uicē feni supplet. nā ubi legerit faxiolos secāt eoz; caules: & sole exsicant: loco auenæ succedit: miliū: quo mirū in modū pinguescūt: pro equo in strato phaleris & reliquo ornatu dant mācipia nouē ad summum. xiiii. prout equi: & forma elegans: & agilitas persuaserit dandum. cum autem emerint equos mox accersunt fascinatores equoꝝ: huncq; ritum seruāt: rogam accēdunt sarmentis & herbis quibusdam suapte natura fumum exhalantibus: & equo per lorum aprehenso sistunt ipsum supra fuman tem rogam uerbis nonnullis prolatis: unguento tenuissimo equum illi nunt: & in domum adducunt ubi ad. xv. uel. xx. dies delitescit: a nemi neq; uiderur: interea etiam apendunt collo equorum efascinatiōes quasdam corio rubeo inuolutas & hæc agunt adfirmantes strenuiores. tutio resq; bello futuros equos.

Cib^o equoꝝ

Quo modo efascinant equos

Cap. XXXIII.

Mulierum
mos in tripu
diis

Tormēta &
tibias admi
rantur
Edito bom
bo tormēto
rum pauent

Naues admi
rantur

Ardētes cā
delas admi
rantur

DVius itaq; regiois mulieres hilares sunt supra q̄ referre possim
gestiunt: exiliunt: saliant: & perlibenter chorizāt & imprimis
idoloscantule noctu solum dum luna est pernox: in suis tripu
diis dixerunt: a nobis q̄ plurimum: res nostras admirant fere portenti lo
co: ut sunt balistæ & tormenta oē gen^o: nā cum uisum uenissent classem
iussi in uacuū exonerari tormenta: ut edito reboatu terrorem parerent
his populis: territi igitur tormenti inaudito atrocisq; bombo. credidere
Demonū opus: nō mortaliū artem. adiicientes uno ictu posse huiusmo
di tormenta supra centū homines prosternere: tibias etiā admirabātur
& cum uidissent exornatas: ut sit instar animalis alicuius: credidere uiuū
animal uarias emittens uoces: non instrumēta: qđ ubi itellexi ne hac opi
nionē ducti diutius fallerent dedi tibias illis contrectandas: tunc cogno
uere artē esse: non animal neq; fantasma: adeoq; eis oblectabant ut dice
rent rem cœlestem fore & ab ipso Deo fabrefactam: tanta concinitate:
ac melodia allecti: & imprimis uocū uarietates admirati: remq; nullā ui
diffe pulcriorem prædicabant. Nauim etiam per singula membra: &
minores partes scrutabantur: ut malum: āchoras: uela: remiges: & id ge
nus alia. dicebantq; oculatam nauim esse: quoniam in fronte uidentur
sculpta lumina: quod solum sit causa ornatus: ut sit quandoq; in carpen
tis & curribus: propterea adseuerabant nos fore eximios incantatores
nec demonibus absimiles: ut pote qui sulcabamus maria gradu citatis
simo instar phantasmatis: & itinera q̄ plurima in mari metiebamur: ipsi
uero uix de loco ad locum terrestri itinere ire nouerant: & id præsertim
admirabantur: nos uidelicet in tantum ab continente recedere aliquan
do ut p̄ cōplurculos dies terra nusq; appareat: & tamen non ignoraba
mus ubi gentium essemus: & quonam tenderemus: quod esse nō potest
inquiunt citra magicam artem: quod profecto haud dicerent si nauigan
di. callerent artes: non minori etiam admiratione adficiebantur uisis
candelis accensis: quippe q̄ nulla alia Luminaria unq; uiderant præterq;
ignem: ubi igitur uidere ardere candelas: dixere rem fore pulcher
rimam. In eadem regione mellis est plurimum: nam id e fauo mellis
ore sugūt cerāq; abiiciūt: emi p̄pea ego fauū mellis: & more n̄o ab cera
mel disgregans: percunctatus sum de cera eos qđ sentiret: q̄ aiebāt se eā
nihilipendere uti rem inutilem: confeci itaq; ex cera huiusmodi cande

las: ipsis cernētib⁹ & iussi eas accendi : quo facto magis : ac magis admirabantur profitentes nos fere nihil nescire.

Cap. XXXIII.

Quomodo Antonietus: & Aloisius in mari conuenere non longe ab uiridi capite.

IN hac regione instrumenta musicalia habent fere nulla præter duo: & ea melodiæ: & concētus ppe nullius. uidi instrumentū quoddam sambucam appellāt: quod fidibus binis tantum pulsāt: & nulla inde cōcinitas: digitis pulsant: res rudi: & momēti ppe nullius. ut igit præfeci oportuit me illic per dies aliquot diuersari causā explorandæ mercis ut si forte fortuna aliquid occurrisset quod conduce ret comertio: & id eo libentius ferebam ut res nouas uiderem: quas referrem aliquando: cum itaq; decreuissē a continente soluere: & in altum facere uela desiderio uidendi adhuc maiora: cum præferti ab prin cipe infante certior factus fueram: nō longe ab regno senege esse regnū quoddam cui nomen est Gambre: & prout referebant nigrīte principi infanti: Id regnum auri est feracissimum: adeo ut si eo cōtenderent chri stiani inde consequerentur diuitias innumeras: his igitur allectus cum ut aurum consequerem: cum etiam ut orbis partes incompartas mihi antea uiserem: expeditus ab principe ad nauim redeo meam: parans uela face re uentis: ut in pelagus altius eueherem: relicturus latus quo appulerant celoces: dum itaq; hæc meditamur repente naues apparuere in salo flu ctuantes: nam uicissim altera uiderat alteram: nec ignorabamus eos esse christianos: congressi igitur mutuo cōspectu frui affectantes colloquuti sumus: moxq; patuit alteram nauim fore Antonietū cuiusdam Liguris: qui maria sulcare probe nouerat: alteram uero aulicorum quorundam Principis infantis: hi igitur uiri conuenierant fide data ut caput uiride superarent desiderio uidendæ nouæ regionis: iniui itaq; cum eis amicitiam: & fœdus ingens ut simul maria sulcantes nouas regiones adire mus: una igitur soluimus uela dantes uersus dictum caput uiride austro duce: a latere semper ut præ oculis continentem haberemus usq; quaq; sequenti itaq; die uentis prosperis caput prædictum cepit nobis appare re: nam distat ab regno principis Budomel unde solueramus .M. fere quadraginta.

Cap. XXXV.

De eorū in
strumentis
musicis

Regnū gam
bræ

Antonietus
ligur
Aulici infan
tis principis
sulcāt maria

De capite uiridi: & eius denominatione & moribus gentium.

D igitur promotorium caput uiride iccirco appellatur quia confitum est arboribus densissimis eisdemque uiridibus: ac uirentibus anno fere continuo: huiusmodi noticiam habuere primo Lusitanum superio-
ri anno meae nauigationis: appellarunt itaque hoc promotorium caput uiride ab arboribus: uti ab arena caput album denotatur. hoc itaque caput uiride eminens est admodum: & uisu pulcherrimum iter duos mores mediis exit: tandem in mare perueniens uaste uariisque rusculis nigris: & mapaliis septum unde quaeque ab ea parte profertur: quae respicit oceanum: sunt tamen hi nigrites ex regno senegae: ultra caput praedictum: uisunt tres paruae insulae non longe ab continente: sed praefusae desertae ab hominibus: uerum scaturit ab arboribus instar capitis uiridis: cum uero aquae penuria non mediocri laborarem iecimus anchoras ut aquae non nihil inde haurirem: insulae illi quae uisa erat uberior adhaesimus: appulsi igitur huic gradiori insulae fote quaequam quaerebam: nullumque nauci sumus praeter quamdam scaturiginem: quae uix poterat nobis auxiliariis sitiētibus. In eadem igitur insula iuenimus nidos complures: & ova alitum diuersarum: quae nobis haud erant incognita. Ibi steti per totam diem piscatium sumus uaria piscium generum fagenis alios: alios hamis quibusdam coepimus. Imprimis detales: & ostreas ueteres ponderis librae. xii. uel. xv. per unoquoque piscium: mense Iunii postero die illic soluētes adnauigauimus: littora haud prope deserentes. Id est et sciendum quod mox post caput uiride littora se sinuant: & in ipso recessu sit situs pulcherrimus: terra est plana: & referta arboribus innumeris: quibus non prius decidunt folia: quam alia subnascantur: uirent semper: & licet distent: a mari iactu arcus: uidentur tamen a longe ipsa contingere maria: res profecto est uisu conspicua: & ut fatear ingenue: ego quidem uarias orbis partes peragraui cum ad ortum cum etiam ad occasum solis: uerum nusquam amoeniorem uidi: ea complusculis irrigatur fluminibus: quorum quoniam sunt nauium impatientes: non meminimus: ultra sinum degunt bini populi alii Barbazini: ferreti alii dicuntur: hi quidem sunt nigrites uerum regi senegae non parent: regem non habent nec principem: licet uni magis quam alteri honorem maiorem exhibeant: Principem non eligunt: qui uitae: ac necis potestatem habeat: tum in se cum etiam in natos: nam morem nigritarum principum aspernantur: qui ubi libuerit per mancipiis: & uxores: & natos subditorum uendunt: fitque ut eorum uita semper sit in ancipiti: interque spe: & metum suspensa. Idola colunt: quaeque maxime: legem habent nullam: uiri sunt truculentissimi: arcu utuntur

Promotorium caput uiride appellatum

De alia insula

De arboribus eius insulae

Hi neque regem neque principem habent

Idola colunt

ac uenenatis sagittis peride ut fauciati illico pereant: mō sanguis uel me
 dio cr̄is exeat: hi sunt nigerrimi: ac staturæ habilissime: regio frequēs est
 nemoribus: quæ lignis sunt referta plurimū: irrigua est fluminib⁹ q̄ plu
 rimis. ideo fere inaccessa: nec patet aduentibus aditus nisi per nōnullos
 angiportus ex circumadiacentib⁹: timent p̄pea neminē: id sunt expti ali
 quādo nigritarū reges: qui cum bellum eis intulissent sunt pessime acce
 pti ab his populis: discurrūt igit̄ latus prædictum austro flante pueni
 mus ad ostium fluminis: qđ riuū appellāt: Barbazinorū: latitudo fluminis
 ostiū ē iactus arcus: hui⁹ nominis memini ego in carta nauigatiōis: quā
 edidi nuperrime: abest hoc flumē ab capite uiridi miliaris fere sexagita
 interdiu solū nauigabamus: occidente sole iactis anchoris ad passus .x.
 uel .xii. aqua: lōge ab cōtinēte miliaris. iiii. uel. v. cum uero illucescebat
 uela faciebamus ī altū positis prius speculis in fugestu celocis q̄ eminus
 specularent̄ scopulos maritimos ubi uidissent mare luctari: & fremere
 cū scopulis occurrētibus mox renunciarent uelificātibus: dum igit̄ ad
 nauigamus ad ostiū alterius fluminis deuenimus id erat riuū senega ma
 gnitudine haud īpar: uiso ergo flumine tā preclaro decreuim⁹ quempiā
 e nr̄is mācipiis emittēre: q̄ terrā exploraret: terra erat aprica: & omni ar
 borū uarietate exornata adeo ut nos sūmope eo inuitaret: adduxeram⁹
 enim nobiscū e Lusitania mācipia cōplura q̄ Turcimanos appellam⁹:
 hi sunt nigrite quos rex senegæ portugallēsibus: siue Lusitanis (q̄ eo p̄
 fificant̄ cōmertii causa) uendit: hi igit̄ Turcimani siue mācipia (scla
 uos uulgo appellant) christi fidem: in lusitania susceperē: & hispanum
 idioma callent: nam eos mutuati eramus ab dominis ea lege ut p̄ hmōi
 seruitute: quam nobis exhibituri erant Turcimani cū rediissem⁹ selige
 rent ipsi quemcunq; libuisset ex oī mācipiorū cetū. Turcimani uero li
 bertatē p̄petuam cōsequerent̄: iacte igit̄ sunt sortes ad quem spectaret
 suum Turcimanum emittēre in littus: cecidit fors sup ligurē: q̄ cōdicto
 cūbam expediuit: q̄ discedens a classe in littore mācipiū exponeret lege
 data ut caueret ne cōtinētem appelleret ultra q̄ foret necesse. satis ac su
 per erat si mācipium in sico poneret: & mox in altum nauim duceret:
 ne incautus: a barbaris deprāhenderetur. Instituunt igit̄ur mācipium
 ut cum terram attigerit querat quæ gens: qui princeps: qui mores sint
 regionis: sciscitaretur etiam an ibi copia auri foret uel alia quæ commer
 ciis cōducerēt: ubi itaq; mācipium terram tenuit: actutum adfuere ni
 grite eius regionis qui eminus speculati fuerant aduentantē classē

Aliam insu
 lā cōperiūt

Turcimani

Mittitur tur
 cimanius li
 gur ad ex
 plorandam
 insulam

In terram
 descendit

Nigritæ tur
cimum in
terminat

secirco uenerant ad lictus sagittis: & arcubus onusti delitescentes in fru-
ctetis: & uepribus ut quempiam e christianis improuidum corripent.
uiso igitur mancipio propius accedunt: colloquunturq; nonnihil: &
mox exercis ensibus: & macheris plagis innumeris mancipium confece-
runt: cui prius proxima nauis auxiliari nequiuit: q̄ uitam exhalarit: quod
ut compertum habuimus: stupidi rem egre tulimus: intelligentes gentē
sauam: & atrocem fore: quandoquidem in sui consimilem nigritam tam
truculenter seuerant: scientes haud dubie seuituros i nos magis si pote-
statē in nos haberent: relicto igitur littore huiusmodi: ceptum iter per-
sequebamur ducti austro in conspectu continētē usquequaq; habētes:
littoralis regio amænissima erat: arboribus innumeris fulta: & soli patē-
tis: nec inæqualis: & tādē peruenim: is ad ostiū fluminis Gambæ quod
patebat latitudine trium uel quattuor Miliariū: ubi magis in arcum exi-
bat: ingressi igit̄ flumē ostii tam patentis: duxim: is ibi posse nōnihil q̄-
scere: ut mox postridie certiores fieremus ubi nā gētū essemus: & an
illic esset Gambre regnū: cuius desiderio flagrabam? mirabilē imodū.

Cap. XXXVI.

De flumine magno nauigato ab almadiis:

Præclarum
flumen.

Ppuli igit̄ ostio magni fluminis: quod i primo ingressu præse-
ferebat latitudinē sex uel octo miliariū cēsuimus p̄pterea hoc
præclarū flumē fore regni Gambæ: cuius desiderio afficiēba-
mur plurimū: nobis etiā nō difficulter psuadebamus: illic auri plurimū
esse: aut forte aromata quepiā: uel alia q̄cuncq; mercimōia: q̄bus locuple-
tati domū alacres rediremus aliquādo: Luce itaq; seq̄nti uentis prospe-
ris minorē celocē præcedere iussimus uiris: & armamentis fultā: cū ea-
q; e nostris cimbis unā: has paruas naues ex cōposito præmissimus: q̄p-
pe q̄ adhuc ignorabam? altitudinē fluminis. uerebamur p̄pea ne tatarū
nauū foret ipatiēs: expeditis itaq; his nauibus nautas cōmonesecim? ut
aquæ altitudinē cōtis explorarēt idētidē: & ubi cognoscerēt eā satis for-
nostræ classi: gradū referētes signo aliquo nos certiores facerēt: iueſ nri
& cū aquæ multū reperissent: nos monuere: quibus cognitio uisum est
aliā expedire nauim aliquāto maiorē armis probe cōmunitam: & illam
antonini licet multo minorē: lege pscrip̄ta ut si forte fortūa occurriſſet.

Altā aquam
reperiunt

illi nigritarum almadiæ (ideſt nauis genus) rē ipſi nō diſcernerēt: neq; congregarentur: ſed ſtatim gradum reuocarent: iter ad nos dirigentes quandoquidem eo nos conceſſeramus non belli ſed lucri gratia: querebamusq; ut omnia pace & concordia fierent: quod non ui ſed ingenio nos conſequi poſſe ſperabamus: euecti itaq; in interiorem fluminis partem noſtri ſubinde uada: & fluminis profunditatem contis temptant: inueniuntq; in horas altiores aquas: & ingentium nauium capaces: & altitudine meſuram paſſuū. xvi. excedere: prouecti ultra ad miliaria duo uident fluminis littora conferta arboribus pulcherrimis hinc: & hinc: animaduertuntq; flumen imenſis orbibus: & reſſibus implicari (ut meandrus aliquis) decreuiſimus propterea gradum referre: & dum hæc meditamur ecce a tergo ab oſtio cuiuſdam parui fluminis quod exonerabat in magnum: mox emergunt tres almadiæ: nos lembos appellamus: ſiunt ex cauata arbore: nec ſunt maiores cimbis noſtris: quas trahunt naues: ſunt agiles nimium: uerum parui ponderis capaces: quæ ubi Liburnicas noſtras & celoces conſpexere credidere nos eo contendere: ut uim inferreſſemus aliquam: nam edocti eramus illorum conſuetudinem fore: ut arcibus uterentur & ſagittis ueneno infectis fere p̄ totam plagā regni gambre: & licet noſtri ſatis ac ſuper eos eminus propulſare quiuiſſent: ut tamen dicto parerent noſtro: uiſis almadiis concito gradu ad nos redeunt: non tamen ſacere potuerūt etiam effuſa fuga: quin ſemper ad iactum arcus poſt terga nigritas haberent: mirum eſt q̄ pernices ſint hi uecti hoc nauium genere: cum autem noſtri conſecuti claſſem fuiſſent ingreſſi celoces inuebant nigritis ut propius accederent: illi uero gradum ſiſtentes nuſq; propius acceſſere: erant forte in his almadiis homines. xxv. uel ad ſummum .xxx. nos admirabantur plurimum ut rem ſibi & ipſorum prædeceſſoribus hæctenus inuiſam incognitamq; naues uidelicet id genus: ut ſunt noſtræ: & homines albos: pleni itaq; admiratione non loquebantur licet a nobis ad colloquia mutua inuitarentur ſignis: ut aſſolet quibuſdam: abiere igitur: & ea die nihil ultra temptauimus.

Ad fluminis
littora appli-
cant

Almadiæ

Quibus ar-
mis utantur

Cap. XXXVII.

Quomodo Nigrite noſtros ſunt adorti in flumine.

Dane itaq; sequenti nos cum paruis nauigijs soluimus illinc cir-
citer diei horam tertiam uentis prosperis ut nostros adiremus
socios ut sic demum tutius interiora fluminis peragrarē posse-
mus: & tandem aliquādo deorum munere mitius hominum genus q̄ id
erat quod nuperrime uideramus in almadiis nancisceremur. Igitur cū
sociorum classē inuenissemus una omnes uela dātes uersus prædictū
flumen iter direximus præmissa parua celoce sequentibus nobis conti-
nenter ut altera ex ordine post alterā iret: & cum iam ingressi essemus
fere ad quattuor miliaria: illico a tergo almadiæ quædam (unde uenerit
adhuc incomptū habeo) quæ ad nos citatissimo gradu contendebant;
quibus uisis mox in eos uela fecimus: ueriti nē nos suis uenenatis sagit-
tis impeterent. non. n. ignorabamus eorum sagittandi mores: classē igit̄
reuocata in orbem: q̄ citius potuimus nostros armauimus ante oīa præ-
cauētes ne nos incautos: & inermes hostis inueniret. uix tamen nobis
erant arma ad hostem propulsandum: diuisa itaq; in duas partes classe:
quasdam nigritarū naues circūdedimus p̄cēsumusq; eorum cimbas: quæ
xyii. erant maiores nostris nauigijs: quæ nostra ferunt flumina: easq;
impellunt remigijs innumeris: sublato itaq; remige quisq; illorum nos
admirabatur utpote rem nouam: & incognitā: p̄censiti tunc a nobis plu-
res nō appuer̄ q̄ cētū & quinquaginta uiri: p̄fecto si ad corp⁹ spectes cōspi-
cui nigerrimi quidem uerum habitu albo induti nō indecoro: habitus is
erat tunicis q̄busdā: camisas appellamus ex cotoninā alba induebātur:
in capite paruum habebant pileum: ut mos est germanis id plus habent
q̄ alamani: uidelicet ī pileo ex utraq; pte nescio qd alas presentans duas
in medio penna eminebat: ut est uidere apud nostros milites qui talibus
plurimum gaudent ut cūq; fuerit nos iudicabamus hunc habitum mili-
tiæ cōuenire: eratq; ī frōte cuiusuis almadiæ maurus quidā stans: clipeū
teretem ī brachio habēs. Is clipeus uidebatur ex corio cōfectus & neu-
ter bellū inferebat: sed alter alterū admirabat: ubi itaq; uidere a tergo
uigere alios qui clandestine aduenere mox demissis remigijs expediunt
arcus nihilq; promentes in nostros sagittas dirigunt: quibus conspectis
nostri tormenta exonerant: uerū aquis imersi iacti lapides neminē occi-
derūt: p̄terrefacti tamē tormētōz reboatu & strepitu īfucto: steter̄: pau-
di admodū: cum uero cognouere neminē lesū his tormentis: uerum
eoz iactus emori in aqua: rursus reassumptis animis magis: ac magis in
nos seuiunt aerē sagittis obtenebrantes celeritate incredibili: & iā p̄pi⁹

Nigritarum
naues circū
dant

Cuius colo-
ris & quo ha-
bitu essent

Cū nigritis
præliantur

accedebant audaciores solito: at nostri balistis eos propulsabant & catapultis plagisq; onerant innumeris. Primus igitur qui iecit in eos is fuit Liguris filius nothus: qui nigrity unius pectus transfixit: moriq; illico coegit. susceptus is itaq; a suis extractaq; sagitta admirationem peperit id genus teli nigrity omnibus: nec ob id tamen temperabāt ab sagittis suis: fiebantq; in horas atrociores: contra nr̄i eos male accipiebāt: perinde ut paruo temporis momento: e nigrity plures ceciderint: ex christiana uero: quæ deorum gratia fuit: nec unus periit: profligatis tot nigrity: qui ob cladem acceptam indignati plurimum celocem minorem circūuenire satagebant: uno impetu omnes: quod ut animaduertimus mox in medium recepimus celocem prædictam: & rursus exoneratis tormentis: bombardas uulgo appellat: stragem intulimus maximam. his uisis nigrity iam fere saucii omnes in diuersa abeunt: nos uero catenis in iectis id curabamus ne naues in uarias partes dilapsæ: uirium minus haberent: una omnes ferebamur connectis nauibus: & uentis prosperis utraq; progrediebamur cedentibus iam nigrity: id imprimis obseruantes ut cum nigrity mutuo colloquio frui possemus aliquando.

Nigrity profligantur

Cap. XXXVIII.

Decretum factum in flumine Gambre.

Igitur adeo mancipia nostra nigrity inclararunt ut eorum fessi clamore nigrity tandem aliquando permiserint: unam e almadiis suis propius accedere: ut puta ad iactum arcus percunctati sunt. Itaq; eos nostra mancipia cur in nos tam atrociter seuerent cum præsertim non alia de causa illuc concessissemus q̄ commercii: & pacis concordiaq;: prout melius declarabat cum reliquis nigrity regni senegæ contubernium: & frequentior necessitudo: ad hæc etiam nostri adiciebant uenisse e partibus orbis remotioribus ut munere perpulchri suum regem nomine regis Lusitanorum donarent: quandoquidem is enixe peroptabat ab eorum rege arcte diligi: & amari: rogabant propterea ut dicerent ubi nam gentium rex per id tempus ageret: & quis princeps huic regioni dominaretur: quodq; huic flumini nomen inditū foret: addebant etiam ut ad nos tuto: & pacifice accederent accepturi e rebus nostris quicquid libuisset: & e suis darent pro suo arbitratu: modo omnia pace: & citra bellum contumeliamq; fierent: in hanc fere sententiam nobis responsum est: non quidē eos latere: quæ gens foret christiana natio: & unde ueniret scireq; quid egerit iā pridē cū rege senegæ: nigrity

Colloquunt

Respondet nigrity

& aliis nigris suæ ditionis qui quoniam nobiscum degunt boni esse non possunt: quippe qui non ignorant christianos uesci humana carne: nec alia de causa emere nigritarum mancipia: nisi ut mandant: & lancinent ut ferinas carnes: propterea apud eos iuratissime asseuerabant nullum christianis amicitiae locum superesse: sed cordi eis hæc oia sua q̄ classe attulerant diripere & deprædari regioq̄ suo dono dare: seq̄ trucidare atrocissime: regem abesse illinc itinere trium dierum. Regnum eē Gambre quod querebant: flumen magnum fore: nomen quidem non reticuit: uerum ego non memini. hoc igitur accepto responso: ut par erat: indignati: in eos uela fecimus: qui effuse fugientes mediterranea petiere: hunc finem habuit congressus noster: his pactis explorato omnium uoto contendebamus rursus interiora fluminis penetrare: uel ad. M. circiter centum: quæ res ut patuit omnibus pmouit multos: quos proprii laris cura sollicitabat nimium: nec sunt passi nos ultra progredi: affirmantes satis ac super egisse: dum in has ptes: a suo orbe remotissimas sospites deuenissent: addētes nolle de cetero laceßere fortunã: & discordia ingenti concio soluta est. Nos autē qui callebamus horꝝ consuetudinem: scientes q̄ duræ ceruicis forent: q̄ tumue profilirent: ubi non exaudirentur conducibilis fore duximus: si eis pro tempore cederemus: sequenti igitur die illinc soluimus: uersus caput uiride iter facientes: ut deorum auxilio in hispaniam rediremus aliquando.

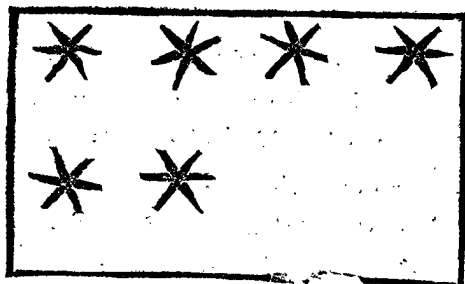
Fugatur nigræ

Cap. XXXVIII.

Qualis tūc uisus fuerit septentrio

Er id tēpus quo in ostio fluminis morã traximus semel tantū septentrionē uidimus: q̄ adeo demittebatur ut crederetur mare fere contingere: ab aquisq̄ nō plus uidebat̄ abesse: q̄ lancee tertia pte: & ibi sidera sex cōspicati sumus: q̄ magna erant: & mirū in modū splēdebāt ea metiti sumꝝ pyxide: & ifra scriptã figurã presentabāt:

Cēsumꝝ ppea hmōi astra plaustrū austri efficer: licet priorem stellam in ordine minime uidere potuerimus: quoniam haud quadrat ratio: ni ut eam prius uideamus q̄ septentrionem perdiderimus. i. ab nostris oculis euauerit. Inibi etiã compe-

Hic noctē aut esse horarū tredecim i mensē iulii

rimus noctem horarum tredecim: diem uero undecim ingrediente mē-

se iulii quo regio illa eximie flagrat: habent tamen uarias temporum uices hieme: & ipsi appellat quonia ab dicto mense usq; in mensem octobris terra irrigatur imbre & pluuia fere continua: & praesertim in meridie exurgit quaedam nebula quae coelum inumbrat: nec supra terram multum tollit in subsolanum: & apeliotem: ab subsolano uero ad uulturnum transit fulgoribus eximiis: & tunc imbre tellus madefacta semini preparat: uti agunt nigrite in regno senegae: uiuunt milio: leguminibus: carnibus: & lacte: accepi etiam introrsus non plueri nisi fere feruentem aquam. & ibi cum diescit: non uisitur aurora ante emergsum solis: ut usu euenit apud nos: quonia semper inter auroram & solis ortum: non nihil temporis iter cedit: imo quod primum nox abscesit: illico sol emergit absque alio medio. uerum licet sol uideatur non tamen illuminat ad spacium medie horae. uidetur. n. pati deliquium in ortu: propea obumbrat aliquantisper. causam uero cur sol ibi citius uideatur: quam alibi gentium: nullam aliam afferunt nisi quia regio patetis est soli: & depressi: uacatque montibus: qui forte alibi obstant ne sol oriens mox cernatur: huic sententiae astipulantur focii: qui aderant omnes.

Cap. XL.

Quomodo Antonietus ligur: & Aloisius cadamustus nouas insulas inuenere.

DOres igitur: & qualitatem huius regni Gambre quantum ego colligere potui in meo itinerario uix referre possumus: quonia ut praefecimus incolarum seuitiam: & eorum imprimis qui littoralia incolunt consequi nequiuimus uotum nostrum: nam gens suapte natura ferox colloqui cum mitioribus noluit: nec commercia tractare quaepiam. Igitur ueritis nos cognita huius gentis feritate haud quam ultra progressos fuisse nautis reluctantibus: sed in hispania flumine illo Gambre non superato rediisse. Anno itaque sequenti praefatus ligur: & ego Aloisius unanimis rursus classem expediuimus cum animum applicuissemus ad hanc prouinciam nauadam: ut tandem aliquando dictum Flumen explorantes regnum Gambre ingredemur. haec ergo ut precebuere ad aures principis infantis: sine cuius comiteatu expeditio haec fieri non poterat: complacitum illi plurimum fuit quod haec nobis cordi haesisset: & ut huic proposito: nec poenitendo uoto fauens subscriberet: unam eius suscelocem armat eximie: & omni genere anona comuniuit: soluimus itaque ab loco quodam: qui dicitur Lanchus qui parum abest ab sacro promontorio siue capite sancti uicentii ingrediente mense maii prosperis uentis & iter fecimus per canarias insulas: eas tamen ex composito praeter-

Natura aeris
Subsolanus
apeliotes
Vulturnus
Venti
Quibus uiuant cibis
Feruentem aquam plueri
Hic aurora non uidetur
Sol ibi citius uidetur quam alibi
& que sit causa

In hispaniam redeunt
Rursus classem expediunt

Abeunt Canarias insulas praeterreunt

reuntes utpote rē non incognitā nobis: si superiorū meministis austro
ducebamur: & labentibus aquis: quæ flante noto mirū in modum fluūt:
peruenimus ad caput album: quo uiso duximus classē in altū: & sequē
ti nocte adortus est nos uentus auster: cuius impulsu regredi oportuif
set ni non nihil ad occidentē declinauissēmus: sustinuumus igitur hanc
uenti s̄auitiā noctibus duabus: & diebus tribus: die uero tertio terrā in
consp̄ctu habuimus: quod nemo nostrum autumasset: cepim⁹ itaq; ge
stientes exilire omnes terram identidē in clamātes: admirati nimium ibi
terram reperiri: cū profus id nesciremus. expedita igitur cimba duos
homines emisimus qui explorarēt iam uisā tellurē. Iuere itaq; & duas
prægrandes insulas uidisse renuntiant: quod ut accepimus: mox ruimus
in dei laudes: qui sua clementia incredibili hæctenus incognita nobis co
gnoscenda præpararet: res p̄fecto nouas: & toti hispaniæ incōptas. ut
igit oblatā ab deo terrā aliquando pagrarem⁹: rerū nouarū p̄cupidi:
fortunā experiri uolentes nostram: uela fecimus uersus huiusmodi insu
las: quo breui peruenimus. & ubi in consp̄ctu fuit: uisa est maxima: tan
tumq; ob nauigauimus ut stationē non incōmodam reperuimus: appulsi
igitur prius iactis anchoris cimbā bene armatā emisimus ut compertū
nobis fieret: an insula coleretur ab humanis. ingressi ergo nostri insulam:
neminem unq; conspexere humanum neq; extabant uestigia itinez: qui
bus cognosci possēt q; culta foret insula: hoc cognito mane sequenti ut
animo satiffacerem meo. Iussi ex meis decem armari: tum telis: cum etiā
balistis: ut interiora insulæ adirent si forte ultra quosdam colles: qui ibi
attollebantur homines forent. Iuere igitur & collibus superatis iuenerē
neminem præter columbos: & fere omne genus auitiorū: nā colūbi ca
piebant pro libito manu hominis. non. n. pauebant ad uiri consp̄ctum
utpote ad rē sibi hæctenus inuisā: cepere igitur ex his q̄ plurimos quos
scipiōibus occiderāt nobisq; attulere: ex alia regiōe apparuere tres alia
insulæ magnæ quas ipsi non uideramus: nā ad septētrionē nobis reman
ferant. Visum est etiā eis duas alias insulas uidere uersus occidentē ī uasto
mari: uix tamen id cōprehendebant ob magnā distantiam: neq; nos eas
uisere magnificimus: q̄ppe q̄ aiūm iduxeram⁹ ceptū iter p̄seq; nec tātis
suppetebat tēpus: uerebamurq; ne frustra tereremus temp⁹ diuertendo
ad inhabitatas insulas. Interea dū his ego insisto quattuor insulis: alii uiderē
cem puas insulas: q̄s cū adiuissēt nihil præter aues iueniūt: & pisces igen
tissimos: ut igit reuertar unde sum digressus: solui ab hac insula iter meū

Ibi terrā re
perisse admi
rantur

Duas insulas
uident

Nouam in
sulam ingre
diuntur
Insulam ex
plorant
Nihil hic
animulū re
piūt præter
columbos &
multa alia
genera auiū
Tres alia in
sulæ magnæ
apparent
Alia decem
paruæ insulæ
in quibus ni
hil erat: præ
ter aues &
pisces ingen
tissimos

persecutus: & ecce duæ aliæ insulæ: & cum oram unius pcurrerem mox incidimus i cuiusdã fluminis ostiũ: & censentes aquam potu fore non in suaue littori applicuimus. erat. n. insula cõsita omni arborũ genere pulcherrimo: & dum fontẽ querimus quẽpiã: glebas salis albas minutulas nunciscimur secus flumen: legimus ergo nõnihil salis qd̃ itineri suffice ret nostro: nam ibi sal effusse affluit: hausimus etiã aquæ nõ parũ: erãt ibi testudines innumera: quibus pro tegmẽto natura vastissimas testas dederat: magnitudinis tãtæ ut p clipeo nõ inepte sufficiãt: nr̃i itaq; esculentis huiusmodi oblectati plurimum exenteratis testudinibus: multiuuga eduliorum genera fabricabantur: asseuerantes eis alias se solitos ubertim uesci: & comprinis in sinu argino cuius in superioribus affatim meminimus: nam is sinus scaret huiuscemodi testudinibus: hortabanturq; ut & ego eis uesci uellem: esitauit igitur cibum mihi insuetũ: ut complura experirer: uisus est non insuaui: albicat enim caro hæc nec multum est absimilis uitulinis carnibus: si fragrantiam & saporem spectes: cum itaq; placuisset comedisse: cibum approbans: in naui plurimum adseruari iussi: ut quandoq; leniret famem: in primo etiam itinerario meo: quod prætermisseram: comedi ex leofante satis illecebre: piscati sumus etiam in ostio dicti fluminis ubi tanta uis erat piscium quantam uix referre quibo: quandoquidem fere credulitatem omnem excedit: erant ex his piscibus complusculi quos nemo nostrum uiderat unq;: uerum pergrandes: & ad cibos humanos non inepti: ostium uero fluminis in tantam exibat latitudinem ut onerariam nauim. c. l. doliorum capacem haud grauari exciperet: adeo patebat: ut paucis expediã: ut uni^o iactu arc^o latitudinem eius metiri nequiuisses: illic statiuam fecimus biduo animi causa: ut feriatu aliquanto a laboribus animi deinceps ad dura promptius euigilarent: annonã n omne genus inde exportauimus ut futuræ fami consultum iret. Inter cetera columbos innumeros: nec id præteribo: nos illi insulæ cui primo applicuimus: boni uisus nomen indidisse: argumento: q; primo a nobis uisã foret: alteram uero quæ inter quattuor eminet insulas diui iacobi nuncupauimus: ob id quod ea die: quæ in honorem sanctorum iacobi & philippi concelebratur: a nobis est reperta.

Cap. XLI.

De loco dicto duæ palme: & de fluuio Gambre nauigato.

E iii

Aliã insulã oi
genere arborũ
cõsita iueniunt
Hic fontẽ salẽ
& magnas testudines iueniunt

Qualis testudineus
cibus

Maxima piscium
copia

Ostiũ fluminis
capax onerarie
nauis

Locus dicitur
spedegar

Is peractis die memorato ab his insulis soluimus per caput uiride tenentes iter: & breui deorum munere peruenimus ad id loci q dicitur spedegar: in conspectu tellurem semper habentes: & ibi locus alius: qui ad duas palmas appellatur: is est inter caput uiridae: & sinum senegae praedictum: & quoniam iam terra erat nobis alias cognita: audacter dictum caput percurrimus: adeoque id concite a nobis actum est: ut sequenti mane dictum caput superauerimus: & tandem aliquando rursus ad prenominaum Gambre flumen peruenimus: & intrepidi dictum flumen nauigare cepimus: obstante nigritarum nemine: nam Almadiae nusquam apparuere: interdum solum adnauigabamus contis explorantes fluminis alueum: ecce quaedam almadiae: nigritarum uel uel secus littus fluminis euntes nobis haud erant impedimento: & introrsus ad decem. M. infulam quandam paruam reperimus: quo cum applicuissimus: e nostris quidam uitam exiit: nam febre diutius laborauerat: & licet aegre tulerimus omnes uiri exitum: tamen quoniam deo maximo complacitum fuerat: ut decuit fideles: nusquam eius potentiam detrectauimus: uerum pro more humano satis moesti: humanimus hominem iam uita functum: & quia huic Andreae nomen fuerat: insulam de nomine uiri appellauimus: est itaque ab cunctis deinceps dicta insula sancti Andreae: soluentes igitur ab hac insula dictum flumen nauigauimus: sequebantur a longe quaedam nigritarum almadiae: quas in clamans mancipium nostrum (quod nigritarum idioma nouerat) tantum effecit ut propius accesserint nigrity: a nobis cum uoce cum etiam rerum nostrarum assidua ostentatione alleciti: pollicebamur. n. eis pro colloquio plurima: hortabamurque ut omnem de nobis suspicionem feritatis exuerent: quandoquidem hi eramus qui humanitate & comitate caeteris prestamus mortalibus: his ergo prouocati propius accessere iam nobis sidentes: quare unus ex nigrity celocem est ingressus intrepide: & cum trucimano. i. mancipio nostro colloquutus admirabat nimum nostrum more nauigandi: & imprimis uela: quoniam ipsi solo remige impellunt naues: rati nullum alium inter mortales modum fore maria sulcandi: albicantesque hoies cum insueto habitu magis ac magis demirabantur: nam his est habitus ex cottonina quadam alba admodum: quae instar camisiae uestem eis suppeditat. coplusculi est nudi icedunt: ex cepimus itaque nigrity honorificetius quam potuimus: muneribus nostris hominem prope onerantes: quae nostra consuetudine delectatus: percunctabatur de multis nostris. postremo aperuit nobis id esse Gambre regnum: quod

Flumen gambre
Almadie genus nauis

Uita exiit
hispanus

Insula sancti
andreae

Nigrity in
clamat mancipium

Unus ex nigrity
celocem nostram
ingreditur

errantes iam pridē querebamus: & illorū dominum dixit fore farosangolū: eumq; abesse illinc itinere dierū decē introrsus meridiem uersus. ipsum tamen subesse maiori principi. i. regi mellis: qui magn⁹ imperator nebeorū dicebat. adiecit tamē nō fore lōge a littore fluminis utriq; regulos complusculos: in quorū cotuberniū: & necessitudinē mox: si liberat: sua opera recipereimur: & imprimis pollicebat id se nauaturū apud regulū batimaufam: quoniā iā intelligebat nos: & probos: & comes uiros esse. hanc igit uiri huius de nobis cōceptā opinionē gratam habuimus supra modū: eumq; nostris adnumerauim⁹ i celo ceceptū p̄tin⁹: & tandē nauigando deueim⁹ ad eū locū quē appellāt batimaufam: q̄ nra sentētia abest ab ostio fluminis. XL.M.

Cap. XLII.

De Principe conciliato muneribus nostris.

Allud est et sciendū: q; dum sulcauimus flumen sub solano uenti sumus. & is locus ubi iecimus anchoras multo angustior erat ostio fluminis: & mea sententia latitudine miliarū nō excedit: in eūq; cōplusculi fluuii exonerāt: ubi itaq; applicuim⁹ ad id loci decreuim⁹ mancipiū nram: quo iterp̄te utebamur cū nigrita (quē pri⁹ cōciliauerāt nobis mūera: & blāditiā) ad principē mittere batimaufam: quē p̄pulchri munere donauimus. Id erat munus Tunica quedā sericea contexta more maurico: nos tunicam interiorem appellamus siue camisiā: instituiusq; turcimanum ut munus his uerbis exornaret: nos uidelicet huc contendisse: ut foedus: & necessitudinē eximiam nomine Regis Portugallia: siue Iustania secū miremus: uelleq; cōmertia exercere ubi sibi cōplacitū fuisset: & si nostrarū rerū egeret eis eque: ac suis uteret nram regē nūq; defuturū: ut illi morem gereret usq; quaq; aliaq; q̄plurā adiecimus: que scies p̄tereo: ne surgat opus i iliada magnā. p̄fectus ē itaq; mācipiū nigrita comite: & ut breue faciā: p̄cipi nro noie cuncta exposuit quo effectū ē: ut maximā cū p̄cipe amicitia cōflauerimus: p̄mutauimusq; plurā. dedit. n. p̄ nris mercimoniis mancipia: & auri quippiā: aurum tamē ibi infra famā nois reperimus: utpote q̄ audiueramus regionem huiusmodi scatere auro plurimo. Inuenitur quidem aurum: uerum magnipenditur fere ut apud nos: sciunt rem p̄claram fore: licet cum rebus minimis permutent: que si a nobis considerentur sunt profecto uiles: apud eos tamen sunt in precio non mediocri. Id efficit regionum uiuendi uaria consuetudo: ibi etiam steterimus ad dies fere

Ad regnum
gambre co
gnoscūt pue
nisse
Magnus ne
beorū impa
tor
Cōplusculi
reguli
Regulus
batimaufa

Tunica con
texta more
maurico

Ad p̄cipē
contendit

Aurum ibi
infra famam
nois reptum

quindecim . Interea ibant cateruatim nigr̄ite ad classem nostram loco
miraculi nostra : & nos ducentes: nonnulli ut permutarent sua: alii ut
rem non uisam amplius conspicerent: accedebant aliqui ut fufaras uen-
derent id est genus mercis cotonum: & eius filum & tunicas ex eodem
hæc erant multiiugi coloris ut sunt punicei: & albicantis: necnon uer-
miculati coloris: ferebant & feles prope omne genus quandoquidem ea
regio scater animalibus huiusmodi uenduntq; præcio uiliori ut puta
Marchetis decem non tamen ipsa pecunia . Ignorant .n. omne genus
pecuniæ: uerum re quapiam quæ decem marchetorum præcium non
excedat: pro fele quolibet : adducebant & alia q̄ plurima ut sunt pelles
felium: & castoreum : & id genus alia dabant unciam castorei .i. muscati
pro re præcii marchetorum quadraginta uel ad summum quinquagin-
ta non tamen pondere aliquo permutabant: nam omne genus ponderis
nesciunt: uerum si res data spectetur uncia pondus expleret: ferebāt in-
ter alia cariotas .i. datilos palmarum fructus: & fructuum genera omnia:
ex his nonnulli siluestres erant: non tamen insuaues: ego tamen his absti-
nui metu profluuii corporis: solunt .n. mirum in modum aluum . Itaq;
ibat ad nos quotidie frequens hominum turba: nec unius idiomatis ua-
rium erat linguarum genus: nec desinebant uecti cimbis suis (almadias,
uocant) ultro citroq; commeare: flumen sulcâtes traicientes de loco ad
locum modo huc modo illuc uecti ut apud nos in quibusdam fluminibus
est uidere: ut puta Lugduni galliarum urbi in arari flumine placidif-
simo uerum ois eorum nauigatio remigiis absoluitur his mirum in modum
stantes naues impellunt utrinq;. In pupi plus remigum maior est numerus
modo hinc modo illinc ut medio æque utrinq; librata nauis incedat in
neutram partem magis declinans: stantes itaq; remigant ui lacertorum
nullis inhaerentibus remigiis uerum sic fabricantur remigia: habent lan-
ceam longitudinis passus unius & dimidii in cuius summitate alligant
aserulam quandam teretem uti nos in mensa utimur pro patinis cum loco
argenti uel stagni: ligna succedunt frugalitate uel potius pauperie sua-
dente: hoc instrumento nauigant : & quidem citatissime almadiæ suæ a
latere semper littus haud quaquam deferentes : suntq; ibi partuorum amni-
ostia complurâ quæ exonerant in mare : his se committunt tutius nec
multum ab regionibus suis recedunt ne ab suismet nigr̄itis corripiant :
& captiui facti demum pro mancipiis uendantur christianis : dum ita
q; illic mercamur cum nigr̄itis egrotare nostri ceperunt febre ad rapi-

Castoreum

Cariotæ

Cariotæ sol-
uunt aluum

Lugdunum

Quomodo
fabricent re-
migia

da: & calidissima propterea ut nostris confuleremus protinus illinc sol
uimus rursus ad ostium dicti fluminis reuertentes.

Cap. XLIII.

De siluestribus Elephantis: & quomodo capiantur.

Que rebus huius regionis quæ referri possunt: a nobis quæ eas uel
subiecimus oculis: aut ab fide non indignis accepimus per id
tempus quo illic fuimus: de fide ipsorum potissimum auspicabimur.
Idola igitur summope colunt ritu multiplici: fidem non mediocrem fascinationi
bus adhibentes: patrâ & alia innumera demone suadente: deum tamē norunt
licet cognitum non obseruent: alii maumethē spurcissimum uenerant: & hi ut
apud nos ægyptii populi uagantur extra solum patrium: & imprimis apud
mauros degunt: incolæ uero regionem non excedunt suam. uiuunt ut nigrite
regni senege prædicti & fere eisdem cibis aluntur. id plus hēnt quod orizā
uberius ibi legunt quoniā in regno senege non nascitur: uescuntur canibus
quod nusquam alibi comperimus. uestiunt coroninis. at nigrite fere in uni
uersum nudi incedunt: nam apud illos maior est coronarum copia: mulieres
uniformem hēnt habitum. prius tamen quam adulescant corpora compungunt
stigmatibus nonnullis: quæ igne inurunt ut perpetuo remaneant: notæ hu
iusmodi presentant ornatum quendam factum in sindone opere polimito ex
serico contextum coloris multiplicis: plaga est admodum torrida & quanto
accedunt magis ad austrum eo plus sunt exustiores & comprimis secus
flumen calor grassatur eximie ob arborum frequentiam: nam æstus ubi
exhalare nequit urget magis: arbores uero ibi sunt tantæ magnitudinis
ut earum ambitus sit ped. xvii. licet eminentiam altitudinis non quadret ma
gnitudini non. n. altius tollunt quam ped. xx. cariose sunt tamen: & sine se
necta ut euenit annosis arboribus: siue carie quapiam commaculatae erant
& corrose: aiebant etiam incolæ multo eminentiores arbores in regione
huiusmodi fore: faciuntque hæc arbores ut non difficulter credamus terram
illam feracissimam fore quoniā ubi arbores adulescunt ita tantum incre
mentum: regio haud dubie non potest esse non irrigua: fert et hæc regio Ele
phantes. sed siluestres: neque ibi cicures sunt: aut domantur ut alibi gentium:
uidi ego aliquando quattuor ex hominibus nemus egredientes quos ubi sum ena
ui speculatus: ego & socii: complusculi exiluimus: e nauis cōtedentes ad eos:
quæ ubi nos conspexere mox natori sese dedidere: uidi & examinatum elephatum
quod occidi iusserat Princeps quidam dictus gnutimensis in gratiam meam.
Is princeps accola est ostii fluminis Gambre: & profectus est uenatum

Idola colunt

Canibus uescuntur

Nudi incedunt

Femine ab infamia stigmatibus corpora compungunt

Arborum magnitudo

Elephantes siluestres

Quibus ar-
mis in uena-
tione utantur

Quomodo
capiant ele-
phantos

Citissimum
pnicis homi-
nis cursum
superat ele-
phas et non
currens

Quomodo
elephantum in-
terimant ho-
minem

Amplitudo
dentium ele-
phantum

Elephantum se-
necta dentibus
dignoscitur

Elephantus
magnitudo
Elephantum
carnibus ue-
scuntur

concomitantibus compluribus nigris biduo fere continuo. In hoc igitur uenatu appetit predictus Elephas: pedites exeunt ad uenationes arcibus: & macheris armati: & sua arma omnia illinunt ueneno presentaneo: nec id uos lateat hos populos elephantos in nemoribus uenari ubi cerni plurimum cernitur. nam id genus animalium suapte natura ut fues in ceno uolunt creberrime. hi itaque nigrite pone arbores delitescunt ac praetereuntibus elephantis sagittas: & uenabula infigunt: saliantque miro modo de loco in locum ab una arbore ad aliam donec feriant elephantum: qui cum maxima mole praegravetur nequit insidiantis ictus uelocissimos deuitare: si tamen id temptarent in locis apricis: & patentibus nigrite in eis potissimum ubi nullae uisuntur arbores: non euaderent profecto uires elephantorum quoadquidem nullus hominum tantae pnicitatis inuenitur quem mox elephas non comprehendat etiam non currens: sed gradatim incedens. Id efficit animalis uasta magnitudo: & ubi usu euenit ut irato omine elephas in agris patentibus hominem sit consecutus: non euasit quidem: nec aliter ledit: quam promuscide (manum appellant) hac itaque homines corripit: circumplexu & adeo iacit in sublime ut sepe numero correpti hoc modo prius efflent animam: quam terram contigerint: haec elephantis promuscis non multum absimilis labro suili. In hoc differunt quod huic ea est uolubilis ad nutum ut modo uibret modo pro libito retrahat: id a complusculis nigris accipi: non efferant tamen nisi prouocati: nec hominem laedunt nisi prior iniuriam intulerit ipse: uidi ego aliquando illic occisum elephantum per quem mediocres: cuius dentium amplitudo palmos ternos excedebat: eminebant ad duos palmos: uerum palmus contactus carne maxillae immergebatur ut totus occultaretur: ut sunt aliorum radices dentium: & quoniam eorum senecta dentibus cognoscitur aiebant argumento dentium amplitudinis fere despicabilis. ipsum haud quam annosum fore si conferatur aliis proceribus. quorum dentes tantae sunt magnitudinis ut uicem postium suppleant: & pro palis sepes muniant Teste Plinio: & ut ipsi referebant nonnullis eo amplitudinis crescunt dentes ut. xii. palmorum mensuram excedant: & licet praefecerim hunc elephantum: si spectent ceteri: minime fuisse conspicuum: erat tamen tantae proceritatis ut unus plus carni uideretur quam Tauri quique simul e nostris: donauit me igitur hoc elephantum princeps eo pacto ut tantum carni assumerem quantum libuisset: reliquum uero ueatoribus impartirer: quoniam illi in cibatu elephantos gratissimos habent: iuitabar propea idem ab eis: ut & ego carne huiusmodi uescerer. Iussi igitur praeter animalis occidi in frustra

& ad classem deferrī meā moxq; ahenis excoqui subiecto igne : alii aliā partem torrebant perinde ut & elixum: & tostum comederim: non quidem uoluptatis (quæ nulla erat) sed experiētiae causa: ut iactare possem aliquando me esitauisse eas carnes quibus conterranei nusq; uesci consueuere. hæc summa est carnibus huiusmodi uidelicet me minime delectatum fuisse. Insuauis est gustu. & asperrima duraq; nimium: tuli etiam ad classem promuscidis partem. i. manus elephantis: euelli etiam ab eo pilos qui nigricabant: & quasi duorum palmorum mensurā excedebāt: eratq; aplitudinis haud cōtemnende: hos igit & carnis nō nihil in hispaniam detuli: & eis omnibus principē Don Durich prænominatū donauit: q; hæc oīa loco preclari muneris excepit ueluti rem nouam: & hominibus regiōis illius hæctenus incognitā: nā hunc principē delectabant eximie: quæ ab remotioribus partibus orbis deferebantur & imprimis obseruabat uir princeps ut eaz; rex fieret particeps: que opa sua & diligentia cōperta fuissent.

Cap. XLIII.

De tibiis elephātis: & cabalino pisce.

Queritis igit elephāti pedē teretē fore instar pedis equi obrotūdū circūquaq; uerum ex callo nigerrimo aplissimoq; inq; pedis callo unguļæ quæ i una pte pedis: ea uidelicet quæ pximior ē plāta: nā singulæ ūguļæ grossi argētei mēsurā haud excedūt: licet parui elephātis occisi pes esset: uerū plāta pedis eius unī palmi & medii excedebat latitudinem: p quadrata qlibet pte: quoniā ut præfeci pedes hēnt obrotūdōs: ut sunt apud nos lignei aserculi: qbus in mensa uiri frugi utunt. galli transciui: nos talieros siue orbis appellamus: donauit me præfatus nigrity princeps pedē elephantis alio: cuius plāta mēsuram trium palmorū superabat: id egomet sum metitus astantibus cōpluisculis: eādēmq; latitudinem omni ex parte habebat: donauit igit principem rursus hoc pede: & dente palmorum. xii. mire a natura exornato: hæc itaq; omnia Princeps prædictus ceu rem præclaram mulieri ducissæ Burgundæ dono dedit: nec est q; credant aliqui elephantum non habere plicatiles tibiās: quoniam falluntur plurimum: nā plicant genua ut cætera animalia: & pro libito humi se prosternūt & surgunt cum libuerit: contra quorundam opinionem. flumen itaq; Gambre: & eius regiōis complures annes calcatricem nutriunt: & imprimis piscem mire nature instar uituli marini ni caput equinum haberet: in hoc tamen uitulū marinū imitat: q; uidelicet modo aquaticū: terrestre mō ē: animal

Insuauis caro elephanti

De pilis elephantis

Qualē habet pedem elephas

galli transciui: nos orbis appellamus

Mira pedis magnitudo

Dentis magnitudo admirabilis:

Elephāti plicant tibiās

Piscis miræ naturæ

Vespertilio
nes & noctuæ miræ
magnitudi-
nis

utroq; elemento uiuens: uastum corpus habet: ut bos fœmina quepiã :
licet crura sint multo graciliora: bifalcos habet pedes & ut dictum est
caput non absimile equo: dētes duos habet hinc: & hinc proeminētes:
ut est uidere in apris: suntq; hi dentes tantæ magnitudinis ut duor; pal-
morū impleant mēsurā: egreditur interdū hoc animal flumen: & terras
petit: ut quatrupedia: nec alibi: q̄ hic huiuscemodi piscis inuenit : apud
eosdem nigritas reperiunt uespertiones: & noctuæ magnitudinis triū
palmorum: & multiplicia auitior; genera: quæ præsertim ab nostris nō
mediocriter differunt : sunt & innumeri psitaci : & pisces complusculi
nostris prorsus absimiles: tum gustu cum etiam forma: in cibatu tamen
haud insuaues:

Cap. XLV.

De flumine Casamansæ: & capite rubeo:

Hic abeūt

Qfecit igit; nostror; aduersã ualitudo sicuti retuli i superioribus
ut ope præciū fuerit mox ab regiōe principis Batrinēse abire:
quare illic soluētes: breui flumē euasim⁹. cū igit; supauissem⁹
flumē dictū: & annonæ oē genus plurimū nobiscū haberemus uisum ē
fore laudabile si ultra dictū flumē uela facerem⁹: ad id accedebat maior
solito securitas utpote q̄ ternas naues habebamus: & dū hæc tractamus
quadam die circiter diei horam tertiam: uela dedimus scelicibus uentis:
quia uero uix euaseramus sinum Gambre : & ab ea parte continentis :
qua dominatur notus: siue auster: mare seuiebat magis: nos occidentem
uērsus zephīro prouehēbamur abeuntes a continente: terra tamen quā
deseruimus erat equalis admodū & innumeris scatebat arboribus: uerū
ubi altum tenuere rates: mox apparuit angulus: quē dicta terra faciebat
haud quā dignum memoratu: cum in eo nihil foret conspicui: & id p̄
comperto habuimus: illico ultra dictā frontem instar anguli : omnis lit-
toralis plaga nobis sese uno intuitu presentabat. Nauigabam⁹ igitur di-
scedentes ab ea quantum poteramus: quoniã allatrabat eam undabūdū
ac atrox mare introrsus ad quattuor. M. certiores de hac re nos redde-
bant duo hoīes in prora: speculæ fungentes officio: necnō alius in celso
nauis malo : q̄ prædicebat scopulos: & alia discrimina maritima: ut sunt
breuia: & sirtes: & in mari terras ab aquis desertas aliquando: ficas appel-
lamus: interdū solum ad nauigabamus uix uela facientes: ne in scopulos
incideremus nolentes: noctu semper pauentes: custodem habebamus ui-
gilem: ibant nostræ celoces continēter. i. mox post alteram altera: iactis

fortib⁹: quis præcedere deberet: nã quisq³ alium præmittere uoluisset :
 uerum ne qs ferret grauat⁹ frequētius q̄ cæteri subire picula: alternat⁹
 id præcedendi officium nauabamus. Igit a latere regiõis prædictæ iter
 facientes: ita tamē ut terram conspiciamur usq³ quaq³: die tertio postq̄
 illinc solueramus: peruenimus ad ostium fluminis cuiusdam non medio
 cris: quod patebat quingentis fere passibus: & procedentes quasi ad occi
 dentem mox reperim⁹ paruum sinum quendam: ubi anchoras iecimus:
 cum iam ad uel perauisset: cum uero illuxit uela danres uentis dum in
 sinuamur non nihil cedentibus terris. ecce ostium alterius fluminis: qd̄
 magnitudine cum illo Gambre fluuio prope contēdebat: in cuius ripis
 utrinq³ arbores conspiciebantur innumeræ: & quoniam uisa est plaga fe
 rax illi appropinquare decreuim⁹: ostio igitur applicuimus: & quisq³ no
 strū cimbas emisit suas: necnō & turcimanos: qui & iter prætis & explo
 ratoris uices supplebāt aliquādo: prout & tēpus & loca exigebāt: hos
 igitur emisimus ut terram & mores hoīum ac flumina: & si qd̄ ultra
 dignū erat scitu explorantes nobis referrēt. p̄fecti igit & dicta exequē
 tes rediere: Id noui afferētes flumen uidelicet uocari Ra: ditionem fore
 principis casamanse nigrite: qui interiora fluminis incolebat ad triginta
 M. uerū principē domo per id tempus abesse: & bello uacare contra ui
 cinum regulū: his itaq³ cognitis die sequēti illinc abiuiimus: nec p̄teribo
 sinum hunc casamansem abesse ab sinu Gãbre ad leucas fere. xxv. quæ
 M. centum efficiunt.

Ra: fluuius
 Princeps ca
 samania

Cap. XLVI.

De fluminibus ibidem repertis & gentibus.

QUo ab flumie mēorato recessissem⁹ littori semp̄ ihærētes ad
 quoddā caput deuenimus n̄ra sentētia ab prædicto flumine
 distās. M. xx. & id caput eminēt⁹ ē nōnihil si terræ circūadia
 cētī cōterat: & qm̄ i frōte præse ferebat terrā rubrā caput rubrū nūcu
 pauim⁹: & rursus superato capite nauigātes deuēim⁹ ad ostiū ali⁹ flu
 minis patēs n̄ro iudicio iactu arc⁹ qd̄ p̄rereūtes ibi nihil imorati sinum
 sanctæ Annæ appellauim⁹: & p̄secuti n̄rum iter puēim⁹ ad flumē aliud
 haud ipar illi sanctæ annæ: & hoc sinū nūcupauim⁹ sancti dominici. Is
 abest ab capite rubro. M. fere. lx. illīc abeūtes nauigādo sp̄ a latere post
 un⁹ diei nauigationē deuēimus ad uastissimum cuiusdam ingentissimi
 fluuii ostium quod primo conspectu censuimus sinum fore quempiam:
 uerū quoniam altrinsecus cōspiciebant⁹ arbores inumere austrū uersus

Sin⁹ sanctæ
 annæ

Sinus sancti
 dominici

**Aliud flu
mē traiciūt
Alia infula**

**Gentē nouā
inueniunt**

**Septēprio
hic uidebat
depressus
Mirabile in
crementū &
decrementū
aquarum**

praesertim. flumē esse cognouim⁹: nā ostium fluminis patebat fere. M^o
xx. triuimus igitur tempus traiciendo dictum flumen: & ad ulteriorem
ripam deuenimus: mox apparuere insulae quaedam. decreuimus propte
rea illinc prius haud quaquam soluere: quam de regione coperti aliquid habuiss
semus. Iactis itaque anchoris stationem inibi fecimus nostram: & ecce se
quenti mane almadiae duae ad nos citatissimo gradu contendebant: quas
ut uidimus pauere cepimus: & reassumptis animis ad arma concursum
est: ut si forte uenissent uim illaturi: non inermes deprehederemur: non
prius tamen appropinquauere nobis: quam erecta hasta quapiam: cui adliga
uerant sindonem albam: ut securitatem accedendi peterent: signo huius
modi: hoc uiso: & nos idem dedimus concordiae signum: quo conspe
cto barbari accessere propius: & imprimis maior almadia veloci meae ap
propinquat: nosque lumina nusquam deflectentes: contuebantur: uiros albos
admirati: nauesque nostras mirari non desinebant: malumque: & antenam:
res illis incognitas: conspectabant prope stupidi: quare percupidus ego
noscere gentem: & ad mutua colloquia descendere monui mancipia no
stra ut compellarent hos nigras: uerum lusere operam loquendo: quo
niam nusquam nostram linguam intellexerunt: minusque nos ipsi eos intellexera
mus: quod summopere displicuit. Illinc igitur soluimus ubi sciuius
terere incassum tempus: decreuimus conducibilius fore si gradum refe
rentes ultra non progredieremur: quandoquidem quanto magis ulterio
res plagas adiuissimus: tanto minus eorum idiomatis capaces eramus:
nullaque commertia sperabamus: ubi sermonis mutui copia non dabatur:
reluctante natura: haesit itaque cordi nobis regredi: & lares patrios repe
tere: non prius tamen illinc abiuius: quam merces nonnullas commutauer
rimus: biduo in ostio fluminis comorati: uidimus etiam ibi septerionem
prope terram contingere adeo deprimebatur: deprehendimus etiam ibi
naturae quaedam pugnantia: quae nusquam cooperimus ubi christiani degunt
aquam uidelicet crescentem: decrescetque decremento auctuque in paribus. nam
Venetiis: & alibi gentium: mare flat horis sex: & in totidem reflat. i. cre
scit: & decrescit paribus spatiis: illic uero increscit mare horis .iiii.
& idem decrescit horis octo. Idque fit impetu tanto ut non sit satis
existimare an res credulitatem omnem superet: adeoque mare seue
bat ut tribus anchoris iactis ex prora irreuocabili fere pondere: ne
sic naues sisti satis poterant: & usu aliquando euenit: ut atrox tempe
stas eo discriminis nos adduxerit: ut ui coacti fuerimus uela facere non

sine discrimine uitae: quoniam maior feruor: & aestus pcellosi maris erat: quae uis ueterum.

Cap. XLVII.

Quomodo illinc soluimus ob id quod idiomata nesciebamus.

Habuiimus itaque ab ostio huius uasti fluminis ut rediremus in hispaniam iter facientes per has insulas: quae ab continete per. M. fere triginta absunt. he. n. sunt numero quattuor. duae maiores incoluntur ab nigris soli sunt non inaequalis: nec eminentis: uerum depressi admodum. inque eis arbores magnae proceritatis: nulla etiam ibi sermonis commertia fuere. quia alter alterum haud intelligebat. inde igitur soluentes uersus patriam contendebamus: quo deo miserante breui peruenimus laboribus innumeris superatis.

Proceres arbores

Liber secundus nauigationis: e ulis bona usque calechut: traductus ex idiomate lusitano: in Italicum sermonem.

Quicquid ego uidi accepique ab aliis per id tempus quo eas praesidiui id totum retuli in superiore tractatu: uerum post me easdem partes adiuere complusculi: & comprimis Portugallenses: qui orbis explorandi causa ab eorum rege ex composito missi fuere: nam fato iam fuit. ut suo Principe infante Don Hurico. Rex lusitaniae celoces duas expediti duce petro sinzia aluno praefati principis huic princeps iussit: ut rotum latus nigritarum excurreret et nouas Regiones adiret: hunc igitur Petrum classis praefectum comitatus est adolescens quidam: cum quo mecum maxima intercedit amicitia: quique dum pagraui easdem partes amanuensis meum fuit: cum itaque redirent praefatae celoces ego Aloisius cadamustus concesseram eo loci: quod dicitur lach: non longe ab sacro promontorio lusitaniae: aliter dicitur caput sancti uincetii: dum igitur illic agerem: ecce dicitur Petrus praefectus classis: & amicus ille meus diuerterunt in aedes meas: quod absque amice excepti omnem suam nauigationem sedulo exposuere: locaque: & quibus nomina indidissent haud reticuerunt: explicantes singula ex ordine prout in sequentibus mox colligisset: & imprimis sunt orsi a sinu magno: quem nos adiueramus.

Petrus sinzia

Amanuensis admirantis

Sacrum promontorium. i. caput sancti uincetii

Primo loco itaque dicitur amicus referebat se lustrauisse duas memoratas magnas insulas: quas cultas esse adseuerabat: & imprimis ad alteram illarum propius accedentes: cum incolis nigris collocuti sunt: licet alterum alter haud intellexerit: uisere tamen eorum domos: quae sunt mapalia .i. ex paleis humiles case: pastorales domos appellamus: inibi quoque colofos: & statuas ligneas idolorum comperere: quibus satis ac super cognouere eos idolorum seruituti fore addictos: ubi igitur nihil

Mapalia

Idola colūt consequi ab eis potuere linguæ difficultate: illinc abiure iter suū perse-
curi a latere semper donec deuenere ad ostiū cuiusdam magni fluminis
qd̄ ut aiebāt patebat longitudine triū uel.iiii. miliarium: aiuntq; dictū
flumē abesse ab sinu magno: cuius meminimus. M. fere. l. per lat⁹ sem-
Besegna per: adfirmabatq; dictum sinum uocari de noīe cuiusdam reguli dicti
Besegne: cuius regio adiacet dicto fluminis ostio: deniq; abiui⁹ ab flu-
minis prædicti ostio: a latere semper maria sulcantes quoad puenimus
ad quoddam caput: qd̄ uerge appellant: cuius plaga asperatur montib⁹
non tamen multum attolitur: distatq; eorū sentētia flumen prædictum
ab capite huiusmodi. M. fere. c. & xl. suntq; in his montibus arbores p-
pe innumeræ sua uiriditate uoluptatē cōtūctib⁹ etiā eminus: afferētes:
proceræ igitur sunt: & conspicuæ admodum.

Cap. XLVIII.

De capite sagres: & aliis tribus: ac de noībus ingētiū fluminum.

Superauerunt igitur dictum caput uerge. a latere semp nauigan-
tes itinere miliariū. lxxx. & ecce aliud caput apparuit eminen-
tius eis omnibus. que unq̄ uiderāt ipsi: nam tollitur ī sublimē
supra omnē estimationē: & acuminat̄ instar adamantis scaterq; multiū
gis arboribus: huic nomen indidere sagres in memoriā eius arcis quam
in fronte promontorii sacri Princeps infans beatæ memoriæ condi iul-
fit: quam appellauit sagen. hanc lusitāi caput sagres de signea appellāt:
addebātq; naucleri mēoratos populos idolorū latriæ plurimū uacare:
argumēto imaginū lignearū: quas colūt impense: nec prius discumbunt
cibum sumpturi: q̄ dapes obtulerint suis idolis: sunt nigri & ferro can-
dente notas: & stigmata inurunt corpori præsertim in fronte: hi tamen
citius in subcineritiū colorem inclinant q̄ in nigrū: pro subligariis: qui-
bus pudenda contegūt: libris utuntur arborum: cetera sunt nudi: arma
habent nulla quia ferro carent: uiuunt oriza: melle: ac leguminib⁹ fabis
uidelicet: & fassolis nostris non absimilibus: licet elegantioribus: carni-
bus uescunt̄ uaccarum caprarumq;: non tamen ad facietatem quoniam
nec huiusmodi abundant: & ultra dictum caput aiunt fore duas insulas
perq̄ mediocres ob angustiam illarum incultas: altera illinc. M. sex: alte-
Mos sacrifi-
candi ra octo distat: scatent tamen arboribus: habent etiam illius fluminis ac
colæ almadias quasdam instar nostrarum maximas: his maria sulcāt. hæ-
n. sunt triginta uel quadraginta hominum capaces: stantes remigāt: ut
Stigmata iu-
rūt corpori
Pudēda tan-
tū tegunt li-
bris arborū prefecimus: aures habēt circū: quaq; terebratas foramine multiplici. In

Sagres

Mos sacrifi-
candi

Stigmata iu-
rūt corpori
Pudēda tan-
tū tegunt li-
bris arborū

Due alie īsu-
læ
Eorū ornat⁹

his foraminibus appendūt annulos aureos: ut olim Margaritas ægyptiæ ferunt et appensos anulos naribus: quos haud quāq̄ detrahūt nisi cibū sumpturi. Itidē agūt: & feminae: id plus hēnt mulieres principū: & opti matū: q̄ perforata circūferunt labra. Inq̄ eis condalia anulorum genus: ut alii mauri gerunt adimuntq̄ p̄ arbitrio: & id est principatus uel magnæ claritudinis specimē præclarū: ultra dictūm caput sagres ad. M. fere. xl. inuenitur alius sinus dictus noīe sanctus Vincētius: cuius ostium patet fere. M. L. secus latus prædictum est alter sinus dictus uiridis magnitudine excedit sinum sancti Vincentii: his fluminibus: & sinibus in didere nomina Lusitani naute: quos Rex Portugalliæ eo miserat explorandi orbis gratia. Regio est tota implicita montibus: unde & amnes: & parua flumina compluscula deriuant: redduntq̄ irriguā terram: nec peragrato ē difficilis: ultra dictum sinum uiridē ad. M. circiter. cc. & quatuor: aliud caput apparet quod letum appellarūt: ob apricitatē regiōis: quæ ab dicto capite auspiciat: post hoc caput est mons eminentissimus totus arboribus consitus iugiter uirentibus: superato dicto monte itror sus mare ad octo. M. uisuntur insulæ quædā paruæ: quarum maior ambitu patet. M. quasi. xii. hanc siluestrem apellarūt: montem leonem dixere: huic succedit ima: setl patens regio tota harenis strata: ut plerunq̄ in litore maris ē p̄pter fluxū: & refluxū iactabundi sali: cum uero p̄terieris montaneas leonis: mox fluuius labitur ingens: cuius ostiū circuitu patet. M. fere tribus: hunc fluuiū rubrū appellarūt. ducti hoc argumēto: q̄ terra erat rubra: & in eundē colorē aquæ (quæ solent esse cerulei coloris) inclinabant: huic flumini adiacet promōtorium: quod de nomine fluminis nuncuparūt: eisdem moti causis: contra autem dictum pmōtorium uisuntur duæ insulæ pari noīe nuncupatæ: & inde septentrio uisitur nō plus distans a mari: q̄ hominis mēsurā: adeo ut uideat cōtingere aquas. distat autē ostium prædicti rubri fluminis ab hac insula. M. quasi decē: superato monte rubro: tellus se sinuat admodum aq̄s impellentibus: & fluuius ingēs: quē appellarūt sinum sanctæ mariæ niuis: quoniā ea die q̄ uirgini beatæ celebris: quia in exortu canis: cum cādēs sidus dominatur plurimū: conspectæ fuere niues: fluuius huiusmodi repertus est: ab altera parte fluminis est frons quedā: e regiōe cuius: paulū itror sus mare ē: quædā insula: ubi mare harenā emittit: & efficit breuia innumera: estq̄ p̄ cellosum admodū: ob mōtes adiacētes: & exonerātes ī id fluuios. p̄pea ī sulā dixerūt scānoꝝ: quoniā sic egestæ arenæ referūt scāna: & abacos ut

Annulos au
ribus narib'
& labris ap
pendunt
Sagres
Sanct' uicē
tius
Sin' uiridis

Letū promō
torium

Insulæ q̄dā
Mons leo

Fluuius ru
ber

Duæ aliæ in
sulæ
Septentrio
depressus

Sin' sanctæ
mariæ

Insula scāno
rum

Flumen sanctæ Annæ

dictum ē abunde superius: ultra dictā insulā eminet caput magnū: cui nomē diuæ Annæ indidere: quoniā ea die est repertum: abest autē promontoriū huiusmodi ab dicta insula. M. xxiiii.

Cap. L.

De flumine palmarum: & aliis compluribus.

Flumen palmarum.

Ultra itaq; dictum flumen sanctæ Annæ ad. M. fere. lxx. per latus inuenitur aliud flumē: cui ob copiam palmarum nomē a palmis inditū est: ostiū autē huius fluminis licet uaste pateat: est tamē repletū arēis: & breuiis: quæ quasi inaccessum ipsum faciunt: quoniam nō superatur absq; magno discrimine. Itē abest caput sanctæ Annæ ab hoc flumine. M. prope. lxx. totumq; littus est aridū: & nullius ferax: licet pateat plurimum: ibi etiā inuenere aliud flumen: qd̄ appellarūt sinū fluminū. argumento: q; quando reptum est id flumen conspexere innumeros amnes: & aquarū decursus incolarū arte factos: supra dictū flumen ad. M. xxiiii. per littus semper: caput quoddā inuenit i mare multū eminens: Inq; eo mons præaltus: hoc promontoriū appellarunt caput montis: ultra qd̄ progrediendo ad sex. M. inuenit aliud parū caput neq; eminens: & in eo paruus admodum mons: quem cortesium nominarunt: ibi igitur collucentes ignes q̄ plurimos uidere: præsertim super arbores: & in littore uasto. nā hos accenderant incolæ regionis ut eminus nos ueluti e specula cōspectarent: erant. n. illis nostra nauigia hætenus incognita: superato dicto capite: secus littus nemus condensissimū conspicit: cuius arbores maris aquas obūbrāt: adeo ipsi mari adiacēt: post hoc nemus apparuerit quædam almadiæ: & in qualibet illarum uiri tres nudi: qui pro armis clauas quasdā gerebāt: nā hæ clauæ referebāt suo modo rela: hēbant et cultellos paruos in manu: & clipeos duos: arcus uero tres: hi igit̄ celoci appropinquauere auribus: & naribus perforatis: alii hēbāt detiū humanorū torque collo depēdētē: hos cōpellare & alloq; uariis interpretatib; mācipiis cepimus: uez; licet turcimani nostri foret nigritæ: & uarias noscēt liguas: nusq; tñ cōseq; potuere: ut mutuo se itelligerēt: & quis alter alterz; itelliger̄ nequerit: tres tamē ex illis igressi sunt nras celoces: quorū unū cepim; ducēdū ad p̄cipē: quoniā rex iusserat: ut quotiēs eueisset: ut ultra p̄gredi nauigādo cōplacitū nobis nō foret: ex ultima regiōe quā adiuissim; uirum quēpiā ui uel amore abducerem; ut itaq; dicto p̄cipis perem; hunc ui abduxim; ulisbonā: quē allocut; ē mācipiorū nigritaz; gen; multiplex: sunt enī ulisbonæ

Sinus fluminum.

Mons præaltus

Mons cortesium

Arbores mare obumbrantes

Torquis ex dentibus humanis

Vn; ex nigritis ulisbonæ ducitur

ppe ex omni genere mortales complusculi : ppea sperabat princeps se
 abductum uis per diuersa incipia posse de reb⁹ nouis percunctari.
 cum igit temptassent omne genus linguar⁹ ut captum nigritam intelli
 gerent uicissimq⁹ intelligerent : nullus unq⁹ est id consecut⁹ prater se
 minā nigritā. q⁹ addicta erat seruituti cuiusdā patricii ulisbonensis : hæc
 itaq⁹ uirū hmōi itellexit & mutuo fruebant colloquio : nec est consequi
 ta decus hmōi idiomate pprio uidelicet patrio : ueq⁹ lingua quadam me
 dia quam uterq⁹ pbe callebat. igitur interprete femina huiusmodi nihil
 noui habuimus : prater id quod in ea regione unde abduxeramus uirū
 hunc. unicornes uiui reperiebantur : & alieres q⁹ plurime quare cum di
 ctus princeps hominem domi tantisper habuisset : donec uir edoctus ē
 res regni sui præclaras : deniq⁹ decreuit eum missum facere prius datis
 hoī nonnullis muneribus : quæ ipse petierat : expedita itaq⁹ celoce iussu
 principis : hic nigrita patriæ restitutus est honorificentissime : ultra igit
 hunc locū unde abduxeramus uirum huiusmodi nemo est adhuc pro
 gressus usq⁹ ad eū diē quo ego solui ab hispania : qui fuit. M. cccc. xciii.
 mensis february prim⁹. cæterum nemori prædicto nomē ē inditū. San
 ctæ mariæ finis : nec id prætermiserim q⁹ die septima dum redire secus
 litt⁹ nauigās uidi caput album : quo postera die supato circiter meridiē
 in mari apparuit belua immanissima habens effigiem piscis : quæ in nos
 gradu citatissimo contendebat : hæc a nobis in prora existentibus con
 specta est illico : quam ut uidimus cepimus trepidare : quippe qui uastio
 rem nusq⁹ uideramus. Ibat igitur belua huiusmodi tātō ipetu : ac fragor
 celsouæ capite ut nos perterrefaceret plurimum : quare in re subita præ
 sentaneum cepimus consilium : decreuimus propterea nobis fuga consu
 lere : datis itaq⁹ uento uelis q⁹ celerius potuimus altum perentes euasim⁹
 discrimen deo fauente : præuentus est ergo piscis huiusmodi spacio
 unius miliarii : nec propius accessit : tunc est : a nobis conspectus ad regu
 lam : nam diligentius formā beluæ considerauimus. cum. n. caput supra
 aquam efferebat uidebatur alas quasdam habere instar alarum molen
 dini : quod uento circumagitur ubi non adest aquarum copia : ob id no
 stra sententia uisā ē belua non minor liburnicis. i. galleis nris : Quāobre
 hispani omnes qui assereuerunt magnis nauigationibus fatebantur igenue
 nunq⁹ uidisse atrocio rem uastio remue beluam : quam tantopere formi
 dauissent licet innumeras uidissent balenas : confessione igitur eorum
 hæc belua Balenā superat magnitudine.

Vbi unicor
 nes uiui repi
 antur

Nigrita a
 principe do
 nat⁹ patriæ
 restituitur
 Nemus san
 ctæ mariæ fi
 nis
 Belua mari
 na immanis
 sima

Forma be
 luæ

Magnitudo
 beluæ
 Piscis ma
 ior balena

Cap. LI.

De digressu: & regressu Lusitanarum nauium

Baloner naues

Naves igitur quas misit serenissimus Rex Portugalliae hae fuerunt: primo tres: quarum duae doliorum .xc. capaces erant Baloneros appellant: alias uero doliorum .L. postremo nauem onerariam mediocrem: que annonam omne genus uehebat .hae igitur oes ferebant homines supra centum & octuaginta. soluere. n. ab ulisbona nona iulii .M. cccc. xcvii. duce uasco de ghima: decia uero iulii .M. cccc. xcvi. nauis quae tulerat dolia .L. ulisbonam rediit: praefectus uero classis ad quandam insulam capitis uiridis applicuit: ut germanum suum: qui graui egritudine afflicta batur in terram exponeret: altera nauis retenta doliorum .xc. capace: aliam uero combusit uiuorum penuria: & alteram quae uehebat annonam rogo demandauit: quoniam etiam digressuri: domi decreuerant ut ea non rediret.

Vasus de ghimam

Nauis comburunt uiuorum penuria

Cap. LII.

De Melinde regno: & de urbe calechur: ac aliis compluribus locis.

Variis morbis afficiunt

Ubi itaque rediremus domum: erant nobiscum homines circiter .lvi. qui multiplici genere morborum afflictiabant: aliis & ora: & fauces morbus corripuerat: aliorum crura: ac genua tabe: sanies uel ad rapido dolore labefactauerat iugis egritudo: nouas igitur regiones plus solito adiueramus ad leucas fere octingentas: ultra uero compertam regionem: ubi caput bonae spei usque ad cognitam plagam tempore regis. don. Io. superantque dictum caput spei leucis fere sexcentum: a latere semper: populi sunt nigritae & peractis dictis sexcentum leucis mox apparuit flumen ingens: cuius in ostio est frequens uicus nigritarum: qui quasi eis mauris subiiciuntur qui introrsus degunt. nigritis bella inferunt assidue: dictum flumen auro scattet ingentissimo: ut referebant accolae flumini: rogabant nos propea ut illic nouam Lunam operiremur: & pro mora pollicebatur auri plurimum: at praefectus classis sistere gradum noluit: sed progreddi celerrime cupiebat: progressi itaque ad leucas. ccc. L. nacti sumus urbem circumdatam muro cultaque a populis: indis haud quam absimilibus: domus ibi ex lateribus & calce pulcherrime: ritu maurico: appulimus tandem his oris & ab rege mauro probenigne excepti sumus: a quo consecuti fuimus itineris ducem: pilotum appellat: traiecturi eramus sinum quendam cuius naturam ignorabamus: urbs melinde appellatur: in ingressu ostii sinus sita est: quod quidem sinum altrisecus mauri innumeri uicari accolunt. Is igitur pilotus linguam

Ingens flumen auro scattens

Urbem inueniunt a populis indis cultam

Pilotus

Italicā probe nouerat: supauimus igitur sinū traiectu leucarū septingē
 tag: & tandē deuenimus ad urbē christianorū pgrandē: q̄ magnitudine
 superat ulisbonā: calicuth appellant: cuius sinus frequens est urbibus: &
 oppidis mauroꝝ: & in capite sinus: sunt quedā angustia maris: ut dici
 m^o strictū romniā: superatis his angustis aliud mare occurrit. i. sin^o:
 mare Erithreū appellāt: siue arabicū: & ab hoc latere domus scelestissi
 mi maumethis abest itiere triū dieꝝ: mecha dī: ubi archa maumethis:
 & ibi præclara ciuitas: a mauris culta: & mea sentētia: is ē sinus arabic^o:
 in quem ut meminit plinius: alexandri magni & romanorum arma pene
 trauiere: & romano tandem paruit imperio.

Cap. LIII.

De situ urbis calechut & de moribus regis: & de eius regia.

Qut reuertar descriptur^o urbem christiāorū calechut: ulisbo
 na maiorē fore noueritis: hæc igitur colit ab indis christianis
 qui in eum colorē inclināt: qui est inter nigrū & albū: bigas
 appellant: ibi tēpla cōpluria: & tintinabula: uerū sacerdotibus & cultu
 diuino carent: tantū ī suis delubris uisunt: uasa quedā cum aquis cū etiā
 balsamo plena: omniq; triennio imersi flumine quoddā baptizantur: Is
 fluuius præterluit urbem: ubi templa ex lateritiis coctilibus calceq; fa
 bricata conspiciunt^r more maurico: diuisas uidebis urbes p uicos & ang
 portus: ut mos est in Italia: stratas nos appellam^o: galli ruas: huius urbis
 regi incredibilis seruitus exhibet^r a subditis: uiuit more regio: ac sublimi
 fastu: longū seruorū ordinem post se trahens: admissionales: & adituos:
 ac cubicularios hēt q̄ plurimos: regiamq; pulcherrimā: uerum rex urbe
 aberat: cū præfect^o classis nr̄æ appulit portū calechut: q̄ ubi de eius ap
 pulsū certior ē fact^o: mox illic soluit: agebat ī quodā oppido: qd̄ distat
 a calechut qnq; uel sex leucis: rediit igitur calechut uiris fere quinq̄
 gita cōcomitatib^o: & demū triduo trāfacto iussit accersiri præfectum
 classis nr̄æ: quē (ubi terrā tenuit) illico excepe hoīum qnq; milia: & ad
 regiā deduxere p̄cipis: uiris duodeci comitatū: cui^o fores obseruabāt
 editui decē: clauas gestātes ex argēto faberrīe factas: deīde puenere ad
 cubiculū regis: ubi rex iacebat ī lecto imo: q̄ sic cōdecorabat^r: p̄rio totū
 cubiculū stratum erat uiridi serico uillosq;: uelutū appellāt: at ei^o pie
 tes coopiebāt serico multiplicis coloris ritu damascēo contexto: cubile
 uero īstratum erat stragulo albicāte: uerum aureis filis intertexto: cono
 p̄oq; ditissimo iumbrabat^r: tū rex lecto sic est orsus ab imo: q̄ mortales

Calecuth
 urbs
 Mare eri
 threum siue
 arabicum
 Mecha ubi ē
 archa mau
 methis
 Sinus arabi
 cus

Vrbs cale
 chut
 Bigæ

Incredibilis
 regi seruitus
 exhibetur

Descriptio
 cubilis & cu
 biculi regis

Portugallē
fes alloquun
tur regē cali
cut

forent: quonā peterēt auidē p̄cunctatus: at nostræ classis præfectus: o
rex inquit: christianorū mos est ut cū p̄cipē p̄iceps p̄ internuntiū allo
quit: prius nō p̄mat legatus sui p̄cipis mētē: q̄ a tantes paululum se
cesserint: tunc rex inuit suis: ut parumper secederēt: moxq; præfectus
classis regē his dictis alloquit: regē uidelicet portugalliæ iam pridē cō
pertum habuisse q̄ti faciendus foret: utpote rex celsitudinis imensæ: ac
christiāi nominis uon cōtēptor: cupiebat p̄pea enixe in eius amicitia: &
necessitudinē recipi: si pacis: & cōcordiæ supererat locus quispiā: & q̄
in huius rei certius argumētum: per suum legatum cōdigne eum salue
re iubebat: ut christiani reges: seruāt: ut mutuis cōsalutationib; a prime
gaudeāt. Rex itaq; legationē: & regis cōsalutationē p̄ q̄ humanæ excepit:
iussitq; uni: e sumantibus locupletioribus ut præfectum nræ classis ho
norifice domi exciperet: monuitq; ducē ut sereno animo cōquiesceret.

Cap. LIII.

De aromatibus: & moribus calechut.

Viri exerci
ti mercimo
niis

Quas habe
ant merces

A quibus in
colitur cale
chut

Saraffi po
rior eorū mo
neta

Soldanus si
riæ domin;
Bisfinū quid
Attalici pā
ni

Babilonia
ægypti chay
rū appellat

IN hac itaq; urbe calechut uisunt̄ ditissimi mercatores: inume
ricq; hi sunt q; regē tū muneribus tum ingēio sibi conciliant: &
fere p̄ libito gubernāt cuncta: hēnt p̄pea moscheā in foro: &
ibi cōmercia exercēt sua: plerūq; sunt mauri uiri acres & exerciti merci
moniis. In urbē itaq; calechut comportant aromata fere oē genus uide
licet cinamū: piper: garophilū: zinziberi: thus: lachā: sūt et siluæ sanda
lii cōdensissimæ: non tamē huiusmodi aromātū genera ibi nascunt̄: sed
fere undequaq; ip̄portant̄ ab isula preserti: quæ abest ab urbe calechut
leucis. c. lx. a cōtinēte aut̄ leucha una in eodem latere ubi sita est urbs
calechut: eo itur terrestri itinere. xx. dieꝝ spacio: incolit̄ a mauris neq;
christiāis: mauri dominant̄ & inde plura aromata calechut exportant̄:
quoniā ibi ē emporiū & eorū statio: potior illoꝝ moneta appellat̄ saraf
fi ex auro obrizo defecatoq; hāc cudit soldanus siria: dominus: pōdere
nostri nūmi aurei: eam granis binis excedūt saraffin: & ibi uenetoꝝ: &
genuensium aurei expenduntur: & moneta parua argētea: quā cudere
soldanū arbitrantur. Ibi et̄ sunt panni ex serico oīum generū coco alii:
alii tirio purpura: uel bucino infecti: ibi et̄ uidebis bisinum. i. cocum ti
rio infectum: & id genus complura sunt: & panni auro intertexti pluri
fariam: attalici dicunt̄: æra autem fabrefacta: & stannea uasā plura com
peries: & ut tādē finia fere ibi nihil desiderāt qd̄ ad humanū cultū p̄ti
neat: & hæc mea snia ex Babilōia Egipti cōportat̄: chayrum appellat̄:

Cap. LV.

De nauibus quæ cauent a magnete: & de precio aromatum.

Ortugallenses in urbe calechut cōmorati sunt : a die decimo-
nono maii usq; in diem. xxy. augusti: & p id tempus uiderunt
innumeras naues ut puta supra mille : ac qngentas: que ultro
citroq; cōmeant cōmertii causa: & presertim aromatu. Inter has naues
quæ magnitudie alias excedit nō ē capax. cc. dolior; : ear; sunt magnæ
quædā: nōnullæ uero paruæ: unū tācū malum hēnt idest arborem: nec
nauigant nisi uentū habeāt ī pupi: adeoq; æstibus maris iterturbant ut
nonnunq; semestri fere continuo ut tranquillum fiat mare expectent :
sūmerguntur plurimæ : & miro artificio sunt fabricate : sunt tamen de-
biles perinde ut armorum pariter: ac tormentorum sint impatientes : q̄
uero contendunt ad insulas ut inde cōportent aromata omne genus: fun-
di sunt perq; mediocris: adeo ut paruo ad nauigandū alueo egeant : aliæ
sunt quæ iccirco absq; ferro sunt: quoniam uim magnetis pauent : nam
is lapis uisitur supra dictas insulas: qua iter ipsi faciunt .dum urbi ap-
pellere usu euenerit. Illarum statio est in terra in luto tamē. Id. n. curāt
ex composito ut tutius degant in arido: cum increfcit mare dant operā:
ut eius æstu naues impellant in siccum: & ibi tantisper manent : donec si-
nitis commercii soluere illinc complacitum fuerit : mare ibi crefcit: &
decrefcit singulis sex horis: ut apud nos: uisuntur aliquando in sico na-
ues quingentæ uel. d. c. quæ res prope est incredibilis: pondus cinami
idest cantarorum quinq; præcium. x. aut. xii. ducatorum non excedit si
suam monetā consideres. i. zaraffos: fere idem præcium erit: ut præfeci-
mus. ubi uero legit: minore multo præcio: ut puta sex aureis pond⁹ uen-
ditur cinami: tantūdem uendit piper: ac gariophilum: zinziber uero di-
midio minus. Lacha autem fere nihili uenditur: id efficit copia ingens.
propterea uilipenditur. Itidem sandaliū cuius nemora uisunt: pro his re-
bus nihil præter aurum & argentum: aut choralium recipiunt: merces
uero nostras præter linum paruifaciunt. Linum igitur ibi est in præcio:
nam nostri nauitæ camisias complures præcio nō mediocri uendebant
p mutatiōe aromatu: licet ibi tela sit perq; subtilis & cādida: q̄ (ni fallor
Babilōi: q̄ ē urbs Nili) quā cay; appllat. tundit ut hic: si soluēdum est
uestigal p cētū qnq; soluunt. præciosos lapides tulere paucos & eos fe-
re præcii nulli: quoniā ut ueg; fatear defuit eis aur; & argētum: qb⁹ cō-
mercia exercebāt: dicunt et subesse aliā cām cur nō tulerit lapides. q̄ ui

Clasem ma-
gnā uidere

Aliquæ na-
ues sine fer-
ro

Singulis sex
horis mare
crefcit & de-
crefcit

Quāti uen-
dantur

Linum ibi ē
in præcio.

Lapidū mul-
tiuga gene-
nera

delicet maiore precio q̄ autumauisset uendebant. Itidem de margaritis aiebant: nos tamē secus credimus: sed nobis psuadem⁹ eos perq̄ uili precio uendi: licet ab mauris emanant: qui semper plus æquo rem estimant: proq̄ re una quattuor petunt: procaces nimium: attulere tamē hos lapides: uidelicet berillos: Topacios: zaphiros: adamātes: & crisolitos: aiunt tamē præfectū classis emisse lapides p̄ciosos complures: argumento: q̄ oē suū argentū cū lapidibus hmōi p̄mutauerit. uidelicet uasa aurea argenteaq; celata: q̄ cā splendidioris apparatus secū tulerat.

Cap. LVI.

De Mecha ubi est archa maumethis: & de Mōte Synai: & mari rubro:

Mar̄ erithre-
um est mare
rubrum

Aues q̄ comportant aromata omniū generū Inibi plærung; eundē sinū præ grandē traiciūt: quē Lusitāi: & supatis illi⁹ angustis cimbis q̄busdā: mare Erithreū. i. rubrū traiciūt: dehinc

Mons synai

Ingēs turbo

Vinum creti-
cum

Habit⁹ eoz;

Mastuchi

Nouum ge-
nus hominū

Tartari e ro-
scia

terrestri itinere ad domum quæ dicit̄ Mecha ubi maumethis archa uisit̄ur: quæ ab littore maris rubri abest introrsus itinere dieꝝ trium. Inde ab Babilonē. i. chair; nilli cōtendunt: trāseunt ad radices Mōtis Synai: & demum per sicā arenā ubi turbo quandoq; adeo seuit pulueris: ut uēto puluis agitatus uiatores obruat: ita nonnullæ naues circūeunt totum eum sinum: aliæ fluuium illum ubi cōperef̄ gētes multiplices p̄pe mauris adiacētes: cum q̄bus diutina bella agunt: reperit̄ ēt ī calechut uinum maluaticum: qd̄ fert creta. i. cādia īsula: ex cayro tamē cōportat̄ eo loci: aiunt ēt q̄ nunc anni octuagita faciunt: quib⁹ nōnulli christiāi albi eoiuere cōmertiū cā. nā hi pileos gerebant in capite albos oblogosq; ut solent germani: barba his erat p̄missa inter nares: & os: ut Bizantiī mos est aulicis: cætera tōsi: barbasq; huiusmodi mastuchos appellant: hæ ferebāt uiros loricatedos ferreis loricis: ac thoracibus: nostris non absimilibus: hastisq; quibusdā utebant: tormenta ēt hēbant: ueꝝ nostris minora: postq̄ consueuere singulis bienniis semel eo contendere: classē non mediocrē trahentes: ut puta nauium. xx. aut. xxy. hanc gētē incole calechut adhuc nesciūt: mercesq; præter linum qd̄ deferunt cādīdum subtilissimumq;: nauibus: malos quattuor habentibus: ut hispanæ: exportant aromata: eos igitur ex germania aduenisse minime arbitramur. nam id haud quaꝫ nos lateret: uerum plus fidei habet ut sint tartari e Roscia profecti ut referunt quidam: qui crebro arant maria: tamen breui speramus huius rei certiores fieri: interprete medio piloto: qui secum p̄fectus est nunc apud præfectum classis captiuum agit: nam nolens nauigat.

Cap. LVII.

De cibatu Regis calechut: & eius populi.

D dictam urbem calechut christianorum magnam uim tritici comportant mauri suis nauigiis: una die uiuit homo pane ualoris trium quatrinoꝝ: qui tertiã solidi ptem complent: panem conficiunt absq; fermento: non habent clibanos: uerum sub cineribus ut nos aliquando placentas: torrent: eumq; faciunt in diem: oriza abundat: & bobus: uerq; nostris multo minoribus: abundant et lacte & butiro: asinariis malis eisq; dulcioribus: pomisq; omnigenis cetrinis aliisue fructibus mitioribus compluribus: cariotas habent recetes: & passas: & prope fructus omnium generum: Rex eius urbis ab omni morticino abstinet: nam is mos inoleuit apud eos ut ipse rex: ac reliqui aulici: & probi fere omnes nihil edunt: quod mortem patiatur: nullo ergo animali uescuntur hoc argumento: quod dominus noster christus deus omnipotens tulit sententiam in christiana historia: ut qui mortem intulerit: & ipse pereat: alludentes ad illa uerba: qui ferit gladio: gladio peribit: uiri potius stolidi quam simplices: at populus in promiscuum & carnibus: ac piscibus uescuntur soluti his curis: non tamen necant bona animalia ut sunt boues eosq; benedictos dicunt: & cum pretereunt contingunt manibus eosq; deosculant ut nostri simplices deosculant sanctorum imagines: cum manum ad os referunt deosculando non aliam magis de causa quam quia ea tetigit imaginem: uerus itaque Rex illos lacte uiuit ac butiro oriza quoque & aliis compluribus: eundem ritum in cibatu aulici: & summates obseruant: hic itaque rex arroganti ac superbo fastu recubitat: palmarium succo pro uino utitur: uase argenteo bibit: ita tamen ut uas labra non contingat: suspensio itaque uase: istar crateris uinum demittit guttati: & ori infundit: pisces ibi nostris haud sunt absimiles: regio frequens est piscatoribus: maiores equos nostris habent: uerum mauri eos non magnificiunt.

Cap. LVIII.

De cognitione christi quam habent: & de noticia pontificis Romani.

Cristiani qui urbem calechut incolunt: equitant elephantes: quoniam ea regio animalibus eiusmodi abundat: quae ibi mansuecunt facillime: rex cum aliquo contendit: trahit secum innumeram pedatum multitudinem: nonnulli uero elephantis uesti regem concomitantur: rex uero humeris hominum nobilium fertur. uiri puberulus tatum uestiuntur: cetera usque ad igniam nudi: ueste utuntur coronia: quoniam eo pano abundat plurimum: utuntur et panis sericeis: & imprimis illustriores: ac alii alii

Panem sub cineribus torrent

Nullis animali bus uescuntur

Quo bibat rex

Elephantes equitant Rex a nobilibus fertur Viri quomodo uestiuntur

Mulieres
quomodo
uestiantur
Quantum
dicitur cale-
chut ab ulif
bona
Quid sit
leucha

Quibus in
strumentis
nauigent

Christo cre-
dunt
Norunt lit-
teras & sua
lingua scribunt

utuntur uestibus prout patitur illoꝝ census: & opulentia: at nobilitatē uiroꝝ mulieres: etiam supra cincturā carnes uelant telis subtilioribus: Egregiæ uero feminae usq; ad pubem tantum: corpora tegūt. Mauri autem more suo uestiti icēdūt cooperti ad talos usq; abest hæc ciuitas ab ulif bona leuchis milibus: & octingentis quæ rōne subducta ut leuchæ cui libet dētur. M. iiii. is numerus leucharum efficiet miliaria. xv. mille: & .cc. tantūdem metiri oportet in regressu: quare si pensitatus quis cōsideret quanto temporis interuallo id itineris perfici possit: comperiet profecto tantam locorum distantiam metiri non posse citius q̄. xvi. mēse. mauri uero nauatæ: ac ulteriores regiones duce septentrione nauigāt cum instrumentis quibusdā ligneis: quadrāte: uidelicet & astrolabio: a dextris semper cum sinum persicum traiciunt: referūt pilote illorum. i. duces itineris q; ad meridiem supersunt insulæ. xi. mille illis inaccessæ: quas non adeunt: quoniam nimium tendunt ad meridiem adeo ut nō sit tutus accessus: forte fortuna hæc sunt quas nuperrime rex Hispaniarum inuenit. In calechut habēt mediocrem noticiam præ biteri Ioannis: uerum non exercent inuicē cōmercia: neq; consuetudines: quoniā multum abest ipse ab calechut introrsus plurimum: christum credunt natum ex uirgine Maria neq; peccasse unq;: & ab Iudeis cruci affixū mortuumq;: ac hierosolimais sepultum. Papam uero sciunt Romæ degere alioquin Sanctæ Romanæ ecclesiæ noticiam haud habent aliam: norūt litteras: & sua lingua scribunt.

Cap. LXI.

De aromatibus ubi nascantur.

Quicquid est
quo uita ca-
rere nō pos-
sit ibi iuenit
Iusticia ibi
maxie colit

Zellum

Vbi oriunt
aromata

Bibi igitur sunt innumeri elephantorum dentes: ac cotoni: sacca-
ricq; plurimum: & mea sentētia quicquid est quo uita carere nō
possit eo hæc regio exornatur ditaturq; mirū in modū: credi-
tur ue uinū fore ī precio: quādoq; dē eo libēter utunt̄ idi christiāi: expe-
tūt et oleū admodū. Ibi et eximie iusticia colit̄ q̄ alibi gētū: nā si qs su-
rat: aut occidit ritu Turcharū palo adfigit̄ atrocissime: q; uero uectigali-
bus iponere uult: si deprahēsus fuerit: totū pdit: mercesq; ludit oēs. Ibi
rursus iueniunt̄ unguēta fere oēgenus ut sūt castoreū: ambra: storax:
& id gen^o alia. īsula uero: q; mittit aromata zellū appellat̄: ea ē uera cale-
chut urbē: ad leuchas fere. c. & .lx. ubi oriūt̄ aromata: at arbores cinami
& pipis fert̄ alia īsula introrsus cōtinētē. aiūt et circū urbē calechut nasci
pip: & cinamū: ueq; nō ad pfectionē: gariophila dferūt̄ ab rēotior̄ plagā.

reubarbari ibi plurimum: & aromata minutiora cōplura: Zinziber i mediterraneis orit̄ electissimum: sinus quē præfeci colit̄ eximie altrinsec̄ ab mauris: posthæc intellexi melius ab nonnullis ipsum tantum a latere uno habitari a mauris: ab altero uero uersus meridiem ab indis christiānis eisdemq; albis: ut nos in litore maris æque: ac i mediterraneis. Is est tritici ferax plurimi fructuum: ac carniū: & p̄pe oīs annonæ: ide plura ad urbem calechut deferuntur: nam regio ubi uisitur calechut: obducta est arenis: habet hamū ieiunā: & præfert̄ tritici: & id genus est ipatiens: ibi etiā duo uēti solū flant in æstate uidelicet subsolan̄: & hieme Fauonius: siue zephirus: reꝝ oīum sunt elegantissimi piētores: urbs muro ambit̄ nullo: uerū domos cōtinenter: & i ordine positas uicosq; maurico mor̄ hēt: eadē isula q̄ fert cinamū mittit & gēmas absolutissimas.

Cōplura in
bi aro natū
genera
Situs urbis
calechut

Qui uenti
spirent

Cap. LX.

Portus aromatum soldani.

Quo ad res Indas inuentas ab istis quibusdā meis Irīs reddidi uos certiores singillatim: post uero superuēit pilotus ille: quē ui ceperant. Is uisus nobis est ex Dalmatia oriundus: tamen reuera erat iudeus ortus Alexandria: aut nō longe ab ea terrestri itinere: iuuenis admodū indiā adiuuit: nunc in urbe calechut uxorem habet: & natos: Is dominus erat q̄ttuor nauū: ibat p̄pea iterdū cū classe: & de eiꝝ regione mira referebat: de diuitiis præfertim: ac aromatibus: & cinamomo p̄q̄ eleganti: quæ oīa ueniūt ex isula quæ ultra calechut ad leuchascentū & quinquaginta uisitur: parumq; abest ab continente: oram mauri tenent: piper uero: & gariophilū mittit ulterior regio: & imprimis iudea: & ibi Rex Iudeorū uidelicet illarꝝ decē tribuū quæ ex ægipto traiecerūt in arabiam supato mari erithreo: adfirmāt etiā innumeros esse idolorum cultores: gentiles uocāt: & christianos prope nullos: uerū salunt plurimi q̄ arbitrant̄ ob id christiānos fore cōplures qd̄ uidelicet ecclesie uisunt̄ cū tintinabulis plurimæ: q̄ tēpla tamē sunt idolorꝝ: qd̄ p̄ se cōto magis q̄drat rōni: nā absōnū eēt dicere: q̄ ibi xp̄i nomē colat̄ absq; diuino cultu: & præfert̄ ab christiāis. Igit̄ ibi: nec sacerdotes cernunt̄ nec sūt sacrificia quæpiam: asseuerant itaq; nullos eē inibi christianos: q̄ eos q̄ præbitero Ioanni parent: q̄ distant mirū in modū ab urbe calechut: cū citra mare Erithreū existat non longe ab rege melindarum: in africa introrsus multū uersus nigritas: prope guineam. Is præbiter alibi soldano confinis est: haud longe ab nullo ubi Babilon urbs uastissima:

Insula ultra
calechut

Decē tribus
quæ traiece
runt mar̄ eri
threum

Qui parert
præbitero
ioanni

De præsbite
ro iohanne

Quantum
ex alexandria
ad portum
maris rubri

Occidit bo
ues capitale
est
De insula ta
prohana

Mirabilia de
templo in urbe
calechut
Lampades p
se accedunt

De arte qua
obseruant in
nauigatione

Merces eius
regionis

nunc cayrum dicit. hic itaq; presbiter Iohannes habet sacerdotes: qui diuina exequuntur: ut nri euangelia colunt: & obseruat: necno alia ecclesie mandata: ut reliqui christiani haud contemnunt: parumq; in cultu diuino a nobis differunt: soldanus autem in mari Erithreo portum habet: & ex alexandria aegipti ad portum maris rubri contendunt itinere terrestri dierum octuaginta tantum abest ab alexandria. Ibi uidebis aromata omnegenus: eo. n. comportantur ex urbe calechut: non longe etiam ab dicta urbe uisitur quaedam insula distans a continente Leuca una: ubi innumeri piscatores uisuntur: qui Margaritas multiplices piscantur: ibi nullae sunt aquae ad potandum suaves: uerum hi nauatae proficiscuntur ad quoddam flumen sine utribus: ac doliis: sed solis nauibus hauriunt aquam: armenta cum naues rediere illico currunt ad mare: ut aqua dulci fatientur: quam abunde naues (ut praefeci) comportant: haec insula est citra Calechut itinere leucarum .lx. & colitur ab gentilibus. i. Idolatris: uachas & boues eximie colunt: utpote benedicta animalia: adeo ut si quis leserit quodpiam illorum: Is protinus morte poenas luat: non aliter quam pro furto. In cibatu igitur animalia homini non habent. De insula uero Taprobanae de qua satis ac super scripsi alia non habemus: nisi quod credimus ipsam innatare uastissimo pello: & abesse plurimum ab continente.

Cap. LXI.

De instrumentis nauigandi: & quanti merces inibi uendantur

IN urbe calechut est templum quod ingredi nefas est. Impudenter id ingredi non licet cuique die mercurii ante meridiem: nam si quis ante id hore ingressus fuerit mox moritur ob demonum conspectum: qui per id tempus inibi fere innumeri conspiciuntur. addebat etiam iudeus qui captus fuerat diem esse quendam in anno quo in dicto templo suapte natura lampades quaequam accenduntur: & rem monstrificam: ac portentuosam efficiunt. Ibi nauigant absque pixide sed solo quadrante ligneo: quae res uisa est difficilis admodum: & imprimis cum caelum inuibratur nubibus adeo ut stellae uideri non possint: anchoras habent perquam mediocres: quas cum iaciant adhuc ignoramus: temones nauium alligant funibus: & longitudine excedunt nauium transtra palmis ternis: omnia nauigia eius regionis fabricantur incolae urbis calechut: quia alibi arboribus: & omne genus lignis carent: potiores merces eius regionis sunt chorallia & aera fabrefacta in uasa ut i cacabos: & sartagine uel alia: & id genus plura: necnon in laminas. conspiciuntur magnipenduntur

plurimū adeo ut alicubi gentium par unū conspiciliū præcio uendat̄ **Conspicilia**
 eximio: sunt etiam ibi in præcio telæ rudiores: uinum: & oleum: panni **ibi sūt i præ**
 ex atro fere nulli: & alii panni fere omniū generum. **cio**

Cap. LXII.

De Elephantis & titulo regis portugalliaē

Ic noster Rex Portugalliaē in his rebus: animi est non quidem **Alti ai rex**
 mediocris: uerum eximii: argumento est classis quam parat
 in expeditionem indicam: nam i presens naues quattuor expe
 diūt ac celoces duæ omni annonæ genere perq̄ munitæ: ut mense ianua
 rii p̄sto adsint ingentissimis refertæ mercimoniis: inq̄ eis armamenta
 oēgenus: ut si forte fortuna rex calechut renuat oblatā cōditionē: & no
 stræ gentis contubernia spernat: discat ui dare aliquando: qd̄ amice po
 tuisset: h̄eret igitur animo illi ut cum opus fuerit sua classe naues futi
 les: ac nullius pensi regis calechut profliget: qd̄ sibi pro arbitrato succe
 det: quoniam uix referre possum q̄ parui sint momēti: & uiriū nullaḡ: **Nauigia ori**
 orientaliū meridionaliūq̄ nauigia: ubi nostris collata fuerint: inter cæte **entalia & me**
 ra: maria sulcare nequeūt: nisi uētū hēant in pupi: uerū ibi nauiū prope **ridiōalia pui**
 infinitus numerus uisitur: & ultro citroq̄ cōmeant ferentes aromata se **facienda**
 re omniū generum: potissima animalia eius regionis sunt elephanti:
 his bella conficiūt: turrets quasdam imponunt eis capaces triū uel quat
 tuor uiroꝝ: qui de turribus huiusmodi præliantur: moderatorē hēnt: **Bella gerūt**
 qui turrita animalia regit ut cōmeminit plinius: eis reges se suaq̄ tutan **in elephan**
 tur: alii in exercitu ad bella ducūt elephatorū. M. Dc. alii. M. Dccc. alii **tis turritis**
 minus: prout sumptus exigunt illoꝝ: quādo naues appellunt onustæ: id
 fit ui elephatorū: currūt effusissime: & licet uix sit dicto fides: fabulacq̄ **Currūt effu**
 censeatur: rem tñ uerā denarramus: aiunt etiā quāuis ibi sit copia ele **siissime**
 phatorū: eos tamen uendi præcio ingenti: si alias res spectaueris: præfe
 ctus classis nostræ: nec alii lapides præciosos tulere: quare nobis psuade
 mus haud difficulter: lapides huiusmodi inibi haud quāq̄ reperiri: sed e
 longiore regione cōuehi: fitq̄ p̄pea: ut eius regionis principes magnipē
 dāt lapides præciosos: storax: castoreū: & alia id gen^o pluria: qcqd̄ aut ē
 deiceps de reb^o hmōi cōperti hēbim^o mox uobis colliquefcer: hic rex
 n̄r hāz regionū iā titulū gerit uidelicet rex portugalliaē: & algarbiorū **Titul^o regis**
 citra: & ultra mare in africa: & guineæ domin^o: & p̄ nautas suos cū ara **portugalliaē**
 bibus: persis: & indis cōmercia exercet.

Cap. LXIII.

Quomodo Rex manuel dedit præfecto classis regium Tropheum.
Inno. M. D. Rex Portugalliaē Serenissimus classem nauium
 duodeci in Indiā expediuit: cui præfecit Petrum quendam alia
 res: ac Abrilum Fidalcum: & hanc classem omni genere anno-
 næ: & armamentorum communiuit diligentissime: tantumq; annonæ
 naues cōportarunt: ut uictui mēsum decem: & octo abunde sufficeret:
 data eis lege: ut ex duodeci nauib⁹ decem ad urbem calechut cōtender-
 rent: duæ uero ī arabiā. Igit̃ hæ duæ diuertunt cōmercii grā ī eā regio-
 nem ubi loc⁹ est dictus Zaphal secus iter quo itur calechut: itaq; naues
 decem prædictæ eas merces domo secum attulere: quas crederent idis:
 & Persis haud fore ingratas: ergo octaua mensis martii anni prædicti na-
 uibus iā præparatis itineri: rex Portugalliaē cōcessit ad locum quendam
 ad secundum urbis lapidem: cui nomen est Sanctæ Mariæ de ballera
 nō alia de cā: nisi ut daret præfecto classis nostræ regium Tropheum:
 hæc itaq; classis soluit illinc die lune nono martii celo sereno: ac scelici
 bus auspiciis. Igit̃ die q̃rtadecima dicta classis supauit īsulas canarias.
 Item die. xxii. præteriuit capitis uiridis īsulam: item die. xxiiii. quædam
 nauis digressa est ab aliis: & quo concesserit adhuc nobis: est incogni-
 tum: nam nusq; apparuit.

Zaphal

Sancta Ma-
 ria de balle-
 ra

Cap. LXIII.

Quomodo naues iactabantur fluctibus.

Uigesimo quarto aprilis die mercurii in octaua paschæ: dicta
 classis uidit continentem quendam: ob quam rem gauisi sunt
 plurimum. propterea misere exploratores: qui uiderent quæ
 gens illas terras incoleret: quæ mox comperere ibi esse arborum uim
 maximam: & gentem quandam littus obseruantem. Iactis itaq; ancho-
 ris: rursus cimbam mittunt quæ diligentius scrutetur regionem: ac ei⁹
 incolas. Iuere igitur: & ubi redierunt: retulere gentem esse eius coloris
 qui medius est inter albū: & nigrū: eosq; uiros habere habilissima cor-
 pora: ac capillum promissum: & nudos fore: sicuti exeunt ab utero mris
 omniq; uerecundia carere: & eorum singulos arcus ferre cum sagittis:
 utpote qui littori fluminis custodiae præerant: uerum nullus erat in di-
 cta classe: qui eorum linguam calleret. his ergo conspectis cim-
 ba rediit ad classem: & dum nox humida celo præcipitat: surre-
 xit atrox tempestas: quæ plerunq; noctu seuit: mane uero sequenti

Nouū gen⁹
 hominum

sublatis anchoris adhuc undabundo mari: ac seuiente: pcurrimus tamē litus quasi ad aquilonē: flante Euro: ut si forte fortuna nacti fuissetus portum aliquem: ubi tutius classis conuiesceret: tandem peruenimus ad portum quendā ubi iecimus anchoras: et nacti sumus ananinos qui paruis cimbis portabant: hos adiuere e nostris quidam: & duos ex eis ceperunt: & ad præfectū classis duxere: ut intelligerent quæ nam gens foret: quoniam idioma illorum nemo adhuc itelligere potuerat: nam nec nutu: nec signis: quæ exponebantur intelligebant. Igit præfectus classis prædictos ananinos penes se nocte una habuit: & ubi uidit nullum esse cum eis humanæ uocis cōmerciū: eos dimisit indutos tunica interiori: & ueste alia birretoq; quod eis summe placuit: nam nudi incedebant: propterea omne genus uestis admirabantur: utpote ad rem hæcenus non uisam.

Ananini populi

Cap. LXV.

De radicibus quibus panem ibi conficiūt: & quibusdā aliis moribus.

A die quæ erat octaua post festū Pasce. i. uigesima sexta aprilis præfectus classis nra decreuit missam audire: ppterea iussit præparari tentoriū: sub quo diuina officia celebrarentur: & post missæ solēnia: oēs diætæ classis concioni diuinæ interfuerūt: eo et cōuenere multi ex illis populis: q; tripudiis: & saltationib; isstebāt: q; cornu itonuere dū diuina celebrarent: & mox peractis missis unusquisq; dilapsus est in suam nauim. Incolæ uero regionis illius desiliebant in mare: imergebanturq; usq; ad ulnas canēdo: gestiendo: multaq; alia laticia præ se ferentia agendo: post hæc præfectus classis cum pransus foret: si gnum dedit cunctis: ut naues pro libito egrederent. Itaq; egressi omnes cepunt cum icolis eius regiois ludere: magnā uoluptatē sumentes: ex illoz saltationib; & tripudiis: & demū ceperūt exercere iuicē cōmercia: nā incolæ pro panno: papiro: & aliis minimis: arcus: & sagittas dabant: & tādē in his pmutationib; mercū totam diē consumpsere. & inibi in uenere flumē ad potandum suauissimum: & cum aduesperauisset redire ad suas naues oēs: at sequēti die pfect; classis decreuit: aqua: & lignis rursus nauē cōmunire. Igit illi; iussu nautæ oēs aquatum & lignatum profecti sunt: adiuuantibus illis populis. nam cateruatim confluebant: ut nobis essent auxilio. Iuere etiam e nostris complasculi: ut illorum domos: & habitacula uiserent: habitant enim longe a mari ad tertium lapidem & permutarunt suas merces cum psitacis: & radice

Sub conopeo diuina cōcelebrant

q; hilares & lecti incolæ regionis illius

Commercia exercent

Iussu præfecti aquatum & lignatum contendunt.

Ignames ra-
dix qua cōfi-
ciūt panem

Pardus co-
lor

Nudi semp
incedunt

Faciē pigūt
colore multi-
plici

In labro oris
inferiori pfo-
rato ossa &

lapillos fert

Quas habe-
ant domos

quadam quæ dicitur Ignames: qua panis illorum conficitur: eoq; utuntur Arabes: nam nostri pro his rebus dederūt supradictas merces: & ibi sex dies pmutando nostra cum suis triuimus: quo ad mores illorum non abire fuerit pauca commemorare: sunt igitur ut supra meminimus coloris qui ē inter nigrum & album: pardum appellant: nudi semper incedunt: nullus est eis pudor: neq; uerecundia: capillum pmittunt: barbā uero & oculorū palpebras uellunt: & inibi depingunt uaria colore multiplici: ut albo: nigro: & cœlesti: necnon rubeo: & ferunt labrum oris inferi perforatum: & in foramine huiusmodi ponunt ossa instar clauis: alii autē lapillos ferunt eiusdem coloris: adeo ut uideatur totum labrum gematum: itidem mulieres agunt: suntq; sine pudore: uerum pulcherrimæ: & capillos per humeros leniter demittūt: domos hēnt ligneas: quas foliis & ramis arborū cooperiunt: sufficiuntq; eas innumeris columnis: & in medio earū ad parietem collocant rethe bombicinum appensum: in quo homo inuoluitur: & rursus rete aliud quoad continenter plura in ordine disponant. Interq; ea rogos accendūt efficiuntq;: ut ī coenaculo uaria cubicula: & retia parietum uicem supplēt: nam retibus discreta sunt eorum habitacula.

Cap. LXVI.

De Psitacis inibi repertis.

Lapidib; li-
gna icidunt

Psitaci miræ
magnitudi-
nis

Ignames
herba

Gospium

igitur eadem regio caret ferro & omnifariam metallo: propterea ligna incidunt lapidibus præacutis. abundant uero omni genere auitorū: præsertim psitacorum multiuigi coloris: tantq; proceritatis: ut cum gallinis magnitudine contendant: e penīs uero auium pileos & birreta conficiunt: terra abundat arboribus fere omnis generis: aquisq; irrigua admodū: milium fert: & ignames herba unde panis illorum conficitur: necnon Gospii mittit plurimum. Ibi animalia uicidimus nulla: regio est uastissima: & an sit insula uel continens nondum satis liquet. uerum nos inclinauimus in eā sententiam: ut sit continens ob immensam uastitatem: cœli est saluberrimi: & incolæ retia habent fere innumera: quoniam omne uitæ suæ tempus terunt piscando: nā piscantur pisces quasi omne genus. Inter cæteros pisces qui inibi eminet: unū uidimus: q; dolium non quidem mediocri crassitudine excedit: & rursus idē longitudine duo dolia superat: & formæ est obrotundæ: caput hēt ut sus: uerū oculos paruos: dentibus caret: sed aures longitudine & latitudine brachii mensurā excedūt: in inferiori parte corporis

De forma cu-
iusdā piscis

duo hēt foramina: cauda illi est oblonga: eademq; lata supra brachii mensurā: & loripes erat. In aliqua corporis parte uidebat hēræ suis cutem: corium densum supra digiti mensurā. Interea tēporis dum illic agebamus: præfectus classis decreuit de his rebus Regē reddere certiorē: & i ea regione uiros duos iam ob scelera morti addictos dimittere: nam ex his complures secum trahebat. Itaq; illico præfectus classis nauim expediiuit in Lusitaniā: quæ regem hæc reꝝ certiorē facerēt: nec ob id numerum duodecim nauium minuit: quoniam hæc nauis ultra dictas duodecim naues ad tales casus ducebat: lræ erant ei⁹ tenoris qđ narrabant ex ordine oīa nuperrime inuenta ab Lusitanis: hoc facto mox mittit quosdā: q in littorē crucē eminentissimā figant ceu nræ fidei trophæum: & i eodem loco duos (ut præfeci) morti addictos deseruit: q ubi uidere se destitutos omni christianorum auxilio flebant mœstissime: at incolæ regionis illius eos solabantur miserati eorum conditionem.

Loripes erat

Morti ob scelera addi-
ctos secū trahebant

Duo christiani ad pedes crucis destituunt

Cap. LXVII.

De ingenti tempestate qua naues quattuor submersæ sunt.

Igit sequenti die quæ secunda erat martii anni eiusdem explicuimus uela: iter dirigentes uersus caput bonæ spei: & id maris iter leuchas fere hēt. M. cc. i. miliaria. quattuor. M. die uero duodecimo eiusdē mēsis nobis nauigantibus cometa quidā apparuit arabiam uersus: cuius radia promittebant plurimū: sicq; cometa diebus octo: aut decē iugiter appuit die noctuq;: & tādē die dominica. xxiiii. mensis martii: dum iter nrūm psequimur: & classis oīs scelicibus uentis potiret: capientes uētū nō pleno Malo: sed medio: ob pluuiam quæ præcesserat: ecce uentus turbinis repentino flatu iuasit nauas: egitq; ut naues ppe omnes submergerent: nā quattuor ex nrīs nauibus iuertit submersitq;: nec ultra earū quāpiam uidimus: adeo. n. concite eas corripuit tempestas: ut eis auxiliari nequerimus: quippe qui parū: & nos aberam⁹ a morte: at naues septem quæ supererant uentum in pupi accipientes dei clementiæ haud di' fidētes: nauigabam⁹: dum itaq; priore tēpestate perterriti mœstissimum iter persequēbamur: ecce atrocior procella cepit mare inturbare: & effecit ut plus solito seuires: adeoq; iactabamur fluctibus: ut uideremur cœlum conscendere dum fluctus nos in superiora impellebant: cum uero demittebamur ipsum acheronta petere arbitrabamur: tanta erat inundatio aquarum. uela facere uentis prohibebat tempestas: igitur Luctamur cum neptuno: & in uarias partes disingi-

Cometa apparet

Quattuor naues submerguntur

Atrocior procella

Prætoria nauis

mur: eoq; discriminis peruenimus: ut alteram conspiciere non posset: nam nauis q̄ classis præfectū uehebat. i. prætoria. cū duabus aliis iter alio cepit: quo tamē pergeret non satis sciens: alia uero nauis quæ regis nomen obtinebat: alio profecta est comitatibus duabus aliis: at ea quæ sola supererat: Infelicioꝝ cæteris errabunda p se mare sulcabat: sic itaq; alto iactati per dies. xx. hanc maris undabundi seuitiã perpeffi sumus.

Cap. LXVIII.

De zaphala auri mina.

Zaphala

Incidunt in mauros

Honorifice excipit mauros

Indem sextodecimo iulii fauentibꝝ superis arabiaꝝ littora cōspeximus: & illo nauigia dirigentes anchoras iecimus: erat ibi ingens piscium copia. cepimus ex eis complures: nec tamen quisq; nostrū continētē applicuit: solum. n. littori adhæsimus: uidimus tamē regionē illā populis fere innumeris cultā: tunc sublatis anchoris: & secus litus iter persequentes nostrū: plurima uidimus flumina: ac animalia compluria: erat pfecto frequens habitatore cū hominibus cū ēt multiugis animalibus: tandem nauigando puenimus ad quandam auri minā. ea est in loco qui dicitꝝ zaphala: & ibi erant duæ insulæ: ubi naues duæ Mauroꝝ commorabantꝝ cōmerciū causa: hæ. n. aurū uehebāt ad regnum melinde: quæ qdē naues ubi nostrā classē conspexere: mox effusissime fuga sibi consulere. terram perentes: & aurū qd uehebant i mare proiecerūt: ne nos eo potiremur: at præfectus noster ubi hæc uidit in eos uela fecit: cepitq; naues huiusmodi in quibus parum adhuc supererat auri: captos igitur compellare cepit: & percunctari quæ nam gens foret: unde ue ueniret: & quo pergeret: at Dux mauroꝝ: Mauri iquit sumus regi melinde necessitudine arctissima coniuncti: ex insula quæ zaphal dicitꝝ uenimus: uxore ducēbā meā: & dum classē uestrā cōspeximus. formidantes: terrā appellere festinātius uoluimus: ea maris obruta est fluctibus. Idem casus nato obtigit meo: tū nostræ classis dux ubi accepit eum regis melinde affinem esse: egre tulit eorum iacturam: sola riq; cepit eos: honorifice admodum ipsos excipiens in memoriam tanti regis. cum quo nobiscum maxima amicitia intercedit: & imprimis cum nostro rege. Iussit itaq; ut illorū naues reponerentur: & si quid auri sublatū fuerat id totum mox restitueret: tunc mauroꝝ præfectus percunctatus est nostrū ducē: an fascinatorē hērent quempiã. qui incantationibus pefundatum aurū extrahere posset: cui n̄ Dux inquit: nos christum deum colimus: qui arcte nobis has Fascinationes exercere prohibet.

pp̄ea ab re huiusmodi tēperamus: rursus ab eo noster præfectus querit ubi sit dicta zaphala quā ipsi adhuc nesciebāt: uerum fama eius adducti adnauigabant: tum maurus ait zaphala est insula quæ aurū fert: ea paret regi mauro: qui insulam incolit choloā nomine dictā: nec a uobis abest in eodem itinere quod tenetis: sed iam eā præteriuistis nonnihil: tunc præfectus: ubi hæc intellexit: signū dedit ut uela daremus uentis: ab nostro itinere haud quaquam declinantes: tandem. xx. iulii applicuimus insulam quandam ditiōis regis zaphal nomine Monzobinghe: ea est habitatore haud frequens: uerum ibi uisuntur diuites complusculi: qui inibi commercia exercent: eo igitur ubi deuentum est: corpora curabamus ducemque itineris accepimus: pilotum appellāt: qui nos achiloā duceret: ea est insula ubi portus est per quod opportunus non longe ab cōtinēte. Igitur hinc soluimus achiloā uersus littori semper adherentes: ubi innumeras cōspeximus insulas eximie cultas: ac ditionis eiusdem regis: & tandem achiloā puenimus uigesimā sexta mensis eiusdem: eoque simul naues sex deuenērūt uario itinere: at septima nusquam comparuit: hæc itaque insula parua est admodum: & continenti prope coniuncta: regio est aprica: ac pulcherrima: domos habet eminentes more hispanico: & ibi locupletissimi mercatores: quoniam scætet auro: argento: ambra: castoreo: & margaritis. Incole induuntur cotono albo: nec non serico perquam eleganti: uiri sunt nigerrimi.

Insula choloa

Monzobinghe insula

Achiloa insula

Multæ insule cultæ

Qualis sit ista insula

Scætet auro: argento: am-

bra: castoreo & margaritis

Cap. LXVIII.

De congressu regis: & Præfecti.

Abito itaque saluo cōductu quo ip̄une cū rege colloq̄ posset per iternūciū: priō cepit regē adire: misso igitur Alphonso Furtado qui uicē legati supplebat cōcomitatus sex uel septē uiris elegantissime (ut assolet) idutis: his uerbis alloquitur regē: classē eē regis portu galliæ: quæ eo accesserat solius cōmerciū cā: ferreque cōplura mercimonia: quæ forte regi erunt haud ingrata: cupere pro præfectum classis regē coram uidere: uerū ex mandato regis portugalliæ nō posse ip̄une terre appellere: nec nisi in cimba regē adire posse: hunc esse ducem classium morem uetustissimum: ne correpto principe mox ruerent omnes: qui de eo pendent. Ad hæc rex respōdit: se descēsurum perquam libenter ad mutua colloq̄: seque uicissim cupere præfectum uidere tantæ classis. Igitur sequenti die cōuenere rex: & præfectus uecti cimbis uariis: nam nri tormēta expediere gēteque oēm cum signiferis: bucinatoribus: ac tibicinibus: & choraulis: at rex

Alphonsus regem alloquitur

Rex & præfectus classis mutuo colloquantur

Vrbs monbaza

almadias exornat suo more: tibus: & cætu exultans cohors nobiliu regem
comitat suum. Igitur præcedentibus seculis colloquuti sunt: tunc nri
tormenta fere oegenus exonerarunt: tanto fragore edito: ut mar totum com
tremisceret: & celum reboaret eximie: quæ res: & regem ac suos adeo per
refecit ut stupidi pene hæserint oes. his nusquam assueti: postquam mutuo collo
quio uterque potitus est ad sua quoscumque rediit: sequenti itaque die rursus præ
fectus alphonsum emisit: qui cum rege nauaret opam de mercimoniis pmu
tandis aliquando: uerum longe aliter rex uisus est sentire: quam præfecto pollici
tus fuerat. plura. n. excusabat & imprimis ipsum mercium nostrarum non ege
re: & piratas prope arbitrari. re itaque infecta alphonsum rediit ad classem:
Inibi tamen ad tres uel quattuor dies comorati nihil consecuti sumus: In
terea temporis: rex metuens ne genti suæ uim infereremus aliquam: in su
la peditibus complusculis comuniuit: hoc uiso præfectus noster illinc
soluit: & uela dedimus uentis uersus regnum melinde: & internauigandum
longe ab littore multiplices conspeximus insulas ab mauris cultas: &
ibi urbs quæ dicitur monbaza regis mauri: suntque hæc arabie littora
ab mauris culta: in Insula uero introrsus aiunt esse christianos: qui ut di
cunt magna bella conficiunt: Id tamen nobis fuit incompertum.

Cap. LXX.

De muneribus Regis Portugallie missis ad regem melindæ.

Quales eent
naues regni
Gambre

Igitur die secunda augusti mensis eiusdem deuenimus. ad regnum
melindæ: & ibi tres naues regni Gæbræ anchoras iecerat: nam
quilibet earum capax erat amphorarum ducendum: hæc. n. mira arte sunt
compacte absque ferro uidelicet: sed ferrumine nescio quo: thure admixto:
arcem non habent in præ: sed in pupi tantum castellum uulgo appellat: redibat na
ues huiusmodi ab indica prouincia: eo ergo ut applicuimus mox rex munere
multiplici nos donari iussit: id munus erat arietes complusculi: gallinæ
prope innumeræ: anseres plurimi: & mala asiria fere oegenus: quæ quidem
suauitate mira omnia alia præcellunt: argumento quod egris: protinus eis gusta
tis: plurimum conferunt: ubi itaque terram appulimus: præfectus classis iussit
de more ut tormenta exoneraret: duosque negotiatores emisit: quorum alter
idioma arabicum callebat: eisque mandatum ut regem ex se adeant: illique renuntiet
classi huiusmodi aduenisse: ut ipsum nomine regis portugallie uisat: & donet
munere non ingrato: præfectumque ad ipsum lras herede sui regis: quæ omnia li
beres audiuit supraque referre queant: & eum qui linguam arabicam nouerat apud se
ea nocte habuit: cum uero illuxisset mauros duos uiros haud inhonoros

Quæ rex mi
serit munera

ad classē misit: q̄ arabico sermone præfectū alloq̄rent: his uerbis gra-
tū uidelicet habuisse eius aduētū: rogareq̄ propterea ut si alicuius ege-
bat: quod regis foret: eius rebus æque uteret ac suis: crederetq̄ esse in
regno portugalliæ: quādoq̄dē erāt sua oīa cū rege portugalliæ cōmu-
nia: ob amicitia quæ iam pridē inter eos intercessit: præfectus uero his
auditis decreuit litteras: quas hēbat mittere ad regē: necnō mūera huius
scemodi: uidelicet epipias quasdā exornatissimas: par unū frōtaliū equo-
rū: stapedes & calcaria argētea: pectoraleq̄ equi unius: & habito super
hac re consilio uisum est cunctis: ut munus regi offerret araschorea ne-
gociatorū primus. hunc comitati sunt cōplures ex nobilioribus classis
præuntib⁹ bucinatorib⁹: Rex itaq̄ ubi hæc audiuit illustriores quosdā
præmisit qui occurrerēt negociatori: regia principis portui adiacet: &
priusq̄ appropiuarēt adibus regis obuiarūt mulieres quasdā patinas
igne plenas ferentes q̄bus iniecerāt odores fere oēgenus: adeo ut fragra-
tia multiplici oplerent totā terrā: his igit̄ odoribus excepti ad principis
regiā deueniunt: ubi rex in sede regia sedebat satrapis cōplusculis mau-
ris astantibus: q̄ quū primū munerā uidit gauisus est plurimū: acceptis
ēt literis quæ ab altera pte subscriptæ erāt caractere arabico: ab alte-
ra uero lusitano: quibus perlectis cepit cū suis mauris letari: & gestire:
& tādē oēs uno impetu exclamarunt ī cœnaculo reddentes grās deo: q̄
eius p̄missu cū tāto rege: ut ē portugalliæ domin⁹ iniissent fœd⁹: & ami-
citiā. his igitur oblectatus muneribus negociatorē rogauit plurimū ut
tantisper apud se ageret donec classis illic commorabat: quoniā mirū in
modū gaudebat secū de rebus lusitanis commētari: & araschorea respō-
dit id sibi haud quāq̄ licere præfecto incōsulto: tum rex illico sororium
cum annulo suo ad præfectum classis mittit: qui ab eo impetret: ut ara-
schorea regi morē in petitis gerat: simulq̄ hortaret eū: ut regis: & regni
rebus uti nō differret: huic itaq̄ mox dux classis est obsecutus: hoc ac-
cepto rex iussit domū p̄ araschorea magnificētissime præparari: datis
prius oibus: quæ uictui erāt necessaria: ea uidelicet quæ regio meliora
ferebat: ut sunt arietes: gallinæ: oriza: lac: butirū: cariotæ: mel: ac fruct⁹:
& id genus compluria: panē uero non misit: quoniā eo h uod utuntur.
Itaq̄ triduo apud regem fuit araschorea: & id tēp⁹ fere oē consumptū
ē ī colloq̄is: & cōmētatiōib⁹ regis portugallensiu: nā res de rege portu-
galliæ adeo libēter audiebat: ut uix discedere quiret ab his colloq̄is: pe-
uit et perq̄ aide: ut ipse: ac dux classis mutuo frui possent alloquio: cui

Ad regē mu-
nera mittit
Epipie
stapedes:
Suntitu odo-
rum exci-
pianē ab mu-
lieribus
Littere altri
secus supscri-
pte

Araschoree.
p̄sum est
de cōmeati-
bus

arasc'horea inq̄: res serenissime: scito duci n̄o minime unq̄ licere terrā
appellere ne classē deserat: tu uero si tibi cordi h̄s̄it uirum compel
lare id non consequeris: nisi cimba uectus: perinde: ut mare non deserat:
quoniā hoc est nostri regis edictum. Itidē fecit aquiloe rex: ubi sibi com
placitū fuit conuenire ducem: subrecusabat rex quippe q̄ cū esset tanti
ad minorem ire dedignabat: tandē persuasus arasc'horeæ uerbis cōfen
sit: tunc arasc'horea certiorē præfectum classi de gestis apud regē fecit:
q̄bus acceptis dux classis cimbas paruas exornari iussit: prouiso prius
ne classis iret i diuersa: cimba uero: qua uehebatur taliter exornabatur:
primo strata erat coco: & purpura: & aliis auleis inumbrata: necnō uiris
strenuis: eisdemq̄ armatis cōmunita: at rex: & suos cimbas: almadias uo
cant: suo ritu exornat: iussit etiam equum sibi sterni more lusitano: uerū
non inueniebatur qui hanc operam nauaret nescientibus eis nostrum
morem: nostri ergo equum huiusmodi strauerunt: strato itaq̄ equo rex
scalas descendebat: quibus descensis mox affuere regni illustriores qui
inibi regem præstolabantur. arietem habentes: quem ubi rex descendit
exenterarunt: & exenteratū equi pedibus subigunt. mox ab rege equi
te conculcandum: & is mos eis pro cerimoniis & fuscinationibus priusq̄
rex domum exeat: & clamore ingenti edito regem persequēbatur: hūc
morem etiam seruant in zambonbac: rex igitur: & dux conuenere: ami
ceq̄ ut sunt collocuti: in sua quisq̄ loca dilapsus est: non prius tamē ua
le dixit regi præfectus: q̄ ab eo impetrauerit ducem itineris hoc est pi
lotum: qui iter ad calichut optime sciret: ubi itaq̄ rex domum rediit: du
cem rursus donat munere multiplici. i. eduliis fere oēgenus: p̄missumq̄
mittit pilotum. Is erat ex nauī chombaie: probe sciens itinera: dux uero
noster inibi duos addictos morti ob scelera: reliquit unum apud hanc
gentem melinge regni dimissit: alterum uero nauem combaie (de qua
pilotum susceperant) sequi uoluit: Itaq̄ sequēti die que erat septima au
gusti iter cepimus uersus calechut: incipientes sinum magnum traice
re: qui non longe est ab mari persico.

Liber tertius nauigationis factæ ex ulisbona.

In calechut.

Cap. LXXI.

De mari Rubro: ac persico necnon de insula agradida.

Aquiloe rex

Splendor
aparatus

Vana sup̄sti
tio

zambonbac

Inibi duos
dimitit addi
ctos morti

Um itaq; regnū melindæ deferuimus a latere urbis insignis est relicta: eam mauri incolunt: diues est: & pulcra admodū: & paulo supra uisit magna insula: inq; ea urbs altera incincta mīro. & pulcritudine cum superiore contendit: ad insulā itur ponte: cui nomen ē Zognotorre: & dum ultra prouehimur mox occurrunt angustia maris rubri: quæ latitudine patent leuchæ: & dimidiæ: ibi est Metha. i. arca maumethis: & diuæ catherinæ mauselū situm in monte qui dicitur sinai. Inde exportantur aromata quasi omnium generū lapidesq; præciosi deferunt in Babiloniā nili: cui nomē est cayro: hæc aduehunt dorso dromedarioꝝ: q̄ sunt camelli electi. In hoc mari sunt complura referenda digna miratu: supato angustiaz ostio: mox mare persicum uisitur: & in eo prouinciæ complusculæ: quæ magni soldani regna contingunt: nam mare rubrū: & persicū sunt duo sinus: quos oceanus meridionalis: siue indicus facit. Igit̄ in sinu persico est insula parua dicta Gulphal: ubi innumeræ sunt Margaritæ: & in ostio huius maris persici est insula pergrandis dicta agremus: quæ parit mauris cum alia insula gulphal: ex ea itaq; insula agremus equi complures ueniunt: quos mauri ducunt in indiam: uenduntq; præcio immodico. In hac regione fiunt commercia prope innumera: superato itaq; sinu persico: mox sese offert prouincia combara: quæ regem habet: & feracitate: ac delitiis omnibus contendit cum lautioribus totius orbis prouinciis: inq; ea tritici: filiginis: orizæ: sacchari plurimū: pāchaia a latinis dicitur unde uirgilius: totaq; thuriferis panchia pinguis arenis: hæc itaq; Thura mittit per totū orbē: sericum ē & xilon: multosq; equos: & elefantos. Rex seruit idolis: & nuperrime regnum inauguratus est persuadentibus mauris: qui ibi sunt frequentes. Idolaq; colunt fere omnes: interq; eos mercatores complusculi sunt: qui hinc cum arabibus. Inde cum indis commercia exercent: ab his auspiciatur india: & per eius latus itur in urbem calechut: & in eo latere complures uisuntur prouinciæ: & maurorum regna idola colentium: tandem uigesimosecundo augusti applicuimus ad eam prouinciam: quæ ind. a dī: quæ ditionis est regni Goge: eaq; cognita: iter nostrū psequāmur: donec deuem⁹ ad quādā puā insulā q̄ dī angradida: & ab mauro quodam possidet: inq; eius umbilico lacus ingens: qui aquam potu suauem haurientibus propinat: alias culta: nunc inculta admodum: auri est ferax: & ab continente .M. duobus abest. Illac transeunt

Angustie rubri maris
Diue Catherinæ mausoleum
Dromedarii qui

Insula gulphal
Agremus insula

Combara prouincia
Panchaia
Virgilius

Idola colūt

Vbi auspiciatur india
Goge rex indie
Angradida insula

Mauri: qui mechā adorant: dum ad urbem calechut contendunt: cogūturq; ea transire ob aquarū ac lignorum penuriam: quæ alibi gentiū est maxima: itaq; eo tandē deuenimus: & iactis anchoris in terrā descendimus: ut & aqua: & lignis rursus classis cōmuniretur: fūm: usq; ibi p̄ dies fere. xy. interea obseruabamus an almadiæ meche aduētarent: quoniam decreueramus eas (si potestas fuisset ī nostris manibus) capere: dum igitur sic īmoramur cōducebāt: ad nos multa unde q; populi q; libēter nobiscum loquebant. plurāq; referebāt: eos p̄p̄ea honorifice excipi a nobis classis præfectus iussit: & in ea insula uisebatur parua admodum classis ubi complusculis diebus īmorati diuinis īsistebam⁹: id est solemnīs missarū: & unusquisq; nr̄am sacrā Eucharistiā sumpsit (nā ibant nobiscū complures sacerdotes: ut cū negociatore nr̄æ patriæ uitam ducerent in urbe calechut) pactis igit diuinis: lignisq; & aqua rursus cōmuniti frustra expectantes naues mechæ. Illinc soluimus ad urbē calechut contēdentes: quæ abest ab hac insula leuchis. lxx.

Cap. LXXII.

Quomodo dux classis profectus est ad regem calechut.

Itaq; die. xiii. septembris eiusdem anni puenimus ad urbē calechut: cuius icolæ: ubi nr̄i aduent⁹ certiores facti sunt: effulserunt nobis occurrerunt uecti cimbis extra urbem ad primam leuchā. Inter eos: q; nobis occurrerūt: erat qdā mercator de gusurate locupletissimus: ac nōnulli urbis primores: qui nr̄am aduēntes classē prōriā nauim ingressi sunt: his uerbis ducē consalutantes: regi placere plurimum q; incolumes aduentauerint: quodq; nihil illi gratius obuenire posset: q; q; utant̄ regis opib⁹ & auxilio: posthæc: uisā regis erga nos beniuolētia anchoras iecimus ante urbis mœnia: tormētāq; exonerari iussimus: quæ res adeo p̄terruit urbis incolas: ut dicerēt contra nostros nullas esse uires: præter deorū: cū itaq; aduesperauisset dedimus membra quieti: cum uero illuxisset: præfectus statuit mittere ad regē īterpretes: quos secū adduxerat ex ulis bona: ex his unus erat Maurus christian⁹: reliq; indi: q; oēs p̄be nouerant idioma Lusitanorū: uer⁹ erāt adhuc gētiles hoc est idolatræ piscatoresq;: hos itaq; eleganter idutos ad regē mittit: qui ubi consalutauerint eum: securitatē aduēndi regis impetrent: saluū conductū appellant: adiuuit itaq; regem maurus: composq; uoti fact⁹ mittit saluum conductum ad præfectum: cæteri autem indi regem non uiderē ob id quod essent uiri nati obscuro loco: nam Rex huiusmodi

Diuinis insi-
stunt

Fere omnis
populus effu-
sus est ut no-
stros exciperet

Habito co-
meatu contē-
dunt ad regē

Id pro factu obseruat: ne adeant ipsum ignobiles: prout latius referent
 in sequentibus: salui conductus tenor is erat: ut liceret impune cuiq̄ in
 terram descendere: hoc accepto præfectus classis Alphonsus Furtadū
 mittit ad regem interprete comite: qui Arabicam linguā optime calle-
 bat: quibus dat in mandatis: ut ad regem hæc proferant: classem esse re-
 gis Portugalliae: & eo solum aduenisse: ut cum eo commercia exerceant
 in eantq; foedus & amicitiam non uulgarem: regem propterea alloqui
 coram: id fieri non posse ex sui principis præscripto: nisi prius datis eis
 obsidibus quos ipse nominauisset: & hi erant urbis primores: his expo-
 sitis: Rex conditionem renuebat: excusans ualitudinē aduersam: & defes-
 sam ætatem obsidum quos uocauerat: adiiciens ad hæc se alios daturū
 qui maris seuiciam tollerantius perpeti possent: admirabaturq; plurimū
 de proposita conditione: & in his disceptationibus biduo uel triduo hæ-
 sitauit: tandem decreuit conditionem haud aspernari: cuius rei certior
 factus dux classis se præparabat expeditioni. Instituebatq; commorari
 cum rege: & ternos: aut quaternos dies inibi consumere: secumq; addu-
 cebat uiginti aut triginta uiros honoratiores classis eosdem eximie cul-
 tos: & adornatos: habebat etiam secum aulicos: & alios complures: qui
 illi more Regio inferuient: uasq; celata compluscula tulit: ut honora-
 tior fieret: his rebus quæ suapte natura magnificentiam præse ferunt:
 prouiso prius de præfecto classis: cui iussit ut obsides p̄q̄ honorificētis-
 sime exciperet: haberetq; i delitiis: donec ipse rediret: postero die rex ue-
 nit ad littus: ubi erat quædā domus mari fere adiacens ut cōmodius præ-
 sectum classis exciperet. Itaq; misit quinq; uiros ex primoribus urbis q̄
 tantisper illic commoraretur donec præfectus classis rediret iuere. Igi-
 tur ad classem seniores urbis longum seruorum ordinem secum tra-
 hentes necnon tibicines & choraules: satellitesq; complusculos: enses
 & clipeos ferentes: his uisis Dux classis uectus cimba nauī egreditur
 sua & ad littus contendit: ubi uero optimates obsides appropinquauere
 classi: prius naues ingredi uolebant: q̄ in terram descendisset præse-
 ctus: qui licet nondum appulisset portum: eo tamen contendebat pleno
 gradu suamq; suppellectilem præmiserat: ut mos est principibus: diu
 igit̄ disceptatum est de hac re: obsidibus renuentibus nauē ingredi: ni
 terrā dux primo teneret: dū sic cōtēdit̄ ara schorea it ad eos: hortaturq;
 ut pfidie suspicionē oēm exuāt: eo uenisse nō ut imponāt eis: sed ut eorū
 amicitiam promereantur: tandē his adducti uerbis: nauim ingressi sunt

Rursum re-
gem aduunt

Rex auit
tandem

Lōgū seruo-
rum ordinē
post se tra-
hunt
Futuri obsi-
des

intrepide: at præfecto iam terræ appulso ite obuiam nobiliū decentiffi-
ma cohors: ipsūq; honorificentissime excipiunt: & humeris imponūt
suis. nec terram contingere patiuntur: donec ad principis regiam per-
uentum est.

Cap. LXXIII.

At rex calechut edes eminentissimas habitat: habens p tho-
ro regio locum concameratū instar sacelli cuiusdam. peluis si-
gurā referebat ut nos quandoq; imagines sanctorū collocam?
suppositis. xx. puluulis sericeis: necnon intratis auleis. thronū panno se-
riceo inumbrauerat: qui purpurā presentabat: ipse uero nud^o conspicie-
batur totus: circumduxerat bombicinum panum candidissimū: eūdēq;
subtilissimū: quē auro exornauerāt: in capite gerebat birretū aurei pan-
ni: qui cassidem ferreum referebat: perforatas hēbat aures: inq; eis ada-
mantes: & salfiri unionesue duo: quorū alter obrotūdæ figuræ erat: alter
uero instar pyramidis: nucis auelanæ magnitudinē excedebat: i brachiis
uero. armillas aureas: a cubito usq; ad manū: distinctas lapidib^{us} præcio-
sis innumeris: eisdemq; incredibilis ualoris: crura uero pariter exornabā-
tur: & in digito pedis uernabat lapis præciosus splendore incompara-
bili. condalia ēt in digitis manū: hoc ē annulos omnifariam hēbat sma-
raldos: adamantes: & id gen^{us} alios complures. Inter hos lapides: quidā
fabā magnitudine superabat: balteumq; hēbat aureū gemis innumeris
distinctū: adeo ut estimationē omnē excederet: a latere uero regiā sedē
argenteā: quæ bases: & bractēas aureas habebat: easdem gemmis multi-
iugis uariatas. In sua regia conspeximus currum quendam: id est genus
uehiculi nos carpentum dicimus. miro lapidum & gemmarum appa-
ratu cōdecoratum: eo uectus fuerat ex solita regia i has maritimas ædes
id genus uehiculi trahunt uiri duo. hunc exornabant. xv. uel. xx. buci-
næ argenteæ: quæ tres erāt ex puro auro ac ponderis non mediocris
adeo ut eaz; quālibet uir un^{us} ferre neqret: oras uero earum ditabant lapi-
des præciosi: easq; mira uarietate distinguentes: his adiungebātur uasa
quattuor argentea: trulaq; aurea: & ex auricalco magna candelabra: in
quibus tortus filus oleo immerfus conflagrabat: quæ res erat superuaca-
nea: uerum arrogantiam præseferbat: & celsitudinem principatus: huic
genitor eius astabat necnon germani duo: longe ab Throno passibus
quinq; uel sex stantes: omni splendoris apparatu condecorati: post eos
paulo longius stabaut innumeri optimates: ac pñcipes reguliq; diuitiis
& ipsi q̄ maxie onusti. Itaq; præfectus classis hæc uidēs ad Regem ibat

Torus regis
calechut:

Habitus re-
gis:

Adamantes
duo

Sedes regia

Currus

Buccinæ au-
reæ & argen-
teæ

manum eius exosculaturus: uerum annuere astantes ut a congressu temperans propius non accederet regi: quandoquidem is est mos illorum ut regē contingat nemo. continuuit se igitur præfectus noster: cui mox sedes allata est: ut sedendo regem alloqueretur: quod non mediocris honoris est specimen: cepit igitur alloqui regem præfectus: promens quæ iusserat portugalliæ rex: & illico litteras protulit: quæ lecte fuere regi: nam caractere arabico exaratae erant: his peractis præfectus ad classē nūcios misit: qui munera regi ferrent: quæ in sequentibus explicabuntur.

Præfectus classis regē calichat alloquitur

Cap. LXXIII.

De muneribus missis ad regem calechur.

Rimo uas aureū celatū in quo Principes de more manus abluūt: maluuium appellamus: deinde uas aliud argenteū idemq; in aureatū coopertumq; cooperculo argēteo miro modo fabre facto. Item clauas duas argenteas cum catenis argenteis. Item puluinos quattuor per grandes uidelicet duos coopertos aureo pāno: duos uero alios ex serico purpurei coloris. Item conopeū unū ex pāno aureo cū laciniis distinctis a iro ac serico coccineo: cumq; eo tapetem magnū: & stragula duo ditissima: alterū figuris insignitū: alterū uero arbusculis ac foliis uirentibus distinctū: deinde guturniū argenteū quo gutatim per colli angustias aqua infundit manib⁹ pari opera: & ornatu elaboratū: uti uasa supius descripta. his susceptis muneribus: necnō uisis lris: & legatione audita uisus est letari plurimū: ppea hortatus est præfectum classis ut diuertēret in eas ædes: quas sibi parari iusserat: interea dixit se missuz captum eos obsides quos pignori dederat præfecto: quoniam uiri erant patricii clariq; admodum: nec usq; in illam horā cibi aliquid sumpsērāt: aut potus quādoquidē ipsi pro lege hēbant: ut in mari cibū non capiant: nec bibant: essentq; usquequaq; insomnes: addiditq; si præfecto complacitū erat naues reperere suas: id pro arbitratu faceret. quoniā eisdē obsides in crastinū se daturū pollicēbat: ut rursus ipse redire ad regem posset expediturus commercia. Igitur Dux nī classē reuisit: relicto interea alphonso fartado cū focis septem: uel octo: qui illi domi iseruirēt: dū itaq; littus deserit præfect⁹ nī: uerna qdā illorū nobiliū præuēit præfectū: & citatissimo gradu cōtēdit ad obsides nūciās præfectū recessisse: q ubi hæc accepere sese præcipites e nauibus in mare derūt: qd uidens araschorea negociator præcipu⁹ illico cōseēdit cimbā & mox duos obsides cepit: cumq; eis tres uel quattuor uernas: reliqui

Maluuium

Conopeum

Guturnium

In mari non comedunt

Obsides in mare se precipitant

uero nitando euasere. Interea præfectus classis supuenit: & eos obsides
 quos natus est in inferiore parte nauis poni iussit: ne & ipsi in mare de
 silirent: deinde monuit regem de compertis: quætus de gestis per obsi
 des: reuiciens causam huius rei in quendam regiam am inueniensem: adde
 batq; i carcerẽ trudisse obsides ob id qd timeret suis: q; adhuc in terra
 apud Regem agebant: & insuper suam suppellectilem repetebat: spon
 dens se q; primum dimissurũ obsides: ubi sui dimitterentur. Iuere igit
 ad regem nostri legati cumq; eis duo ex illis quos ceperamus in alma
 diis: & tota nocte præfectus classis præstolatus est responsum. Postero
 autem die rex ad littus accessit stipatus cohorte decem: aut duodecim
 mille hominum: & cum eis nostri quos cum suis permutaturi erant. In
 terea expediunt uiginti aut triginta almadiæ: quæ cum nostris qui per
 mutandi erant contendunt ad classem: ubi igitur in conspectu fuere p
 pius accedere non audebant: hæsitabundi omnes an prius darent capti
 uos: q; suos redimissent: & inter spem & metum positi: totam diem fru
 stra cõsumpserunt: rursus ad littus redeunt: & cum terram appulissent
 nobis conspectis probris: & maledictis nostros incessebat: idẽtidẽ mor
 tem ac supplicia minitantes: quare nostri noctẽ illam p uarias animi inter
 turbationes: & corporis molestias transigere: sequenti tamẽ luce iterum
 rex mittit ad præfectum internuncios: nuncians se ultro suos ad eũ mit
 tere inermes cum captiuis christianis exhortans plurimũ ut ipse remit
 teret obsides: quos penes se habebat: mittit itaq; dux noster cimbæ suas
 ad almadias: ut tandem aliquando permutatio fieret captiuorũ cõuene
 re cimbæ utrinq; & suppellex reddebat nostris: cum senex impatiens mor
 tæ sese in mare iecit: tunc nostri indignati plurimum & senem capiunt:
 & alios in mare trudent: postridie Dux compassus seni qui famem tri
 duo sustinuerat: eum ad regem misit rogans: ut & ipse remitteret adole
 scentes duos qui inibi adhuc retinebantur: remissitq; omnia eorũ arma:
 quæ capta fuerant in almadiis. his uisis rex pudore uictus adolecẽtes
 ad præfectum mittit. Posthæc triduo continuo nemine ultro citroq; cõ
 meante: sed omnibus sese domi continentibus: præfectus tandem decre
 uit regem rursus his agredi uerbis: q; uidelicet commercia inter eos fu
 tura essent: si iterum obsides darentur: cum uero hærerent omnes: nec
 inuenirentur qui barbaris ultra fiderent ob præteritam perfidiam: Fran
 sciscus Choreæ eques se ipsum obtulit id munus obiturum: seq; Re
 gem aditurum intrepide clara uoce professus est: ita actum est: Regem

Rex cali
 chut cū exer
 citu ad litt²
 accedit

De pmutan
 dis captiuis
 contentio

Frãncisc^o cho
 rea adit re
 gẽ calechut

adiuit: ipsumque certiore fecit uenturū araschoreā ad regem de mutuis mercimoniis tractatur: uerū id haud quāq̄ fieri posse: nisi rursus obli des dent: nā petebat pro pignore mercatorē quendam locupletissimū Gugeratum noīe: tum is mercator respondit se mox missurum nepotes quos hēbat duos: quod regi admodum cōplacitum fuit. Itaq̄ se quēti die de his omnibus præfectus ab francisco certior ē factus: quibus pceptis araschorea itineri se accinxit: prius obsidibus in potestate habitis: cū ergo terrā araschorea appulisset: & dies iam inclinaret uisum est ad classē redire ut ibi noctem tutius agerēt: postridie uero ad regem contendit araschorea nauaturus de cōmerciis opam: quā franciscus regi pollicitus fuerat: huic igit̄ Rex perq̄ cōmodas ædes dari iussit: q̄ erant illius uiri locupletissimi: cuius superius meminimus: cui ēt ab rege de mandata erat prouincia ut araschoreā mores regionis sedulo doceret. cepit itaq̄ araschorea negotiari: nec mercari poterat nisi per interpretes arabas: neq̄ regē adire quibamus nisi mauris mediis: qui suapte natura inuidi nobis aduersabant & iugiter imponebant: nō tamē eorū imposta nos diutius latuit: nam id curauerant: ut dum negociabamur apud eos: nemo nostrū ad classē contenderet: si tamen in terrā e nr̄is ibant aliqui excipiebantur ab eis: sed redeundi nulla copia dabatur: qd̄ uidens dux classis credidit fraudem subesse: & uentis uela facere iussit: & cum rates iam altum tenerent conspectæ a nostris per internūtiū pceleri cimba uectū: reuocatae sunt ad portū: rebus igit̄ pacatis araschorea cōmercia exercebat cū barbaris: & adeo res conquieuerunt ut iam intrepide nostri negociari quirent. Is tamen mercator mauros qui nepotes pignori opposuerat suos: eos repetebat nos fere infensus obseruans: tum rex alio accersito uiro turca protinus iubet: ut nostra non incuriose curet: alias ue paret ædes: ut mitius pacatiusue nostras diuenderemus merces: hoc facto indies melius nostra suum effectum sortiebantur: nam uendidim? multa: compluraq̄ emimus: & inter nos uiguere spacio duorum mensium mirabilem in modum commercia: rebus itaq̄ nostris mundinatis. It ad regem araschorea & gratias agit quas potest maximas: inuicem Rex multa pollicetur: hortaturq̄ plurimum: ut cepta mercimonia deinceps prosequantur intrepide: nec prius eos missos facit: q̄ edes illis perpetuo donauerit: super qua re confecta sunt diplomata hoc est regiae litterae: quæ uicem supplebant priuilegii. hæ. n. ex ære erant ad ipsos. ad regem uero Lusitanum ex auro purissimo. Is est suus mos

Gugeratus

Araschorea
ad regem p
francisciturCommercia
cum barba
ris exercentDiplomata
conficiuntur

exarandi: erecta ē sunt de iussu regis trophea regia supra domū: ut sic
 ædium indennitati consultū foret: contendit itaq; ad classē arafchorea
 & litteras pfert regias ac obsides reddidit q̄primū: altissimāq; pace frue
 bamur: iam alter fidebat alteri: & de obsidibus nulla mentio fiebat: uide
 bamur enim domi agere: adeo amice oīa inter nos agitabantur: interea
 dum mutua pace fruimur: ecce nauis maria aliena fulcans quosdam ele
 phantos ferēs eximios: quorū unus cæteris elegantior erat: ac bello affue
 tus magis: præciūq; nō mediocris: hæc ubi regi comperta fuere mox &
 nobis sunt relata ex rege: qui nos apprime rogabat: ut in suam gratiam
 nauim huiusmodi corripere: quoniā præciū immodicū pro eo ele
 phanto spoponderat: nec tamē cōseq; eū potuerat: idcirco plurimū præ
 cabatur ut ab eis p̄tinaciæ suæ p̄enas exigerem⁹: quibus expositis præ
 fectus illico respōdit se regi morē gesturum: uerum intellexit se ratē me
 moratā esse omni armorum genere cōmunitam: eamq; uastissimā: ac ce
 tu uiroꝝ exornatā: capi p̄p̄ea nō posse sine hominū strage: Ideo petebat
 ut sibi impune liceret: ubi op⁹ foret in eos iuribus belli uti: his itaq; rex
 protinus anuit: & mauros misit ad classē nostrā q̄ rei nauandæ nō præ
 essent: sed interessent: & nostraz; uiriū: ac dexteritatis locuples facerent
 testimonium: uel si forte fortuna deditionē facere uoluissent adducti ei⁹
 p̄suasione. Igitur nostri celocem parant tormētāq; fere oēgenus expedi
 unt: nec supra. lxx. uiros rati imponunt: q̄ noctibus duabus iugiter me
 moratā ratē cōsectabantur: nec tamē assequi poterāt: sequētī tamē die
 annexi plus solito: nauis compræhensa est: hos prius amice hortati sunt
 ut regi facerent deditionem: qui ubi hæc audiuerunt nos ueluti fabellam
 quempiam aspernati sunt. ferebat. n. nauis homines supra trecentum:
 qui pro responso sagittis nos impetere ceperunt: & supra q̄ referre queā
 contemnere: tunc nostri arma expediunt tormentaq;: & atrociter exone
 ratis tormentis in eos contendunt: qui reboatu tormentorum perterriti
 & iam rate dehiscente: mox sese dedidere. huius rei condicō rex cer
 tior factus est: qui ad littus magna concomitante caterua profectus est:
 ut egregiū facinus coram uideret: nam uix adduci poterat ut crederet
 celocem nostram perq̄ mediocrem tantam nauim profligare quiuisse:
 nam ut præfecimus nauis erat duplo celoce maior: & uiroꝝ in ea bel
 lantium numerus multo frequentior: Regi noster præfectus: & nau
 uim: & elephan. os dedit omnium aplausu: & nostra nauis illico classi
 reddita est.

Rex misit
 quosdam q
 nostrarū ui
 riū locuples
 facerent re
 stemonium

Nauem ex
 pugnant

Cap. LXXV.

De moribus rebusq; urbis calichut.

Quis itaq; calechut uasta est admodum absq; mœnibus: intus pluribus in locis uacat: domus haud sunt cōtiguæ inuicem: distantes plurimū. lapidibus: & calce extractæ sunt intus sculptæ. pro ambrice palmis utunt: illis tegunt suas ædes. forēs pgrandes hēnt: miroq; artificio fabrefactas: has muro īcingunt instar pomerii: ubi uisunt arbores innumeræ: stagna: & fontes complusculi: nā stagnis libenter īmergunt lotionibus enixe gaudentes: fonte plurimū letant: ī urbe uero lacus uisuntur cōplures: quibus īmersi gregarii ac proletarii omniscq; ignobilior uulgus ter uel quater īterdiu lauant: rex Idolog; latræ est addictus: licet nōnulli crediderint eum christianum fuisse: qui min⁹ mores eius calluerunt: nam nos apud Regē diuturniores fuimus mercimonis insistentes: quo facillime scire quiuimus qui ritus eius forent: Regem appellant Ganfer: cuius aulici & contubernales oēs sunt mauri: q̄ habilissima habent corpora: nudi incedunt puberenus: reliqua panno īuoluunt: nudis ambulant pedibus: & aperto capite prodeunt: nisi eminentiore præcellant gradu: tunc bireto utunt sericeo: hoc est uelutato eoq; longiore ut retulimus: terebrant aures: inq; eis margaritæ appendunt: ī brachiis aureas armillas gestant: patricii denudatos enses: & clipeos ferunt: at enses in cuspide latiores sunt: q̄ alibi: clipei sunt teretes: ut apud nos pedices utuntur: peltas appellamus: eosq; coloribus nigro: & albo distinguūt: gladiatores sunt q̄ qui maxime: in nullo fere alio exerciti: hi sunt qui regis latera stipant numero frequentiore: numerosiore oblectantur coniugio: quinq; aut sex mulieres uni uiro nubunt: quos habēt cariōres eos coniuges comprimere uolunt: & id est beniuolentiæ argumētū apud eos maximū: nullus est eis pudor: nulla uerecundia: continentia nulla: nate illorum ante puberes annos corpora prostituunt sua: cum annum octauum egerint nudæ ipsæ æque ac uiri incedunt: diuitias prope incomparabiles circumferunt: capillum comunt mirum in modum: pulchritudine fere omnes superant uiros præhensant ut stuprent eas: quoniam uirginitas est eis poena. nam nubere non possunt uirgines: bis ī die comedunt: pane: & uino abstinent: carnibus: nec pisce uescuntur: ī cibatu habent orizam: lac: butirum: sacharum: & arborum fructus: prius cibum non capiunt: q̄ loti fuerint: tacti a non lotis nō comedunt: nisi rursus lauentur: & is mos est eis pro cerimoniis: eumq; mire obser

Qualis sit
uiros cali-
chut
Palmis te-
gunt ædes

Rex idolog;
latræ addi-
ctus

Ganfer rex

Nudi ince-
dunt pubere-
nus
Margaritas
auribus pfo-
ratis appo-
nunt

Vxores mul-
tas habent

Mulieres uir-
gines prehē-
sant uiros ut
stuprentur
Quibus ue-
scatur cibus
Quæ reli-
gio in come-
dendo

Decē sacer-
dotes cōmi-
tantur & cō-
primūt uxo-
res regis
Nepotes ex
sorore in re-
gnum succe-
dunt

Carpentum
Ordo comi-
tatiū regem

In quāta ue-
neratione sit
rex
Regē tange-
re nephas
ducitur.

Mortuū re-
gem combu-
runt
In foliis pal-
marū scribūt
stilo ferreo

uant: uiri & feminae per urbem incedunt esitantes foliū quoddā: cui no-
men est betelle: hoc igitur inficit ora: & dentes colore subruffo: hoc more
abstinent tantū obscuro loco nati: ubi uero ob funera pullā induunt ue-
stem. in specimen moesticiae: tēperant ab folio huiusmodi. ut & dentes
præferant moerorem: & subruffo colori succedit nigricās: rex duas ha-
bet coniuges & quālibet illarum sacerdotes. x. assiduo comitantur: easq;
comprimunt: & id in decus regis eximiū fieri iactant: nullum aliū hono-
rationem titulum regi dantes: q̄ q̄ eius coniuges ab sacerdotibus cōpri-
mant: propterea eorum filii nulq̄ regno succedunt: sed ex sorore nepo-
tes regnum capeffunt. in regia degunt innumeræ mulieres: utpote mil-
le & quingente: aiuntq; id esse argumentum regis excellētiæ: nec aliud
hæ mulieres agunt: q̄ puluerulentam domum scopis uerrere: aquaue af-
pergere: quocunq; rex eat sequunt: domus aspergit aqua mixta bouum
excremētis: ædes regiæ tolluntur ī altum: inq; eis fontes quibus immer-
guntur cum corpora abluunt: cum rex egreditur carpento uehitur: id
est currus: quem bini uiri ferunt omni lapidum genere condecoratum:
carpentum stipant choraulæ: præcones: bucinatores: & id genus com-
plusculi: patritii uero & eminentiores suæ ditionis omnes sequuntur en-
ses denudatos ac clipeos teretes gerentes: sagittarii etiam: ac uelites eū
præcedūt itinera explorātes: habet suos edituos: & admissionales: cono-
peo. i. tentorio tegitur: dum incedit: ut apud nos dum pompa ducitur
regum: & principum: & ut aliquando finiam: nullus ē in toto orbe apud
suos honoratior: quippe qui instar numinis alicuius reuerentissime coli-
tur: nam ad eum propius quis non accedit: q̄ ad tres: uel quattuor pas-
sus: cum uero aliquid porrigunt: ac si stipem darent elephanto: ab ipsis
tremebundis id ramo porrigitur: quoniam regem tangere apud eos ne-
phas ducitur: cum eum alloquuntur id agunt demissis capitibus: manu
ori apposita: & nemo e patriciis regem adiret inermis hoc est sine ense:
& clipeo: cum regem uenerantur capita manibus tangunt: sicuti q̄ deū
adorant: qui uero agunt magistratus: parui sunt census: hi regem: nec ui-
dent: nec alloquuntur: & iprimis piscatores: qui si forte fortuna ī uicis
urbis occurrerint patritiis: aut effuse fugiunt: aut si perrexerint ire obui-
am nobilitati: mox uapulant scipione aliquo: patriciorum uero coniu-
ges cum rex uitam cum morte commutat: ipsum comburunt ligno san-
dalio igni subiecto: uulgares uero & capite censi humanantur: barbam co-
munt: ratiocinatores sunt maximi: ac scribæ perceleres: scribunt in foliis

palmarum stilo ferreo absq; colore uel incaustro: est & aliud genus hominum: qui magna commercia agunt Gufurantes appellantur oriundi ex cambaia prouincia: hi suapte natura idola colunt: solem uidelicet: & lunam uaccasq; adorant: & si quis uel fortuito buculā occiderit: is protinus morte mulctatur: nihilq; huiusmodi uiri esitant: quod mori possit: nec pane nec uino utuntur: & si qui p imprudentiam carnes comederint: hi mox relegantur: ut ostiatim uictum queritent per orbem uniuersum errabundi: uel si claro loco nati forent: uacant plurimum incantationibus: diuinationibusq;: albedine incolas urbis calechut superant: capillum exornant plurimum comuntq;: panno bombicino induuntur: pepulis utuntur ut foeminae quibus inuoluūt capillos: nubent ut nostri: Zelotipia laborant eximie: mulieres habent pulcherrimas castasq; pudicas: illorum mercimonia sunt panni: & uniones.

Cap. LXXVI.

De negotiatorib; & itinere aromatū: & cayro portu Alexandriae: qui dicitur Babilonia.

Sunt inibi: & alii mercatores dicti Zetieties ex alia prouincia: idola colunt eorum mercimonia sunt lapides omnifariam preciosi: uniones: omne genus aurum: & argentum: nigriores sunt ceteris: praetexta utuntur: aliquando nudi ferunt pro cauda equorum ac bouum caudas: fascinatores sunt maximi adeo ut uisibiliter demones frequentius alloquantur: eorum cōiuges libidinosiores sunt ceteris mulieribus: summeq; ueneris appetentes. Ibi etiā sunt mauri ex regione mecha: ubi maumethis ara: Ibi rursus turcae: persae: assirii ex babilone: & fere innummerabiles gentes aliae: eximii sunt mercatores iidemq; locupletissimi: & omnium rerum: quae importantur in urbem calechut emptores: earundemq; uenditores: nā eius urbis haec sunt potiores: uidelicet lapides preciosi: ut sūt berilli: smaragdi: chelidōii: topatii: saphiri: crisoliti: & id genus plures: castoreum. i. muscum: ambra: thus: aloē: ac reubarbarę: porcellanęq;: necnon gariophilum: cinamomum: sandalium: lacha: miristica: nux muscata appellat: & mastix: haec omnia aliunde importantur: piper uero: & Zinziber ibi nascuntur: mirobalanumq; & casiam haec regio urbis calechut abunde mittit: hi igitur mauri sunt praepotentes: & regni illi tenēt habenas: nēo ē q; illis post regē nō pareat: In motibus uero nō longe ab urbe calechut rex dominat: lōge potēs: multaq; rerum domin; naremegha dī: Idola colit: cōiuges hēt supra trecetas: fato fun-

Gufurantes

Hic q; uacas occidit morte plectuntur

Prohibent ab esu carniū

Incantationibus uacant

Capillos comunt

Zetieties

Quae sint eorum mercimonia

Pro cauda ferunt equorū & bouū caudas

Qui mercatores huc accedant

Quae potiores res merces

Naremegha rex supra trecentas habet uxores quae mortuo rege cum eo comburunt

Vide mira
de maritis
mortuis

Māfuetudo
igeniū & do
cilitas ele
phantorum

Quo tēpo
re nauigant
Contrarias
nobis tēpū
uices habēt
Vida port^o

et^o suo comburitur: & cum eo coniuges omnes: ceteri uero cum uitā
exuerint in fouea comburuntur: & eorū coniuges omni mundo mulier
bri exornata: illo contendunt: concomitantibus parentib^o: & cognatis
omnibus: subsequētibusq; choraulis: & tibicinibus aplausu imodico ad
fouea deueniunt: & ibi coniunx quæ comburi uult cum uiro circūuehiē
foueam gestiens: ac tripudiis insilens: & demū ut cancer reptādo ince
dit: quoad sese in ardentem foueam præcipitet: astant etiam memorati
affines obseruantes factū: quoniā cum sese præcipitem dederit mulier:
mox iniiciunt ollas olei: & butiri supra corpus mulieris: ut hoc fomēto
altus ignis: citius comburat coniugem: fert etiam hæc regio elephantos
multiplices: & imprimis domitos: ac belli artes edoctos: his bella confi
ciunt acerrima: hi etiam adeo sunt cicures: & mansuefacti: ut nihil eis de
fit ad humanitatē præter loquelā: nam imperata faciunt: & dominos co
gnoscunt suos. id. n. nos ipsi conspeximus in urbe calechut: ueramq; de
narramus historiam: nam aure certior arbiter est ocul^o: elephantes qui
bus rex utitur: efferantur plurimum uiriumq; sunt incredibilium: nam
duo tantū nauim magnā trahunt in terram. Ibi maria nō sulcant nauæ:
nisi ab mense octobri usq; per totū mensem martii: & id est illis æstas:
reliquū uero tempus est hiems: adeo ut nobiscū contrarias uices tēpō
rum hēant: cum uero nō nauigant in sico naues tenēt. In mense nouēbri
naues arabū mechæ soluunt illinc: & in arabiam contendunt aromatum
omni genere onustæ: uida dicitur eorum portus: quo primo aromata cō
uehant: & inde ferūt ad cairū alexandriæ portum: & Emporiū orienta
lium cātatissimū: eo tamen hæc omnia ab portu uida terrestri itinere
conuectantur.

Cap. LXXVII.

De strage maurorum: & christianorū facta in calichut.

Um itaq; diutius imorati illic fuisset: tribus uidelicet mē
sibus commerciis insistētes: nec nisi naues duas mercib^o one
rauissemus: & iam moræ istius nos tederet plurimum: præfe
ctus nostræ classis mittit ad regem nuncios: qui ei renuncient iam men
ses ternos elapsos qbus ipse tollerantissime præstolabat: ut tādē aliquā
do expediret: quoniā tēpus redeūdi ad p̄riam appetebat: & tamē uix
celoces duas oneratas mercimoniis eē. mauros nihilominus emisse: & af
portauisse q̄cūq; libuisset: & uili qdē præcio se p̄pea rogare plurimū: ut
tādē ānuat portugallēsiū uotis: patiaturq; eos expediri p̄t̄ iter regē: &

Præfectus
classis mittit
ad regē nun
cios

araschoream conuenit iam pridem: hæc retulit n^r nuncius: iis in hunc
 fere modum Rex respondit: se non difficulter passurum: ut lusitanæ na
 ues expediant: nec sibi posse psuadere mauros furtim mercari: quando
 qdem exierat edictum ab eo: ut prius nemo naues oneraret: q̄ Lusitani
 expediti forent: si forte sibi imposuere mauri: se haud ægre laturū: q̄ lu
 sitani maurorū onustas naues corripīār: & sibi uendicent eodē precio:
 quo emissent mauri cunctas merces quas nanciscēt in nauibus: Itaq̄
 xvi. decembris dum araschorea uacat cōmerciis essentq̄ i portu duæ na
 ues nostræ iā onustæ: ecce mauroꝝ nauis q̄dam soluit illinc onusta ad
 modū oī genere aromatū ferens elephantos ternos: cuius rei certior fa
 ctus præfectus n^r: mox ratē corripuit: huius erat dominus mauroꝝ. Illu
 strior: is egre ferens factum: it protinus ad regem questus grauiter de il
 latis ab lusitanis: fit p urbē clamor ingens: confluūt ad regem mauri: q̄
 in nos conspirauerāt: rex igitur fatigatus is querimoniis ānuuit: ut uir se
 ditiosus: & fidei nullius: nam ut citius regem flecterent: aiebant nos plu
 ra iā exportauisse: q̄ attulissimus in regnū eius: nosq̄ ppea fures uoci
 tabāt: & prædones: de consensu igitur regis sumūt mauri arma: telaq̄
 expediunt: & efferari incipiunt: per mediam urbem bachantes ibant: ce
 dibus: & internitioni christianorū uacantes: iam ruebant cateruatim in
 nos oī armorū genere cōmuniti cum solis ensib^r: & palio protecti: uim
 ingruentē propulsare cepimus: uerū sufficere illis n^ræ uires neq̄bant:
 maior erat numerus q̄ a nobis redigi in ordinem posset: retulimus igr̄
 pedē & iam e n^ris ceciderant tres uel quattuor: e suis uero septem uel
 octo: dum: igitur pedem retrahimus consauciantur e nostris complu
 res: & uix portas occludere quiuimus: irruente barbarorū incondita tur
 ba: tunc e muris propulsare cepimus hostem: at illi domū expugnant:
 ea enim ambiebatur muro alto quidem haud supra equitis mensuram:
 nam nos septem uel octo arcus habebamus: q̄bus innumeros barbaros
 confecimus: tandē prouocati magis mauri in nos plus solito seuiunt: mu
 rū quo cingebatur domus demoliuntur: nos uero consilii: & opis egen
 tes euasimus ædes ut ad littus contendentes a nostris exciperemur:
 nam non longe a littore cimbarū nostræ exitum rei mcestissime præsto
 labantur: opem ferre non poterant: licet certiores facti essent a nobis
 uexilo leuato dum adhuc domi obsideremur: uerum tormenta ledere
 hostem nimis distantem nequibant. Itaq̄ inter uitam: & mortem ambi
 gui ad littus contendimus sequentibus mauris: nec prius naues nostras

Responder
 rex

Onustā aro
 matib^r nauē
 corripunt

Arma sumūt
 mauri con
 tra christia
 nos

Inuicē præ
 liantur

Domū expu
 gnant

Edes euadūt

Arafchorea
occidit &
alii quinquagi
ta

Viginti euase
re

Decem naues
mauroꝝ cor
ripiunt & sex
ceteri ex eis de
siderantur
Elephantos
tres occidunt
& comedunt
Vrbis mœ-
nia tormētis
demolunt

igredi potuimus quod ceciderit arafchorea nostra: & e nostris quinquaginta: qui
uero euasere se iactabundo mari nantes credidere fere. xx. non .n. na
ues ad littus accedere audebant: ne corriperent a mauris: inter eos
qui ad classem puenere fere mortui: erat filius arafchoreæ natus annos
undecim: præfectus uero cimbarum iam fessus: regredi ad littus noluit
cum præsertim dux classis egrotaret. Igitur hi solum uiginti mortem eua
sere: reliquis ab mauris male acceptis: hæc igitur ut sunt relata præfecto
classis ipsum peruasere plurimum mouereque ad excædescendum: quod uideli
cet sui adeo male accepti fuissent: ut uix uiginti e tot uiris superessent:
Itaque iussit naues mauroꝝ decem quæ in portu morabantur corripere:
& occidi omnes qui in eis reperirentur: captis igitur nauibus: desiderati
sunt homines plusquam sexcenti: delituerant nonnulli in sentina: ubi etiam
merces cõpertæ sunt cõplufculæ: uiros cõtrucidauimus: & oēs merces
nobis adiudicauimus: & naues omnes combusimus: erant etiam in nauibus
elephanti tres quos occidimus comedimusque. sequenti uero die pro
pius urbem appulimus: & exoneratis tormentis mœnia demoliti sumus
non sine hominum ingentissima clade. Illatis damnis innumeris: &
inuicem ipsi e continente & tormenta in nos exonerabant: uerum nihil
profecere in uanum emittentes: dum sic congregimur: ecce naues duæ
quæ portum quærebant: quod distat a calechut leucis quinque: quæ ut nos
conspexere mox effuse fugerunt ad portum contendentes: ubi septem
aliæ naues fere in sico mercimonia opperiebantur. In eas igitur uela fe
cimus: uerum operam lusimus: quoniam propius accedere nequibamus:
tum quia erant prope in arido: tum uel maxime ob numerosiorem ho
minum cetum: qui inibi naues tutabantur: propterea decreuimus pro
ficisci ad urbem chuchinam: ubi cõmercia exercere tutius quiremus.

Cap. LXXV III.

Quomodo naues onerauimus.

Cuchinum
urbs

Soluimus igitur illinc cuchinum uersus euntes quæ urbs abest
a calechut leucis triginta: regnumque est nulli parens: & inter
nauigandum: a nobis inspectæ sunt naues duæ: quæ (cum
uela fecissemus in eas) mox: a suis desertæ sunt: nam qui eas ducebant
uecti paruis cimbis profecti sunt in terram: nos uero accedentes eo:
nullis compertis mercimoniis: præter orizam eas comburi iussimus: ap
plicuimus ergo ad urbem cuchinam uigesimo quarto decembris: & in ostio cuius
dam fluminis anchoras iecimus: quibus iactis præfectus noster emisit pauperculum

quendam conseruatum: qui sponte sua naues nostras fuerat ingressus: ut
 troq; in hispaniam proficisceretur. Is igitur ad regem contendit & quæ no-
 bis in urbe calech. ut euenerat regi explicat: qui uoi hæc accepit: ut regē
 decuit: nobis compassus: uicem nostrā indoluit: exposuit etiam regi pfe-
 ctum nostrum multa adduxisse: quæ libenter cum mercibus regiois (si
 complacitum foret regi) cōmutatur⁹ erat: & ubi merces nō placuisset
 pecuniā pollicebatur multiplicem: ad hæc respōdit rex ægre ferre illa-
 tas nobis fuisse iniurias: quod uero ad se spectaret merces suas: aduentū
 q; eorū grata habere: quandoquidem iam pridem de fama: & probitate
 portugallensium certior factus fuerat: bonam ppea de eis opinionem in-
 duerat: accedere itaq; intrepidi cōmutaturi nostra cum suis pro no-
 stro arbitratu: Tunc nūtius nū infit regi: nos nunq; ex uetere istituto cō-
 fueuisse prius terram appellere: q̄ obsides dati fuissent: mitteret propte-
 rea e suis quempiam: ut mox accederent negociaturi. Tum rex his audi-
 tis: statim duos patritios obsides dedit: ut confidentius accederēt no-
 stri qui cōmercia exercebant: hi igitur obsides regio iussu adiuere præ-
 fectum classis: sese illi committentes: præfectus uero ut uicissitudinem
 rependeret quattuor aut quinque: e suis in terram misit: negociatoremq;
 & hos commonefecit: ut q̄ celerius possent expedirent merces suas. In
 uicem emerent eorū mercimonia præcio aliquando: nōnunq; uero per-
 mutatiōe: prout conducibilis fore rati fuissent. Interea quoniam apud
 eos is iualuit mos p lege: ut in mari si qs comederit is nūq; regē uideat:
 obsidū nemo adhuc comederat pmittabat in diē ppea aliis succedētib⁹
 tātisp: donec alii comedisset. Igitur illic cōmorati sumus dies circiter .xv.
 naues exonerates nō lōge ab urbe cuchina: ubi portus ē q̄ dicit Carna-
 gallo: & ibi cōperim⁹ christiāos: iudeos: mauros: & Zapharas. Inuēim⁹
 ēt ibi Iudeā quādā de seuilia: q̄ ex cayro uenerat uisū mechā: & idē cu-
 chinū: & cū ea erāt duo christiāi: q̄ asseuerabāt se pfecturos hierosoli-
 mis: & idē romā: qd̄ pfecto p̄ gratū præfecto nro fuit: dū itaq; naues
 nræ exonerantur: ecce ingens classis regis calechut in mari apparuit
 naues supra .xxv. trahens: huius certior factus rex illico ad præfectum
 mittit quendam: qui ei nomine suo uim hominum maximam ad clas-
 sem profligandam offerat: huic præfectus respondit se regi agere gra-
 tias: nec per id tempus opis suæ egere: se satisfacturum aduentan-
 ti classi ostēsurumq; illis eorum futiles conatus: & re uera credidit haud
 quāq; sibi opus fore alieno auxilio: quoniam iam pridem expertus fuerat

Per internū
 tium regem
 cuchini allo-
 quuntur

Obsides a re-
 ge dantur
 Prefect⁹ nō
 nullos e suis
 in terrā mit-
 tit

Mos illorū
 alias inaudi-
 tus
 Portus car-
 nagallus

Classis regis
 calichut

Præfectus
classis i clas
sem barba
roz cōredit

Utrinque na
ues se bello
expediunt

eorū uires: & ipsi non accedebant: sed altum tenentes ab classe nra. una
leucha aberant: nihilminus præfectus uela explicare iussit ab portu sol
uens: & obsides secum ferens: dimissis in terra: e nostris septem: & pleno
grad. i contendit in classē barbarorum: ratus nō difficulter se subactu
rum barbaros: uerum sequenti nocte classis nostra uentos haud habuit
foelices ut in hostes contenderet: postera uero die quæ fuit decima Ia
nuarii. M. D. I. propius alter alteri accessit adeo: ut congregari commode
potuissemus: dum igitur utrinque naues se bello expediunt: præfectus re
censens suos uidit nauim fancini Tonari abesse propterea satius censuit
si per id tempus temperauisset a pugna: decreuit igitur in patriam redi
re suam fauentibus uentis: nos tamen usquequaque per diem totam classis
calechut confectata est: cum uero ad uesperauisset mox euanuit: nos ue
ro citato gradu patriam petebamus: dimissis septem e nostris: & duos
nobiscum ferentes obsides: quos cepit præfectus enixe rogare ut se tem
pori accomodarent: nec desperarent: uerum cibum quempiam cape
rent: ut suæ uitæ consultum iret: nam triduo iam famem sustinuerant:
tandem adducti ducis hortamentis comederunt non sine moestitia: nos
uero uersus Lusitaniam uela fecimus.

Cap. LXXIX.

De rege chanone amico nostro.

Regnum
Chanonæ

Rex ad præ
fectū classis
mittit

Tacq; dia. xv. Ianuarii ad quoddam appulimus regnū qd cha
nonā appellant de Gafferes: quodq; ab calechut parum abest:
& eiusdem sunt linguæ: dū igit e regione regni hmōi nauiga
mus rex ad nos amice nunciū mittit qui referat se ægre tulisse: q; eo pri
non concesserint q̄ alio iuissent: uerum eos hortari plurimum ut simer
ces non habent: quæ uoto suo faciant satis: se uberrime daturum protu
nus: ad hæc præfectus respondit oneratas iā esse naues: nec alterius ege
re nisi cinamomi bacharis centum: quæ sunt. cccc. cantara: id est ualis
genus: hoc accepto rex illico ad ducem cinamomum mittit: diligentissi
me fidenterq; pro eo dedit præfectus pecuniam signatam cruce: cruci
feros appellant: post hæc eo conuehebatur cinamomi plurimum certati
cimbis frequentantibus: uerum nullus supererat ulteriori merci locus:
onustæ erāt admodum naues: rex uero ratus nos non habere pecunias:
rursus ad nos mittit: qui renuncient regem sponte daturum mercimōia
absq; pecuniis: soluerēt modo cum rediissent: nec ob id desineremus cō
mercia nostra absoluerē: quoniam audiuerat regem calechut bona nra

deprædatum fuisse publicatis nostris mercimoniis: ac illata hominum christiani nominis strage non mediocri: addebat et cōpertū habuisse iā pridē inconcussam fore portugallensium fidem: se ppea esse prope additum nobis: huic itaq; regiæ uoluntati: & opinioni de nobis tā benigne correspōdens noster præfectus (ut erat uir acerrimi ingenii) nō uulgares retulit gratias: & eas se relaturū quādoq; ingenue professus est & inducto nuncio uim pecuniarū maximam: quæ supserat: ostendit: & rursus querenti regi an alicuius egeret: respondit nullius: nisi uiri cuiuspiam: quē secum in patriā ducat: qui rerū portugallensium testimoniū locuplex aliquando regi faciat: rex igitur protinus patricium quendam misit: qui nobiscum iret in patriā: non prius tamen illinc soluimus q̄ de obsidibus regi chuchini scriberemus: certiores facientes regem: nos ire in Lusitaniam: & obsides fore apud nos sua causa in præcio: & fauentibus superis redituros q̄ primum: & nostros insuper suæ altitudini cōmendabamus: dedit etiam præfectus noster negociatori lras: quibus hortabatur uirum: & socios ut bono essent animo: & negociarentur tātisp̄: donec redirent: futurum sibi decus ingens quod inibi christianū nomē exornent: cum apud immortalem deū: cum et apud principem nostrū: & reliquos conterraneos omnis. Itaq; apud hunc regē diem unam duntaxat consumpsimus. Illinc soluentes: uela uentis dedimus: iter facientes uersus melindæ regnū ultima Ianuarii luce sinum traiecim⁹ melindæ: & ibi nauim comperimus combaie ex melinde regno: ueniebat onusta mercibus cōplurculis: hanc cepimus: arbitrati fore mechæ regni: aut maurorum: ferebat enim supra trecentum uiros sexus utriusq;: ubi uero apparuit eam esse regni Gābiæ: mox dimissa est: passa iacturam nullā: pilotū solū accepimus ab eis: & demum iter nostrum persequuti sumus.

Cap. LXXX.

De naufragio sinus melindæ.

Nle. xii. Februarii sub noctē piloti omnes. i. itineris duces & reliqui: qui cartam nauigationis optime callent: terram applicuere: tum Sanctus Tanarus: qui præfectus erat igētis nauis ultro se obtulit itineris præuium: & explicatis uelis: ipse rates omnis preibat: & ecce nocte intempesta: mare seuit undabundum admodum: classē astatum conturbat: modo huc modo illuc impellens: & tandem sancti nauim impulit in sicum: cepit protinus conflagrare: ubi ignis emicuit mox certiores huius inauspicati euentus reliquas naues

Nauē cāba
iæ capiunt

Sanctus ta
narus

Nauis incē
ditur

Nox erat tenebricosa quae luna pernox non erat

Navis confusa grauit

Uersus prouinciam monachiae tendunt

Navis a tempestate submersa

Ad promontorium bonae spei applicat

Vir ad magna quaeque altus

reddidit: quo uiso igne: iussit praefectus classis naues eo uela facere ubi ignis emicuerat: nox erat tenebricosa cum luna pernox minime foret: ueteri et magis inualecebant: adeo ut uix tempestatem ferre possemus: non autem debet propterea classi propius accedere: ne & aliae naues igne corriperentur: misit itaque eo paruas cimbis ut iactis in pelagus mercibus: uel ipsos homines uendicarent ab incendio: uerum nauis iam dehiscere: conflagrabatque: ut nullus spei locus superesset: ardebat enim tanto incendio: ut prope naues alias ignis corriperet. his uisis uela deserentes remigare cepimus: & omnium mercium nauis combustae iacturam fecimus: saluis tantum uiris: nam aromata omnigenus ferebat nauis quae arsit: & ea erat ducentorum doliorum capax: & in hoc sumersu: & conflagratione nihil prorsus seruatum est. uiri enim solis tunicis interioribus induti incendium euasere. illinc itaque soluente praetermissio regno melindae: quoniam eo concedere minime licuit uersus monachiae prouinciam iter direximus. & inde ligna: & aquam sumpsimus reductis in terram nauibus: ne ab fremente salo summergerentur. nam plenae rimarum erant undequaque perfluentes: tunc praefectus classis misit sanctum quaesitum celocem quampiam: necnon pilotum quo praeuio insulam Zaffale explorarem: interea nos naues sarciebamus: inde soluente: petere instituimus locum quendam piscosum ubi pisces erant innumeri. ibi igitur uberrime piscati sumus: & cum multum piscium consecuti essemus: illinc abeuntes in atrocissimam tempestatem rursum incidimus: quae perinde nos interturbabat: ut coacti fuerimus gradum referre: & dum sic iactamur maris fluctibus: nauis quaedam e nostris correpta est ab seuiente salo.

Cap. LXXXI.

Quot naues redierint in Lusitaniam.

Taque post tot naufragia: & animi interturbationes: & fere omnium rerum iacturam: ac intertrimenta: die pasce Sancti Pneumatis caput bonae spei appulimus. id. n. est promontorium: quod Pomponius frontem affricae appellat: ubi affrica se cuneat: & fastigiatur admodum. Inde uero uentis prosperis ad id oppidum: quod adiacet promontorio uiridi deuenimus: Regnum Tesenice dicitur: ibi itaque nacti sumus liburnicas tres: quas nuperrime Rex Lusitaniae eo miserat gratia explorandi orbis: ut est uir ad magna quaeque altus & educatus. Illic etiam comperimus nauim quandam: quae seuiente freto a nostro conspectu euauerat: e regione hostii sinus

mēchæ: nam in urbe quadam cōmorati fuerant: ubi & cimbam: & maiorem hominum partem reliquerant: redibat enim nauis uiros septem tantum modo ferens: eosq; ægrotantes: utpote qui uinum non bibebāt: nec itē aliam aquam: q̄ pluuiam bibebāt in nauis: ut aſſolet: collectam: tandem aliquando appulimus ulis bonam: solum patrium: fere ultima iulii: post tridie uero superuenit ea nauis: quæ euauerat dum redire in is: necnō & sanctus Tonarus cum celoce quam fabricatus fuerat in insula Zaphile: & is nobis referebat eam insulam esse perq̄ angustam in ostio cuiusdam sinus ab inuis cultam: & ibi montes fore: ubi aurifodinae sunt q̄ plurimæ: addebat etiam eo complurculi alii contendere emēdi auri gratia permutatione rerum in altarium: & id tempus quo sanctus illuc cōcessit: comperit ibi q̄ plures maurorum naues: cepitq; inibi maurum: qui apud eum tantisper obsidis officio fungeretur: donec christianus quidem redisset: quem ipse in arabiam causa explorandæ regionis detinuerat: cum autem nusq̄ comparuisset: uela uentis dedit: secum ducens maritimum: & tandem in patriam diu optatam peruenit: nec etiam id uos latere uolumus: ulis bonam e tanta classe sex dūtaxat naues rediisse: reliquis pessundatis cum hominum strage: necnon mercium in finita iactura.

Ulis bonam
rediere

Aurifodine

E magna
classe: sex na
ues tantum
rediere ulis
bonam

Cap. LXXXII.

De pondere: & moneta eorum.

Ostq̄ in superioribus meminimus mercium fere omne genus: superest nunc: ut non nihil de precio: & pondere earum in medium aſſeratur. Igitur in urbe calechut bacar nucum muscatarum: id est mensuræ genis continens cantaros quattuor: non pluris uenditur: q̄. cccc. l. fauis: & faui. xx. Ducatum id est numum aureum efficiunt.

Item cinamomi bacar. cccxc. fauis.

Item faracula aridi Zenziberis: id est. xx. bacari pars fauis sex.

Item faracula Zinziberis sacharo conditi fauis. xxviii.

Item bacar Tamarindi. fa. xxx.

Item. ba. Zeronbeci. fa. xl.

Item. ba. Zedouarie. fa. xxx.

Item. ba. Lache. fa. cclx.

Item. ba. Masticis. fa. cccc. xxx.

Item. ba. Piperis. fa. ccc. lx.

Item. ba. Piperis pcerioris. fa. cccc.

Item. ba. Mirabolani. fa. D. lx.

Item. ba. Sandali rubri. fa. lxxx.

Item. ba. Sandalii. fa. c. lx.

Item. fa. canfore. fa. c. lx.

Item. fa. Thuris. fa. v.

Preciū mer
ciū & pōdus

Item. fa. Belzuini. fa. vi.

Item. fa. Cassia. fa. ii.

Item. ba. Garophili. fa. Dcc.

Item. ba. Sandali albi. fa. Dcc.

Item. mitricale ambre qd unzie sex cū q̄rta efficiūt mitricale unū ambre

Item. ba. unū .xx. farazole efficiūt: farazolā uero. xiiii. aratollæ: & tertia

pars unius efficiunt portugallensium: quoniam Venetiis. xxiiii. aratol

læ libr. efficiunt. xxxii. & secū dā partē: ad sum nā igit numus aureus

non pluris ualet q̄. xx. fauis: posthæc dicendum est de præciis rerum

quas domo attulimus uidelicet quanti uendantur in urbe calechut.

Item. fa. æris. fa. xlvi.

Item. fa. plumbi. fa. xviii.

Item. fa. argenti. fa. liiii.

Item. fa. aluminis. fa. xx.

Item. fa. coralli albi. fa. mille.

Item. fa. coralli obliqui. fa. Dcc.

Item. fa. coralli norhi. fa. ccc.

Item almenum unum quod est pondus excedens mensuram portugallē

sum aratis duobus & medio: quod efficiet libr. tres uel circa more ue

neto: & hoc pondere uendunt crocum fauis uidelicet. lxxx.

Cap. LXXXIII.

De regionibus unde cōportantur aromata.

Vnde aroma
mata adue
hantur

Non absōnū igit crediderim si eorū locorū nō nihil meminerim:

unde afferunt aromata fere omniū generū. Piper itaq; aduehi

tur: e turri quadam quæ est ultra calechut secus littus ad leu

chas fere. L. Cinamomū mittit regio dicta Zalon: nec alibi iuenit: ea ē

supra calechut itinere leucharū. cc. lx. Gariophilum fert meluza regio:

q̄ abest a calechut ad leuchas duodecim more Lusitāo i loco q̄ dr̄ canāor.

Nuces uero muscatæ: & mastix afferunt ex meluza: q̄ abest a calechut

leucis. Dcc. xl. castoreū hoc ē muscatū uēit e puicia q̄dā q̄ dr̄ pego: di

stāte a calechut leucis. D. uniōes uero p̄ceriores affert plaga armuzi ci

tra urbē calechut leucis. Dcc. spig^o nard^o: & mirobalanus aduehunt ex

cōbaia puicia citra calechut leucis. Dc. cassiā i furculis mittit urbs ipsa

calechut: mittūt uero sua thura sabei citra calechut leucis. Dccc. mirrā

Fartica fert regio citra calechut. Dcc. lignum at aloē: & Reubarbarum

Camphorā: & calingā mittit chiua regio ultra calechut ad mille leucas.

Zerombā fert calechut: cardamomum maius canona mittit oppidū ca

lechut: lōge ab eo leucis duodecim. Piper lōgū in fame iuenit: bēzui: &

zan ultra calechut leucis. Dcc. tamaridum: & zedouariā mittit urbs ca

Castoreum

Vniones p̄
ceriores

Mittūt thu
ra sabei

lechut lacham mittit oppidum dictum samoterra ultra calechut leucis.
cccc. Brasille fert regio Tanazar ultra calechut leucis. D. opiū fert
plaga adde citra calechut. Dec. Satis igit̄ ac sup dictū sit de pōderib⁹
& rez̄ præcio: necnō de locis unde hæc aduehunt. Finis.

Incipit nauigatio regis hispaniæ: qua multas regiones hæcte-
nus orbi incognitas inuenit. Inuētasq; coli iussit: & frequentari.

Cap. LXXXIII.

Quomodo res hispaniæ dedit liburnicas duas christophoro colūbo.

Cristophorus christophor⁹ natiōe italicus: priā genuēsis gēte colūba:
uir erat p̄cera statura: colore ad rubedinē iclinato: facie oblō
ga. Is cū diutius i regia regis hispaniæ iuictissimi diuersatus
fuisse: aiūm iduxit ut hæctenus inaccessas orbis ptes p̄q̄ diligēter p̄gra
ret: petiit p̄pea rursus & iter̄ istācissime ab rege memorato: ut uoto suo
tā pio nō deesset: futurū sibi: & toti hispāiæ decus p̄clar̄ adseuerabat si
sua opa: & ip̄esa nouas inaccessasq; regiōes naçt⁹ foret: & ad id opus na
uādū ultro se offerebat: nā pollicebat̄ plures posse nancisci i occidēte i
sulās: q̄ ad usum: imo ad delicias mortalīū minime foret ineptæ: & ip̄ri
mis i eis isulis: q̄ cōterminæ sunt indiæ iuenire posse arbitrat̄: bacas
i. uniones lapidesq; præciosos fere oēgenus: necnō aromata oīfariā auri
q; plurimū. hæc meditātē rex: & regina idētidē derisere: ut pote cogitā
tē inania: & p̄si nullius: uertebat̄ q; hic sermo p̄pe i fabellā: tādē pactis
ānis. viii. isitēte adhuc colūbo cepit rex his sermōibus aures præstare
attēctiores: decreuitq; post multa experiri uiri ingeniū: p̄pea i effectū hu
ius celebris instituti: iussit liburnicā unam: & celoces duas oī genere an
nonæ armamētōrūq; cōmuniri: quibus expeditis prima septēbris luce.
M. cccc. xcii. soluit ab hispanis littoribus & diu op̄ratū iter agressus est.

Cap. LXXXV.

De insulis compertis ab columbo uiro acerrimo.

Columbus soluit a gadib⁹ iter faciēs uersus isulas fortūatas: q̄s nūc
hispāi appellāt canarias: ob id q; cāib⁹ maxie abūdēt: atiq; ue
ro fortūatas dicebāt. hæ. n. absūt a gadib⁹. M. M. cc. put ipsi
cōputāt suas leucas: dātes unicuiq; leuce. M. iiii. fortūatas p̄pe eas dixer̄
ob aeris miram temperiem cœliq; clementiā: sunt i climate per syenem
uersus meridiem: eas incolunt ferinæ gentes: quibus nulla est religio:
nullius dei timor: nulla uerecundia: utpote qui nudi incedunt usq;
quaq;: eo columbus concessit aquæ nonnihil sumpturus ut ue inibi

Christopho
rus colūbus

Bace

Rex uotis
columbi an
nuir

Liburnica
una & celo
ces duæ ex
pediūtur
Soluit a ga
dibus

Fortunatae
insulae nunc
canarie dicū
tur & sunt i
climate dia
sienes

Canariorū
mores

Qui sulcat
incomperta
maria labo-
res maximos
exanclant
Variæ insu-
læ cōpertæ

focii prius parumper conquiescerent: q̄ atrocioribus affuescerent labori-
bus: nam qui sulcant maria incomperta: his necesse est prope labores
innumeros exanclare: soluēs igitur illinc arabat maria: & per dies. xxxiii.
toridemq; noctes nauigans uersus occidentem: nihil telluris unq̄ appa-
ruit: tã demē specula quispiã insulas quasdam conspicatus est: propius
accedentes uidere insulas. vi. quarum duæ erant ualtilimæ: eisq; nomi-
na indidit alteram ispanam: ioannam alteram nuncupauit.

Cap. LXXXVI.

De magnis Insulis.

Lufiniarum
concentus
Amnes lim-
pidissimi
Ventus cho-
rus
Malus ar-
bor nauis

Ioannam non satis compertum habuere utrum foret insula
uel ne: dūtamen eius latera legunt: audiuerunt innumeros amni-
concentus: & imprimis lufiniarum: quæ densissimis memori-
bus inerrabant: mense nouembri: inibi et̄ conspexere limpidissima fl-
mina eademq; ad potandum suauissima: portus magnos celebresq; &
cum uento choro nauigarent: prouecti sunt magis secus insulæ littora:
nusq; tamen ad calcem peruenere: cum igitur progressi fuissent fere. M.
Dccc. & nullum terminum adhuc comperissent credidere continētem
fore: propterea decreuere gradum referre: impellentē pelagi seuitia: inā
malus. i. arbor nauis nutare incipiebat: conuertit itaq; nauim ad oriētē:
& mox deuenere ad eam insulam quæ dicitur Ispana: & cum summe ap-
peterēt terram explorare quæ ad aquilonem uergebat: & iam ipsis ter-
ræ appropinquantibus: condicto ratis maxima in scopulum quendam
collisa est: adeo ut iam dehisceret: uerum summergi nequiuit ob plani-
ciem saxi: mox accurrūt cum cimbis uiri celocis alterius: & socios e fau-
cibus neptuni eripuerunt fere moribundos: cum terram appulissent con-
specti sunt ab incolis eius insulæ: qui protinus effuse fugerunt in nemo-
ra densissima: nō aliter q̄ si fugacē leporem consectaretur canis: genus
inauditum: nostri tamen uestigia persequuntur fugientium: & mulierē
quandam corripuerunt: quam cum ad naues reduxissent uino: & obsoniis
prope distentā: & eleganter uestitam missam faciunt: nam ipsi nudi ince-
dunt: & humaniores ignorant delicias.

E faucibus
neptuni ere-
pti focii
Fugax ho-
minum ge-
nus
Scita nesci-
unt obsonia
Satura & no-
uo cultu
amieta mu-
lier alios ad
commercia
prouocat

Cap. LXXXVII.

De situ: & moribus ispanæ insulæ.

Vāprimum igitur hæc mulier deuenit ad suos satura & prope
farta: cultuq; insolito uestita decentissime: alii hac liberalitate
adducti mox certatim: cateruatiue ad littus concurrunt: rati ge-

nus esse diuinū: nā desiliabant in pellagus secū ferentes aurū : qđ cum
 ollis testaceis uasibꝫ uitreis pmutabant: pro minima quacꝫ re et despi-
 cabili aurū dabant: exempli grā: si qs dedisset frustū speculi contracti
 protinus aurū consequebat: contracta igitur amicicia uigentibusꝫ com-
 merciis: nostri cepere diligentius eorum uitā: & mores explorare: compe-
 rereꝫ protinus eas regem habere: ppea petētes mediterranea: hoc est in
 interiora insulā: ab rege eorū perq̄ honorifice sunt excepti: cum uerō ad
 uesperauisset: edito signo de more salutandæ uirginis: nostri genua pli-
 cabant quos emulabantur barbari itidem agentes: ubi nostri & crucem
 seruatoris tropheū uenerabantur: eam & ipsi condicōto colebant: hi etiā
 ubi uidere nauim pessundatam certatim confluebant: cum cimbis suis
 aduehentes nostros: & ab undabundi maris faucibus eripientes: cimbas
 huiusmodi appellant canoas: quæ ex sola caua arbore factas nō quidem
 ferro sed cote preacuta: excauant etiam longiores naues .i. Liburnicas
 octuaginta remorū capaces: ferro carent omni: propterea nostri admira-
 bantur quonam modo quirent domos construere: quas conspiciēbant
 miro modo extructas: necnon alia arte fabrefacta faberrime: uerū cote
 ut diximus pro ferro utuntur: acceperunt etiam referentibu samicis nō
 longe ab ea insula fore quosdam populos qui carnibus uescebantur hu-
 manis: Iccirco ubi nos uidere crediderūt antropophagos esse: ideo effu-
 sissime fugerūt: canibales appellant ferinos populos: q̄ in cibatu hoies
 habeāt gratissimos: hos nri prateriuerant eos ad meridiē relinquētes .

Cap. LXXXVIII.

De canibalorum moribus.

Igitur hi populi mœstissime conq̄rebantur nobis de efferatis
 illorū moribus: nam aiebant eos in se nō aliter seuire q̄ tigrim
 uel leonē quēpiā in mansuefacta animalia: horresco referens:
 Impuberes (si qui corripiunt) exectis testibꝫ saginabāt uti nos gallos
 gallinaceos: ut lautius eis uescamur: puberes uero mox cōtrucidāt: qbꝫ
 exenteratis: illia comedūt recētia: mēbrorūꝫ partes extremas: cetera sa-
 liūt: adseruātꝫ: ut nos isitia: & farcimina oīs generis: nā isitia fiunt ex san-
 guine aprugno uel bubulo: aut ex carnibus reselatim concisis: alii apexa
 bo appellant. haud dubie est genus farciminis: mulieribus haud uescū-
 tur: uerū eas ad prole: ueluti nos gallinas ad oua: seruant: si qua est an-
 ea mancipii uicē gerit: ppea hæ insulā: quas iā subegimꝫ: ubi audiūt ad-
 uētare hos efferatiores imanesꝫ populos: actutū dāt terga: licet sagittis

Ab rege eorū honorifice excepti sunt

Mos salutā de uirginis ut sit apud nos uesperī Ex caua arbor cymbe

Cote pro ferro utuntur Antropophagi canibali

Efferati mores Impuberes exectis testibus ad sagina seruant Isitia uel apexabo quæ Mulieres ad plē ut nos gallinas ad oua seruamꝫ

Colunt solē
& lunam ce-
lumq;

Ages radix
ex qua panis
cōficiē illorū
Finibus non
emigrāt suis

Auriferæ
arenæ
Anseres olo-
rib⁹ cādidio-
res
Multiiugi
psitaci
Sphæræ rō
Philosophus
Seneca

Primū uer
appetebat

utant: nō sunt tamē tantarū uiriū ut compescere eos queant: nā pauci
complures fundūt: ut puta centū decem profligant canibali: nūq̄ co-
minus congregiunt: fuga tantū sibi consulūt: nos nequimus aliter itel-
ligere quos deos colāt alios: q̄ solē: & lunā cœlumq;. Mores uero aliare
insular: iccirco nō referimus: quoniam ob angustiam temporis: & iter
pratū penuriam de eis nihil comperti habuimus.

Cap. LXXXIX.

De moribus illorum qui hispanam insulam colunt.

Vius insulæ cultores loco panis utunt radicibus quibusdam:
quæ sunt (si magnitudinē formāq; spectes) instar napi: sapo-
rē hēnt quē moles recentescq; castaneæ: ages uocāt: aurū apud
eos ē i p̄cio: id. n. aurib⁹ ap̄sum ferūt: suis nō emigrāt finib⁹: nec ut alii
ultra citroq; comedēs cōmercia exercēt: cepim⁹ eos percūctari signis
ubi eruerēt aurū. itellexim⁹ ab eis legi i arenis fluminis cuiusdam: qd̄ ex
editissimis deriuat mōtib⁹. Id. n. labore eximio colligūt fundūtq; i fru-
sta: & demū i bracteas. i. laminas: uerū ubi nos eram⁹ nō nascit⁹: aliūde
aduehit. uti circūuecti insulā re ipsa cognouim⁹: quoniā postq̄ illic sol-
uim⁹: deuenim⁹ ad quoddā flumē: quo profecti sumus: sumēdæ aquæ
grā & ibi auriferas cōspexim⁹ arenas: ibi q̄trupedia nō nisi cuniculos ui-
dimus: serpētes uero imēæ uastitatis: nūerosioresq;: quos fert insula sed
inoxios cōspexim⁹: necnō siluestres turtures anates nris p̄ciores: ante
resq; oloribus cādidiore: uerū capite tātū rubeo erāt: ibi & psitaci cō-
plures: alij coloris prasini: fului alii: alii uero idis nō ab similes. i. corquæ
miniato: tulere ex his igit. lx. uersicolores: cōiecturāq; ex his alitib⁹ feci-
mus nō lōge idiā fore: ueq; huic sentētiæ nō ad stipulabat⁹ spheræ ratio:
& i primis philosophus i illo de cœlo: & mūdo: senecaq;: & alii cōplurē
li cosmographiæ haud expres: q adseuerāt hispanias nō multū ab india
abesse: maritimo præserti itinere: hæc igit insula suapte natura gignit mā-
sticē: aloē: & alia his nō dissimilia: & i primis grana q̄dam rubea: quæ pi-
pere sunt acriora: cinamomūq;: & zinziber nostri tulere.

Cap. XC.

De uiris quos columbus grā explorandæ Insulæ dimisit.

Gitur columbus de cōpertis terris satis: ac super lætus: utpo-
te quidebat nouū cōperisse mundū: cū uero primū uer iā ap-
peteret: decreuit priā repetere suā: dimissis apud regem uiris
xxxviii. q̄ perq̄ diligēter sciscitari: & explorare deberēt loco: situs: ac te

giōis mores: frugūq; ac arborū naturā. Rex enim appellat' guācranillo : cum quo iniit foedus maximū: commēdauitq; illi suos arētissime : adeo ut intuitus eos pio obtutu: coram columbo illachrimare ceperit: misera tus conditionem remanentium : tandem columbus iussit uela uētis dare hispaniā uersus: secum ducens ex insulanis uiros decem: non alia magis de causā q̄ ut eorum linguā aliquādo discerent : quoniā id consequi haud difficulter poterāt: nam characteribus n̄ris suū idioma scribi probe potest: coelū appellant turci: domū boa: aurū cauni: uirū p̄bū : toyno: nihil: maxani dicunt: reliqua uero noīa æque: ac nos nostra: proferunt.

Cap. XCI.

Quomodo columbus fuit dictus admirans mare.

REx itaq; & regina hispaniarū nihil magis gerebant in uotis : imo supra uota: q̄ ut almā christi fidē ī dies auerēt: auētamq; colerēt: & cultā summo pe uenerarēt : p̄pea id eximie obseruabāt: ut hæ gentes quæ hæctenus nomē christianum ignorauerant tandē aliquādo ope: & industria sua: scirent unā esse christi fidem: extra quam nulla est salus: nec redemptio. Inq; huius rei specimen decreuere summis honoribus columbū prosequi: nihilq; prætermittere: qd̄ ad cultū: & decus eius spectaret: Igit' uultu sereno eum excipiūt condecorantq; inumeris titulis: & q; apud hispanos eximius ducitur honos confessum ipsum recipiunt: uoluerēq; ut deinceps nō columbus: sed admirās oceanū appellaret: & ut licuit colligere ex admirantis sermonibus: sperabat p̄pe diem fidē n̄ram magna incrementa habituram: si hæ insulæ ad fidē reducerent: In cōmerciis uero: & aliis mortaliū enolumentis: qbus plerunq; omnes inhiant: nullā prope sp̄e collocauerat : Itaq; serenissimi reges iubent ut protinus liburnicæ. xvii. expediantur : quæ arcē in prora hēant: id est speculam unde eminus speculantur: celoces uero duodecim absq; specula inq; eis hominū mille ducentū: qui omni genere armorū cōmunirent. Fabrosq; lignarios. i. carpentarios: artificesq; fere omnīū generē ære ānuo cōduxit: q; classē seq̄rēt: equites ēt quosdā cēturiauit: ut nihil classi deesset: qd̄ ad ualidā expeditionē spectaret: colūbus uero fues & boues sexus utriusq; ī classē introduxit: triticūq; & ordeū: ac legumia p̄pe oēgen' cōrogauit ī nauibus: tū ut uitā ī nauī diuti' p̄raheret: tū uel maxie ut inibi terræ mādaret semina: tulit ēt arborū tales q̄s ibi plātaret: quoniā id gen' illic haud quaq; arbores uisunt: nā præter pinum: & palmas: nullas habent arbores nobis cognitæ: & hæ mira

Guācranillo rex
Columbus soluit illinc
Characterib' n̄ris nō difficulter eorū idioma scribitur
Cultores fidei rex & regina
Extra fidem christi salus nulla
Colūbus ī magno estimatu apud regē & reginā hispaniarum
Confessum ab regib' recipi: maxim' ducit' apud hispanos honos
Columb' deinceps dict' est admirans oceanum
Liburnicæ xvii. expeditur
Celoces duo decim

Vbi arbores
uberāt & lu-
xuriant pluri-
mum
Vrbes noue
condite
Cliētes regis
ad emulatio-
nē colūbi p-
uocātur
Canaria insu-
la
Hiemale eq-
noctium
Veredarii
Fratr altri-
cis primoge-
niti regis
Peruenit ad
insulas cani-
balorum

Arbores fra-
grātes mirū
odorem

Lacerte pce-
riores

Vicātim ha-
bitant

ubertate crescūt:adolescūtq; i tāā altitudinē:ut nō facile referri pos-
sit ob maximā soli ubertatem. sunt.n. illorū fructus prope innumera-
biles:uerum nobis incōperti:aiuntq; sub sole feraciore tellurē minime
fore:instituit etiā noster columbus secum ferre instrā omnis generis fer-
rea:quæ conducerēt urbi colende ut in noua regione nouas urbes con-
derent:quæ forēt suor; tutissima receptacula:multiq; insuper regis cliē-
tes:contubernalesq; ultronei se obtulerunt huius nauigationis socios:de
siderio comparandæ gloriæ puocati gestis columbi præclaris:Igīt pri-
ma septembris soluere ex cades:uentis prospere flantibus:& prima octo-
bris applicuere insulā canariam eam inq; quæ fericta dicit:quarta uero
octobris uela fecere uersus meridiem:nihilq; comperti de eorū nauiga-
tione usq; ad hiemale equinoctiū habuimus:at uigesimo tertio martii re-
ge ac regina discūbentibus:mox affuit ueredarius quidā:q; renunciauit
celoces duodecim applicuisse cades:succesū autem nauigationis ulte-
rioris quinta aprilis luce.M.D.III. german^o frater altricis primogeni-
ti regis missus ab admirāte ad regē puenit cūctaq; retulit q̄i sequētib;
adnotabūt.

Cap.XCII.

Quomodo admirans adiuit canibalorum insulas.

TAq; prima octobris admirans colūbus soluit ab canariis flā-
te affrico ad leuā iter faciens meridiē uersus adnauigauit.xxi.
diebus:priusq; tellurem conspexerit aliquā:tandem deuenit ad
canibalor; insulas sepe dictas:& prio cōspectu uidere nrī insulā uastissi-
mā: adeo arboribus condensam:ut uix discerni posset:utrū silua foret
uel ne:& quoniā is dies erat dominicus:danicam eā nuncuparūt:&
ubi cognouere cultā fore:minime uisum est illic gradū sistere:sed ultra
progressi sunt.In his igīt.xx.& uno diebus sua sententia fulcarunt ma-
ria per leuchas fere.M.cccxx.nā per id tempus aquilonē uentū prospe-
rum semper habuerant.deinde soluentes ab dicta insula: breui puene-
re ad aliā insulā omni genere arborum refertissimā:quæ inenarrabilem
suauitatis odore fragrabat:nonnulli allecti amenitate loci in terram de-
scendentes nihil animatum ibi conspexere præter lacertas inauditæ ma-
gnitudinis:eam crucem appellarunt:primoc; loco de cultis post insulas
canarias conspecta est:& hæc erat canibalorum insula ut re ipsa demū
cognouere id adfirmantibus interpretibus hispanæ insulæ: quos secū
ducebant:circunuecti itaq; insulam:casas humiles conpluisculas con-
pererūt:nam uicātim degunt.xx.uel ad sumum.xxx.domus simul:con-

tinenterq; dispositæ in orbem ambientes plateam quandã cuius diame-
 ter erat orbicularis: domus erant lignæ amph. theatri in: tar : hunc mo-
 re construendi ædes seruant: erigunt complures eminentissimas arbores
 in orbem: inq; eis trabes figunt quibus arbores inherent : sitq; ut his ful-
 ciuentis minime ruant: Imbrices uero: cum domũ coopunt ita consti-
 tuunt: ut formã tentorii efficiãt: surgitq; in modũ pyramidis. i. in acutũ:
 demũ has sic dispositas arbores intexunt palmarum foliis: & quarũdam
 aliã arborum: ut & uentos: & imbres tutius arceant: introrsus uero tra-
 bes texunt funibus bombicinis: & radice quadam sparto minime absimi-
 li: cubilia hẽnt eminentissima quæ feno : & bombice sternunt: porticus
 hẽnt maximas ubi sachara collocant: & ibi ẽt conspeximus duas statuas
 ex ligno fabrefactas: quas duo angues immensæ uatitatis sustentabant
 eas credimus esse eorũ idola. uerũ comptum hũimus statuas huiusmodi
 solũ ornatus causa erectas fuisse: quoniã hi solẽ: & planetas tantũmodo
 adorant: eo igit ubi nr̃i applicuere mox uiri: & mulieres e. iuse fugerũt:
 deferentes eorũ domos ubi uinũti erant impuberes complusculi: quos
 ad saginã adseruabant: necnon anus complures quæ mancipiorũ obibãt
 officia. protinus ad nos contenderunt: at nr̃i igressi eorũ domos animad-
 uerterũt illic uasã esse fictilia omnegenus: quæ nos samia appellamus: in
 quibus elixabant carnes humanas: psitacis: anseribus : & anatribus simul
 admixtis: alias autẽ ueribus impositas torrebant: selectis ossibus: & bra-
 chiis humanis: quibus pro ferro utebant: ut sagittis adfigerent suis: fer-
 ro enim prorsus carent: uidimus etiam ibi impuberis caput nuperrimè
 abscisum: sanguine adhuc defluẽte: hoc erat trabi adfixum. hæc In-
 sula quattuor ingentissimis irrigatur fluminibus: guadalupeam appel-
 lauimus: quoniam non est absimilis monti illi sanctæ Mariæ: quem gua-
 dalupum hispani uocitant. Incolæ uero garachanam. fert hæc insula psi-
 tacos fasianis multo maiores: nec aliis similes: nam alas habent. uersico-
 lores: cætera rubei : tantaq; psitacorum apud eos cõpia ut apud nos
 cicadarum: & licet eorum nemora sint psitacis referta: eos tamen sagi-
 nant: quos habent in cibatu gratissimos: mulieres uero quæ confugerãt
 ad nostros admirans nostro ritu exornari iussit : & complusculis donari
 muneribus: mandans ut protinus eas ad canibalos mitterent : quoniam
 hæc probe nouerant quo fugissent canibali : itaq; mulieres ad canibalos
 profectæ sunt: quo factum est ut mox canibali : ad nostros accurrerint
 pellecti muneribus quibus donatæ mulieres fuerant : autumantes ita

Modus con-
 struedi ædes
 eorum

Planetas co-
 lunt

Impuberes
 ad saginam

Elixant hu-
 manas car-
 nes

Torrent cat-
 nes huma-
 nas

Guadalupe
 insula

Proceriores
 psitaci

An^o exorna-
 te

Canibali mu-
 nerio^o p. io
 cati

dem consequi posse: ubi uero coram fuere siue timore: siue scelerū cōsej-
entia: inuicem sese respiciētes illico terga dedere: proxima petētes nemo
ra: at nostri qui inerrabant insulæ explorabundi: cimbas eorum omnis
confregere: & illinc soluentes adiuere socios suos quos dimiserant in his-
pana insula primo itinere: & dum eunt: utrinq; complures præteriere in-
sulas: ab ea parte uero: quæ respicit aquilonem apparuit insula: cuius in-
glini nros iterpretes: quos ab insula hispana duxerat admirās itelligebāt:
necnō eos quos uendicaueramus ab seuitia canibalorū: dicebant uocari
matiniam: adfirmantes eam cultā esse ab solis feminis: quæ statis anni
temporibus coibant cum canibalis: ut solebant olim amazones: prolem
partiebant: mares dabant parentibus: feminas uero fouebāt ipsæ: aiunt
etiam has foeminas specus habere altissimos: quo se recipiunt ubi extra
stata tempora quispiam eo concesserit: & ibi se tutantur sagittis propul-
santes hostem: si forte fortuna explorauerint aliqui aditum: propterea
nostri per id tempus propius accedere nequiuērunt: præter nauigantes
insulā ad. M. fere. L. Inuenimus aliam insulam: quam interpretes aie-
bant esse aprime cultam: habitatoribusq; frequentissimā: & inter alia ha-
bere innumeras fruges: & prope omnia quibus uita humana carere ne-
quit: & quoniam montes hēt paltos eam montē appellauim⁹ ferratū:
at nostri interpretes: & hi quos asserueramus ab atrocitate canibalorū
adfirmabāt canibalos aliquādo longa metiri itinera supra mille miliaria
ut carnibus uescantur humanis: postridie illius die inacti sumus aliam in-
sulam: quæ quoniam erat obrotunda admirans eam nuncupauit sanctā
Mariam rotundam: supra istam comperimus aliam: cui diui martini no-
men indidit: uerū in neutra istarum stationem fecimus: perendie uero
aliam inuenimus: quam aiebant longitudine esse. M. cl. ab parte uideli-
cet occidentali in orientale latus: referebant mira de ea interpræ-
tes: q; uidelicet foret summe ferax. & pulcherrima: hanc postremo
appellarunt sanctam Mariam antiquam: post eam comperit fere innu-
merabiles insulas: uerum longe ab predicta. M. prope. cccc. Interq; eas
quedam cæteris præstabat magnitudine: quæ dicebatur ab incolis Ay
Ay: nri uero nuncuparūt sanctam crucem: eo appulimus: ut aquam hau-
rirem⁹: at admirans emisit triginta uiros: qui explorarent diligenter
insulam: qui mox quattuor canibalos cum totidem foeminis inuene-
runt: quæ mulieres uisis nostris: complicatis manibus eleuatisq; auxiliū

Mulieres sta-
tis anni tem-
poribus co-
eunt cū an-
thropophagis
canibalis

Insula admo-
dū ferax

Canibali lon-
ga metiūtur
itinera ut car-
nib⁹ uescāt
humanis

Sācta maria
rotonda

Diui martini
insula

Sācta Maria
antiqua

Insula ab inq-
linis dicta

Ay Ay a no-
stris uero san-
cta crux

Mulieres ab
canibalis ere-
pte

petere uidebantur: quibus liberatis uiri in nemora dilapsi sunt: biduo itaq; illic: agens admirans triginta uiros in insidiis collocauit: qui corripent canibales: si qui apparuissent: qui uero stabant in littore uiderunt cinnam: (caneam ipsi appellat): homines octo: & totidem mulieres uentem: udi igitur admirans classicum cecinit: una omnes ruunt in barbaros: qui strenue sagittis pulsare nostros conabantur: nec prius quire se clipeis tegere q̄ hispanus ab foeminis sagitta ictus occubuerit: alter uero male acceptus est: hispani tamen ubi comperere sagittas ueneno illitas esse: decreuerunt propius manus conferere & ui remorū ī eos contendere: quod ut fecere protinus barbarorum nauim pessundedere: praeminebat. n. ibi mulier quaedam ueluti regina: cuius dicto parebāt omnes: h. ec natum habebat secum torui aspectus atrocisq;: qui facie non regem sed praedonem: aut furem quempiam seuiissimū presentabat: su. n. neria itaq; nauis non desinebant nando nostros onerare sagittis: elatis tantum supra aquam brachis: quae res uisa est monstrifica: dum itaq; natant sagittantq;: ad laxum quoddam deueniunt: ubi tandem a nostris sunt expugnati: occisis nonnullis: & regulo grauati saucio uulnere damplici: hos ad admirantem trahunt relictantes: qui conspectum tanti uiri minime pauentes: ferociam nusq; exuerunt: spumas effervescentes: nō aliter: q̄ leo: ubi in castes deuenit: tunc rugit? edit maiores atrocioresq;: seuitq; magis: adeoq; efferebantur: ut nullus esset inibi tam intrepidus qui ferociantes uiros non formidaret: progressus admirans itaq; affricoflante aliquando: nonnunq; spirante fauonio: peruenit ad quandam pelagi uastitatem ubi prope innumeræ erant insulae multiiugeq;: nam aliqua frequentioribus obumbrantur nemoribus: aliae uero summa apricitate amoenitatē non mediocrem praese ferebant: nonnullae autem squalebāt saxis: humo ieiuna aridaq;: & praestis implicite mōtib;: aliae et ītra cautes colorē coccineū cōtinebant: aliae uiolaceū: albicantem aliae. perinde ut multi rati fuerint eas esse minas: aut gemarū loca metallorū corruscantibus plurifariam coloribus: eo itaq; non concessere seuiente pelago: nam uerebātur ob scopulorū frequētīā: ne naues collisæ saxis dehiscerēt protinus sūmergerenturq;. In aliud tempus rē differentes: neque uere et insulas pcensere ob eorū implicitam frequētīā: tamē nonnullae celoces: quae altiore fundo haud egebant: mediocri contente alueo pprius accessere: & supra. xlyii. insulas nūerarūt locūq; arcipelagus nūcuparūt:

Admirans
classicū ce-
cinit

Ab feminis
illis male ac-
ceptus est e
nostris qdā
Pessum iuit
nauis barba-
rorum

Præerat na-
ui muliercū
nato torui
aspectus

Expugnan-
tur barbari:
capto regu-
lo ac saucio
Capti spu-
mas efferve-
scent

Efferātur ut
leones

Complures
insulae colo-
res

Multiiugos
praeserūt

Arcipelag?

Buchema i
sula

Populi q̄ ca
nibalis sunt
infensi

Aedes deser
tas compe
riunt

Chiasichius
rex

Cōpit suos
exuisse uitā

Nādo clam
effugerunt

ob insularum frequentiam: dum itaq; relictis insulis in altum pueniunt in medio fere itinere aliam nacti sunt insulam quæ dicebatur buchēma: ubi complures erant illorum qui atrocissimas canibalorū manus euaserant: hi nobis retulere insulam cultam fore eximie: cultoresq; esse mitiores: & usq; quaq; canibalis infensos. Inq; ea nemora complura quæ apros fouent ingentissimos: hi naues non habent: quibus sulcare possint Maria: & canibalos adire: uerum ubi canibali eo contenderint: congregiantur atrociter propulsantq; eos: quos si ceperint male accipiunt: par pari referentes: nam erutis luminibus eos in frustra minutatim concidunt: & ignibus torrent: & pro uindicta deuorant: alioquin humanis non uescuntur carnibus: hæc nobis referebant nostri interpretes: quos ex hispana insula adduxeramus: at nostri parum illic immorati præteriere insulā: nisi q̄ ab ea parte quæ occidentem respicit in terram descenderunt: ut aquæ nihil non haurirent: ubi eminentem pulchrāq; domū inuenerūt: & cum ea. xii. minores domos omni habitatore desertas: ibiq; nulla erāt habitantium recentia uestigia: causam propterea ignorabant: cur desertæ forent: ni forte habeant illarum habitationum stera tempora: dū candens sidus feruet nimium: abeunt in mitiora loca: reuersuri cum conducibile arbitrabuntur: uel forte metu canibalorum littora deserūt tantisper donec abeant: ut cunq; fuerit insula unicum habet regem: cui perq; reuerenter astant: obediuntq; mirum in modum chiasichiū appellant eorum Regem: latus huius insulæ quod meridiē contuetur longitudine ductum. M. patet: ea noctæ duæ scemina: & totidem adolescentes quos aserueramus de manibus canibalorum: ubi in conspectu suæ patriæ fuerunt: in mare sese proiecerunt: & nando ad solum patrium deuenerunt nobis nescientibus.

Cap. XCIII.

Quomodo Admirans suos reperit uitam exuisse.

Andē aliquādo admirans puenit cū tota classe ad hispanā insulam: quæ abest ab Canibalis leucis fere. cccc. uerum omine inauspicato infeliciq; nam hi quos loco præsidii inibi reliquerat uitā exuerāt oēs. In hac insula est regio: q̄ dī xaynana: unde admirans priō itinere pfecturus in hispaniā: quasi loco obsidum decem uiros abduxerat ex his ob cœli mutationem: septē occubuerant: unus uero eorū qui super fuerat ubi suam patriam classis applicuit (Therema dicitur) spontē a nobis emissus est: reliqui uero nando clanculum aufugerunt:

quæ res parum admirantem mouit: qui modo suos comperisset uiuos: reliqua nihili pendebat: uerum ubi paululum est progressus: canea quædam apparuit: genus est liburnicæ longioris capax ingentium remorû: hæc regis fratrem uehebat: eius profecto: cui apprime abiens suos comendauerat: cunctis eo fœdus: magnum inierat. Is igitur regis Guancenarilli frater alio tantum uiro comitatus: ad admirantem contendit: & nomine regis imagines aureas duas dono admiranti dedit: post hæc cepit hispanorum miserabiles casus exponere: uerum uix id intelligere qui uimus: nostris interpretibus non satis eius linguam callentibus: his auditis progreditur admirans quoad deuenit ad ligneum oppidum: quod hispani sibi pro potiori tutela condiderant: id totum comperit demolitum combustumque: nec alia supererant uestigia: præter palidum cinerem: quæ res nos omnes dolore incredibili affecit. non tamen nobis facile persuasum iri poterat: quin aliqui superuiuerent: propterea ut huius rei essemus certiores: admirans iussit tormenta quædam exonerari: ut reboatu edito si qui delitescerent e nostris mox excitarentur: scirentque nos aduentauisse: uerum operam lusimus: quoniam nullus usque comparuit: cunctis fato functis: tunc admirans nuncios misit ad regem Guancenarillum sciscitatum de suis: questus grauius de occubitu suorum: hæc nostri retulerunt: quantum colligere potuerunt ex regis responso: complures uidelicet in ea insula reges fore illo potentiores: qui ægre ferebant hispanos subegisse insulas: propterea contenderant ad ligneum oppidum: ubi hispani degebant: eoque expugnato contrucidauerant uiros: & oppidum combuserant. Ipsumque ferentem nostris suppetias ictum sagitta fuisse: inque eius rei fidem brachium fasciis circumuolutum ostentauisse: nec propterea ad admirantem iuisse: quoniam confauciatus uulnere non contemnendo fuerat. his acceptis nulla fide adhibita: postridie marchionem quendam cognomine sibilium rursus ad regem mittit: qui perquam diligenter res sciscitetur: perpendatque an sint uera quæ ex rege allata fuerant. Is igitur eo concessit: & remotis fasciis comperit Regem falsa locutum: nullius cicatricis apparente uestigio: uerum procumbentem nactus est uirum simulantem egritudinem: huius cubili coniungebantur concubinarum cubilia octo. Tunc deuenimus in eam opinionem: ut non difficulter crederemus nostros astu: & insidiis eius occubuisse: tamen Marchio finxit fidem præstare Regi: hortatusque est uirum: ut in crastinum admirantem uiseret: postera itaque die ad admirantem

Canea liburnicæ genus Regis germani hispanorum casus refert miserabiles
Ligneum oppidum demolitum comperit

Exonerantur tormenta: ut edito reboatu excitarentur hispani
Sciscitatum de suis mittit ad regem

Rex simulat se laucium

Rex mendacii comperitus est

Astu nostri occubere

Ad admiran
tem conten
dit rex

Lōgiore sub
selio mulierē
alloquitur

Vir multi pē
si admirans.
rem animo

atentiore ex
pendebat
Mulieres

subornate
Caterina
nando eua
sit

Regem in
fensi obser
uant

Regalis por
tus

Quasi alter
meandrus
Mons con
spiciuus qui

uiret impen
dio

Ibi auitia fe
re omnege
nus.

Viri cētum
qui corpora
simetrica

habet occur
runt nobis

rex contendit: a quo ē honorificētissime exceptus: & ueluti miseraretur
nostrorum erumnas gemebundus indoluit: at ubi conspiciuus est mu
lierem quandam: quæ nostro auxilio erepta fuerat ab canibalis eam ad
fatus est sua lingua longiore subsellio: nobis huiusmodi quæ intelligentibus:
illi plurimum aplaudens: hæc dicebatur caterina: tandem post multa il
linc abiit: & amiciciam fedusq; rursus pollicebatur: non desuere tamē
e nostris qui suggererent admiranti ut uirum corripere: & correptum
cædis nostrorum pœnas luere cogeret: admirans uero: ut erat uir mul
ti pensis: rem accuratius pensitatusue expendebat loci: & temporis ra
tionem habens. non. n. sibi per id tempus conducere arbitrabatur: ut
incolarum animos ad iracundiam prouocaret. postridie uero illius diei
quo illuc rex soluit: eius germanus classem uisit: & mulieres subornauit:
ut sequens effectus comprobauit. Itaq; nocte subsequente caterina cum
septem aliis in mare desiliit: ut superato pelago ad regem contenderet:
nostri tamen ubi fraus apparuit consecuti natantes mulieres tres tantū
ceperunt: at caterina cum tribus aliis ad regem peruenit: qui susceptis
mulieribus in interiora insulæ dilapsus est: quo facto nobis rex aperuit
se nostros contrucidauisse.

Cap. XCIII.

De uindicta occisorum.

Admirans igitur cognita prodicione decreuit hominem perfe
qui usq; ad regni interiora: misit itaq; trecentum uiros qui
marchionem infensi consecrarentur: hi ergo dum hominem
explorabundi quærūt: deuenere ad hostium cuiusdam signati fluminis:
ubi p̄q̄ celebris erat portus: quem regalem appellarunt: nam ubi ingres
sus es: adeo flumen se sinuat obliquatq; efficiens multiplices recessus: &
flexus innumeros: ut alter meandr^{us} uideat: nec licet sis ingressus: cogno
scere quibus an sis intra uel extra: q̄q̄ in ostio adeo pateat: ut sit trium
liburnicarum capax: ex aduersa fluminis parte mons uisitur conspi
cuius: qui impendio uiret: & præclaris exornatur nemoribus. Ibi
psitaci complures & auitia fere omnegenus exaudiuntur suauissime
alterneq; concinentia: hunc portum interfluunt flumini duo: & dum
altius progredimur nacti sumus eminentissimas quasdam aedes: quas
credidimus Regis esse eius: quem p̄sequeremur. Iecirco eo cōtendim^{us}
citato gradu: & ecce occurrunt nobis uiri prope cētum: qui habilissima

habent corpora: quicq; arcus: & sagittas ferētes: toto uultu ibāt ad nos: subinde uociferantes se minime fore Canibalos: sed taynos. i. nobiles: ac patricios: nos uero signo pacis edito: propius accessimus: & cum multo colloquio frueremur: protinus foedus: & amicitiam nobiscum inire: nec de cætero pauentes: ad nos ueluti ad suos confidentissime ibant: hos munere multiplici donauimus: at nostri dum illic agerent domum metiti sunt: quæ diametrum habebat. xxxiii. passuum: erat istar amphitheatri obrotunda: huic circumquaq; adiacebant triginta aliæ. minores ædes in contignationibus pro trabibus harundinibus uersicoloribus utebantur: mira arte textis complicatisq;: hoc patritios nostri percunctati sunt de rege marchione: quem adseueratunt petiisse montes: huius rei decreuere admirantem certiore reddere: & imprimis conflata necessitudinis cum uiris patriciis: uerum admirans flagrans pernicali odio in marchionem: ad diuersas insulæ partes exploratores expediuerat: qui regem si quo modo possent corripere: nam præceteris quos miserat: erant duo strenui iuuenes: horeda uidelicet & Gormalanus animo inuito: alius alia loca petens: prope omnem regionem inter se partiti sunt explorandâ: hi ergo dum uarias regiones peragrarent: deuenere ad quædam spectatissima flumina: quorum alia ab una parte montis defluebant: nonnulla uero ab altera deriuabantur. Is mons eminentissime attollebatur: qui aurifero sabulo conspergebatur: & inde aurum effodiunt incolæ hoc modo: nam actis sinistris brachiis in præcordia mōris egerrunt aurum: egestumq; dextra excipiunt manu: dabantq; nostris: adseuerabant etiam uidisse grana compluscula Zecare: quæ allata fuere regi hispaniarum: nã granum unum pondo erat unciarum nouem: hoc uide re complures uiri.

Cap. XCV.

De flumine aurifero: & aliis rebus repertis.

His uiris nostri condicō ad admirantem redire: ut non recederent a præscripto: nam admirans iusserat: ut nil aliud agerent: q̄ explorare regiones nouas: & mox referre earum situs: & qualitates: nec ipsi pergerent eo inconsulto exercere cōmercia: pro quâto uitam caripenderent suâ: acceperunt etiam ab incolis non longe fore in montibus regē quendâ: quē Gazichiū canoban: sua lingua appellant. i. dñm domus auri: nã boa domus interpretat: canū aurg: & Gazichios rex

Tayni. i. nobiles

Foedus in eunt nobiscum

Domus istar amphitheatri

Conflata necessitudo cum patritiis

Admirans pernicali odio flagrat in regem

Conspicua flumina Aurifera arena

Inde inquilini effodiunt aurum

Ne recederet a præscripto ad admirantem illico eunt

Canoba. i. domus auri: Gazichios rex

Sphere rō
non patitur
Septentrio
non uisitur
ibi

in hoc etiam flumine inuenere absolutissimos pisces aquamq; haud ista
uem: Marchion sibilus refert apud canibales populos in mense dece
bri fore æquinoctium: quod ratio spheræ nō patitur: addebat etiam ini
bi aues eodem mense foeticare: cum tamen ab eo sciscitaremur. quan
tum eis polus eleuaretur ab oriente: retulit septentrionem non uideri
sed mergi sub artico polo: & transcendisse custodes. uerum ut ingenue
fatear: nemo inde uenit: cui indubia fides adhiberi possit: quoniam fere
omnes expertes erant litterarum: & imprimis sideralis scientiæ.

Cap. XCVI.

De oppido ab admirante condito.

Vrbem con
dere parat
Offira in
sula: cuius
Vetus me
minit histo
ria
Quantum
eis polus ele
uatur

igitur is admirans classis præfectus in suam: & gentis hispanæ
memoriam: decreuit urbem erigere cooptato itaq; loco: qui lo
cifron dicitur: non longè ab portu: & ut bono omine succe
derent cuncta auspicatus est a diuinis: nam primo loco ecclesiam dedi
cauit: cæteraq; absoluisset: ni tempus appetiisset patriæ repetendæ: uel
saltem prout abiens pollicitus fuerat regi: ipsum de omnibus certio rem
facere q̄ primum: expeditis ergo .xii. celocibus regem protinus de com
pertis rebus commonefecit: cū igitur admirans in insula hispana adhuc
ageret: alii appellant insulam huiusmodi offiram: quam nonnulli eā eē
adseuerant: cuius cōmeminit sacra uetus historia libro regum tertio: q̄
patet latitudine graduū quinq; australium. i. M. ccc. lx. his polus eleuat
xxvii. gradibus: in meridie autē (prout referebat) .xxii. longitudine ue
ro. i. ab oriente in occidentem patet. M. Dccc. lxxx. & hæc insula si for
ma consideretur folium balai. i. arboris nucis castaneæ simillime refert:
statuit propterea admirans in colle cuiusdam montis huius insulæ ur
bem condere: in umbilico insulæ ab ea parte: quæ aquilonem respicit:
quoniam inibi uisebatur mons alius: qui frequens est nemoribus & lapi
dibus asperatur: necnon calce scætet plurima: eam incolæ appellant ista
bellam: ad radices uero montis planities est perq̄ aprica longitudine pa
tens. M. lx. & lata. xii. alicubi: per angusta tamen alibi Mil. vi. hanc in
terluunt complura flumina: quorum celebri? fere præterluit urbem ad
iactum arcus: hæc igitur flumina adeo ubertim irrigant regionem: ut
eam feracissimam fere omniam rerum: quæ terra parens mittit: esse
cerint: nam in arena eorum fluminum iacta semina protinus germinat:
fecimus huius rei periculum: iecimus enim semina multiugarum herba
rum: uidelicet lactucarum: nasturciorum: brassicæ: & bugulosa: quæ oia

Vrbs in um
bilico
Isabella insu
la
Conspicuis
fluminibus
irrigatur re
gio
lacta semi
na harenis
germinant.
Nasturcii.
brassicæ. pe
pones

sextodecimo die germinauere at pepones : cucumeres cucurbite trigesimo septimo die ad maturitatem peruenere: nec (ut ingenue fatear): meliora his comedi unquam: hæc nouerat admirans etiam relatu eorum: qui secum diuersabantur: qui & ipsum certiore fecere rerum multarum: & imprimis prouinciæ cuiusdam auriferæ: propterea misit: illuc e suis triginta uiros. regio cipagora dicitur: auro scatet: ubi uero rediere uiri triginta: retulerunt multa miratu digna: præsertim adseuerabant ab eo more quattuor deriuari flumina: unum ad orientem proficiscebatur: aliud uersus occidentem contendebat: alterum in septentrionem: in austrum alterum citatissime fluebant: insula quadripartitur pars que uergit in orientem dicitur suma: que occidentem respicit attribunea: quæ aquilonem lachem: que postremo meridiem contuetur naiba dicta est ab omnibus.

Cap. XCVII.

Quomodo admirans adiuuit auri minas.

Treuertar unde sum digressus admirans urbem condidit muro præcinctam: & .xii. martii illinc soluit ducens secum pedites circiter quattuor centum: ac equites nonnullos pleno gradu contendens eo ubi accepit minas auri fore uberrimas meridiem uersus: Igitur superatis eminentissimis montibus ualibusque: ac traiectis fluminibus limpidissimis: tandem in eam deuenit prouinciã ubi auspicatur cimbaga regio: in cuius patentissima planicie decursus quidam aquarum uisuntur: quorum harenæ intermiserunt auro: Igitur admirans ingressus mediterranea insulæ ad .M. fere .lxxii. tantumdem distans ab urbe quam condiderat: peruenit ad ripas cuiusdam ingentissimi fluminis: ubi collis impendio attollitur: eminentque admodum: & ibi arcem erigere decreuit quo tutius arcana regionis scrutari quiret: huic diui thomæ nomen inditum est: dum itaque arcem ædificat: ad eum undique cateruatim homines regionis eius confluebant accepturi mercimonia: quorum uoto admirans satisfaciens ab eis auri aliquid petebat: qui breui ad eum rursus redeuntes: plurimum auri comportarunt: nec id silentio inuoluam: granum allatum fuisse auri: quod pondere onziam excedebat: quæ res effecit: ut grani magnitudinem admiraremur supra omnem credulitatem: cum præsertim adieciissent se adhuc proceriora grana allaturos: quæ aiebant ferre aliam regionem: quæ illinc itinere mediæ diei aberat: eaque grana inculta in arenis iacere adseuerabant: uim auri incolis nescientibus: alii etiam tulere frustula auri dragmarum .x. maioraque iueniri rursum

Quattuor flu. ab uno more deriuatur

Insula quadripartitur

Urbem muro circumdedit

Supra montes & traiecit flumina

Auriferæ harenæ

Erigit arcem p specula

Granum pondere onziam excedebat

Proceriora grana

Nemora sca-
 tent aromati-
 bus cōpluri-
 bus
 Permutant
 tūlia cū aro-
 matib⁹
 Equinoctio
 uerno uuae
 maturefcūt
 Omnis re-
 gio in prasi-
 num colore
 inclināt
 Placidiffi-
 mi amnes
 auriferi
 Xilon fe-
 runt nemo-
 ra
 Isabella ifu-
 la
 Cuba regio
 Sinuabant
 felittora am-
 bage multi-
 plici
 lamia ma-
 gnitudie fu-
 pat siciliam
 Mons i um-
 bilico atolli-
 tur fenim

adfirmantes: illo igit̄ misit admirans: e suis complures: qui minas auri di-
 ligentissime explorarent: referrentq; protinus: qui euntes plura compe-
 runt: q̄ intellexerant: q̄q; unq; autumassent: inter alia admiratu non indi-
 gna nemora habent: quae omni aromatum genere ubertim abundant: ue-
 rum ea haud legunt: nisi ubi permutant cū conterminis quepiam: alii ue-
 ro cum quibus commercia exercent sua uasa ferunt samia: catinosq; li-
 gneos: pelues: malluia: & id genus complura: quibus qui dant aromata
 prorsus carent: inuenerunt in mense martii uuas praematuras uerum
 agrestes: haec regio licet rupibus: & saxis asperetur: ea tamen uiridantes
 gignit arbores: tota in colorem prasinum inclinat: imbres excipit frequē-
 tiores. Ideo multa inibi flumina decursusq; auriferi: nam cum imbres
 deriuantur e montibus: secum auri copiam maximam trahunt ad plana
 arua: patentefq; campos: quos interluunt: ut praefecimus: innumera
 flumina eademq; amoenissima: ac placidissima decursu haud rapido ci-
 tatoq; sed segni: ac placido: haec loca habitant gentes ignaue: & fere pe-
 si nullius: ea ociatur plurimum imo ignauia torpet: algoris admodum
 impatiens: & cū nemora habeant bombice referta: eo tamē uti nesciūt:

Cap. XCVIII.

De mirabilibus compertis ab admirante.

 Xploratis his locis ut praefecimus admirans rediit ad arcē illā
 bellam ubi nonnullos e suis dimiserat: ipse uero cum liburni-
 bus tribus profectus est peregre: nouas etiam quaerens regio-
 nes: & imprimis eas quas iam eminens conspicati fuerant: nam continen-
 tem credidit fore licet compertum habuerit insulam esse quae. M. lxx.
 abest ab ea insula quā appellarunt hispanam: regio cuba dicitur: ea praerita
 iter direximus ad meridiem: & inde cepimus ad occidentem non
 nihil flectere: uerum q̄to magis progrediebamur: tanto plus littora ex-
 tendi uidebantur: terris semper fugiētibus: sinuabāt enim se littora ad
 meridiem semper: recessu: & ambage multiplici: adeo ut cum crederē-
 mus contendere in occidentē: ad meridiem tamē idies ferebamur: terris
 ductētibus: ac multiugis sinibus: tādē admirans deueit ad insulā: quam
 inq̄lini appellant iamicā: hanc aiunt appellari ab cosmographis lamiam
 maiore: quae magnitudine trinacriā superat: unicū i umbilico motem
 hēt: q̄ sensim leniterq; surgit ab oī regionis latere paulatim crescens: ut
 uix cōscēdere credas: ut i acliuis solet: donec deuenis in mediū: tūc se
 se attollit uertice eminentissimo: & tarditatē: q̄ usus fuerat surgēdo emi-

nentia compensat : hæc insula æque ferax est in maritimis ac in medi-
 terraneis: frequens habitatore eodemq; accerrimo ad quæq; subeunda :
 nam in commerciis acri est ingenio : adeo ut non difficulter circūadia
 centes populos excedat dexteritate: eo ubi appulit admirās suos i terrā
 exponere contendebat: uerū reluctabātur illis: ac pugnatum est idētidē
 succumbentibus insulans: nō sine hominū strage: tamen discordias pax
 est consequuta: relicta iamica flante zephiro septē diebus: nec interpo-
 latis: per latus cubæ nauigauimus. Intantūq; sumus progressi : ut credi-
 derimus uel ipsam chersonesum aureā (quæ ē in iplo oriēte) attigisse:
 adeo igit̄ prouecti eramus in altum petentes uarias orbis partes: ut fere
 totum uniuersum metiti fuerimus: & ex uiginti quattuor solis horis: sal-
 tem uigessimā & alteram comperimus: licet perpeffi simus innumera
 mala: nomina tamē. Dccc. insulis indidimus: & supra tres mille præteri-
 tuimus: ubi multa erant memoratu digna: præter nauigans latera cubæ
 & paulo supra q̄ inceperit nauigare: nactus est admirans portum nauii
 capacem complurium : Ibi suos cepit emittere qui cum terrā appli-
 cuissent: tantū mapalia iuenerē: eaq; uidua omni habitatore: uerū ibidē
 cōspexere in ueribus pisces quos ad ignem assabant piscatores : at nri
 piscibus uesci tostis haud dubitarūt reiectis serpētibus : q̄ uisis christia-
 nis mox dilapsi sunt in montes: & inde speculabantur quid sibi uellent
 nostri: a q̄bus prouocati piscatores paulatī ceperunt timorē exuere : an-
 nuentibus nostris ne pauerent: quidā igit̄ audaculus in inferiorē rupem
 defiliuit propius accedens: quē cōpellare cepit quidā oriundus ex insu-
 la hispana: qui a teneris in hispania apud admirantē altus : & educatus
 fuerat: cuius lingua parū ab eorū idiomate differt: hunc itaq; p̄cunctatus
 est cur fugerent: & q̄ nā gens foret : quoue nomine regio appellaretur:
 cōtracta igitur necessitudine uiribusq; animi reassumptis dixit eos pesca-
 tores esse: q̄ eo piscatum concesserant rege iubente: qui alio regi cenam
 parabat p̄tificiā opiparamq;: addidit ēt pergratū hūisse plurimum: q̄
 serpentes minime comedissent : quandoquidem hi : ut affirmabant: re-
 gi ueluti delicatiores epulæ adseruabantur: quibus auditis admirās eos
 missos fecit: nā iam habebat satis cōpertum regionis mores. propterea
 iter suum uersus occidentē persequebatur: & dum regionem percurrit
 ad occidentē eam nactus est feracissimā : refertaq; habitatoribus dome-
 sticis : qui mox conspectis nris ad littus descendebant panes ferentes:
 q̄ ipsi utunt̄: tulere etiā cucurbitas plenas aqua : nosq; ueluti amicos

Ferax insula
uirorum

Pugnatū ē
 credo
 In altum p̄
 gressi pluri-
 mum
 Ex. xxiiii.
 horis uigel-
 simā & alte-
 rā cōperūt
 Quot insulis
 indiderit no-
 mina.
 Ad ignem
 assāt pisces
 ac serpētes
 Exuto timo-
 re collocūt

Rex oppi-
 parā canā
 parat serpē-
 tib; impri-
 mis
 Veluti ami-
 ci corde
 excipiuntur

Hic adeo la-
tices feruēt:
ut immerge-
re neq̄as ma-
nus
Piscis mire-
naturæ quo
piscatores
utunt̄ ut cor-
ripiant alios
pisces

Canes qui
haud quā
latrant
Anferes &
anates insu-
læ inerrant
Equor un-
dabundum
spumas ef-
feruescit
Lixæ emittū-
tur aq̄tum
& lignatum
Viri habitu
insueto.

hospites inuitabant cordate: nos uero paulo ultra progressi: uidimus in-
numeras insulas: quæ primo conspectu culturæ uidebantur eximie uiren-
tibus plene arboribus: & imprimis ab ea parte quæ continentē respicit:
dū latera pcurrunt: deuenere ad ostiū fluminis cuiusdam: cuius latices
adeo feruent: ut in eis diutius manum immergere nequeas. feruescenti-
bus aquis: rursus progredientes compere. piscatores quosdā: q̄ in cimo-
bis. i. in caua arbore: piscabantur: q̄ piscem rudentibus adligauerāt nauis:
eūq̄ post se trahebant: eius forma est nobis incognita: & nisi grandiuscu-
lū caput haberet: instar anguillæ formaret: capite gestat pelliculā quan-
dam: quæ similitudinem habet crumenæ alicuius: cū uero pisces uel te-
stitudines emerferint supra aquam: mox is piscis solutus dimittitur ad
eos qui telo acrior: ac omni uolucres ocior: condito uibrat: pellē (quā
diximus mar supium referre aliquod) pisces corripit: ac retinet sua pel-
le implicitos: nec prius prædam dimittit: q̄ aerem senserit: cuius est im-
patiens admodū: tunc uincto rursus pisce: prædā legūt: nam nobis astā-
tibus cepere calandras. iiii. p̄grandes: q̄bus nos donarunt amice: easq̄ in
cibatu suauissimo habuimus: his uisis: percunctati sumus piscatores an
latus huiusmodi diutius adhuc protenderetur: & q̄tum in occidentem
extenderet: respondere latus huiusmodi finē habere nullum. Illinc igit̄
soluentes p̄grediebantur a latere semper littus pcurrentes: hi internati
gādū innumeras gentes cōspexere: nō longe uero ab terra huiusmodi:
quæ nunq̄ terminatur: uisitur insula: ubi mortaliū uidere neminē: nam
si qui erant in ea: fuga pernici sibi consuluerant: at canum inibi copia
ingens conspecta est minime latantium: licet toruo forent aspectu: an-
feres et anatesq̄ insulæ inerrabant multiplices: præternauigantes: itaq̄
latera cubæ deuenimus ad quasdam angustias: ubi gurgites: ac breuia
prope erant infinita & ibi mare undabundum spumas effervescebat in-
dignabundum admodum: seuitq̄ mare hoc modo itinere. M. xl. aquis
albicantibus non aliter q̄ si polline conspersum fuisset: superatis his gur-
gitibus prouecti ad. M. lxxx. eminentiorem comperim⁹ mōtem: & tūc
lixas emisimus: qui aquam ferrent lignaq̄: eo et concessit arquita quidā:
qui cum inerraret insulæ: & in nem⁹ condensum prouenisset arboreq̄
admiraretur: huic mox a tergo affuit uir grandiusculus: toga indutus al-
ba. sagittarius: credidit primo conspectu religiosum quendam fuisse:
quem in classe habebant: uerum ubi compertum habuit alium eē: actu-
tum alū duo uiri eiusdem habitus: & staturæ apparuere: postq̄ eos

supra triginta alios uidit: quibus conspectis: mox fugam cepit: at illi sequebantur manibus annuentes: ne paueret: neue fugeret: sagittarius uero q̄ citius quiuit classem repetiit: cuncta quæ uiderat denarrans admiranti præfecto: qui ubi hæc accepit protinus emisit multos: qui tenetes uaria itinera: prope totam insulem explorarunt: erāt ibi arbores multiuigæ: aliæ ferebant aromata: uiolas aliæ: percurrentes itaq; cubæ latera: uarias nationes nacti sunt: quorum linguam etiam incolæ hispanæ insulæ (q̄ admirantem ultro sequebantur) minime callebant: & dum progredimur magis: ac magis se sinuabant littora: modo notho: modo affrico flantibus: quibus impulsī aliquando ferebamur prope in sicum: adeo mare insulis est implicitum compluribus: naues fere pessundabantur nimia onustæ aqua: quam & madidum coelum: & refluxus pelagi conrogauerant: quare opere præcium fuit referre gradum: & domum redire eodem itinere quo uenerant: neq; quempiam pauebant: quin potius sperabant ubiq; & amice: & honorifice recipi: quandoquidem neminem læserant dum irent: uerum fere omnibus morem gesserant.

Cap. XCIX.

Quomodo admirans insulas reddidit uectigales.

Um itaq; rediisset ad hispanā insulā ubi abiens complures hispanos patritios loco præsidii dimiserat: comperit Margaritum uirum strenuum illinc abiuisse: qui prope iratus patriciorum magna concomitatus caterua patriam repetebat: quæ ubi comperita habuit hominem illico inducunt: ut & ipse patriam reuisat: ratus ne delatus regi: principis indignationem incurreret: domum tamen contēdebat sub uelamento consequendæ annonæ: & renouandi presidii: licet ut præfecimus alia subesset causa: non prius tamen abiuit: q̄ sibi reges aliquos reconciliauerit: qui succensuerant hispanis ob predas: & latrocinia illata ab eis: absente admirate: ueq; corā ipsis regibus: quorū conspectū (ut par fuerat) minime erubuerāt: primo loco igit sibi reconciliauit regē guarionensiu: & cum eo necessitudinē contraxit arctissimā desponsata sorore uni ex insulanis: quem prius inter suos adnumerauerat: & habito interprete: citato gradu contendit ad id oppidum: quod cōdiderat: nomēq; diui thomæ indiderat: hoc itaq; repit ab rege quodā obsideri: & parū absuit quin deditiōne fecerit: quoniā iā triginta diebus cōtinuis obsidebat nemine auxiliante: liberato itaq; ab obsidiōe oppido: regē cepit: q̄ bellū nō puocat: itulerat: applicueratq; aiūm: ut pgeret

Multiuige
arbores aliæ
alios ferētes
fructus
Salū insulis
frequens
Seuitia indi
gnabūdi pe
lagi pedē re
ferunt
Margaritus
uir clarus
Sub uelamē
to cōsequen
dorum com
meatum re
petit domū
Reges sibi
rursum recō
ciliat
Despondet
sororem uni
ex insulanis
haud obscu
ro
Oppidū ob
sidione sol
uit: rege ca
pto q̄ ultro
bellū intule
rat

Fame labora
tū est: erutis
radicib⁹ qb⁹
panem cōfi
ciunt

Arcē erigit
cōceptionis
noīe indito

Uectigales
redduntur

Mēses lunas
appellant

reliquos pfligare reges. uerum ubi intellexit incolas ob caritatem anno
nas fame laborare : quæ iam innumeros consumpserat populos : causa
famis huius reiciebatur in christianos: qui eruerant fere omnes radices
quibus ipsi panem conficiebant barbari: statuit itaq; admirans regredi:
hæc meditantē præfectum mox comeatus regis guarionexii largiter iue
re: nam regio eius nondum famem passa fuerat: reuocato igit^r ab ince
pto itinere præfecto: ut tutius regio coleret^r ab hispanis : decreuit arcē
erigere alterā: non longe ab sancto thoma oppido in monte eminentissi
mo: arcem de nomine conceptionis nuncupauit: ubi uero incolæ com
pertum habuere hæsisse cordi christianis: ut regione diutius potirent:
legatos undequaq; mittunt: qui præfectū orent exorentq;: ut suos fre
net: nec ut ab eis ea patiant^r: quæ uix ab hostibus expectal^rent: nā ut aie
bant sub prætextu querendi auri: mala innumera inferebant: & fere to
tam deuastabāt regionem : adiicereq; ad hæc legati se male pendere ue
ctigal: q̄ his assiduo uexari incursionibus: & quiete frui posse nulla : con
uenit itaq; inter eos ut regi christiano uectigal soluerent hac lege : ut in
colæ montiū cibatorum singulo trimestri (tres lunas appellant ipsi)
auri quædam pondera ad urbem ipsam conueherent : qui uero aurum
non habebant penderent aromata: & cotonum.

Cap. C.

De regibus qui ob malefacta hispanorū desciuere a christianis.

Gitur dicti reges fame compulsi polliciti fuerant uectigal sol
uere hispanis: quoniam deficientibus radicibus: quæ illis loco
siliginis: ac tritici succedunt: panem conficere nequibant: nisi
intollerabili labore fere nemora omnia peragrarent: tamen nonnulli si
dem datam seruarunt inconcussam præscripto tempore : & ubi solidū
præstare non poterant: excusabant pauperiem: promittentes se duplū
soluturos cum ad meliorem fortunam deuenissent: nam uictu deducto:
uix habebant quod soluerent: sub idem fere tempus qui aurum e terra
egerunt inuenerunt auri granum: pondere unciarum uiginti: In regno
non distante ab littore maris : Itaq; loco miraculi granum huiusmodi
allatum est hispaniarum regibus inuictissimis : idq; complures uidere :
sunt ibi etiam nemora que ferunt complura miratu non indigna & im
primis lignum ibi uisitur: quod appellant sandalium: uerum ea argutu
lus aliquis forte illi intempestiue obiiciet : cur celoces onustas eo ligno
in hispanias miserit: & non auro: cum illius relatu compertum habeant

Qui solidū
p̄stare nō po
terāt: excusa
bant paupie
Auri granū
ingens
Feracia ne
mora

insulas huiusmodi auro scatere plurimo: que obiecta non difficulter diluere potest hoc responso: quod licet ea regio uideatur abundare auro: si non tuis conferatur: non tamen tanta est copia eius: ut onerari possint naues: cum praesertim illud non sine magnis laboribus erui possint e corde terrae: languentibus etiam uiris: quos secum ductitabat: qui ocio & lasciuiæ uacabant: adeo ut quæque deformarent tanto parta sudore: de fiducia ac uoluptati supra quam possim scribere addicti: quippe qui uel ipsum praefectum moribus suis contrarium pernitali odio persequerentur: effeceruntque suis moribus: ut barbari qui suapte natura exleges sunt: & infreni: magis ac magis efferrerentur: prosilirentque degenerantes ab omni probata uita: perinde ut usque in hanc diem experientia superent lucra: tamen hoc anno qui millesimus & quingentesimus primus est: bimestri legerrunt supra duodecim mille libras auri: libra uero pensatur unciis octo: lucrati sunt etiam alia complura quorum mentio fiet in sequentibus: superis fauentibus: & ne digrediamur a proposito: id noueritis eo anno tantam uim uentorum ruisse: ut illic arbores prope erradicauerit omnes: easque in sublimem iaciebat ut uiderentur caelum ipsum contingere. iuertit et tres liburnicas columbi: quæ erant in portu: adeoque mare inundauit ut supra mentem brachii totam irrigauerit insulam: huius igitur diluuii causam barbari reiciebant in christianos ob piacula: & scelera quæ patrauerant quicque interturbauerant eorum quietem: adiciebantque neminem fore tam longævum: qui meminisset tantæ tempestatis: quæ nec simile uisâ est nec hære sequentem: Itaque admirans ubi portum applicuit: protinus iussit fabricis lignariis (quos optimos secum habebat) ut celoces duas fabricarentur.

Cap. CI.

De arce extracta apud minam auri.

Nterea Bartholameum germanum suum: quem iam insulis praefecerat cum nonnullis expeditis copiis ad effodiendum aurum misit: nam hi quos secum trahebat milites eruendi auri: metallorumque probe nouerant artes: distant hi montes unde egerit aurum ab issabela insula leucis fere. lx. interque alia eos monuit: ut diligentius loca exploraret. Igitur dictus Bartholomeus profectus est imperator: siue ut aiunt ipsi andelantadus: comperitque uastissimas foueas ac specus altissimos eodemque uetustissimos: unde adseuerant salomonem suos thesauros eruisse: ut est in diuina ueterisque historia: artifices qui aurifodinas erant exploraturi: ceperunt terram egerere: & iam superficiem telluris eruerant: cum

Obiecta resellit non difficulter

Per luxum & inertiam cum ista deformant

Barbari suapte natura exleges

Libra pensatur unciis octo

Vis uenti maxima

Equor ad loca insueta inundauit

Eruendi auri piti admodum

Andelantadus. i. praefectus

Inde autem salomonem eruisse thesauros suos

mox compertum habuerunt aurifodinam huiusmodi protendi nimum
 ultra. M. xvi. in eaq; auri tantum effodi posse rati sunt : ut quilibet arti
 ficum singulo die uncias tres eruere non difficulter possent: cuius rei il
 lico bartholomeus certiore fecit admirantem: qui ubi hæc accepit: de
 creuit rursus in hispaniã redire: uerum prius nõ abiuit: q̄ insulã fratre
 suum præfecerit: & illinc soluit ingrediente martio .Mccccxv. patriã
 repetens. Interea bartholomeus ut monitis fratris audiret: arcem con
 didit: quam appellauit auream: quoniã dum conderent eam inuenta est
 arena auro mixta: trimestri absoluit opus: ceperat uaria instra auri
 eruendi fabricari: uerum fame grassante nequiuit perficere: soluit igit̄
 inde: dimisso præsidio uiorum decem: qui arcem custodirent: prouiso
 ne fame laborarent: dimisso cane sagaci qui cuniculos uenaretur. Itaq;
 illinc abiens deuenit ad insulam conceptionis eo mense: quo guarione
 xius: & nanicantexius uectigal pendere tenebantur: & tributis exactis
 ab his duobus regibus: prouisoq; de annona: quæ sufficeret itineri pro
 se suisq; qui. cccc. erant: uentis uela dedit hispaniam uersus.

Cap. CII.

De com meatibus missis ab rege hispaniar; deq; eius præcepto.

Migitur circiter initium mensis iulii celoces tres onnstæ fere oĩ
 genere com meatuum applicuerunt insulas: ubi nostri fame
 laborabant. uehebant. n. uinum: oleum: carnes aprugnas: bu
 bulasq; salitas: necnõ isitia: & sarcimina: & id genus alia complura: quæ
 mox partiti sunt singulis: ut unusquisq; suã hēret portionē: errogatis igit̄
 tur com meatibus: regia promunt mādata uidelicet regē iubere ut eas isu
 las colat: quæ meridiem respiciunt: ubi aux egerit: omnesq; insulã aco
 las: & reges quoq; insidiis nostri occubuerāt in hispaniam transmittat:
 quare ut regio obsequerent mādato: mox corripuere. ccc. uiros regesq;
 eor; & in hispaniã missere: deinde colere ceperunt eã insulã partē: quæ
 respicit meridiē: & ibi in colle eminentissimo arcē construunt: nõ longe
 ab portu celeberrimo: arcem appellant diui dominici: quoniam die do
 minico eo peruenerunt: portum prædictum interluit eximiũ flumen:
 quod innumeris piscibus scatet: quodq; nauigantes uehit placido alueo
 prope ipsam arcem ad duodecimum lapidem: in arce uero issabellæ ua
 litudinarii milites caufariiq; dimissi sunt: necnon fabrilignarii non
 nulli: qui celoces duas fabricantur: ceteri uero contenderunt ad arcem.

Prius non
 abiuit q̄ isu
 læ germa
 nũ præfecit
 Arx condit̄
 quã appella
 uit aureã

Sagax cãis

Ventis uela
 dedit hispa
 niã uersus

Multiuigi
 cõmeatus

Regis man
 data

Arx diui
 dominici

Caufarii mi
 lites

diu Dominici: qua erecta illi præfecit uiros .xx. & soluens illinc uersus occidentem profectus est.

Cap. CIII.

Quomodo columbus suos comperit periisse.

NGit internaigandum deuenit ad flumen naybe quod ab memorata abest insula. M. fere centum. & uiginti: deriuaturq; ab montibus cibanis: qui meridiem respiciunt flumine traiecto: non nullos præmisit exploratum regiones quasdam uersus austrum: ubi ingentissima sandalii nemora conspiciebant: exciderunt itaq; hmoi sandalii struem maximam eamq; deposuerunt apud quosdam tadium: donec redirent: & suis liburnicis asportarent: dum igitur præfectus latus dextrum percurreret non longe ab nayba flumine: inuenerunt regem quedam præpotentem: qui illis populis bellum inferebat: ubi prædicta nemora uisibant: decreueratq; prius ab bello haud desistere: quod sua fecisset ditionis: huius uero regis regnum est in cornu cuiusdam insulae ad occidentem: saragna dicitur: & distat ab nayba flumine leucis triginta: regio asperat montibus. Regi q; huic circumadiacentes reges tributa pendunt pariterq; ut principi supremo: at præfectus noster alloquitus est regem hmoi: persuasitq; ut sponte uectigalis fieret: a quo non difficulter impetrauit: ut annis singulis tributa pedes cottonum: & canabim mitteret: & alia nonnulla: quibus ea regio abundat: aurum uero ibi non nascitur. Itaq; rebus pacatis compositisue: concordans una regem aduenit: a quo honorificentissime excepti sunt efusa omni plebe: quæ illis occurrit hilaris admodum: & iucunda. Inter cætera hoc genus ludrici in gratiam præfecti actum est: primo aduentu occurrerunt adolescentulæ triginta: quæ tantummodo pudorem cooperuerant panno cotoneo suo more: cætera nudæ: hunc morem seruant pedisequæ & cosmæta: at heræ nudæ prorsus incedunt. Igitur prædictæ ramos oliuarum manibus gestabant: & ubi appropinquabant præfecto in signum fœderis: pacifue: illi ramos porrigebant: capillos uero præmiserant per humeros uitata fronte ambulantes: colos iis erat cianeus. i. nigricans uiridis: uerum pulcherrimæ sunt: si omnem corporis habitudinem spectaueris: quod præfecto his erat habilissimum: simetricumq;: postquam uero his iocis exceptus est dispositis lectis discubatoriis: cena parat opipara: demum itur cubitum apparatus sane regio. postridie uero eunt in domum quandam patentem: quæ theatrum referebat: & ibi ludrica exercere compluscula ut sunt tripudia:

Nayba flui.

Nemora sandalii

Rex præpotens saragne. cui pendunt tributa reges finitimi

Is rex uectigalis effectus est.

Quo ludrici genere exceptus est præfectus

Cosmeta quæ heræ capita comit & exornat

Capillo præmissio & uitata fronte.

Colos cianeus

Corpora simetrica

Lecti discubatorii

Cena opipara

Ludus digla
diatorius

& alia id genus: post hæc duæ hominum acies comparuere hinc & hinc
atrox prælium committentes : nam adeo acerrime digladiabantur : ut
hostes uideret: & utrinq; ceciderunt multi: pluresq; occubuisent nisi rex
anuisset: ut tēperarent a manibus: arma erant tela: arcus: & sagittæ.

Cap. CIIII.

Quomodo reges qui descuerant rursus succumbunt:

Complures
occubuerat
e nostris

Uinc itaq; tertio die soluit : & rursus isabellā isulam uisit: ubi
comperit suos uita functos: nam fere ducentum occubuerant
uariis affecti ægritudinib; : quæ res adeo columbū mœsticia
ac dolore affecit: ut ppe de expeditione desperauerit & id imprimis ho
minē angebat: q; uidelicet liburnicæ hispanæ uehentes annonam appe
bant nullæ: & iā pridē caritate cōmeatuū præmebant: tādē decreuere
ægros partiri per loca mare adiacentia. Inter Isabellā & Sanctū Domi
nicū secus iter: qd iter austrū: & aqlonē uisit: & ibi ceperūt cōderi noua
oppida: & primo lōge ab Isabella. M. fere triginta sex arcem spei con
struunt: post eam ad. M. prope. xxiiii. arcem erigūt diuæ ceterinæ ab ea
uero ad. M. fere. xx. arcem condunt diui Iacobi. post hanc autem ædifi
cāt arcē cōceptiōis. Interq; eam: & diui Dominici erecta est alia : quam
bonū annū nūcuparūt de noīe Fundini Regis : collocatis itaq; ægris im
memoratis arcibus: ipse ad oppidū diui Dominici cōtēdit: & illic ab Re
gis uestigalibus accipit tributa: dūq; diutius inibi imoratur hispanis ui
tā ducētibus per mille latrocinia: ac rapinas: complures reges descuere
cōspirarūtq; fere oēs in hispanos: & cū quadā die conuenissent parati
ri expeditionē in nostros Guarionexiū præficiūt exercitui: q numerum
xv. Mil. hoīum excedebar: ueq; præfectus n̄r: ubi de hac re certior fact
est: mox eos diligentia & sollicitudine præuenit: cepitq; ad unū oēs p̄fili
gare: ueluti manum tumultuariam: non tamē sine magno sudore: ac la
bore: ac magnis periculis: utpote qui cum barbaris præliabamur : mo
net admirans ut his omīssis ad eum redeamus.

Aegros alio
mittit

Arcem spei
erigit
Arx diui ia
cobi

Arx conce
ptionis
Desciuer re
ges uestiga
les ab hispa
nis
Barbaros fu
dit ueluti tu
multuariam
manum

Cap. CV.

De nouis insulis: & gente multiplici compertis ab admirante columbo:

Admirans
uersus ifulas
fortunatas
contendit

Admirans itaq; columbus die .xxviii. Maii. M. cccc. xcviii. sol
uit ab Barameda oppido non longe ab cades cum liburni
cis octo onustis : iter agens uersus ifulas fortunatas : prout
consueuerat: uerum per id tempus uisum est conducere plurimum: si il
lac iter faceret ob nonnullos pyratas: qui tunc mare infestabant. Illinc

uero ad mederæ insulas contendit: & ibi classẽ partitius est bifariam: nam quinq; naues ad insulam: quæ dicitur hispana direxit: reliquas uero secum retinens: uersus meridiem pergit: destinans animo uelle lineam æquinoctialem tandem aliquando superare: & inde ad occidentem uergeret: ut fere omnia scrutaretur: ea imprimis: quæ christianis fere hætenus inaccessa incognitaq;. Is. n. erat uir alto animo celsiq;: nec nisi magna aggrediebatur: & tandem peruicit ad caput uiride: indeq; sol uens flante aultro maria sulcabat: & cum in altũ prouectus foret ad. M. fere. cccc. lxxx. in quandam deuenit regionem: ubi adeo sol torrebat oia ut prope ipsa classis conflagraret: uiriq; omnes æstu magno quasi animã exhalabant: nam impellente calore dolia cõplura crepuere: effusũq; est uinum oleumq; simul: cum id eis usu euenisset in exortu caniculæ: quo conflagrant prope oia. In his itaq; caloribus per octo dies uersati sunt: nõ sine uitæ discrimine: pœnituitq; eos sæpenuero has partes adiuisse: transactis autem octo diebus: flante uento fauonio: iter uertunt ad occidentem: rati clementi? cœlum nancisci posse: & accepto in pupi uento eo citatissime contendunt. In dies clemētius cœlum: salubriorẽq; aerẽ nacti: nã tertia die postq; illinc abiuerant compererunt tantam temperiem aeris: ut si priori conferatur. hæc sit prorsus scelix: & fausta. ultima uero iulii: e specula eminentiori nostrum quispiã eminus tellurẽ conspexit. i. montes editissimos: quæ res tanto nos asperisit gaudio: ut ppe gestiremus exiliremusq;: quãdoquidem usq; ad id tempus nos nræ uitæ tedebar plurimũ: nam deficiebant cõneatus fere omnes: calore dolia crepuerãt: & uitam prope desponderamus: ut usu uenit aliquãdo ab morte parum distantibus: tandem aliquando superis fauentibus terræ appropinquamus: uerũ non appulimus ob breuia qdam: q; mare procellosum reddunt faciũtq;: ne ad littus tuto accedas: tamẽ cognouere terrã cultã fore: & habitari frequentissime: nam e classe conspectabant locorũ amoenitatem: prata præsertim uirentia inq; eis innumeros flores: q; suauitatẽ fragrabant inenarrabilem: ut uel ad ipsã classẽ mirus odor perueniret: Illinc soluentes ad. xx. M. portum nanciscunt absq; flumie: alio qui optimũ: propterea inibi haud imorati: ultra ppgrediunt: & mox aliũ cõperiunt portum stationemq; peropportunam: eo itaq; proficiscuntur ocissime: ut aque nihil non haurirent: portum appellãt charane: cuspidẽ: accole: prope portum nulle erant domus: uerum animalium compluriũ innumera uestigia: postridie uero eminus cõspeximus cancã citatissime

Classẽ bifariam partitur

Cordi illi herat equinoctiale iupar lineam

Vir celso animo

Adeo torret inibi regio ut dolia estu crepuerint nimio

Clementius celum nacti sunt

Conspectu tellure gauisi sunt plurimum

Vitam ppe desponderãt

Loca amoenissima

Porto peroportunos

Viri pudor
tantū coop
to cetera
nudi

Quāto ma
gis accerse
bant tanto
minus fide
bant

Aggressus est
ferociam cō
centu lenire

Ad constre
pētes tibias
mox arma
expediunt

Iecit præ
textam & bi
retum i eo
rum cimbā

Profluēs ra
pidissimus
Admirans a
puero mari
assuevit

Ad occiden
tē plus uber
tatis aquarū

aduentantē: id est apud eos cimbæ genus. In eaq; .xxiiii. iuuenes sagittis prope onusti: gestantes clipeos: pudore tantū coopto: cetera nudis nam pudibunda inumbrauerāt bombicino panno: capillūq; admodū pmissū hēbant: hos ubi admirās cōspexit nutu: & signis (quomodocūq; qbat) iuitat puocatq; ad mutua colloq; illi uero quanto magis accersebant: tanto minus nobis fidebant: ueriti semper ne fraus subesset quæpiā: paulatī discedentes a nro conspectu: & subinde post terga respicientes demirabātur ritus nros: formā corporū hæctenus eis inuisam incompartamq;: uidens itaq; admirans minime posse allicere hos uiros nutibus neq; in clamatōibus: decreuit eorū feritatem lenire melodia: aut cōcentu aliquo. mandat ppea existentibus in specula eminentior: ut musicā multiugam excitent: chorales uidelicet & tibicines: ac id genus alios moneāt: ut concentū efficiāt non mediocrē: quo allecti barbari ppius accedant: hi uero ubi audiuerē constrepentes tibias: rati sunt belli signum fore: ueluti si ad arma conclamatū foret: expediunt arcus sagittasq; bello se præparantes: & quoniā mirū in modum fidunt suæ pernicitati condicōto deserta maiore canea: cimbam minorem ingrediunt: ut fuga sibi consulerent ui remorū adiuti: tamē tātum eis appropinquauimus: ut quidam e nostris iecerit in eorū cimbā prætextam & biretum: quo factō conuenit inter eos: ut littus appellentes mutuo fruerent colloquio: dū igit præfectus it ad admirantē ipetraturus cōmeatū egrediendi classē: illi rati rursus ne sibi imponeretur: effusissime fugerunt: igitur nihil aliud de populis huiusmodi comperti habuim⁹: & post hæc illinc abiuiimus: & non longe prouecti deuenimus ad proluentem quædam adeo rapidissimum: ut admirans (q; a puero assuevit mari) confessus sit ingenue se non tantundem pauisse: formidauisseq;: nam deriuabatur is profluens ab oriente: petens occidentem gradu citatissimo: eo itaq; prope superato paulum progressi: deuenimus ad quoddam ostium quod uidebatur ad portum quempiam nauigantes admittere: eorū proficiscebatur profluens: interq; ostium: & alium proluentem suus est ad potandum suauissimus: unde aquæ plurimum hausimus: post quem aiunt semper aquas suas ad leucas uigintifex inuenisse: & quanto magis appropinquabant occidenti tanto plus ubertatis suauitatisq; aquarū nacti sunt: deinde deueniunt ad montes quosdam eminentissimos: & eo accedētes uidere prædia culta admodū: ueq; hoibus domibusq; uocabat regio & ab alio latere mōtis occidētē uersus uisit planicies maxiat

exploratūq; habuere regionē nuncupari Paria: foreq; pgrandem nec ra
 ro habitatore. Inibi igit̄ pilotas accipiunt itineris duces quattuor: quo
 rū ducatu una diæ fere præteruecti sunt insulā: cuius amœnitate allecti:
 terræ magis appropinquāt: & insulam explorantes inuenerūt frequen
 tiorē hominū numerū: q̄ unq; alibi naçti fuissent: & imprimis reges qui
 cachi dicuntur: quiq; continuo ad admirantem legatos mittunt: se suaq;
 ultro offerētes: enixe deprecātes eum: ut cōtinētē attigēs frui suis bōis p
 arbitrato nō dedignetur: ueq; admirans his minime assensus est. Illi ue
 ro: ut hoīem sibi demererētur: postridie inumeras cibas exornari iubēt
 qb^o patricos primoresq; uecti fastu non mediocri ad admirantem con
 tenderēt: torquibus aureis bacisq; ac armillis decentissime honestati: in
 signiti ue. hos nostri incipiūt pcunctari amice: unde tātū auri eruerit:
 & ubi margaritas legant: at illi illico respondent nutu: uniones repe
 riri in arenis maris sibi contermini: significantes rursus nutibus uim ma
 ximā bacarū inueniri inibi: uerū uix esse apud eos in præcio: utpote q
 fere nihil eas pendunt. has igitur tantas opes subinde ostentantes nr̄is
 offerebāt: mō nihil non illic cōmorarent: uerū quoniā triticū classis fa
 tiscere incipiebat: uisum est conducibilius: si hæc mercimonia in aliud
 tempus dilata forent: mittunt tamen e suis nonnullos: qui terram perq;
 diligenter explorent: mores ac ritus accolarum: necnon situm regionis:
 profecti sunt itaq; eo e nostris quidam: qui ab eis honorificētissime sunt
 excepti: & quidem honorificentius q̄ unq; autumauissent: nā ad eos salu
 tatū accurrebāt accolæ certatim: cateruatimq; nō secus: q̄ si uisum irēt
 numen quodpiā. eos itaq; primo duo patricii excipiunt p̄r & filius: suoq;
 more consalutant: & mox consalutatos ad domū instar theatri scām du
 cūt: ante eā aut̄ platea conspicitur grandis admodū: & eo allatæ sunt sel
 le complures fabrefacte ex ligno nigricante: & quidem faberrime: conse
 derūt ergo omnes & illico erupit adolescētū caterua: ferens fruct^o oēge
 nus uberrimos nobis p̄sus incognitos: posthæc cenophori subsequūt
 uina electissima propinantes: cum fulua: cū et̄ rubicantia: neq; id uinū
 expressū uuis erat: ueq; ex fructibus: bacisq; multiugis eisdēq; suauissi
 mis: uitem non hēnt uiferam. ubi itaq; cōmestari sunt apud senē: in na
 ti iuuenis mox diuertunt ædes: ubi complures uisebantur mulieres ado
 lescētulæ formosæq; admodū: quæ bōbicino panno uersicolori cooptis
 tātū pudibūdis: cætera sunt nudæ: & hæ hoīum couētus refugiūt: solita
 riā uitā degētes: hos igit̄ uiros cepe nr̄i pcunctari: un̄ tātū auri eruerēt: at

Paria regio
 habitatore
 frequens
 Reges ca
 chi dicunt̄

Ultro admi
 rati sua affe
 runt
 Splēdor ap
 paratus eo
 rum q̄ admi
 ranti occur
 rere

Triticum fa
 tiscere inci
 piebat

Honorificē
 tius sunt ex
 cepti: q̄ unq;
 autumauis
 sent

Oenophori
 uina propi
 nāt electissi
 ma

Vinum ex
 pressum ba
 cis & id ge
 nus fructi
 bus

Mos mulie
 rum

Quib⁹ pro
sermone nu
tus erat
Illinc abeunt
haud idonea
ti

Illinc soluit
quoniam tri
ticū ulterio
res non pa
tiebat mo
ras

Equor uix
nauigior: ca
pax

Ingens flu
mē & ostii
patentissimi

Salū herbis
implicitum
Hic iugiter
cælū est cle
mēs. & fere
anno toto di
es sunt pa
res noctib⁹

Ordie præ
postero ma
ria sulcant

Tellus cre
dita est in
diæ conti
nens

hi quibus pro sermone nutus erat innuebāt id e montibus quibusdam
egetum fore: nec tuto nos eo per id tempus pficisci posse: quandoquā
dem prout colligere potuimus ex eorū nutibus: aut ibi sunt fera quedā
animilia: uel antropophagi canibali: qui montes obseruant infensi. Id nō
bis permolestum fuit: nam alter alterum haud intelligebat.

Cap. CVI.

De reditu Admirantis ad insulam hispanam.

Tacq⁹ nostri illic immorati sunt fere usq⁹ ad meridiem: tempus
non colloquiis sed nutibus terentes: tandem uale dicto eis il
linc abeunt non indonati: nam prope quisq⁹ illorum donatus
fuit baccarum torque non contemnendo. hos igitur admirans saluos ex
cipit in classē uelacq⁹ uentis dedit ocissime: nā triticum ut præfecimus
non patiebatur moras ultiores: herebat tamen cordi eo rursus redire:
progredientes igitur indies minus profunditatis comperiūt: adeo ut uix
mare capax foret liburnicarum aquis deficientibus: p⁹pterea uisum est
expedire plurimum: si præmitteret celox quæpiam: quæ contis uada ex
ploraret & subsequenti classi iter prepararet: dum ergo diebus complu
sculis cunctantur: pauideq⁹ maria sulcant huiusmodi: rati fore insulam
secus quam adnauigabant: ut demū eā circūuecti aquilone flante: uer
gerēt ad hispanā insulā. Igitur inter nauigandū deueniunt ad quoddam
flumē: cuius altitudo mēsurā triginta cubitoꝝ excedebat: latitudo autē
p⁹pe imensa credebatur: adeo ut supra leuchas. xx. pateret: inter meridiē
& occidentem decurrit: licet adeo sinuet: ut ad meridiē inclinare magis
uideatur: mare illic implicatur herbis perinde ut uix sulcari queat nauibus
fluitantibus seminibus herbarū instar lenticularū. Ibi refert admirans coc
lum eē usquequaq⁹ clemens saluberrimumq⁹: & fere toto anno p⁹res nō
ctibus dies esse: ut sit sub ipso equatore: ubi itaq⁹ animaduertit sinum
esse implicitum & uix exitū habere: præsertim uersus aquilonē: ut ad in
sulā hispanā remearet: naues uertendo: facit ut prora pupim cōsequatur
ordine præpostero: ea iter agens: qua ingressus fuerat: & herbas frequē
tiores tādē euasit: dirigens gressus ad aquilonem: nō desunt q⁹ affirmet
eā tellurē cōtinētē indiæ esse: ut cūq⁹ fuerit: id admirantē latuit: q⁹ terræ
exitū nusq⁹ nactus est. propterea gradu relato: fauentibus superis uersus
aquilonē nauigans: tādē aliquando ad insulam hispanam deuenit uige
simo octauo augusti. M. cccc. xcviii. prout instituerat.

Cap. CVII.

De discordiis repertis in insula hispana.

Qui igitur admirans appulit insulam hispanam nactus est fere cuncta confusa: & imprimis comperit orlandum quendam alium suum descivisse: qui asilum improbis omnibus aperuerat hunc igitur admirans totis conatibus nixus est sibi reconciliare: uerum is nedum reconciliari uoluit: sed & regi serenissimo grauius de admirante conquestus est litteris quibusdam huius fere tenoris: nouerit. v. Regia. M. nos iam pridem passos fuisse ab admirante: Bartholomeoq; fratribus: quæ ab impiissimis hostibus nusq; expectauisset quispiam: nam præter illud q; sunt omnibus sceleribus addicti: uacantq; omni honestate: id plus etiam habent: q; uiri truculentissimi: pro re quaque minima: ueluti uitæ necisq; nostræ potestatem habentes: in homines seuiūt atrocissime: & nullus est innocentiae tutus locus: eis est impune occidisse hominē: uiri sunt: & iniusti: & arrogantes inuidiq; plurimum: & ambiūt supra modū quæ sibi haud quā conueniūt. ppea rex serenissime cū i nos grassarentur ueluti in pecudes: ab eis desciuimus. quoniā nimium sunt sanguinis humani appetentes: & uestrū imperium subuertere cōtēdūt: nihil relinquētes intemptatum: ut insula potiri queant aliquādo: & hoc erit uobis non obscurū argumētū: q; ubi effodiendū est aurū: emendū ue: neminē ad aurifodinas admittunt præter suos complices: & alumnos: quos hēnt suorū scelerū consiliarios: At admirans in hanc fere sniam regi scribit. Rex serenissime ne uos horū uiroꝝ scelestiū impura natura lateat: uobis testatissimum fiet: hos hic iura omnia diuina pariter: & humana cōtēpsisse: uitā nāq; agunt ipurissimā: per cedes: supra: ac rapinas se exercentes: qui ueriti ne horum interdū pœnas luerēt: desciuert ab iperio regio: uoluptati: desidiæ: ac libidini: supra q; scribere possim: dediti: qui ubi laxiore ocio profiliunt: corpora exercent inter humanas cædes: nā uoluptas apud eos ducitur maxima: hominem patibulo suspēdere: Interea dum maledictis: & probris mutuo contēdunt: rex quidam (quem appellant cigianorum) desciuerat ab christianis: quiq; exercitū sex. M. hominum secum trahebat: præter sagittas: & arcus inermē (nā nudi incedunt etiam exeuntes ad bella: corpora uero notis complurib; inurunt: compunguntq; stigmatibus a uertice usq; ad pedum plantas) hunc igitur post uarias interturbationes ueluti tumultuariam manum fudit: ac protinus subegit: subactumq; reddidit uectigalem.

Cap. CVIII.

Orlandus im
probis asilū
aperitAdmirans
conuellitur
apud regem
his litterisIn admiran
tē & er^o ger
manū hęc
cōminiscūtArgumētis
res probant
Refellit de
latorū lras
admirans p
epistolam
Viri sceleris
impuri.Rex cigia
norum exur
git in chri
stianos
Hunc do
muit ac cō
pescuit uelu
ti tumultua
riam manū

Quomodo admirans falso delatus regi missus est in hispaniam uinctus ueluti captiuus quispiam.

Virum strenuum insulis præficiunt
Gubernator ab rege persona accepta mittit admirantem in hispaniam cum germano uictum

Interea reges hispaniarum ex utriusque litteris certiores facti sunt controouersiarum: & uelitationis suorum: qui insulas præsidii causa incolebant. Igitur ægre ferentes quæ referebantur utrinque: cum præsertim in tanta auri copia nihil adhuc emolumentum susceptum foret: grassantibus inter se suis: decreuerunt his quæ primum occurrere: propterea uirum strenuum dictis insulis præficiunt: qui eo contendens ne mine excepto: animaduerneret in reos quoscunque: aut in hispaniam mitteret puniendos: profectus est igitur gubernator: ab rege accepta persona: & ubi delatoribus aures præbuit: mox ab inuidis admirantis subornatus: admirantem: & germanum uinctos in compedibus ad reges misit: quibus ubi cades applicuere soluti sunt: & ultro sese conspectui: regio presentantur. Inque regum regia splendidissima usque in diem presentem non in honori degunt.

Cap. CIX.

De insulis inaccessis: & uariis moribus.

Alumni admirantis: impetrato ab eo comætu peregre proficiscuntur.
Petrus alonsus dictus niger.
Paria regio bacarum ferax
Commercia exercent

Postquam admirans eo infelicitatis deuenit: ut regum indignationem incurrisse: uideretur complures e suis alumnis: qui sulcandi maris probe nouerant artes: decreuerunt inter se irreuocabili proposito: ut sese fortunæ committentes orbis partes adirent hæcenus inaccessas: & moestissime uale dicto admiranti: impetratoque ab eo comætu: sua impensa liburnicas quasdam expediunt: alii alias partes orbis partes: ea lege: ut nemo eorum ad quinquaginta leucas illis locis appropinquaret ubi admirans fuisset. Igitur Petrus alonsus dictus niger celocem communiuit suis impensis: decernens ad meridiem contendere: dum itaque ad nauigat: peruenit ad id loci: qui dicitur Paria: cuius in superioribus commemorimus: ubi baccas margaritasque multiplices admirans inuenit: & ut ab præscripto regio non discederet: locum præterit: nusquam appropinquans ad leucas quinquaginta. Illinc itaque soluens: deuenit ad prouinciam: quæ curtana dicitur: ubi portus uisitur non absimilis illi qui cades appellatur. Ingressus igitur portum: uidit uicium non mediocre domorum forte. lxxx. & propius accedens nactus est uiros quinquaginta nudos: qui eum locum minime accolebant: uerum illinc ad tertium lapidem oppidum habebant: cum quibus cepit commercia exercere: complura permutans: nam pro mercibus quidam: ut sunt acus

& sonalia: licet non nihil reluctati fuerint: unionum uncias. xy. consecuti
 sunt: hos enim appensos collo habebant: postridie illinc soluit: & ad ui
 cum minorē rediit: quo cum deuenit omnis popul⁹ effusus illi obuiam
 profectus est: rogans enixe: ut continentem attingens secum moram lo
 giusculam traheret: uerum petrus alonsus: ubi conspexit tantam homi
 num frequentiam: nam supra triginta tres uiros celox minime uehebat:
 timuit ne sibi male succederet cum gente barbara: propterea nutu: & si
 gnis innuebat accolis: ut si quæ emere uellent: eo contenderent: se haud
 quaquam descendurum adfirmabat: quare his uisis accolæ: lembis quibusdā
 uecti ad celocem contendunt onusti unionibus: & baccis: qui cepere cū
 nostris mercimonia exercere: & pro nonnullis uilissimis mercibus: dede
 rūt libras fere quinquaginta unionū. postq̄ aut̄ alonsus niger cōpertū
 hūit gentē huiusmodi minime feram esse: nam per. xx. prope dies illic
 immoratus eam compit nihil feritatis hēre: statuit in terrā descendere:
 & huic genti fidere humaniori. Igitur ubi terram tenuit adeo honorifi
 ce exceptus est: ut id uix referre queam: domos habent ligneas: & pro
 ambrice palmarum folia habent: his tegunt omnia: In cibatu ostreas ha
 bent gratissimas & ex illarum complures: legūt uniones: apros: lepores:
 columbos: turtures affatim habent: mulieres uero anseres sagināt: & ana
 res: ut nr̄e: in eorum nemoribus uisunt̄ pauones innumeri ab nostris nō
 nihil absimiles: si pennas spectes: mares pauis uix differunt: a feminis: fa
 sianis regio scater: accolæ sagittandi sunt peritissimi: quācunq; rem pro
 scopo posuerint: nusq̄ aberrant: ibi igitur alonsus cum sociis lautissime
 multis diebus uixit: frustum panis pro clauis ferreis quattuor conseque
 bantur: pro uno clauo fasianos: columbos: & turtures emebant: loco pe
 cuniæ corollas uitreas dabamus: & acus: percunctabamur quādoq; eos
 cur tanti facerent corollas huiusmodi. i. sarta uitrea: & acus: responde
 bāt q; eis compurgant dentes: euelluntq; sentes: e pedibus: quoniam nu
 di usq; quaq; incedunt: propterea magnificiūt: acus: & imprimis magni
 pendunt sonalia: ubi uero introrsus profecti sunt: conspexere condēsis
 sima nemora: uariiq; quatrpedum mugitus reboarunt: adeo ut cœlum
 ipsum in tonuisse uideretur: tamen rati sunt ea animalia minime fera
 esse: argumento q; accolæ intrepide nudi nemora lustrant: solis arcu
 bus: & sagittis comnuniti: pro arbitratu apros in promptu semper ha
 bent: mitiora armenta habent nulla: ut sunt boues: capræ: & pecora: uiri
 non sunt absimiles illis: qui insulam incolunt hispanam: capillum nigrū

Effusus po
 pulus obuiā
 pcedit alon
 so
 Lēbi genus
 cimbæ
 Gens haud
 effera
 Domos su
 beūt ligne
 as & p̄ ibri
 ce foliis pal
 mar: utunt̄
 Multiuiga
 auitorū ge
 nera
 Pauis nostris
 absimiles
 Callēt artē
 sagittandi
 Corollæ q;
 Acubus sen
 tes euellunt
 & uitro cō
 purgant dē
 tes
 In nēorib⁹
 reboat⁹ ma
 ximi exau
 diuntur
 Mitiora ar
 menta hēnt
 nulla

Capillū pro
mittunt

Herbā esi-
tant qua de-
tes cōpurgā
tur

Nūdinās ha-
bēt: & em-
poria

Signatā nō
habēt pecu-
niam

Cicurata ani-
malia ludi-
brii cā circū
ferunt

Monetā cu-
dunt germa-
nicam

In ancipiti ē
an continēs
uel īsula fue-
rit

Chenchiēte
regio auri fe-
rax

Tulerunt
obrizū defe-
catūq; aurū
Tēpata ad-
modū regio
Hominū ge-
n^o haud sub-
dolum

promittunt: illudq; quasi more theutonico calamistratum ferunt: ut au-
tem dentes habeant albicantes: herbam quandam assiduo esstant rumi-
nantq; tritam expuunt: moxq; abluunt latice: eorū mulieres colunt cur-
rantq; rem domesticam: at uiri uenatu exercent corpora: tripudiis ac fe-
re ludicris omnibus usquequaq; insistentes. uasa samia habent cōplura:
quæ aliunde eo comportantur: siglinas tabernas ipsi nesciunt: nundinas
habent: & emporia: eorū confluunt fere contermini: finitimiq; omnes
uarias multiugasue ferentes merces: prout cuiusq; solum gignit: pecu-
nia eis haud est in usu: cuncta uenduntur: emunturq; permutatione re-
rum: non signata pecunia: aues mansuefactas: & cicurata animalia circū
ferunt ludrici causa: eaq; exornant torquibus unionum baccarūue: nec
non auri: ut apud nos mos est colla canum torque quapiam condecora-
re: ea regio non fert aurum: importatur aliunde: Idq; consequuntur sua
rum mercium permutationibus & excuduntur germanorum numi au-
rei: quos renenses uocant: uiri loco femoralium: utre utuntur: itidem mu-
lieres agunt: uerum hæ perraro exeunt: domi se continentēs: cepe-
rūt nostri uiros huiusmodi percunctari: an longe ab ea regione essent
Maria: an forte in immensum regio protenderetur: responderunt se id
nescire: uerum credidere nostri eam regionem non insulam sed conti-
nentē: quādoquidē adeo scatet omni genere animalium: ut non sit abso-
lum credere continentem potius esse: q̄ insulam: cum præsertim per
id latus uersus occidentem nauigauerint ad. M. prope mille nec tamen
terminus repertus est quispiam: demum sciscitabamur ab eis unde tan-
tum auri haberent: pro responso habuimus. Id erui in regione: quæ di-
citur chenchiēte: quæ abest ab eis itinere sex dierū occidentem uersus:

Cap. CX.

De gentibus uariis locisq; innumeris ab alonso repertis.

NO igitur alonsus niger proficisci decreuit: & tandem prima
nouembris. M. cccc. canchiētem regionem applicuit: quem
ut uidere accolæ: mox exuto timore commercii causa honori-
fice exceperunt ferentes quicquid auri per id tempus habebant: parum
quidem tulerunt uerum obrizum: defecatūq; regio abundat pfitacis
temperieq; est incredibili: nam mense nouembri multus ibi algor: &
rursus in æstate nullus æstus torret plagam huiusmodi: temperata est
regio admodum: Id hominum genus sincerum est: & simultatis nullius:

fidunt cum his: ledunt neminem. Ibant ad nos uecti lembis: & cimbis suo more fabrefactis intrepide noctu præserti: non aliter q̄ si proprias ædes frequentarent. Id habent tamen: q̄ zelotypia plurimum laborant cum nos adeunt: mulieres domi dimittūt: bombice scætet regio. q̄ppe q̄ suapte natura gignitur: colente nemine: eo subligacula conficiunt: quibus oculunt inguina. tandem illinc soluere: & progredientes itinere die rum. x. nacti sunt regionem amœnissimam: ubi erāt complura oppida: flumina: uiridaria: adeo ut spectatiorem nusq̄ locum uiderim: eo igitur ubi accedere uoluimus: mox apparuere fere duo mille hominum: qui suo more arcus & sagittas gestabant: loricasq̄ littus perq̄ diligenter obseruantes. hos cepimus nutibus: signis: & inclamationibus ad amicitia & fœdera prouocare: uerum nusq̄ adduci quiuerunt: ut nobiscum iniret fœdus: uidebant magnam rusticitatem (imo feritatem quandam) præse ferre: q̄obrem credidimus siluestres esse: corpora tamen habent habillissima simetrica: colore ad nigritudinem inclinato: in uniuersum macilenta: Quare alonfus niger iam repertis contentus: statuit referre gradus: & patriam uersus: ea rursus transire qua uenerat.

Cap. CXI.

Quomodo alonfus patriam reperit onustus bacis: & margaritis: & quomodo congressus est cum Canibalis.

Ugitur relato gradu alonfus adnauigans deuenit in eã regionē quæ ciniana dicitur: ubi innumeri sunt uniones: & illic immorati sunt. xx. dies ut fessa fouerent corpora: & priusq̄ eo deuenissent: non longe ab regione obuiarunt canes. i. cimbas. xyiii. canibalorum: quos antropophagos iam diximus: qui ubi nostros eminus conspexere: continuo celocem ambiūt: arcus & sagittas intrepide expediētes: at nostri tormēta exonerāt: & ueluti manum tumultuariã protinus fundunt: q̄ cū terga dedissent: a nostris haud deserti cimbam amifere: qui uero in cimba erant præcipites sese in pellagus dederunt: & nando fere oēs euaserunt: unum tamē ex illis corripuere: qui adeo seueibat i humanos: ut in promptu uiros tres ligatos haberet: quos illico comederet. his itaq̄ solutis illis: custodiēdum cāibalū dedim⁹: q̄ nō imemores ce dis suor̄: uirum atrocissimum mox aggrediunt pugnīs scipionibusq̄: quibus confectus parum absuit: quin animã efflauerit: nam is socios cōtrucidauerat suos: & postridie eos quos libertate donauimus trucidaturus erat: post hæc percunctamur eos de canibalorum morib⁹: hi nobis

Zelotypia plurimū laborant

Regio amœnissima

In fœdera & amicitia descendere noluerunt

Corpora habebāt simetrica

Ciniana regio unionū ferax

Cum antropophagis cōgrediunt Vnum ex canibalis corripuere

Canibali humani cruoris nimium appetentes

Mirus parē
tandi mod⁹
Cōsumpta
carne: ossa
& cutis lo
co reliquā
rum adfer
uantur
Onusti plu
rifariā unio
nib⁹ domū
tendunt
Māgonum
ingenium

Pinzonus

Fortunata
insulæ

Aquilonem
amplius nō
cernebant
Atrox exo
rit⁹ tempe
stas

Cum luna
pnox foret

respondent ei⁹ consuetudinis esse: ac feritatis: ut humanum sanguinem
plus nimio appetentes: peragrent circumadiacentes regiones: & ubi ter
ræ appropinquauerint: mox aggerem palis: & id genus lignis complu
rib⁹ extruunt: quo se tutantur tantisper: donec regionem deuastrauerit:
humanos corripientes: regio bacis abundat plurimum. In funere primo
rum hunc morem seruant: patricius ubi uitam exiit in carpento quod
dam collocatur: & igne subdito sensim ueluti in suffitu corpus consumi
tur guttatim distilante liquore humano: donec sola superfit cum ossib⁹
cutis: & eam recundunt ueluti rem sacram. & is est uita functi non me
diocris honos. Itaq; his acceptis illinc. xiii. menses soluerunt: patriam re
petentes: fere onusti unionibus plurifariā: nam uehebant complura: &
imprimis baccharum omnigenus: libras. xcvi. libram uero uncia octo
efficiūt: emerant. n. huiusmodi margaritas p̄q̄ uili precio: nauigando tan
dem in Galitiam diebus. xvi. deuenimus: & ibi mangonibus: quorum in
genium est: & uniōes: & gemmas adamusim cognoscere: margaritas hu
iuscemodi ostendim⁹ uisu quidem pulcherrimas: uerum eorum senten
tia præcii perq̄ mediocris.

Cap. CXII.

De nauigatione Pinzoni socii admirantis: & de reb⁹ p̄ eum reptis:

Quoniam Incentianus dicitur Pinzonus: nec non aries eius germanus so
cii oli colūbi i primeua nauigatione anni uidelicet .M. ccccxcix.
sua ipensa celoces quattuor expediunt: cōmuniūtq; oī gene
re cōmeatum: & tandem superis fauentibus ab palos oppido soluunt
xviii. nouembris uersus insulas canarias: quas fortunatas appellamus: ut
& ipsi hactenus inaccessa adirent: & inde honorem: decus: & emolumen
tum aliquando consequerentur: relictis igit̄ insulis Fortunatis: ad caput
uiride deueniunt apeliote flante: quo uento nauigarunt ad leucas prope
ccc. & in ea nauigatione tātū progressi sunt: ut aquilonem iam non cer
nerent: & ubi id sidus: quo duce utebantur: euanuit ab eorū oculis mox
atrox secuta est tempestas: uentus uidelicet ualidus cum imbre grandi
ne mixto: tamen apeliote uento adhuc uehebantur: non sine magno dis
scrimine ad leucas. cc. xl. processerūt: & tandem aliquando. xx. Ianuarii
eminus conspexere tellurem: cui quanto magis appropinquabant: tanto
minus profunditatis inueniebant: deficientibus subinde aquis: propter
rea cunctis uada explorantes: nacti sunt profunditatem non excedere se
decim cubitorū: tandem in terram descendunt: & cum ibi biduo immo
rati fuissent: nemo usq; apparuit: paulo igitur progressi noctu cum luna

pernox foret: conspicati sunt a longe micantia arma exercitumq; nō me-
 diocrem: eo igitur e nostris triginta profecti sunt: quibus præfectus ius-
 sit: ne hostem lacefferent: & cum comperissent armatorum aciem esse:
 gradum referunt: rem in crastinum differentes: ne ab præscripto præfe-
 cti recederent. Postridie itaq; prima luce triginta uiri rursus eo contē-
 dunt qui ubi ab barbaris cōspecti sunt: mox excitarunt triginta duos ui-
 ros torui atrocisq; aspectus: q; eis occurrerūt sagittis & arcubus suo mo-
 re armati: hos nri cepunt nutibus & inlclamatioibus sibi uelle cōciliare:
 at illi seuiebāt magis ferociam incredibilem præseferentes: nec unq; ad-
 duci quiuerunt: ut foedera pacis nobiscum inirent: quare nostri his uisis
 classem repetunt. postero die barbaris congressuri: uerum illi nocte in-
 tempesta castra deseruere. Lusitani uero rati sunt uagos huiusmodi po-
 pulos: nec alias habere stationes q̄ Egiptii populi habeāt tartariq;: qui
 errabundi per orbem: nec mapalia nec domos habent: nisi quas quæuis
 dies obtulerit: apud omnes aduene: eo p̄gunt quocūq; uoluptas trahit:
 modo huc: modo illuc: uxores & natos suppellectilemq; secum trahūt:
 eorum uestigia e nostris complures persecuti sunt: & ut ex pedum ue-
 stigiis animaduertentur proceriores sunt nostris: nam planta pedis duplo
 maius uestigium impræsserat: q̄ procerus quisq; apud nos figeret. pro-
 gressi itaq; ultra deueniunt ad flumen quoddam magnum quidem: ue-
 rum nre classis minime capax. p̄pea cimbas expediūt: quæ terræ appro-
 pinquantes regionem exactius explorarent. his igitur iam terram tenen-
 tibus: mox occurrūt populi innūeri inermes: idemq; nudi: qui nutibus:
 & signis nostram appetere amicitiam uidebantur: nostri tamen utpote
 morum eorum expertes: nō itrepide accedebant. uisum est itaq; hoc mo-
 do populorum ritus experiri: si quo modo adduci possent ad exercenda
 commercia. Igitur unus e nris iecit in cōfertam barbarorum turbam sona-
 glium: at illi in nostros frustū auri quo facto hispanus quidam audacu-
 lus accurrit: ut aurum proiectū acciperet: at illi condicto hominem cor-
 ripiūt mira pernitate. nostri uero relicta classe socio suppetias ferunt:
 & mox ingens prælium confertum est: eoq; discriminis nostri peruene-
 re: ut uix eis pedem referre licuerit: urgentibus barbaris: nec profuit eis
 habuisse longiores hastas: ensesq;: quandoquidem id genus uulnerum:
 & deniq; mortem contemnentis ruebant in eos: ueluti atrocissimæ feræ
 urinantes (id est aquis immerfi) adhuc classem infestabant. effeceruntq;
 sua feritate: ut nostri male accepti celocem amiserint: occiso illius nauis

Viri torui as-
 pectus fero-
 citantes plu-
 rimum

Vagi popu-
 li habent po-
 tius terras q̄
 habitent

Proceriores
 nris cogno-
 scūt ex pedū
 uestigiis

Populi hu-
 iusmodi nu-
 tibus nostrā
 amicitiam
 appetere ui-
 debant

Hi populi fa-
 laces nostri
 imposuere
 Ingens præ-
 liū cōfertū
 est

Urinantes
 classē infes-
 tabant

praefecto: nostri autem incertissime id ferentes: illinc amissa celoce soluerunt: & ad aquilonem contenderunt: eo modo se sinuante littore.

Cap. CXIII.

Quomodo Pinzonus mare potu suaue iuenit: & de insulis uariis.

Equor potu
haud insuaue

Complures
conspicabiles insulae

Chiama marina
tambala

Septemtrio
fere sub oriente.

Payra regio
Nemora sandalii

Insulae icul
tae canibalorum metu.

Arbores quae
ferunt electissimam casiam

Arbores im
mense proceritatis

Prodigiosum
animal quae drupes.

In crumena
catuli delitescunt

Illiberis. i.
granata

Rogressi igitur ad leucas fere .xl. nacti sunt pelagus potu haud insuaue: & dum causam suauitatis insolitam quaerunt: deueniunt ad quoddam ostium ingentis fluminis: quod in id mare ualissimo impetu exonerat: contra ostium autem insulae uisuntur complures cultae admodum: ac conspicabiles: uerum ibi nihil compererunt: quod ad eorum spectaret commercia: mancipia tantum triginta sex emerunt: quoniam nihil compertum est inibi: quod expectationi illorum faceret satis: eis praesertim qui auide: lucris inhiabant: regioni nomen est chiama marina tambala: eius accolae referebant introrsus esse aurifodinas complures: postquam illinc abiimus non longe ab flumine itinere per paucorum dierum: rursus septemtrio apparuit fere sub ipso oriente: qui nostrum uisum terminat: peractis itaque leucis. l. ea computatione: ad eam regionem deueniunt: quae payra dicitur: & ibi ad ostium: quod appellant draconis: quodque eiusdem est regionis: quo aliquando profectus est admirans: iter faciens per quasdam insulas: quae sunt e regione payre prouinciae prope innumerabiles: ibi sunt nemora sandalii: quo onerant negotiatores suas liburnicas comportantque alio. Inter has insulas: quae meminimus: complures sunt incultae: desertaeque canibalorum metu: propea ingens domorum ruina conspiciebatur: uidere etiam plurimos homines: qui uisis nostris mox dilapsi sunt in editissimos montes. ea regio fert arbores: quae gignunt casiam electissimam. Nos uero rati his mercimoniis inesse lucrum ingens. multum casiae in hispaniam comportauimus: uerum phisici asseuerabant eam quidem optimam esse: si opportuno tempore legissent: ibi uidebis arbores tantae proceritatis: ac magnitudinis: ut si sex homines restim ducerent nec amplecti queant arborem unam: conspexere etiam ibi animal quadrupes prodigiosum quod dicitur: nam pars anterior uulpem: posterior uero simiam presentabat. nisi quae pedes effingit humanos: aures autem habet noctuae: & infra consuetam aluum. aliam habet instar crumenae. in qua delitescunt catuli eius tantisper: donec tuto prodire queant: & absque parentis tutela cibatum querere: nec unquam exeunt crumenam: nisi cum fugerint: portentosum hoc animal cum catulis tribus sibilium delatum est: & ex

sibilia illiberim .i. granatam: in gratia regum: qui nouis semper rebus
 oblectant: catuli licet in itinere perierint conspecti sunt tamē ab com-
 pluribus: qui huic rei adstipulant: Is itaq; uincennes affirmat ad nauis
 gauisse secus littus payrae fere leucas. Dc. nec ambigit quin continēs
 existat: illinc ergo soluentes ad insulam hispanam deueniunt. xxiii. Iu-
 nii. M. cccc: & inde aiunt rursus maria sulcaste occidentem uersus su-
 pra. ccc. leucas: & cum deuenissent ad quandam prouinciam: atrox tē-
 pestas adorta est eos: effecitq; ut protinus duae celoces pessum ierint:
 altera uero crepuit: at altera salutem sociis praebuit: non tamen sine in-
 genti discrimine: seuebat profecto supra modum tempestas: uerum ad
 id accedebat q; socii laboribus innumeris fessi: uix sui potentes erant:
 positi igitur inter salutem ambiguum: & metum: eminus nauim conspi-
 ciunt quae uentis prosperis uecta perq; celeriter maria sulcabat: & quo-
 niam perpauci supererant: sibi nimiū metuentes: ac uitā prorsus despō-
 dentes: in eam deueniunt opinionem: ut se mutuo occiderent. propte-
 rea in terram descendunt: rati omnino se atrociam subituros: haec medi-
 tantibus non defuit supernum auxilium: nam pacatis uentis: mari red-
 dita est tranquillitas: propterea conspecta nauis: in qua homines solum
 xviii. superstites erant: resumunt animos: & in hispaniam redire parant:
 utraq; igitur nauis uela uentis dedit patriam repetens: quo deuentum ē
 ultima septembris: post hos uero complures alii nauigarunt meridiem
 uersus. Iter agentes per payram Regionē itinere .M. quinq; mille: nec
 unq; terminum nacti sunt: ideo arbitrantur cōtinentem: non insulā: unde
 nuperrime allata sunt complura: ut sunt casia aurum: bacce: piper ci-
 namomum: herbae: arbores: animalia multiuuga: & alia cōpluscula: quae
 apud nos minime uisuntur.

Cap. CXIII.

De nouo orbe: e lingua hispana in italicam traducta.

 Vperioribus diebus abunde reddidi te mei reditus certio-
 rem uir praestantissime: nam si probe memini comoneseci tuā pra-
 stantia de his oibus orbis partibus: quos adiuera cum classe: & ipse
 Regis huius inuictissimi: quae si singulae peritatis expēdunt: uidebunt
 profecto alterū orbē efficere: propea non abre nouū orbē nūcupauim⁹: nā
 prisci omnes harū rerū prorsus expertes fuere: superantq; eorū opinionē q;
 nuperrime abs nobis sunt compta: quandoquidē hi rati sunt ultra lineam
 aequoxtiale meridie uersus nihil eē nisi uastū aequor: pultas icultasue in

L iiii

Altera pes-
 su iuit: alte-
 ra crepuit

Vitam prope
 desperarunt
 Mari reddi-
 ta est tranqui-
 litas

In patriam
 deueniunt
 Quā uasta
 regio ad me-
 ridiem.

Quae ab
 meridie alla-
 ta sunt.

Nouus or-
 bis

Hic refellit
 eorū senten-
 tia: q; aiunt ul-
 tra equato-
 rē nihil esse
 nisi uastum
 aequor

fulas quasdam: id pelagus atlanticum dixerunt: & si quâdoq; assensu sunt non nihil telluris fore: eâ cõtendunt incultam esse: nec habitabilem: quorum opinionem presens ad eas partes nauigatio refellit: aperitq; omnibus haud dubie falsam fore: & ab omni uero extorret: quoniã ultra æquatorum nactus sum ego cultiores regiones: easdemq; hitatoribus frequenter: q̄ alibi gentium usq; cõperi: si asiã: si europã: si affricãue spectaueris: ut latius in sequentibus liquebit: nã prætermisissis obscuris rebus. Illustres solum denarrabimus quæ sint scitu non indignæ. quasue nos ipsi corã adiuerimus: uel ex fidedignorum relatu acceperimus: de mundo igitur huiusmodi nuperrime inuento sedulo: & citra mendacium complura mox explicabimus.

Ultra æquatoriale lineã cultiores regiones q̄ alibi gentium inueniuntur

Series nauigationis eorum: q̄ nouum orbem quasi tũ profecti sunt.

Magnæ canariæ i quo climata

Promontorium ethiopia i tra zonam torridam

G. xiiii

Uersus polum antarticum cõtendunt

Quotiens presens sint uiram

Reboante celo fulgetris coruscabant fore omnia.

Cap. CXV.

De ordine nauigationis & de seua tempestate.

Relicibus igitur (ut aiunt) a uibus ab ulis bona. xiiii. Maii. M. D. I. soluimus iussu regis. tribus liburnicis expeditis: profecti sumus quaesitum nouum orbem: & uersus austrum iter agentes uiginti mensibus ad nauigauimus: cuius quidem nauigationis serie primo explicabimus: hunc igitur ordinem nauigando seruauimus. Nam per insulas fortunatas iter egimus: quæ nunc magnæ canariæ appellantur. hæc n. sunt in climate tertio: in parte extrema habitati occidentis. Inde sulcantes oceanum litora affricæ nigritæq; gradu citato pcurrimus: usq; ad id promontorium: quod ptholomeus appellat ethiopia: nri uero caput uiride Ethiope autem bischerẽ: & acolæ mandangã: & ea regio est intra zonam exustã gradibus. xiiii. uersus aquilonem: quã nigritæ incolunt. ibi resumptis uiribus: & cõmunita oĩ genere annonæ classe: sublati anchoris: uentis uela dedimus. Iter nrum dirigentes uersus polum antarticum: non nihil tamẽ ad occidentem declinãtes Euro flante: nec prius tellus conspecta: est q̄ iugi nauigatione æquora tribus mensibus: ac diebus totidem uastissima æquora sulcauerimus: in qua nauigatione quæ discrimina subierimus: quæ uitæ pericula: quas animi anxietates: interturbationes: naufragia: quoties uerã presens simus nram: id multarum rerum scius iudicandum reliquo: & eis i primis q̄ optime norunt q̄ sit arduum incomperta quærere: & adire inaccessa: q̄ uero hæc nesciunt: rerum expertes: huius rei iudices esse minime uolo: & ut paucis multa comprahendam: id sciant nos ad nauigasse. lxxii. diebus quibus fortuna pertinax atrox sauebat: nã quadraginta quatuor diebus reboante celo nihil nisi tonitrua: fulgura:

ac corruscationes. Imbres grauissimos passi sumus: adeoq; tenebricosa nebula cœlum inumbrauerat: ut interdū noctuq; non aliter uideremus: q̄ proserpina existente cum Plutone. i. cum minime luna perniox est: nox atris tenebris obfuscatur: propterea adeo nos timor mortis incesserat: ut uitam prope despondisse uideremur. post hæc uero tam sæua tamq; atrociam complacitum aliquando deo fuit uitæ compati nostræ: (quæ sua fuit clementia) mox tellus apparuit: qua uisa animi qui ceciderant elanguerantq; condic̄to rediere ad se: ut usu euenit superantibus calamitates maximas: & præcipue ereptis de fortunæ reflantis faucib⁹. Igitur septimo augusti. M. D. I. in littore eius regionis iecimus anchoras: dantes deo maximo gratias. quas poteramus maximas: ritu solemnī & christiano more solemnīa missarum celebrari iussimus: tellus reperia uisa est non insula: sed continens: quandoquidem in uastum protendebatur: nec finis apparebat quispiam: cultaq; erat admodum: ac habitatore multiplici perq̄ frequēs. Inibiq; animalia fere omnegen⁹ siluestria: quæ huic orbi nostro sunt prorsus incognita: nacti sumus etiam ibi alia pleraq; quorum de industria non meminimus: ne surgat opus in iliada magnam: id solum haud prætereundū puto: q; deī clementia adiuti oportune tellus uisa est a nobis: nam diutius ferre nequibamus deficientibus com meatibus omnibus. lignis uidelicet: aqua: nautico pane: salitis carnibus: caseo: uino: oleo: & quod plus est uigore animi. Igitur deo: quod uiuimus: referimus acceptum: cui honos est: & gloria: ac gratiarum actio.

Cap. CXVI.

Quantum distet reperta tellus ab capite uiridi.

Qonuenit igitur inter nos: ut secus littus huiusmodi nauigare mus conspectum eius haud quāq; deferentes: nauigauimus itaq; tantisper: donec deuenimus ad frontem quandam huiuscæ continentis: quæ uergit ad meridiem: hæc frons ab eo loco ubi primo tellus conspecta est: abest leucis fere. ccc. in hoc itinere sæpenumero terram applicuimus: & cum indigenis commercia habuimus: prout latius in sequentibus tibi compertum fiet: prætermisi. n. caput uiride ab hoc reperto cōtinēte: abesse leucis prope. Dcc. licet ego crediderim nauigauisse plusq; M. ccc. & id effecit atrox tempestas: & naufragia frequētia: & naucleri inciticia: q̄ omnia iter prolongant: eoq; loci deueneramus: ut ni Cosmographia nobis nota fuisset: incuria naucleri de nobis actū erat:

Vbi proserpina ē cū plutone: luna minime est perniox

At q̄ lague rāt: cōdic̄to ad se redierit Tell⁹ repta frequēti habitatore

Cōplura animalia huic orbi icōpta Oportune nacti sūt terram

Quod uiuunt: deo acceptum referunt

Frons quæ uergit ad meridiem

Quæ iter prolongant

Ni cosmographiā no uissent actū erat de eis

Pagina nauigationis
Rursū accēdūt ut no uum uisant orbem
Hoiūm genus pientissimū.

Eleuatū habent orizontē gradibus l.

Quāta cæli temperies

Io. euāgelista i sua apocalipsi
Cicuratum hominū genus
Corpora habent habilissima.

nam nullus erat itineris Dux : qui ad leucas quingentas noscet ubi nam gentium essemus:errabundi enim eramus:& uagi:nescientes quo tenderemus:nisi astrolabio:& quadrante astrologicis instrumentis:adamusim mihi:& sociis consuluissem:comparauiq; mihi ob id nō mediocrem gloriam:adeo ut deinceps eius loci fuerim semper apud eos : cuius sunt apud probos uiri eruditiores:docui enim eos cartam nauigationis:efficq; ut faterentur consuetos naucleros nihil haectenus sciuisse : si mihi confererentur cosmographiæ expertes.Itaq; dicta frons reperti continentis : quæ uergit ad meridiem in ulteriorem spem nos induxit scrutandi uidelicet eius orbis peragrandiq; ad regulam:communi igitur sententia decretum est : ut regionem exploraremus etiam introrsus mores & ritus gentis illius percunctaremur:adnauigauimus ergo secus litus leucis fere.Dc.subinde in terram descendentes: habito cum accolis colloquio frequentiore:a quibus profecto honorifice: ac cordate excipiebamur:& eorum probitate:& natura innocentissima prouocati non nunq̄.xv.uel.xx.diebus apud eos non inhonori uersati sumus :sunt.n.hospitales admodum: sicuti latius infra patebit . Is igitur continens auspicatur ultra æquinoctialem Lineam gradibus octo uersus polum antarticum:& tādū secus hoc litus nauigauimus:donec superato Tropico hiemali prope polum antarticum gradibus.xvii.& medio: applicuimus:ubi eleuatum orizontem habent gradibus.L.quæ uero ibi conspicatus fuerim : mortalibus nostri æui incomperta sunt : gentem uidelicet : mores : humanitatem : soli feracitatem : aeris temperiem : salubritatem cœli : corpora cœlestia : & imprimis octauæ spheræ sidera fixa:quorum sphaera nostra non meminit: nec haectenus cognita fuerit ab priscis etiam eruditioribus : ea mox sedulo sum denarraturus.

Cap.CXVII.

De moribus:& natura gentis illius:

Requentior est igitur hæc regio cunctis quas unq̄ uiderim regionibus:nam uidetur innumera:ut cōmeminit Diuus Ioannes in sua apocalipsi:id genus hominum cicuratum est admodū :& māsuēfactū: nēini noxiū:nudi pr̄sus icēdūt:uti eos parēs natura peperit:nudi nascūt:nudi rursus moriūt:corpora hēnt habilissima : utpote scā ad simetriā:simetrica dici iure possunt:colore ad rubedinē iclināte

Id efficit candens sidus quod non difficulter torret nudos homines : ca-
 pillos habent nigros: sed promissos: incessu: & ludis agiles sunt: q̄ qui
 maxime: facie sunt p̄q̄ liberali: ac uenusta: nisi ipsi eam deformarent de
 honestamento fere incredibili: nam terebratam perforatamq; faciem cir-
 cūferunt: uidelicet genas: maxillas: nares: labra: aures: neq; foramine me-
 diocri aut uno: sed magnis compluribusq;. Nam uidi quādoq; quemp̄iā
 septem foramina in facie habentem: quæ singula capacia erant pruni
 unius damasceni: dēpta itaq; carne: hæc oplēt lapillis q̄busdā ceruleis:
 marmoreis aut cristalinis: uel ex alabastro pulcherrimis: aut ebore uel
 ossib⁹ candidissimis: more suo: arte non inepta fabrefactis elaboratisq;
 quæ res adeo est insolens & turpis: ut mōstrum prima facie præferat:
 homo uidelicet q̄ gemmatam faciem circumfert terebratus foramine
 multiplici: & si credere dignum est: lapides septem in facie habens: qui
 singuli medii palmi magnitudinem superant: nemo est profecto: qui nō
 admiretur: cum præsertim animo attentiore apud se hæc tam prodigi-
 oſa expenderit: uera tamen sunt: nam ego aliquando obseruauī dictos
 septem lapides pondo fere unziarum sexdecim: inaures & ipsi ferunt
 præciosiores: uidelicet annulos appensos: aut baccas pensiles: mo-
 re Aegiptiorum: Indorumq;: hunc morem uiri tantum seruant: at
 mulieres solum ferunt inaures: habent etiam scemine & alium morem
 atrocem: & totius humanioris uitæ expertem: quoniam igitur mulieres
 huiusmodi in uenerem pronæ sunt admodum: & salaces: id facinus pa-
 trant: ut turpiori earum uoluptati faciant satis: nam uiris in potu dant
 herbæ cuiusdam sucū quo epoto: inguina mox tument: & crescunt
 non mediocriter: & ubi id non profecerit: uenenata quædam ad-
 mouent: quæ mordicus inguen lācinent tantisper: donec tumescat: fitq;
 propterea ut apud eos complusculi testes amittant: & eunuchi reddan-
 tur: lanam non habent nec linum: ideo omnifariam panno carent: nec
 Gosipinis uestibus idest bombicinis utuntur: nullius enim egent ami-
 ctus: qui nudi usquequaq; incedunt. apud eos nulla sunt peculia: com-
 munia sunt omnia. Regem non habent: nec imperium. unusquisq; sibi
 ipsi Rex est: tot ducunt uxores: quot libuerit: in promiscuum coeunt:
 nulla sanguinis ratiōe habita: cum m̄re filius: & frater cum sorore coeūt:
 libidinem passim exercent: instar brutorum animalium: nam ubi-
 q;: & cum quauis muliere: etiam sibi forte obuia: rem peragunt ue-
 neream: dirimunt etiam pro arbitrato coniugia: quoniam exleges

Candens si-
 dus
 Facie sunt
 p̄q̄ liberali
 nisi d̄forma
 rent eam de
 honestamē
 to incredibili
 Terebrant
 corporis p
 tes multifa-
 riam
 Res porten-
 tuosa
 Lapidēs pō
 do unciarū.
 xvi.
 Inaures fe-
 rūt scemine
 In uenerem
 salaces
 Quib⁹ irri-
 tamētis pro-
 uocāt ad fre-
 quētiorē ue-
 nerē uiros
 sceminæ
 Cōia sunt il-
 lis omnia
 Impia non
 norunt
 In p̄miscu-
 um coeūt
 Exleges sūt
 & ab iure ex-
 torres

Perniciosa
uiuendi li-
bertas
Quos uice
runt hostes i
cibatu ha-
bent gratif-
simos
Pater epula
tur filios. &
uice uersa
nati uescun-
tur parenti-
bus
Humanæ
carnes sali-
tæ cõigna-
tionib⁹ pen-
siles
Hostiũ car-
nes appeten-
tiã cibi faci-
unt
Diloricati
præliantur
Obese qui-
dem sũt. sed
nõ dformes
Foetæ non
sunt in aspe-
ctu corpis
uirginib⁹ ab-
similes

sunt: & ab iure sunt extorres: templa nõ habent nec legem: minusq; ido-
la colunt: qd plura s̄ pñitiosam habent quãdã uiuendi libertatem: quæ
Epicuris potiusq; stoicis quadrat. com. mercia non exercent: pecuniam
nesciunt. Inuicem tamen disidēt: prælianturq; atrociter: sed ordie nullo:
iuuenes senes cõciõe flectunt: trahuntq; i eos s̄niã: & quocũq; libuerit:
accēduntq; ad bella: qb⁹ hostes cõficiunt: quos subegerint p̄fligauerintue
hostes i cibatu hēnt gratissimos: carne uescunt humana: adeo ut p̄ fi-
lios epulet: & uicissim nati parētē: put fors tulerit & euētus. uidi ego
quẽdã pditissimũ hoĩem: q p gloria nõ mediocri iactabat se esitauisse
supra. ccc. uiros: uisi ēt urbẽ quãdã: ubi imorat⁹ sum dieb⁹ fere. xxvii. &
ibi cõtignatiõib⁹ humanas carnes easdēq; salitas p̄siles uidi. uti nos car-
nes aprugnas: sole uel fumo sicatas appēdim⁹ in culina trabib⁹: & impri-
mis ificitia: & id gen⁹ alia: imo mirabant plurimũ: q nos nõ uesceremur
hostibus: quorũ carnes aiunt appetētiã cibi facere: & miri saporis eē: easq;
extollunt tanq̄ dapes ganeatas opiparasq;: arma hēnt nulla p̄ter sagittas
& arcũ: his atrocissime diloricati præliant: qppe q nudi cõgrediuntur:
cõsauciãturq; nõ aliter q̄ fera aialia: hos nixi sumus pluries uelle trahere
i n̄am s̄niã: psuadebamusq; idētidē ut tãdem aliqñ ab his improbatis
morib⁹ (ueluti ab re abhominãda) tēparēt: q nobis s̄penũero polliciti
sunt se tēperaturos ab hac s̄auitia. mulieres uero (ut præfeci) licet nu-
dæ icedat uagæ: & salaces i uenerē: nõ sunt tamē deformes: q̄ habilissi-
ma corpora hēnt: nec qdē exusta ut sorte sibi cõplures psuadere grēt:
& licet obese: & præpingues: nõ tamē ob id deformant. & q̄ miratu nõ
ē idignũ nullas (uel puerpas) uidi q̄ demissas hērent m̄mas: nã licet pe-
pererint: foete nõ sunt i aspectu corporis uirginibus absimiles: nõ cape-
ratã cõtractãq; i uētre uidebis cutē: & ea q̄ honestæ noiari nõ possunt:
p̄s̄us ab uirgĩe nõ absūt: ubi christiãorũ copiã hēbãt. mirũ ē dictũ: q̄ tur-
piter sua corpora p̄stituerēt: libidinosiores supra oēm credulitatē. annis
uiuunt cētũ: & qnquagita: raro ægrotant: q̄ si forte i morbos inciderint:
sibi herbarũ succo medent̄ p̄tinus: hæc sunt quæ apud eos cõperi nõ ob-
scura: uidelicet aeris tēperie: cœli clementiã: solũ ferax: longã atate. Id
forte efficit Eur⁹: q̄ istic iugiter p̄flat: q̄ eius loci apud eos ē: cui⁹ aq̄
lo apud nos. piscatu gaudēt: eoq; uictitat plurimũ: adiuuãte hoc uotu
natura: nã æquora inibi scatēt pisciũ oĩ generũ. ueneatu parũ oblectãt:
qd̄ efficit ferarũ igēs multitudo: pauēt eni ob nõ cicurata aialia siluas fre-
quentare. uisunt et̄ ibi leones oĩsariã: ursi: & id genus alia. arbores ibi

crescunt i tantā altitudinē: ut uix credas: tēperāt igit̃ ab siluis: utpote q̃ nudi: & diloricati inermesq̃: tuto feris haud congredentur.

Cap. CXVIII.

De soli feracitatē: & cœli temperie.

Regio ē aprica ferax: & eximie amœna: & licet sit cliuosa: irrigua tamē ē fontib⁹: ac fluiis inūeris: siluasq̃ hēt adeo cōdenſas: ut uix trāsītū præbeāt: obſtātē arborū frequētia: his inerrāt aialia multiiuga: eadēq̃ ſauiffima: arbores: & fructus abſq̃ cultore ſuapte natura creſcūt: fructus hēt uberrimos: eodē ſuauiffimos: nec mortalibus noxios: noſtris prorfus abſimiles: gignit etiamnum terra inumeras herbas: & radices: q̃b⁹ panē cōficiūt: & alia pulmenta: ſemina ſunt cōplura: ueq̃ nr̄is minime ſimilia. Regio nullū fert metallum: præter aurum: auri igit̃ ibi igēs ē copia: licet nihil nobiſcum attulerim⁹ idē. hoc priō itinerē: nā de hac re certiores nos fecerūt idigenæ oēs: q̃ plagā hāc auro ſcatere adfirmabāt: idēq̃ apud eos minime i precio eſſe: & fere nullius momēti. Identidē prædicabāt: baccas: margaritasq̃ cōplures hēt. ut i ſuperioribus cōmeminim⁹: quorū oīum ſi uellem ſingillatim meminiffe ob innumerā multitudinē multiiugamq̃ naturam: ſurgeret i opus magnū hęc hiftoria. Nā plinius uir abſolutiſſimus: q̃ tantarū rerū texuit hiftoriā: nō tamen horū milleſimā partem cōſecut⁹ eſt: quæ ſi ſingula p̄ce fuiſſet lōge aliud opus effeciffet: ſi ad magnitudinem ſpectes: alioq̃n abſolutiſſimum: & id ipſiſ admirationem p̄bet nō mediocrem pſitacōrū multiiuga natura: colosq̃ multiplex: & uariuſ: adeo ut Policletuſ uir i pictura tāt⁹ has auitiōrū uarietates uix cōſeq̃ potuiſſet: arbores omnes inenarrabilem ſuauitatem fragrāt: gummas: liquores: & ſucos emittunt paſſim: quarū uirtuſ ſi nobiſ cōperta foret: puto nihil nobiſ nō ſolum ad uoluptatē: ſed et ad ſoſpitate: bonāq̃ ualitudinē defuturū: & ſi q̃ ē i orbe paradifiſ terreſtrīſ nō lōge ab hiſ regioib⁹ haud dubie eē det. Itaq̃ ut ſum̄ p̄fatuſ regio uergit ad meridiem tāta cœli tempie: ut nec hieme algeāt: nec eſtate exaſtueht.

Cap. CXVIII.

De ſideribus poli antartici

Cœlū inibi: & æra praro nubes inūbrāt: fere ſemp̄ ſerēa ſunt: rorat quādoq̃ ſed lēiter: uapores ſunt pp̄ nulli: nec diuti⁹ rorat: q̃ tres uel q̃tuor horiſ: & iſtar nebulae mox fatiſcit: cœlū decētiſſime exornat ſiderib⁹ q̃buſdā: q̃ ſūt nobiſ icōpta: quorū ego cōſignātiffime mēini: & p̄ceſui fere. xx. tātæ claritudiniſ: ut apud noſ uen⁹: & iupiter: p̄pendi et̄nū. eorū circuituſ: & uariuſ mot⁹: metituſq̃ circum

Procere arbores

Aprica loca ac feracia ir-

riguaq̃ licet cliuosa

Nullū fert metallū pre-

ter aurum

Aurum hic non ē i præ-

cio

Plinius uir abſolutiſſi-

mus oīum haud memi-

nit

Pſitacorum multiplex

natura:

Policletuſ in pictura tāt⁹

Si terreſtrīſ paradifiſ ē

in rerum natura. hic p̄-

fecto foret:

Ingens cœli temperies

Cælum rarē ter nubes

inumbant

Rorat quan-

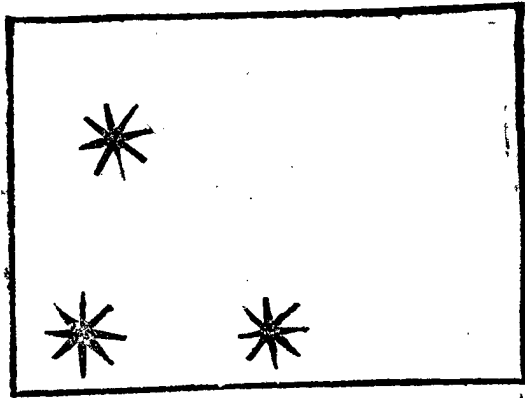
doq̃: ſed leniter

Clariffima ibi aſtra

**Polus antar-
ticus urſam
maiorē nec
minorē hēt**

ſerētā: ac diametrū nō difficulter: cū geometriā nō ignorare: p̄pea pro
cōperto hūi maioris eē magnitudinis: q̄ autumēt mortales: & i primis ca-
nopus tres cōſpicatus ſum: duos claros admodū: tertiū obſcurū & diſſi-
milē aliis: polus antarcticus urſam maiorē nec minorē hēt: ſicuti eſt uide-
re i nro artico polo: nec eū cōtigūt ſidera q̄piā clara: q̄ uero ipſum am-
biūt: tria ſunt quæ figurā præſerūt triāguli orthogoni: quorū id me-
dio loco uiſit nouē gradus & medium circūferentiæ habet: & ubi hæc
exoriuntur a leua cōſpicitur canopus albicans eximie magnitudinis q̄
ubi in medium celi deuenierit: infraſcriptam præſentat figuram.

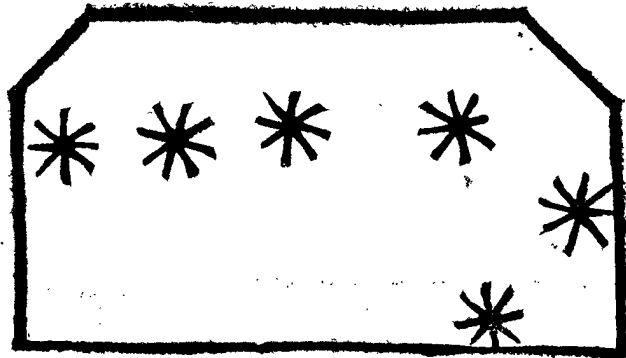
Canopus ſidus.

**Tria alia ſi-
dera**

His ſuccedūt tria alia præclara ſidera: quorū mediū hēt diametrū cir-
cūferentiæ duodeci graduū cū dimidio: & i medio eorū alter canopus
cernit̄ albus: hunc ſequunt̄ ſex alia cōſpicua ſidera: quæ claritate cum
etis octauæ ſphæræ ſideribus præſtāt: quorū mediū in ſupſitie firmamē-
ti diametrū circūferentiæ habet graduū .xxxii. hæc aſtra concomitat̄
canopus igēs ſed niger: quæ oīa cernūtur in uia lactea: & ubi ad lineā
peruenerint meridionalem infraſcriptā referunt figurā.

Canopus ſidus.

Via lactea

Cap. CXX.

De nonnullis illius hemispherii: quæ philosophis repugnant.

Hic itaq; conspicatus sum complura alia sidera: quor; motus multiplices adamusim obseruans: librum edidi quendam con signatissime in quo commemorari fere omniũ: quæ in hac mea nauigatione nõ obscura dignoscere quiui: & is apud hunc inuictissimũ regẽ adhuc hospitatur: quẽ spero p̄pediẽ ad suum dominum reditũ: in eo itaq; hemispherio: nõ indiligẽter quãdã perpẽdi: quæ philosopho rum sniã refragantur: utpote cõtraria: ac oĩno pugnantia: iter cætera: irim. i. arcum coelestem: album circiter noctem mediã: quoniam secũdũ opinionem quorundã: colores trahit. a quattuor elementis ab igne. ui delicet rubeum: ab terra prasinum: ab aere lacteum: ab aqua ceruleum: sed lõge aliter sensit aristotiles in meteoris: dicitq; irim esse reppulsionẽ radii redundantis ad uaporem. sibi appositã nubis: sicut splendor i aqua refulgẽs. In pariete refulget: rediens ad ipsum: sua interpositione feruorẽ solis tẽperat: resolutione in pluias: inferiora secũdat: specie sua superiora pulchra reddit: dominiũ humiditatis in aere esse ostendit: unde in fra quadragita annos a mũdi fine nõ apparebit: qđ elementorũ deficcationẽ idicabit: pacẽ inter deũ & homines denũciat: semp ex opposito solis est. Nunq̄ apparet in meridie: q̄ sol nũq̄ est in septentrione. Plinius tamẽ ait qđ post autumnũ æqnoctiũ apparet quacũq; hora: hæc excerpta sunt ab landino ex æneidos quarto ab interpretate: ut nemo suis fraude laborib;: sed su; cuiq; reddat honos: eũ uidi rursus & iter;: neq; ego un; arcũ hmõĩ aiaduerti: uerum complusculi e nautis huic sententiã suffragantur meã: rursus uidimus neomeniam. i. nouam lunam eadem die: qua cum sole coniungitur. Ibi etiã singulis noctibus uidebis uapores: & faces ardentissimas cœlo inerrare: præfeci paulo supra si tibi succurrat: id hemispherium: quod nisi loquamur iproprie: hemispherium dici non posse: si nostro collatum fuerit: tamen nõ nihil formam eius effingere uidetur: uisum est improprie loquendo hemispherium id appellare.

Cap. CXXI.

De forma quartæ partis terræ nuperrime inuentæ.

Hic ut sum p̄fatus ex ulis bona unde nos soluimus: quæ distat ab æqnoctiali uersus septẽtrionẽ gradib; fere. xl. nauigauim; usq; ad eã regionẽ: q̄ est ultra æqnoctialẽ gradib; qnquagita.

Liber de siderũ cognitu;

De iri albo: & de eo cõplura

Neomenia eadẽ die qua phebo coniungitur.

Hemispherium improprium

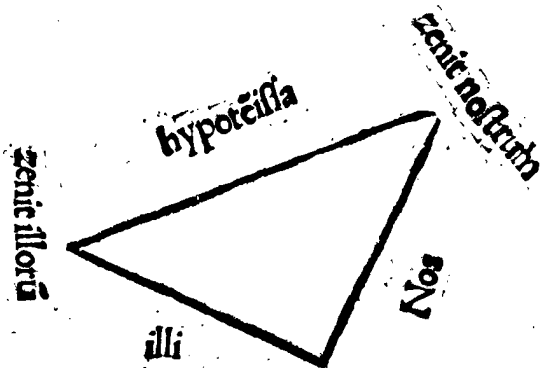
Distat ulis bona ab æqnoctiali uersus septẽtrionẽ. g. xl.

Superũt æqtorẽ ad gradus .l.

Meriti sunt
 q̄rtā orbis
 partem
 Linea trans
 uersalis
 Linea ppen
 dicularis

Figura triā
 guli orthogo
 ni

quos si simul collegeris nonagenarium efficiēt numerū: qui quidem nu
 merus quartam partem obtinet maximi circuli: iuxta uerā priscorū sup
 putationē traditā nobis: liquet igitur oibus nos quartam orbis partem
 meritos fuisse. propterea nos qui uis bonā incolimus: citra æquatore
 gradibus prope .xl. in regione septentrionali distamus ab eis qui ultra
 æquinoctialē lineā degunt in meridionali longitudine angulariter gra
 dibus nonaginta. i. ab linea transuersali: & ut etiā compertius rem intelli
 gas linea ppendicularis: quæ dum nos recto gradu consistimus: surgit
 ab puncto cæli: & tendit ad nostrum Zenith: eademq; linea eorum:
 qui ultra æquatore sunt ad gradus quinquaginta: latera percutit: fitq;
 propterea: ut nos in linea recta simus: ipsi uero sint (si nobis cōferant)
 in transuersali: & is situs efficit figuram trianguli orthogoni quarum li
 nearū rectam nos tenemus: prout latius declarat subsequens figura. & de
 cosmographia: satis superq; dictum arbitror.

Cap. CXXII.

Cur liber dictus sit dies tertius:

Dies tertius

Libri alii
 tres
 Ingens glo
 ria nri serua
 toris

Hæc sunt itaq; quæ in hac ultima navigatione scitu digna cē
 sui: quæ etiā oculis subieci: nec abre opus nuncupauī diem ter
 tium: quandoquidem prius edidi libros alios duos eius nauiga
 tionis: quam ex præcepto regis perfecī occidentem uersus inq; eis com
 plura scitu non indigna consignantissime sunt exarata: & ea imprimis:
 quæ spectant ad gloriam nostri seruatoris: qui hanc orbis machinam mi
 ro extruxit artificio: quis. n. satis p meritis digne deum laudare possit:
 cuius mirabilia commemorauī in opere prædicto: legens cursim quæ

ſpectant ad ſitum: & cultum orbis: ut dum laxius ociū dabitur: exactius de geographia opus quodpiā edā: ut mei (uel poſteri) meminerint: & ex hoc ope diſcerent uberiū deū maximū colere indies magis: eaq; ali quando ſcirent: quæ noſtri ueteres priſciq; patres proſus neſciuerūt: p̄pea ſeruatoreſ noſtrū (cui p̄priū eſt miſereri mortalitatis) omnibus uotis præcor ſupplicibus: ut ſinat me tantisper uiuere: donec id peregerim: quod mente concepi: at alios duos dies in aliud tempus differēdos reor: cum præſertim rediero ſoſpes in patriā: eruditiorum opera: & cōſilio: necnon amicorum hortatu luculentius opus edam.

Cap. CXXIII.

De excuſatione Alberici: & uoto eius.

Abis ueniā uir candidiſſime ſi ultimæ nauigationis diaria ad te nondū miſi: ſicuti pollicitus fueram: in cauſa fuit rex ſere niſſimus: qui adhuc domi meos libellos detinet: ueꝛꝫ poſtq̄ diſtuli in hunc diem edere id opus: forte fortuna addā: & quartū diem: hæſit cordi mihi ruſſum peragrare eam orbis partē: quæ ſpectat meridiem: & huic operi iam Nauādo in expedito ſunt liburnicæ duæ arma mentis ac cōmeatibus ubertim cōmunitæ: dum igit̄ proficiſcar in oriētem iter agens per meridiem: notho uehar uento: quo cū deuenero plura abſine ſient in decus & gloriā dei: necnō patriæ emolumētū: & mei nois æternitatē: & imprimis i ſenectutis meæ (quæ iā p̄pe appetit) honore: & leuamen: quare nihil deſideramus in hac re præter cōmeatū regis: quo ipetrato: pleno gradu contendam: quod deus bene uertat.

Cap. CXXIII.

De his qui plura querūt: q̄ liceat.

Idus interpres præſens opus e Luſitāo italicū fecit ut ſcirent q̄ latium accolunt q̄ magna indies occurrunt: & item qui ſibi nimium arrogat: intelligeret omnia ſe ſcire non poſſe: quando quidem hæc mira tot uiris accerrimis ingenio huc uſq; ab condito orbe incōperta fuere: hinc arguit temeritatis & ſupbiæ noſtra arrogans natura: quæ ſcire poſſe putat omnia.

Cap. CXXV.

Liber ſextus rerum memorabilium calechut: quæ non ſunt abſimiles illis: q̄s Petr^o aliares ſecūdo & altero tractatu ſcripſit: quæ ruſſum colliqueſcunt ex litteris quorundam nobilium uirorum: ut latiſ in ſequentibus patebit.

Pollicet ſe exactius tractaturū de coſinographia ſeruatoris proprium

Quartum diē ſponder

Vbi ſoſpes redierit plura pollicet.

Auctoris intentio Inſimulat naturam humanā ſupbie

Liber ſext^o

Exemplum litterarum cuiusdam cretici dominorū uene-
torum legati apud regem Lusitanorum die .xxvii. Iunii.

M.D.I.

Serenissime princeps &c. reor. V. D. certio-
rem iam factā fuiſ-
ſe ab præſtatiſſimo legato rex omniū memorabiliū : quæ hic
uſu euenerūt : & imprimis de claſſe : quā nuprime rex luſitaniae
inuictiſſimus in indiam expediuit : que ſuperis miſerantibus rediit : ſed
mulctata ratibus ſeptem : nam eo conceſſerant liburnicæ .xiiii. & ſeptē
tantum incolumes rediere : reliquis peſundatis : igit̄ egregie princeps
per latus mauritaniae : ac geruliae notho ducti deuentum ē ad caput ui-
ride : dictum olim experias : ubi uiſuntur heſperidū inſulae : & ibi auſpi-
cat̄ Ethiopia inferior uerſus orientē : ultra quam priſci minime iuere :
hinc egredit̄ latus Ethiopiae uerſus orientem donec reſpondeat lineæ ci-
ciliae ab dicto latere intra lineam æquatoris ad quinq; uel ſex gradus : &
circiter medium dicti lateris uiſitur aurifodina huius regis : poſtq; eā
ſurgit caput adauſtrū excedens hiemalem tropicū per gradus .ix. Iſtud
caput dicitur bone ſpei : & illinc itur ī noſtras barbarias itroſus ad .M.
fere quinq; milia uerſus plagam noſtram : cum uero præterieris dictum
caput mox regio ſe ſinuat donec ad præſum deuenias promontoriū : qđ
antiqui : & imprimis ptholomeus : pro termino meridionalis regionis
poſuit : ulterioſem uero plagam appellauit incognitam . inde itur ad tro-
gloditas : ubi aurifodina uiſitur : quam appellant Zaphallam : ubi maio-
res noſtri adfirmant uim auri ingentiſſimam eſſe : q̄ alibi gentium : hic
intranſ ſinum barbaricum : & inde in oceanum deuenitur indicum : &
demum ad urbem calechut . id eſt eorum iter : quod ſi recte ſupputaue-
ris . M. prope quindecim milia uarietate ſua occupat : ubi ſecus littora
itur : ſi uero deſertis littoribus recto itinere ibis : recessus terrarum : &
anfractus montiū prætermittens : ſed in altū tendens : uſquequaq; lōge
minus iter erit : q̄ prædiximus : ſupra caput bone ſpei lebegio ueſti uen-
to : nacti ſunt nouam tellurem : quam appellarunt pſitacorum : quoniam
inibi inueniuntur alites huiusmodi incredibilis proceritatis : utpote qui
brachium & dimidium longitudine excedunt : multiugi coloris : duos
nos uidimus : qui fidem rei prebent . Nautæ itaq; ubi conſpexere latam
plagam : credidere continentē . propterea ad nauigarunt tantisper : donec
terræ ſpaciū duum milium miliarium ſuperarunt : nec tamen finis eſt

E. xiiii. libur-
nicis . vii. tā-
tum rediere

Vbi expidū
iſule

Vbi auſpica-
tur inferior
ethiopia

Caput bōe
ſpei quan-
tū diſtet ab
barbaria tu-
neti

Præſū p̄mō
toriū non p̄
tergreſſus ē
ptolomeus
Zaphala au-
rifodina om-
niū feraciſſi-
ma

Iter q̄ndeci-
milē milia-
rium

Noua tellus
pſitacorum
Ingēs plaga

reperitus tante uastitatis : plagam incolunt uiri nudi: & proceri formosiq; admodum: in eo itinere amiserunt naues quattuor : duas ipsi miserant ad aurifodinam: quas autumant non reuersuras: septem uero concessere calichut: ubi honorifice nri pro congressu sunt excepti: adeseq; ab principe consequuti sunt : & ibi nostrae naues statiuam fecerunt: obiter superuenerunt maurorum: & circumadiacetium populorum rates : & coprimis magni soldani liburnicae: & hi omnes conspirarunt in christianos: quippe qui egreferant christianum genus usq; in illas partes propagari: lactabantq; eo nostros contendisse : ut illis lucra adimerent sua : propterea primo loco naues onerare contendebat nro negociatore reluctante: qui mox regi de maurorum insolentia questus est : quem illico deprehendit mauris fauere: tamen ut erat uir ambiguae fidei nostris respondit in hunc modum: se animo haud aequo laturum ut mauri prius mercimonia liceantur: quam christiani sua commercia absoluerint : & in huius rei specimen iubebat: ut mauris qui huius decreti praeariatores comperiti forent mercimonia omnia impune adimerentur: eaq; occupantibus adiudicabat: congressi igitur christiani cum mauris illico tota urbs in partes maurorum declinauit: quare christiani generis strages magna effecta est. In qua supra. xl. homines desiderati sunt christiani nominis: inter quos oppetiit negotiorum nostrorum gestor: qui licet undabundo mari sese credidisset: correptus est tamen ab barbaris : & uitam efflauit: mcerore omnium: haec igitur ut nostris nota fuere condicto tormenta omne genus exonerant: & classem praefecti siriae .i. soldani rogo consumpserunt: nam in ea erant naues decem: catapultis uero: & bombardis urbem prope deuastarunt: complures domos incendentes : quae per imbrice (instar mapaliu) paleas habebant: quamobrem illinc abiuerunt: & duce iudeo: qui fidem christi induerat: aliud regnum petiere ultra calechut ad. M. fere quadraginta cuchinu appellat: eius rex odit regem calechut: qui qui maxime . Is igitur in odium regis calechut nostros perbenigne excepit: & hic maiorem habet aromatum copiam: quam rex calechut: quare nri tot diuitias inde asportarunt: ut uix id audeam referre . Nam ipsi aiunt emisse illuc cantarum (id est genus mensurae non mediocris) cinatomi aureo uno. Rex igitur huius regionis legatos misit ad regem lusitanum duosq; obsides : ut securius eo nostri redirent: at rex calechut interea ingentissimam classem expediuit in nostros : qui quoniam

De progressu portugalensium
Ibi statiuam naues fecerunt
Barbari in christianos conspirant unanimiter
Rex calechut ambiguae fidei
Astus regis: Congrediuntur mauris christiani
Christiani strage passii sunt
Classis soldani comburitur
Catapultis urbem demoluntur
Regnum cuchini
Id regnum scatet aromatibus
Rex calechut obiter nequit insidiari nostris

**Pertimescē
da classis
Insula ubi
diui thomæ
contuberna
lis xp̄i cor
pus quescit:
Hic rex quā
to amore no
stros p̄seq̄**

**Naues oēs.
præter unā
rediere**

**Rex legatū
alloquitur**

**Dies agunt
lætos & hi
lares**

**Venetis plu
ra pollicitus
est rex lusita
niæ: mō ñ tē
parēt a mer
cibus**

onustas habebant naues: illis cōgredi haud quā uoluere: sed altum pe
tentes borea ducti (quem uentum ipsi ignorant) euaserūt: erat. n. perti
mescenda classis quippe quæ supra centum: & quinquaginta naues ha
bebat: ferebatq; hominum quindecim mille. Igitur cum euassissent di
scrimen: deuenerunt ad quandam insulam: ubi diui thomæ corpus quie
scit. huius insulæ dominus christianos honorificentissime excepit: &
sancti corporis reliquias in specimē amiciciæ nostris dedit: quid plura:
aromata omne genus nostris (quos nusq̄ uiderat) absq; pecūia obtulit:
soluerent demum cum sibi peropportunum fuisset: & rediissent felici
bus (ut aiunt) auibus. uerum nostri illius commercii non egebant: ut
pote qui onusti erant admodum: absuerunt in hoc itinere menses. xiiii.
uerum trimestri rediere: & addebant deinceps celerius iter perficere pos
se: ut pote qui iam recessus: & ambages maris nouerant: ut puta in de
cem mensibus iter se facturos rentur: Naues rediere omnes: præter unā
quæ illisa scopulis quibusdam pessum iuit: saluis tamen uiris: quos ue
hebat: & ea capax erat sexcentorum doliorum: nondum tamē applicuit
classis: una tantum liburnica portum appulit: reliquæ uero non longe
ab urbe esse censentur. h. ec. n. quæ nuperrime aduenit portum attigit
ea die: quæ est diuo iohanni percelebris admodum: agebam enim per id
tempus apud serenissimum regem: qui me compellās his uerbis inq̄:
heus uir probe congratulare mihi: quoniam mea classis iam est in uado
omni aromatum genere onusta: quod ego audiens: ut par erat: hæc no
ua læto animo excepi: & in gratiam regis iussi meis: ut festiuissimum:
q̄ possent diem agerent: æris: tinnitu: & cimbalarum: tibicinumq; (ut
affolet) modulationibus: & tormentorum reboatu frequentiore: postri
die act̄ e sunt gratiæ deo: & nuncupata uota ab cuncto populo: rursus
regem adiui: qui ut me uidit: monuit protinus ut uestram serenitatem
commonefacerem de sua lætitia: quæ per id tempus obtigerat: adiecitq;
ad hæc ut deinceps tuto & intrepide eo mitteretis uestras liburnicas
mercaturi sua aromata: nam pollicebatur se uestros perq̄ benigne exce
pturum: adeo ut domi esse censerentur: addebat etiam se nauaturum
operam: ut præfect⁹ syriæ. i. soldanus haud quā aromata ex india com
portare queat: in cuius rei euidentis argumentum expedire cepit liburni
cas: & celoces supra quadraginta quæ eo contendant: & earum quæ
dam inibi iugiter commorentur: aliæ uero ultro citroq; cōmerciū gratia

cōmeent assidue: nec dubitat quin india pro arbitratu suo potiri possit: nauis quæ iam aduenit: ē Bartholomei cuiusdam tusci: quem tulit urbs florentia: ea igitur infra scripta conuexit mercimonia: uidelicet piperis cantaros. ccc. cinamomi can. c. xx. lache can. lx. castorei & id genus odorum can. xy. Gariophilum: & zinziber non attulere: quoniam præuenti sunt a mauris: qui: & gariophilum: & zinziber asportauerant: neq; hæc fert regio calechut: aliunde importantur: minutiora aromata non tulerat Margaritas & uniones omne genus licitati quidem fuerant: uerū in congressu incolarum calechut omnia perdidere: fecereq; hominum pariter ac mercium non modicam iacturam: nec id inuoluam silentio: nuperrime huc aduenisse legatos quosdam: qui ab rege ubene ethiope. accepta persona: consalutatam nostrum regem uenerunt: onusti muneribus complusculis: munera fuere mancipia: & Elephantorum dentes: & complura alia: quæ & nostra regio fert: hæc itaq; celox quæ primo loco aduēit: dum patriam peteret: obuiam habuit naues duas: quæ proficiscebantur ex mina auri noua: & uersus indiam pergebant: hæ igitur ubi nostram conspicate sunt: rati se fore nostrorum prædam: condicto (ut se se redimerēt) nr̄is auri. xv. M. q̄ngentorū ducatorū obtulerūt: uerū nr̄i tēperarunt ab eorū auro. Immo eos cōpluscis donarunt munerib⁹: ut hac puocati liberalitate: libere pelagus nr̄is deiceps pmitterēt.

Cap. CXXVI.

Exemplum quarundam litterarum negociatorum: & collibistarum: ac trapezitarum hispaniæ: ad correspondentes suos in urbe Florentiæ: & uenetiarum: de pace: & fœdere inter reges Portugalliæ: & calechut.

GX relatu eorū q̄ classē cōcomitati sūt (eā inq̄ quæ. M. D. II. mense maii ab ulis bona soluit: & anno. M. D. III. die. xv. Decembris rediit) certiores facti sumus regem calechut cum nostro rege in hæc fœdera pacis descendisse: ut uidelicet pro illata strage nostris penderet bacharas quattuor mille piperis. i. cantara. xii. milia: & q̄ mauri undequaq; aduenientes inibi commercia tractare nequeant: (oriundis ex urbe calechut exceptis) quodq; iidem mechā maumethis adire non possint: & q̄ rex noster pro suo arbitratu erigere possit arcē in urbe calechut: acceptis ab rege lapidibus: calce: & lignis: quæ sufficiant condendæ arcis: ære pro eis prius soluto. Ita tamen ut rex eis faueat in cunctis: patiaturq; regem nostrum inibi uirum lusitanum nostris

Temeſ cre
dit india po
tiri posse
Nauis bar
tholomei

Et hominū
& mercium
iacturam fe
cerunt non
mediocrem
Legati regis
ubene

Incidunt in
naues duas
auro onustas

Pacis condi
tiōes iter re
ges

Mediolanē
ses duo gem
marū māgo
nes.

Vt oib⁹ cō
fœderatis ea
dē sal⁹ foret

Lex de mer
cimoniis

Hucusq³ de
paci condi
tionibus

Turcæ & si
riæ domino
Lex iposita

Rex uir con
stantis fidei

Suppetias
oportune fe
runt regi so
tio

præficere: qui ius dicat: quicq³ & uitæ: & necis nostrorū habeat potesta
tem: adeo ut nec ad ipsum regem prouocare liceat: & ubi aliqui descie
rent ab negociatore nostro: ii protinus dedantur plectendi pro arbitrio
præfecti christianorum: & si qui mauri capti detineantur: hi omnes
negociatori nostro reddantur: necnon mediolanenses duo mangones
gemmarum: qui ex urbe roma profecti sunt in indiam: & ibi artem bali
stariam exercent in christiani nominis dedecus: & detrimentum ingēs:
Nauesq³ nostro more fabricantur: hos igitur ī pedicis ferreis captos po
stulabat dandos præfecto classis. præterea q³ rex regni cuchini: & cano
re inter confœderatos percenserentur: ea lege ut unum: & comune peri
culum una salus esset omnibus: perinde ut si quispiam sumeret contra
eorum aliquem arma: is omnium confœderatorum hostis declararetur:
& si usu euenisset: ut aliquis desciret ab hac pace & concordia: in eum
ueluti perfidum aliorum uires exercerentur: essetq³ ab omnibus tanq³
proditor: & fidei hostis explosus: & hæc omnia eo tendebant ut diuti⁹
pax inter eos uigeret: cauebatur etiam ut dum classis lusitanorum inibi
agebat: illo naues cuiusuis generis non accederēt: nisi prius nostris onu
stis: ubi uero tantum mercium foret: quod sufficeret omnibus: tunc li
berum erat unicuiq³ naues onerare: ita tamen: ut ad consueta præcia nō
adderent. i. ut pluris solito non uendant: q³ pro centum octo: quod ge
nus fenoris illic exercent: hæc sunt pacis conditiones: & fœdera: quæ in
nostri regis decus maximum susceptæ sunt: ut colliquescit omnibus:
nam reuera iam is noster rex non abre dici potest dominus india: qui
iam & turcæ: & syriæ perfectio leges imposuit: adeo ut ad urbem cale
chut eis non pateat aditus: nec ambigimus quin intra quattuor annos
rex noster nauet operam: ut nostri nauæ tuto: & impune Bizatiū Tra
chum metropolim: & Alexandriam Egipti: emporia orientalium clarif
sima contendant: & tandem aliquando ulciscantur de mauris: ab quibus
crebro pessime sunt accepti: classis igitur præfectus nauium duo
decim hoc anno eo profectus est: & cōperit regem cuchini extorrem ab
suo regno (nam secesserat ī quādā insulā: ubi in locum editū receptus
delitescibat ab insidiis Regis Calechut: causam non afferebant aliam:
nisi q³ memor date fidei seuienti regi calechut nros haud qua³ tradere
uoluerat: nam maluit exulem agere: q³ fidem labefactare præstitam)
opportune igitur nostra classis suppetias tulit socio Regi: & expeditis
auxiliaribus copiis iuere intrepidi in Regem perfidum: magnam cladē

inferentes hosti: regem cuchini in regnum continuo restitunt. Id regnum est non longe ab angustiis maris Erithrei: ubi arcem erigunt munitissimam aliam ædificant in ostio sinus cuchini: ubi tormentorum fere genera omnia iam uisuntur: eisq; decernunt hostem propullare eminus: & tutam classi stationem præbere suæ: neq; eo illis reluctantibus deinceps concedet quispiam. Itidem fiet in sinu calechut perinde: ut stationem: & littora proximiora non difficulter tueri q̄ant: Naues uero quæ superiore anno remanserant istic: prædam fecerant non mediocrē: nam quadam die mane ceperunt maurorum naues quinq; regni cambaie: quæ ad mecham (maumethis aram) proficiscebantur. In eis igitur naçti sumus gariophili: cantaros mille defecati. i. mundi: sine quisquiliis: Inq; eis erat plurimū gariophili haud decorticati ut apud nos uisitur: ferebant etiam hæ naues castoreum: & id genus odores: sandalium: ambram: lacham purissimam: & tenuissimas tælas lini: aurum uero & argentum signatum abunde habebāt: adeo ut opes quæ compertæ sunt ibi ualorem. cc. mille ducatorum excederent: quare iam uobis testatum eē remur: quanti sit habenda ea regio: quæ fere omnibns rebus scatet effulse. Itaq; ex his ratibus quas præfecimus duæ pessum iere: duæ uero dū statiuam agerent: iactis anchoris in quodam portu huius insulæ: ui tē pestatis actæ supra sexcentum homines amifere non longe ab ostio maris Erithrei: occubuit etiam ibi præfectus uincentius: cimba uero alia quæ licet atrocem tempestatem euasisset paulum profecta i scopulum elisa pessundata est: adeo ut totum æquor tum corporibus humanis: tum uel maxime mercimoniis omnifariam stratam & opletum foret: hunc finem quandoq; male parta habent: ut est in adagio ueteri: male partum male fruitur: ex tot Nauibus igitur sola Celox parua superstes fuit: ut cladis suorum nūcia foret. Noueritis ergo hunc nostrum regem com meatum omnibus dedisse eundi in indiam: & exercendi inibi commercia: si tamen ex centenario lucro quadragenarium ipse habeat: hoc addito: ut ab eo naues emant non minoris: q̄ti sibi constituisse uidebuntur: nec nauium huiusmodi solutionem tātisper differri patitur: donec redierint: sed priusq; abeant: aurum in numerato habere opere præcium est: uisus est is princeps cognouisse iacturam quam fecit in tot naufragiis: propterea cupit alios suo periculo eo proficisci: uix credimus reperturum regem quempiam: qui oblatas suscipiat conditio-

Defecatum
gariophilū
i. sine q̄sqliis
Quantum
opū ide alla
tum est.
Aliæ pessū
i. re. alie ho
minū iactu
ram passe
Salū stratū
humāis cor
poribus:
Male ptum
male fruitur

Fen^o regiū

Aurum inu
merato peti
p nauibus
Alienis uult
ditari picu
lis

De aurifodi
na zaphale .

Quid coru
di regi hæ
sit

Mina salo
monis unde
tot thesau
ros cõpara
uit

Rex bene
auspicatus
Ut iter sint
sed nõ præ
sint merci
moniis

Babilõ ægy
pti decoxit
Mauri par
pari relatũ
sentient

nes:indies tamen huius rei certiores uos reddam. Illud etiã non præ
teribo huius cõmerci res haud quã stabiles esse:quicquid erit:euētus
declarabit futurus:cum his nauibus portum appulit lusitan⁹ quidam :
qui uisit minam auri in regno Zaphalæ:de qua re mira refert:adseue
rat nobis ibi nauem christianorum adhuc esse:& prope incredibilia de
auri q̄titate quæ inibi reperitur refert:propterea rex noster alio non tē
dit:nisi ut frenet hos barbaros:arcemq; ibi erigat munitissimam: ac p
puler indos:& eos qui incolunt regnum cambaie:ne ipsi deinceps mi
na potiri possint:omnem igitur aurifodinam sibi protinus arrogabit. p
comperto etiam habemus hanc aurifodinam fuisse minam salomonis :
unde tot haufit thesauros & ibi regina sabba:quæ iuit ad salomonem ut
testatur sacra uetus historia:hæc profecto sunt magna:ut uos nõ latet:
nec ab re hic rex dicendus est sc̄lix:& bene auspicatus:cui contigit tam
locuples thesaurus:rentur igitur homines se mox consecuturos ab eo
commeatum eundi in indiam : soluto sc̄nore:uidelicet pro centenari
quadragenarium:acceptis suis nauibus:ut præfati sumus:hunc modũ
uidetur uelle seruare ut mercatores eo mittant suos gestorũ negocia
tores:qui intersint mercimonionis:non tamen præsint:uult esse domi
nus rerum:adeo ut omnia sui exerceant et impensa mercatorum:nã aro
mata suscipienda erunt de manibus uice regis:nec liberũ erit cuiq; mer
cari:quare creditur commercium huiusmodi non suscepturum incre
menta maiora:indies tamen de his omnibus uos comonefaciam : nec
uos fugit nos alias uobis scripsisse:cayrum ob hanc causã decoxisse :
nam ex magno orientalium emporio : si hæc succedunt regi:fiet ciui
tas confusa:ut non ab re dicatur babilon:neq; iniuria : nam illic mauri
consueuerant christianos pessime accipere:forte erratorum dabunt pœ
nas:eo igitur deinceps non comportabunt aromata omne genus:neq;
omnifariam gẽmæ:& margaritæ & alia præclara complura : quoniam
urbem calechur neq; Zaphalam ultra non frequentabunt:reluctantib⁹
lusitanis ob arces nuperrime erectas:& de omnibus certiores facti gra
tias agetis deo maximo : de aurifodina uero Zaphale ut præfeci
mus mira hic feruntur : huius Rex possessor efficietur intra bienn
nium : res est profecto digna miratu : nam tota India : & Persis in
de suum aurum hauriebat : quæ nunc ab gentilibus possidetur : li
cet ditionis sit caldeorum regis: ostium sinus ubi commercia & per

mutationes fiunt cum gentilibus : singulis enim annis maurorum na-
 ues ueniunt onustæ uilioribus mercibus ex cambaia ut aurum aspor-
 tent : merces sunt cotoni panni uiliores : sericum plurifariam : ac
 multiuigi coloris & imprimis Turcarum more contextum : hæc igitur
 sunt mercimonia quæ inibi fiunt : neq; illic rex chiloë diutius com-
 morabitur metu gentilium : qui non longe degunt ad leucas. lx. in insu-
 la quæ dicitur chiloa : & eo contendunt naues omnes : ut soluant uecti-
 gal priusq; eant ad minam Zaphalle : quo cum peruenerint ante sex
 uel octo menses non expediuntur. Inde comportant aurum : ebur : & ce-
 ram merces optimas. Illinc soluentes chiloam contendunt : & ibi rursus
 pendunt præstinati auri uectigal : inde concedunt Cābaia siue mechā :
 & in nostris nauibus sunt .xii. aut .xy. negociatores regis chiloë qui tri-
 butum pendit nostro regi quotannis .i. mitigallas .M. D. & id est genus
 ponderis : nam mitigal quodlibet ualoris est ducatorum .c. l. tamē is rex
 pendet ab rege nostro : adeo ut in manu sua sit ipsum pro libito proflig-
 gare : & id quidem parua manu : nam quotiens libuerit eo mille hominū
 mittere : p̄tinus is rex terga dabit : crediturq; ut id breui eueniat : nec res
 foret ardua : si profligato rege redditus .Dc. M. ducatorum singulo an-
 no consequeretur : neq; arbitremini uos rogo hanc esse fabulam : uera
 est historia . Iam nosse debetis me iam pridem de nouis rebus crebro
 uos commonefecisse : & semper uera loquutum : non sum is qui dele-
 cter mendaciis : relatu etiam aliorum : qui inde ueniunt testatissimum
 uobis fiet : me haud ficta neq; commenticia scripsisse : si uero apud
 uos bene supputaueritis quod ferre possint naues : quas expectamus in
 dies : comperietis certe eas ferre posse cantaros circiter .cc. xxii. aroma-
 tum omnifariam : nam deinceps istuc mittam aromata omne genus :
 nauabq; operam ut nusq; uobis desint : postq; fœdus initum est cum
 rege calechur : licet non paruum discrimen illo nauigantibus immi-
 neat ob quoddam arcipelagus : in quo innatant insulæ prope .xiiii. mil-
 le : & etiam ob angustias cuiusdam freti ubi mare uix est nauigio-
 rum patiens : tamen tantum conabimur : q; pericula consuetudine : &
 frequentia efficiemus innoxia : ut quãdocūq; gloriari possimus fere totū
 orbem peragrauisse & ea presertim : quæ prisca minime adiuere : solum
 superest ut Taprobanā adeamus insulā : teste Plinio : omnium rerum lo-

Ex cambaia

Chiloa

Merces opti-
maPræstinati
auri soluūt
uectigal
Rex uecti-
galis
Mictigal
quidVera histo-
riaAllate mer-
ces.Archipela-
gus in quo
innatant insu-
læ .xiiii. mil-
le
Taprobana
insula

eupletissimā si aurū: si gēmas si ebora spectaueris tātūq; nostra opera:
 & sollicitudine fiet: ut omnis india nostris mercimoniis pateat: illic ut
 scribunt nostri non magnipenduntur nostræ merces: monent propte-
 rea ipsi: ut eo mittamus cruciferos aureos: si breuem cupimus expeditio-
 nem nostrarum rerum: quoniam aliæ merces diutius manent in portu
 procrastinantibus ex composito indis: ut tandem fatigatis impensa &
 diuturniore expectatione nostris: minore præcio nostra consequantur:
 eius sunt ingenii: ut quandoq; sunt itali: qui simulant mercium non ege-
 re: ut demum uiliore precio præstinēt: ibi etiam caripendunt æra: alu-
 mina alba non rubea: & imprimis grandia: minutiora uero spernunt:
 choralium autem non floccipendunt: si sit magnum: & sabrefactum: alioq;
 nullius est apud eos præcii. hēnt ii populi uices contrarias cum alexan-
 drinis adeo: ut si illi minuta quærant: hi proceriora: & uersa uice: plum-
 bum non uilipenditur ibi: si instar lateris sit conflatum. argētum uiuū:
 & ambra nihilipenditur: ibi æra sabrefacta minore præcio licitant: quo-
 niam rursus suo more ea conflant: uoluntq; nos in conflando operam
 lusisse: non eo utuntur ut nos: hæc igitur summa erit alias merces (exce-
 ptis memoratis) ibi nullius esse pensi: lucricq; perq; mediocris.

Cap. CXXVI.

Exemplum quarundā litterarū Petri pasqualigi orato-
 ris. d. uenetorū apud regē Portugalliaē ad suos germa-
 nos in ulis bona cōmorātes die. xix. octobris. M. D. I.

Restantissimi fratres tanq; patres honorandi salutem. Petro
 cuidā uerzo tabellario: & nōnullis ualētinis ad uos litteras de-
 dimus superioribus diebus: quibus uos certiores reddidim⁹
 omnium: quæ hic ulu eueniunt: nunc autem rursus uisum est uos per
 Bartholomeum Marchionem auunculum Dominici Benedicti Floren-
 tinū cōmonēfacere de rebus nostris: ut intelligatis nobis cordi hæsisse ad
 uos q̄ creberrime litteras dare: modo Tabellarii copia habeatur: ut igi-
 tur noua anni presentis intelligatis: scitote hic esse eam triremem:
 quam superiore anno Rex portugalliaē Serenissimus expediuerat uer-
 sus aquilonem præfecto Gaspare Corterato: qui nobis refert conti-
 nentem inuenisse distantem ad .M. duo milia inter chorū & Fa-
 uonium. hætenus toti pene orbi incōpertam terram: cuius latus aiūt
 ad .M. ppe. Dccc. pcurrisse: nec tamē finis cōptus ē q̄spia: ideo credūt

Maurorum
ingenium

Mos itolorū
uafer

Ii populi ha-
bent cū alex-
andrinis ui-
ces contra-
rias

Plūbū cōfla-
tum

Aera fabre-
facta

Triremis

Inter chorū
& fauonium
cōtinens

continentem non insulam esse: regio quæ uidetur esse coniuncta cuidã plagæ alias a nostris peragrata: quasi sub ipso septentrione: eo usq; celox tamẽ non peruenit ob cõgellatum æquor: & ingruentes cœlo niues: argumento sunt tot flumina quæ ab illis montibus deriuantur: q; uidelicet ibi magna uis niuium existat: arguunt propterea insulam non posse tot flumina emittere: aiunt præterea terrã esse eximie cultam: domos subeunt ligneas: quas cooperiunt pellibus ac coriis piscium: huc adduxerunt uiros septem sexus utriusq;. In celoce uero altera: quam prestolamur in horas: aduehuntur quinquaginta eius regionis incolæ: hi si proceritatem corporis: si colorem: si habitudinem: si habitũ spectes cinganis nõ sunt absimiles: pellib; pisciũ uestiũt & lutrae: & eorũ imprimis q; instar uulpiũ pillosas habet pelles: eisq; utuntur hieme pillo ad carnes uerso ut nos: at æstate ritu contrario: neq; eas consuũt: aut cõcinãt quouis modo: uerum uti fert ipsa bellua eo modo utuntur: eis armos & brachia præcipue tegunt: inguina uero fune ligant multiplici cõfecto ex piscium neruis: uidentur propterea siluestres homines: non sunt tamẽ in uerecundi: & corpora habet habilissima si brachia: si armos: si crura respexeris: ad simetriam sunt omnia: faciem stigmatè compungunt: inuerruntq; notis multiuugis instar indorum: sex uel octo stigmatibus prout libuerit: hunc morem sola uoluptas moderatur: loquuntur quidem sed haud intelliguntur: licet adhibiti fuerint fere omnium linguarum inter prætes: eorum plaga caret prorsus ferro: gladios tamen habent: sed ex acuminato lapide: pari modo cuspidant sagittas: quæ nostris sunt acuminatiores: nostri inde attulerunt ensis contracti partem inauratã: quæ italiæ ritu fabrefacta uidebatur: quidam puer illic duos orbes argenteos auribus appensos circumferebat: qui haud dubie celati more nostro uisebantur: celaturam uenetam imprimis præferentes: quibus rebus non difficulter adducimur continentem esse potius q; insulam: quia si eo naues aliquando applicuissent: de ea comperti aliquid habuissimus: piscibus scatet Regio salmonibus uidelicet: & alecibus: & id genus compluribus. siluas habent omnifariam perinde ut omni lignorum genere abundet regio: propterea naues fabricantur: antenas: & malos: Trãstra: & reliqua quæ pertinent ad nauigia: ob id hic noster Rex instituit inde multum emolumentũ summere: tum ob ligna frequentia pluribus rebus haud inepta: tum uel maxime ob hominum genus laboribus assuetum: quibus ad uaria eis uti quibit: quandoquidem suapte

Equor cõgelatum: & ingruentes cœlo niues
Domos habitant ligneas: & p; libri ce pellib; pisciũ utũtur

Lutrea

Insuetũ habitus genus

Corpora habilissima

Corpa stigmatè compungunt

Ferro carèt

Orbes argenteos p; inauribus circumferebat puer

Ferax plaga

Viri ad labo
res nati

Regis decre
tum

Desiderio ip
saceleritas e
in mora

natura hi uiri nati sunt ad labores: suntque meliora mancipia quam unquam uiderim: uisum est propterea non fore ab amicitia nostra deuium: si haec uos non celarem: ubi uero alia celox quae expectatur indies aduenerit: innox aliarum rerum certiores uos reddam. Naues uero quae contendunt ad urbem calechut expediuntur: neque id praeteribo regi haesisse cordi: ut tota classis quae proficisci in orientem consueuit: ea primo mecha classem corripiat: ut tandem soldano siriae praefecto aditus illuc non pateat: nec inde deinceps aromata exportet: & huic rei rex unice studet: persuadetque sibi nihil posse obstare: quin potiatur uotis huiusmodi: assentitur tota curia: urbs & regnum omne cum eo conspirant: quoniam si sibi succedet mirum dictu est: quod breui omnium locupletissimum sit eurusus in tanta rerum copia: & ubertate: & imprimis aduentantibus uentis biremibus ac triremibus ut hinc asportet mercimonia. Igitur pro contempto habet: non posse nisi maxime lucrari: uentis huc accedentibus: & id in manu habere sibi persuadet: tedit propterea ipsum morae: quoniam desiderio uel ipsa celeritas est in mora: prooptat igitur & perquam ardentissime insistit: ut uoto frui queat suo: ob quam rem uereor plurimum: ut ab hac sententia uix possit dimoueri: nec facile adducetur: ut in rebus orientalibus nobis adsit: cum sit huic expeditioni profus addictus. Nos uero qui anno elapso prouinciam sustinuumus a nemine adiuti: neque aere ecclesiastico: sed solum nostris opibus: uix ni faueat ipse nobis bene conultum ibit. Valete.

Cap. CXXVII.

Exemplum quarundam litterarum Fracisci de sagitta cremonensis datarum uelis bonae. xvi. septembris. M. D. II. directarum ad oratorem uenetum Petrum pasqualigum apud reges castigliae agentem.

Raestantissime orator: & domine obseruatissime. In binis meis litteris pollicitus sum iam pridem uestrae praestantiae me haud quam praetermissurum: quoniam certiores redderemini earum mercium: quas ferret quattuor celoces: quae idies expectant: nunc uero quoniam portum applicuerunt: uisum est uos latius de rebus huiusmodi commonefacere: & res ueras solum denarrabo. Igitur haec sunt mercimonia quae attulerunt. primo peris cantaros mille: cinamomi cantaros. cccc. l. zinziberis cantaros circiter. L. Lache cantaros. L. cottonorum tantum quantum emeremus duc. cccc. alia non attulerunt: cur uero non attulerint plura aromata: causam addu

Quas mer
ces attule
runt celoces

cunt q̄ uidelicet cum hinc soluissent: conuenit inter eos ut duæ celoces ad minam auri proficiscerentur: duæ uero aliæ ad urbem calechut: propterea unusquisq̄ eorum eas merces cōportauit: quas arbitratur inibi (quo contendebat) fore in præcio: cū uero dictæ naues contendissent ad urbem calechut: nec quiuissent accedere ad minam auri: merces expeditæ non potuerunt: licet uaria loca adiuerint: nam fuere canore & ibi certiores facti sūt de reb⁹ Petri aliares: q̄ agebat in urbe cuchina: ubi et erat regis negociator. Igitur ab rege canore excepti sunt honorifice: q̄ nro præfecto aromata omnegenus ultroneus obtulit: huic noster præfectus benigne respondit: uidelicet se prius uelle adire regem cuchini: ubi regis negociator erat: demum se reuersurum ad eum: & præstinatum aromata perq̄ libenter. Itaq̄ illinc soluens contendit cuchinū: ubi comperit regis negociatorem: cum quo egit plura: cum uero naues signatam pecuniam non tulissent: sed solum merces: quæ inibi paruipendebantur (nam ea regio appetens est signatæ pecuniæ admodum: mercium uero fere nihil) decreuit propterea præfectus classis redire ad urbem canore: eo ergo concessit q̄ primum: eius enim rex lusitanos colit q̄ qui maxime: propterea cum eo permutarunt merces: quas aduehebant meliore præcio: datis pro suis mercibus aromatibus: dimissis illi tribus e nostris uiris: qui commercia nostra exercerent: negociatore natus: & amanuensem dimiserūt: qui omnibus præessent mercimoniis: quicq̄ in dies regi persoluerent pecuniam pro creditis aromatibus. Itaq̄ naues illinc soluerunt onustæ omni aromatum genere: relictis illi uiris: ut dictum est tribus: ne uiderentur regi imposuisse: qui sua eis dederat aromata absq̄ uade & pignore: redire tandem naues semionustæ: ob id quod nō tulerant secum signatam pecuniam & merces comportauerant tales: quæ illi minime sunt in præcio: propterea uisi sunt operam luisse suo periculo: hæc ergo summa est indos non cupere nostras merces sed signatum aurum uel argentum: quibus ipsi utuntur eximie: nam ibi pecunia ubertim expenditur: cuius hoc regnum maxime eget: nequibit propterea Rex absq̄ pecunia: quæ fere est omnium neruus uoto potiri suo: nisi forte ui credat exercere cum Indis commercia: & sua gratis consequi: quoniam aiunt his elapsis diebus eos reges metu nominis christiani: absq̄ præcio dedisse tot mercimonia admiranti nostro: qui iam istuc concesserat: ut quattuor naues gratis

Mercimoniorum successus

Rex canore

Rex cuchini

Regio signatæ pecuniæ appetens

Negotiatorem & amanuensem ibi dimittunt.

Luserunt operam suo periculo

Metu pluram gratis dedere

Arioli præ
dixere regi
stragem ho
minum
Allata noua

Rex cāora
ī nostros cō
rendit

Rursū rex
lusitāiæ no
uā classē
parat

Chios iāuē
siū pfugiū.

Pacificitur
rex cum ne
gociatorib⁹

Cantaros bi
fariam diui
dunt

onerauerit: & imprimis rex calechut: cui ab ariolis suis prædictum fue
rat: ut caueret sequenti anno: quoniam astra illi magnam hominum stra
gem minitabantur: & eam accipiendam ab christianis ariolabantur: ad
debantq; diuini eum eodem anno regnum metu: & pauore deserturum
hæc noua habemus ab illis tribus uiris: qui in eo congressu barbaro
rum (quo oppetiit arascorea mortem) euaserunt: eadem retulit pergo
mensis quidam: qui apud urbem calechut annis uiginti quinque egit: his
ad stipulatur ualentinus ali⁹: qui inibi sex annis commoratus est: hi sunt
ergo: qui de his rebus certiore fecerunt regem: quod uero falsa sint
uel ne: sicuti dederunt: ita accepimus. Rex itaq; calechut magnam
classē expediuit in nostros: qui apud canoram agebant. uerum illi fu
ga sibi consulere: uela uentis protinus dantes: propterea Rex noster
proximo mense ianuarii decreuit nouam expedire classē: uidelicet
octo uel decem naues onerarias: in cuius rei argumentum iam sunt fa
brefactæ naues septem: duas enim hac æstate expediuit: quarum una ē ca
pax septingentorum doliorum: altera uero quingentorum: est & alia
in portu ulis bonæ quæ est capax. cccc. & quinquaginta amphorarum: duæ
aliæ fiunt in insula Mederæ: quarum altera capit dolia. ccc. & quin
quaginta altera uero ducentum & triginta: alia expeditur in setunal:
quæ supra centum & sexaginta dolia capit: hæc igitur naues senarium
implent numerum. Insuper his addit aliam triremem: quæ ex chio ia
nuensi insula & profugio: nuperrime aduenit: & has omnes præter
duas Rex sua impensa expedit: duas uero: quarum altera est capax.
cccc. & quinquaginta doliorum altera. ccc. & quinquaginta: negociato
res quidam conuenere cum rege: ut sua impensa communiât: his pa
ctis & legibus: quæ uidelicet rex negociatores huiusmodi ueluti stipendia
tos & sub eo merentes alat in his omnibus quibus egent nauæ. Nego
ciatores uero tantum signatæ pecuniæ in nauibus secum aduehant: quæ
emundis illic mercimoniis faciat satis: & ubi redierint naues dimidi
um mercium dent regi: reliquum uero sibi uendicent: & ut dilucidius
intelligatis: negociatores pro cantaris duobus aromatum: non plus ex
ponunt quæ aureos septem: uel ad summum octo: & hos cantaros bifariam di
uidunt: alterum regi: sibi alterum: expensis ut dictum est regis: & iam cōpertum
habemus conducibilius nobis fore hoc modo cōmercia exercere: quæ nō
periculo illuc contēdere: ut hactenus egimus: sit ppea ut nō difficulter rex

nanciscatur: q̄ conditionē huiusmodi non reuunt. nos duarum prædi-
ctarum nauium hoc modo portionem habuimus: de futuris uero: q̄ for-
te eo concedent bene perspiciat deus ipse maximus: qui est omnium au-
ctor: uideo me proiectum nimis: & quasi epistolarē stilum egressum:
uerum rapuit me caritatis: & amicitia: Fauonius. nolui. n. aliquid uos la-
tere. scio quidem aliis meis uos cōmonefecisse: sed non ad regulam de
his: quæ usu euenerant: non enim comperta tunc mihi erant cūcta: me
igitur cōmendo: oroq; ut si forte fortuna uobis nostra fuerit opus ope-
ra: ea uelitis uti æque ac uestra: nō. n. sum unq̄ defuturus quin uobis mo-
rem geram: dum spūs hos reget artus. ualete. dat. I. Vlis bone die. xxvi.
Septembris. M. D. II.

Amicitia: fa-
uonius

Cap. CXXVIII.

Quomodo Ioseph indus uenit ulisbonā & exceptus a rege
honorifice: contendit romam: & uenetiā: a nostris sociatus.

Cum igit̄ alias suis celocibus: & liburnicis rex noster regiones
australissimas pagrauisset: dum ea irent in indiā inharēdo suo
rū sentētia: qui easdem partes retroactis temporibus lustraue-
rant: decreuit eo anno: qui est in ordine. M. D. Rex Emanuel memora-
tus rursus eo mittere classē duodecim nauium: cui præfecit Petrum
aliāres: qui suscepto de manu præfecti sui trophæo: octauo mēsis martii
eius anni: soluit ulisbona: qui internauigandum innumeras passus ē an-
xietates: & discrimina: tandem annuētibus superis. xiii. septēbris eiusdē
anni deueniunt ad urbem calechut: cum septem tātū celocibus: nā ex
classe perierant quattuor obruta: tempestatibus sæuissimis: alia uero za-
phallam concesserat: steterunt igitur in portu urbis calechut mensibus
fere tribus & demum orta inter nostros: & urbis incolas controuersia:
occisiscq; hincinde hominib; nonnullis: nostræ celoces cuchinum profe-
ctæ sunt. xxiiii. nouembris anni suprādicti: nam cuchinum distat ab ur-
be calechut. M. fere centum & x. id regnum mari adiacet: cui domi-
natur Rex gentilis eius secte cuius est Rex calechut. Is igitur Rex
cuchini nras celoces pbenigne excepit: & dum illic cōmorantur cōmer-
cia exercētes: uti in superioribus retulimus libro tertio capite. lxxviii. duo
germāi frēs idi christiāiq; uenerūt ex urbe qdā dicta caranghanora: q̄
abest ab urbe cuchina. M. fere. xx. q̄ aiebāt se in uotis gerere plurimum

Rex ema-
nuel

Petrus alia-
res

Calechut p-
uenit

Occis utri-
q; nonnullis:
nostræ celo-
ces cuchinū
contēdunt:

cuchinū ubi
Duo germa-
ni indi

Classis re-
gis calechut

Ex duobus
germani in
dis alter ui-
tam exiit

ut occidentalem uiserent plagam: supra uota autem gerere ut Romam:
& demum Sanctam ciuitatem hierusalem inuiserent: qui nostras celo-
ces ingressi: nobiscum ultronei ibant: & ecce per id tempus ingens clas-
sis soluit ab urbe calechut: ut nostram classem pessime acciperet: quod
ut nobis compertum fuit: mox uela uentis dedimus altum petentes: eūti-
bus nobiscum dictis fratribus: & nonnullis obsidibus: qui loco & com-
pensatione nostrorum dati fuerant: eorum inq̄: qui in urbe cuchina nego-
ciaturi remanserant: his igitur conspectis uersus ulis bonā iter cepim⁹:
ex his uero fratribus indis: quorum iam memini alter uiuit: alter autē ui-
ta functus est: dum in Lusitaniam proficisceremur: tandem aliquando
mense iunii. M. D. I. ulis bonam deuenimus: quo ubi applicuimus: di-
ctus Ioseph comiteu ab Rege habito socioq; Romam: & demum ue-
netias contendit: & rursus rediit ulis bonam: & per id tempus cōplura
scitu non indigna accepimus: referente eodem Ioseph indo: quorum la-
tius meminisse animus est in sequentibus.

Cap. CXXX.

De patria Ioseph: & habitudine corporis.

De forma ui-
ri

Vir uerax:
& abstemi⁹
ioseph idus
Milibar in-
trorsus ter-
ras ad q̄ntū
decimū lapi-
dem

Quasi uica-
tim habitāt
Cōplura in-
terfluūt flu-
mina

Duplex ho-
minū genus
Gētiles qui

igitur Ioseph prædictus natione indus patria caragonorensis
annum agens quadragesimum: coloris subcineritiū: staturæ
fuit mediæ: hoc est inter proceriores: & breues medius: id asse-
uerant qui sepenumero hominem contemplati sunt: uir erat ingenio
non mediocri: uerax admodum: utpote qui nihil magis oderat: q̄ menda-
cia: uirq; abstemius: & integritatis non uulgaris: & reuera quantum col-
ligere ex eius consuetudine quiuimus: uir erat non pœnitendus: & ipri-
mis fidei inconcussa illibateq; urbs igitur unde oriundus est uir memo-
ratus: abest ab urbe calechut fere .M. nonaginta: quæ est in sinu quo-
dam dicto Milibar: introrsus terras ad quintumdecimum lapidem: muro
haud ambitur: longitudine uero .M. xxx. quoniam domus ut apud
nos haud quā sunt contiguæ: sed inuicem distant: adeo ut uideantur
uicatim habitare: eamq; interfluunt complura flumina: & plerunq; eorū
edes adiacent fluminibus: hanc urbem incolit hominum duplex genus:
alterum christianorum: gentiliū alterum: & ut uobis cunctisq; colli-
quescat: qui sint gentiles: scitote itaq; eos esse populos: qui olim p̄ Diis
colebant idola: nec non animalia multiiuga: uti in sequentibus denarra-
bitur. Rex eorum seruit idolis: inibi etiam sunt complures iudei: uerum
uili penduntur plurimum: eo etiānum contendunt negociatores fere in

numeri commercii causa: ut sunt Syri: Egyp̄t̄ii: Persæ: arabes: medi: & id genus complusculi: quoniam illic comportantur fere omnia aromatum genera: fertq; plaga huiusmodi multa humano generi non ingrata.

Cap. CXXXI.

De incolis urbis carangore deq; eorum delubris: & moribus.

QUibus trifariam diuiditur: primores .i. patritii: ac primæ classis uiri: sua lingua naires dicuntur: secundo loco: homines census fere nullius: ut proletarii: succedunt: ut sunt apud nos gregarii: canes suo idiomate appellantur: postremo tertiam partem absoluūt capite censi: uiri nullius cēsus: & classis postremæ: hi piscatu uictū quæritant: suntq; deteriores cæteris: Nuiran eorum lingua appellatur: hos adeo odit nobilitas: ut si forte eos obuios habuerit (ni fuga sibi cōdicto consulant) pessime accipiat: priue tribus priua habent delubra: mulieres uero alia templa habent: quæ non adeunt uiri: dant deo bonorum suorū (loco primitiarum) fruges multiiugas: adorant Deum celi: eumq; trinum credunt: propterea trifrōntem pingunt ī statuis: complicatis manibus. Tambram nuncupant: ante eorum statuas trahuntur plagæ (nos cortinas appellamus) ex lino candidissimo: hæ referantur dum sacrificant: sicuti latius in sequentibus referemus: habent etiānū statuas animalium uarias: uerum eas minime colunt: quando delubra adeunt: alii frontem terra cooperiunt: aqua alii aspergunt: ter in die uisunt templa: mane: meridie: & uesperī: sacrificant hoc modo: conuocant plæbem bucinatores: cornicine: & choraule nōnulli ut nos campano eræ: & tantisp concentum efficiunt: donec magnus eorum sacerdos aduentauerit: qui īdutus ueste (nescio qua) sacerdotali: astat altari: & canere quædam incipit ad cultum diuinum pertinentia: orationes nos appellamus mox sub sequitur alius sacerdos cantans: & ipse nonnulla: his populus respōdet omnis: usq; tertio hæc fiunt: demum peractis his: egredit̄ sacerdos quadam porta nudus totus: habens pro corona fertum rosarum in capite: duoq; magna lumina: totidemq; cornua fictitia. In manibus gerit enses duos denudatos & gradu citato ueluti limphatus quispiam uersus eorum deum currit: cortinamq; mox referat: & ensē alterum magno sacerdoti porrigit: altero uero seipsum complusculis consauciat uulneribus: & ubi se prope confecit plagis innumeris: illic prosilit in rogam ardentissimum: ibi ex composito paratum: inq; eo saltat more tripudiantium: & chorizantium: euadit tandem rogam: toruissimisq; oculis

N

Syri. ægi
ptii. psæ ara
bes. medi.
Trifariam
urbs diuidi
tur
Canes:
Nuiran
Priua priuis
sūt delubra
Offerunt
deo frugum
primitias
Deū trifron
tem pigū:
tambrā ap
pellant
Varii mo
res hominū

Pro ære cā
pāo chorau
lis & buci
natoribus
utuntur
Mos sacrifi
cādi
Sacerdotis
habitus
Cōsauciat
uulneribus
cōplusculis
in rogū psi
lit

dicit se esse locutum cum deo suo : taliaq; mandauisse : & tunc quasi a deo accepta persona: incipit docere populum : sunt & alia complura sacrificia: quorum non meminit ioseph: tum quia uix eum intelligere quimus: tum uel maxime quia is ioseph cum gentilibus uix diuersatus fuerat : utpote qui eius sectæ minime erat : satis itaq; ac super de delubris: ac sacrificiis horum dictum arbitror.

Nundinato pudore in p
miscuū coe
unt.
Functi uita
concremāē
Filii regū re
gno haud
succedunt.
Habitus gē
tilium
In pedibus
cōdalia fe
runt
Bis & iterū
lauāē in die
In uniuersū
sūt formosi
Stilo ferreo
ī libris arbo
rū exarant
Ab indo flux
mine auspica
tur india
In orno īsu
la tātū chri
stus colitur:
& ī carāga
nora urbe
indiaē

Cap. CXXXII.

De regum moribus: & indigenarum: & q; ibi sunt quidā christiāi.

Rex gentilium colit idola: & complures habet coniuges : quis nullus est pudor nullaque pudicitia: passim prostituunt corpora: ubi functi sunt uita concremantur : at eorum mulieres per octiduum tātum superuiuunt: demum ut ī memoriam uirorum: & ipse concrementur uiue: sunt sue spontis: hæc referebat ioseph coram uidisse. filii regum regni haud quā sunt hæredes: uerum qui secundo gradu succedunt in stemmate: argumentum sumunt ex incontinentia coniugum: q; uidelicet filii sunt nothi: propterea regno priuantur : cum humant corpora uariis utuntur cerimoniis: gentiles hoc modo induuntur Rex apicem aureum atalici panni gerit in capite: at urbis primores biretum ex serico contextum: cæteri aperto capite prodeunt : nudi incedunt: pudorem contegunt sindone mundissima : brachia condecorant armilis præciosissimis: omne genus gemmarum faberrime excultis : in pedibus condalia ferunt magni precii : uidelicet annulos omnifariā insignitos lapidibus præciosis: qui inibi magnipenduntur : bis & iterum lauantur in die: locaq; ad id deputata habent cōplura. uiri: & foeminae in uniuersum sunt formosi: pulchritudine eximia honestantur : comunt capita mirum in modum: uti decet muliebre mundum: caput exornant gemmis: & margaritis: gentiles non aliter scribunt : q; stilo ferreo in libris arborum: linguam habent indam: & de his hæctenus : uerum quia in superioribus commemorimus christiani nominis: diximusq; complures fore in urbe caranganoræ christianos: non ab re erit si eorū mentionem in hoc capite fecerimus: nouerint igitur omnes: ab indo flumine: ubi auspicator india occidentem uersus: insulā ornus quæ est non longe ab sinu persico christo tantum parere: alibi non sunt christiani : præterq; in caranganora urbe: in india uero sunt multiplices reges: qui christum norunt : qui uero incolunt caranganoram urbem christiani complusculi sunt: penduntq; uectigal Regi gentilium: nā conducunt

ære annuo eorum ædes: præterq̄ q̄ tributa soluūt ut latius dictum est.

Cap. CXXXIII.

De domibus eorum: & q̄ eorū pontifices moderantur ecclesiis.

Quorum ædes parietibus fulciunt: habentq̄ uarias contignationes: at gentiles suas domos tegunt affamentis: & lignis id genus: christiani uero ibi delubra habent nostris non absimilia: uerum solas cruces inibi uidebis: nullas habēt sanctorum imagines: cō camerata sunt: ut nostra: inq̄ eorum crepidine crux uisitur pergrandis: ut est uidere apud nos: tintinabula habent nulla: quando uocant populū ad diuina seruant morem grecorum: hi populi habent magnum antistitem: cui adstant cardinales duodecim: patriarche duo: archiepiscopi uero: & episcopi complures: referebat propterea dictus ioseph cū quodam episcopo soluisset ab urbe caranganora: & consensus ratib⁹ iuisset ad insulam ornum: quæ abest ab caranganora. M. fere mille: & quingentis: & inde petiit mediterranea itinere trium mensium: una cum episcopo memorato peruenit in armeniam maiorem: ut consalutarent reuerentissime suum magnum pontificem: a quo episcopus dictus initiatu sacris: iosephq̄ memoratus ad sacerdotii gradū promotus. itidem agunt christiani omnes indi: & regni cataii: eorum pontifex catholica dicitur: fertq̄ tonsuram istar crucis: præficit patriarchas suos ut dictū est alterum in india: in cataio alterum: alios uero episcopos alio mittit: prout expedire uisum fuerit: aut ad suas prouincias moderandas transfuntur: huius catholice commeminit marcus paulus in tractatu armenie: & ibi dicit duo esse genera christianorum iacopitarum uidelicet: & nestorianorum: quorum papa dicitur iacolita: qui est hic catholica: de quo est sermo: cuiusue meminit ioseph sepe dictus: & cum dictus papa uarios homines promoueat ad gradus huiusmodi: efficiatq̄ multiplices antistites: posset non ab re quispiam ambigere: unde ei hæc sit auctoritas auctorandi homines cum Sancta Romana ecclesia: que ē unica: & unicam habet fidem: unumq̄ Romanum pontificem recipit: sciāt igitur tempore quo Alexander. vi. scepra moderabatur ecclesie uniuersalis: dictum ioseph romam contendisse: hunc Alexander maximus pontifex percunctatus est: a quo catholica præfatus habuisset facultatem antistandi in oriente: huic respondit ioseph his fere uerbis: olim Diuum Petrum apostolum anthiochie præfectum fuisse: & cum Sancta Romana ecclesia scismate laboraret atroci: duce Symone ma-

Varie contignationes.

De eorū delubris

Cū populū ad diuina

uocāt: morē seruant gre-

corum

Papā habēt cū duodeci-

purpuratis patribus

In armenia maiore eorū magn⁹ poti-

sex residet Catholica

dicit eorum papa

Marc⁹ paul⁹ i tractatu

armenie

Occurrit ta-

cite obie-

ctioni

Ioseph alex-

xandrū .vi. pontificē ro-

manū alloq-
tur

Petr⁹ sanct⁹ anthiochie olim pfect⁹

Petrus Ro.
contendens
uicariū præ
ficit anthio
chie

Vna ē chri
sti sponsa
Vnus deus
una fides
una ro. eccle
sia

Ordines ec
clesie

Infantes an
te. xl. dies
nō baptizan
tur

Cōfitem̄ ut
nos: & sacra
sumūt eu
charistiam

In azimis
consecrant

Humāt cor
pora ut nos
sed alio mo
do parētant

Viris uita
functis: abe
unt mulie
res in ædes
parentum

Quatuor
euāgelistas
recipiunt

go: qui sui nominis monumenta reliquit: Petrus sanctus accersitus est
romam: ut symonem cōfunderet: & laborantibus christianis nō deesset:
hic itaq; Petrus non prius soluit anthiochia concessurus romam: q̄ ui
carium anthiochiæ præfecerit: & is est qui orientalem plagam modera
tur: & dicitur catholica: geritq; Petri uices: hunc uero catholicā præfi
ciūt cardinales. xii. in armēia: & id iactant auctoritate romani pōtificis
facere: quod esse falsum nemo est qui nesciat: quandoquidem una est
sponsa christi: quæ unam figurat ecclesiam romanam: extra quam salus
est nulla: quæ uero dicuntur de aliis comenta sunt omnia: & fidei nulli?
hæc dixerim ne quis putet a soliditate petræ christi esse recedendum:
unus deus igitur: una fides: una est sancta romana ecclesia.

Cap. CXXXIII.

De modo consecrandi eorum ecclesias: & de moribus
quos seruant dum humant corpora.

Taq; hi habent sacerdotes leuitas: & ipodiatonos: sacerdotes
uero non deferunt tonsuram: sed non nihil capillorum in sum
ma parte capitis habent: infantes non baptizantur ante qua
dragesimam diem sui hortus: nisi morte ingruente: confitentur ut nos:
eucharistiam sacram sumunt: extremam autem unctionem non hēnt:
sed loco eius corpora benedicunt: cum ingrediuntur eorum delubra la
tice benedicto corpora aspergunt: ut nos: consecrant corpus christi: &
sanguinem: si tamen id consequi possunt. In azimis: hoc est: in pane nō
fermentato: more nostro: & ubi non habent uinum (quoniam ea regio
uitium est impatiens) uuas passas immergunt aqua: & demum sucum
exprimūt: eoq; uice uini utunt: nā eo ex cataio comportantur uuæ pas
sæ complures. humant humana corpora more nostro: cunq; quispiam
uitam exhalauerit: mox conueniunt multi: & diebus octo continuis si
mul commesantur: peractis uero epulis: fundunt pro defuncto præces:
testantur: supræmaq; colitur uoluntas: & ubi intestati decesserint qui
arctiore gradu defuncto est proximior: is est hæres: eorum coniuges
uiris uita functis: cum dotalitio abeunt in paternas ædes. Ita tamen ut
intra annum luctus non nubant: quattuor euangelistas habent: totidēq;
euangelia colunt: obseruant quadragesimam: et aduentum ieiuniis: &
orationibus perq̄ diligentissime: inter cetera: a die parasceue usq; in diē
Pasce omni cibo abstinent: nocte sancti ueneris orationibus & concio
nibus sacris iugiter insistant: intra annum hoc sanctorum celebritates

mire obseruant primo diem sanctæ resurrectionis cum duobus sequen-
 tibus diebus: octauum diem paschæ supra omnem festiuitatem colunt:
 quippe qui affirmant ea die diuū thomā (cuius sunt ipsi perq̄ studiosi)
 i latus nostri seruatoris manū posuisse: cognouisseq; non fore fantasma:
 deinde diem qua christus coelos conscendit eximie colunt: posthæc tri-
 nitatis assumptionis Beate Virginis: natiuitatis eiusdem: & purificatio-
 nis: natiuitatis nostri seruatoris: epiphaniæ & omniū apostolorū diesq;
 dominicos obseruant: at primam diem Iulii mirū in modum custodiūt
 in memoriam diui thomæ christiāi pariter ac gentiles: cenobia habent
 ubi continentissime uiuunt monachi nigri: habent & sãctimoniales cõ-
 plures: sacerdotes uiuunt castissime. & si qui comperti fuerint incõtinẽ-
 tiæ: hi mox priuantur missarū celebratione: qui christo parēt diuortiis
 minime utuntur: bonū uel malum sit matrimoniū: pennat ad ultimum
 usq; fati diem: ter in anno populus suscipit eucharistiam sanctissimam:
 doctores habent egregios eosq; eruditissimos: litterarum studia ibi ui-
 gent plurimum: prophetas ut nos legunt: addebat etiã dictus ioseph
 inibi esse complures sanctos doctores: qui uetus & nouum testamētum
 explicarunt cordatissime: habitu utuntur maurico idest lineis tunicis: di-
 uiserunt annum ut nos i menses duodecim: & habent intercalarem diẽ:
 uerum diem partiti sunt in horas sexaginta easq; ad aspectum solis iter
 diu cognoscunt: noctu uero intuitu stellarum.

Cap. CXXXV.

Quando hiems est in urbe caranganore & de nauibus eorū.

Vi caranganoram incolunt: hi sunt inter tropicum estiuum &
 æquatorem: & ut referebat dictus ioseph diem maiorẽ habet
 horarū: tredecim cum dimidia: minorẽ uero .x. ita ut itelligas de
 nris horis nõ autẽ de suis: q̄ sunt multo minores: ut dictũ ẽ: cũ uero sol
 ẽ i tauro umbrã hẽnt ppẽdicularẽ: quãdo ẽ i cãcro piicit umbrã ad au-
 strũ: & ubi ẽ i uirgĩe rursũ hẽnt ppẽdicularẽ: quãdo autẽ ẽ i capricor-
 no ad septẽtrionẽ umbra piicit: tẽporis mutationẽ apud eos uidebis a
 medio mẽse maii usq; ad mediũ augusti: tũc tẽperãt a nauigatõib; & nul-
 lo pacto: ob seuietẽ p id tẽpus fortunã Maria fulcãt: sunt etnũ i illis in-
 diã p tribus innumera nauigia quæ i occidẽtẽ cõtẽdũt: alia uero i arabia
 in psidem alia: nõnulla mare erithreum arant: alia uastissimam lustrant
 india: ad orientem imprimis usq; ad cherfonesum aureã: & deinceps
 ad extrema india prætereuntes caraiũ: & tabrobanam insulã fayllamq;

Has sancto-
 rũ celebra-
 tes ritu chri-
 stiano uene-
 rantur
 Diui tho-
 mæ sunt ad
 modum stu-
 diosi
 Sacerdotes
 cõpti incõti-
 nẽtiæ exau-
 ctorantur:
 Litteræ ibi
 uigent
 Diẽ partiti
 sũt i horas
 lx. & ad so-
 lis aspectũ
 stellarumq;
 eas cogno-
 scunt

Inter equa-
 torẽ & tro-
 picũ estiuũ
 Solẽ conco-
 mitat um-
 bra. ita tamẽ
 ut ab aduer-
 sa parte sit
 nisi cũ hẽnt
 ppẽdicula-
 rem

Quãdo nõ
 fulcãt æquo-
 ra

Vela. xii.
Pro uelis
tegetes.
Clauis ferre
is naues fa
bricantur
Thuræ fer
rumināt na
ues
Quo mo
do ipellunt
eorū naues ī
pellagus

& complures alias: Naues itaq; huiusmodi quibus fulcant sunt pergrā
des adeo ut circa duodecim uela hēat: remiges innumeros: nōnullē ue
ro minus: aliæ autem p uelis tegetes. i. storias habent: & huiusmodi ab
Insulis pficiuntur: aliæ uero ex cotonina omnegenus uela conficiunt:
Naues fabricantur clauis ferreis: & propterea id dixerim: quoniā falso
arbitrati sunt quidam clauis ligneis eorum naues consolidari: hæc. n. nō
indiligenter sciscitatus sum a Ioseph prædicto: ostendi illi aliquādo for
mam cōficiēdi nostra nauigia ratus longe aliū esse eorū morem: at ille
subridens ait itidem indos quoad fabricandas naues seruare: eas ēt ferru
mināt thure admixtis nonnullis aliis. cum autē in mare fabrefcās naues
proiciunt: elephantos hinc & hinc ponunt: qui nō sine hominum strage
molem trahunt in mare: ceperunt ob tot hoīum cladem ab hoc more
temperare: & dimissis beluis (quibus utebantur ad nauandam hanc ope
rā) numerosiore m hoīum cerū addunt donec moles ī pellagus trahat.

Cap. CXXXVI.

De moneta illorum: & de rebus quæ ibi nascuntur.

Triplex mo
nete genus
Plaga carā
ganore lon
ge aprica ac
ferax
Nō nisi an
nosi pere
unt
Eqs tātum
ad gerulam
opam utunt
Loricant se
piscium pel
libus
Vice numi
nis colunt
animalia

Triplex est genus monetæ illinc: saraphum appellant suū au
reum numum ualoris: & ponderis nostri ducati: aliam uero ap
pellant parantem argenteā: & ea est ualoris solidorū sex: e nrīs
habēt: & aliam ualoris solidi unius: & hæc omnes habent imaginem sub
scriptiōemq; sui regis: ibi aurū neq; alia metalla inueniuntur: illuc cōpor
tantur aliunde: uidelicet ab mōtib; quibusdā: qui absunt. M. fere. ccc.
plaga caranganore est soli patentis eiusdemq; aprici: & feracis: longe ab
sunt montes: cœli est perq; clementis: uiri sunt subcineritii: qui uero mō
tes incolunt hi sunt albicantis coloris: & non nisi annosi pereunt: refe
rebat ioseph inibi uiros centenarios esse: qui adhuc dentium ordinem
illesum hēbant. Regio est admodum ferax: licet triticum nō gignat neq;
equos: eo triticum comportat ab quibusdā insulis eiusdem naturæ cui?
est regio calechut: & combaite: & id efficit arenosa plaga: equos mittunt
ormus: & montes quidam: eis minime utuntur nisi ad gerulam ope
ram: cum ultro citroq; comportantur merces: ad bella non utuntur: pe
dites præliantur arcubus & sagittis necnon macheris: & clipeis obro
tundis: hastis nonnullis utunt in prælio. digladiatores sunt eximii: alii se
loricāt piscium pel libus: quæ sunt ad quoscūq; ict? ppe īpenetrabiles
alii loricas: & thoraces ferro fabricāt: animalia omnifariam hēnt: ut sunt
boyes arietes Bubali pecora: & id genus cōpluscūla: & ea uice numinis

gentiles colunt. Regio ẽt fert elephantos uberrime: minutiora ẽt hẽnt animalia: ut sunt gallinæ: anseres: sues non habent: percunctati sumus etiam præcium regũ: & ostensis gallinis ipsi ioseph indo: dixit apud suos se centum gallinas aureo uno consequi quire.

Cap. CXXXVII

De Oriza: Palmis: & nucibus indiae.

Haec plaga fert orizam eximie: & sacharũ tritũ utrunq; emittit ac oleo conditum: oriza panem conficiunt non insuauem: habent herbarũ genera uiginti: quæ hominem alunt plurimum radicibus imprimis oblectantur: rosmarinũ non hẽnt neq; bussum: poma: uites: nec persica: hæc oĩa ostendimus illi: quæ dixit haud fore in regione sua: Ficus hẽnt complures adeo ut uix sit credibile quãtũ scateat regio fructibus huiusmodi: habet & aliã arborem quæ fert indas nuces: & hæc arbores ut referebat ioseph quadrigeminos gignunt fructus uide licet oleũ uinũ: acetũ: & sacharũ: q; uero his fidem non adhibent legant strabonẽ in. xvi. sue geographiæ: & ad stipulabunt ioseph indo uera narranti. sic. n. strabonis caput incipit: cætera uero ex palma prebet: ex ea enim panis: mel: & acetum: & oleum fit: & testilia uaria: Nucleis pro carbonibus fabri ferrarii utuntur: qui in aqua macerati bobus: & ouibus in pabulum dantur.

Habent herbarum genera uiginti q; mire hominẽ alunt. Arbores q; ferunt quadrigeminos fructus Strabo his ad stipulat capite. xvi

Cap. CXXXVIII.

Quomodo ex palma fit uinum: oleum: acetum: & sacharum.

Quomodo ex palma fit uinum: oleum: acetum: & sacharum. Palma igitur hoc mō quattuor sunt fructus in mēse Augusti (id est eis primũ uer) palmã putãt ut nos uites: & quoniã tũc arbores potissimũ luxuriãt: gemunt incise: lachrimasq; istar cõfauciatae uitis emittũt: has uasis excipiũt tribus solũ diebus ab arbore fauciata: ea p uino utuntur albicãte aqua: elapso triduo ex latice fit acetũ suapte natura: q; uero sacharũ efficere uoluerit. Is aquã hmõi sumat emanãre itra triduũ: & ahenis ipositã tantisp coquat donec uix tertia ps sup sit: tunc sic decocta mel efficit suauissimum: ubi uero mel est effectũ id rursum aqs imergunt. & cõpurgãt subide usq; ad uigessimũ diem. & cum diligenter defecauerit eo utuntur p uino & qdem ut aiunt suauissime: e nucleis uero fructus palmæ exprimunt oleum: hẽs igitur ex una arbore fructus cõplures ex lignis ẽt semicõbustis: carbones fiunt: ex libro arboris funes: hæc itaq; summa sit nullã esse aliã arborem: quæ magis humanis usibus cõducatur. Ibi etiam ubertim piper nascitur qd torret: ad

De uino palmis expresso Ex melle uinum Ex una arbore cõplures fructus Nulla concludibilior humano generi arbor:

Pip torrent
ad solem ne
satum alibi
germinet

calorem solis ne forte satum alibi germinet i damnum eorum. Arbores
ibi non sunt magnæ proceritatis: nusq̄ tamen sunt frequentiores præ-
fertim i india: ibi etiã nũ copia est ingens zinziberis: mirobalani: cassiæ:
& aromatum fere omne genus: hæc omnia præstinaut mauri negotiato-
res & ea Babiloniam (cayrum nunc appellant) urbem niloticam: com-
portant inde Alexandriam: Damascum: & demum ad Persas: conuehũt
hæc etiam uersus montes: & ad cataium: quæ regiones plurimum a no-
bis absunt: prout latius referemus in sequentibus: uerum postq̄ satis ac
super de urbe caraganora dictum est: equum censeo ut rursus ad ur-
bem calechut redeamus.

Cap. CXXXIX:

De urbe calechut deq̄ eius rege & moribus necnon mercibus.

De situ ur-
bis calechut
Ut parcat
iusto uolu-
mini de his
parcius loq̄
tur

Ibi ferẽ ex oi
orbe conue-
ne:

Guzerati
mercatores
Cataii popu-
li cur urbẽ
calechut nõ
adeunt

Vrbs maila
peta quãtũ
abest ab in-
do flu:

Malafines
po.

CRbs itaq̄ calechut occidentem respicit: abestq̄ ab urbe carã
ganora. M. prope. xc. mari adiacet: & portũ hẽt nõ incelebrẽ:
maior est caraganora: eius dominus est idolorum cultor: &
eius secte cuius est dominus caraganore: in nullo prope differunt: si cul-
tũ deorũ: si mores: si superstitiones spectaueris: uti latius cõmeminimus
in superioribus: ppea ut parcamus iusto uolumini: parcius impresentia
de hac re loquemur. Illud tñ nõ pteribo illic fore prope innumeros ne-
gociatores: Persas: uidelicet: mauros: Indos: Medos: asyrios: Syros: ara-
bas: Egiptios: & fere ex omni orbe conuenas: alii alias ducunt merces
adeo ut ibi fere nihil: quod ad humanũ cultũ spectet desideres: sunt in-
ter ceteros illic nõnulli qui Guzerati appellantur q̄ multiiuga tractãt
mercimonia: eo itaq̄ quasi tota india merces comportat uberrimas: fre-
quentior ẽt inibi negotiatorũ nũerus erat: cũ icolæ cataii illo proficisce-
bantur: hi igit̄ cataii populi colunt christũ & coloris sunt albicantis: ut
nos: uiri sunt p̄q̄ strenui: qui olim in urbe calechut eximie negociabant:
uerũ cũ rex calechut male eos accepisset: soluere illinc: & paulopost re-
uertẽtes stragẽ nõ mediocrẽ icolis urbis calechut itulerũt: & deinceps
nõ sunt regressi: post hæc adiuere urbẽ mailapetã: q̄ urbs paret regi nar-
sindo. Regio respicit oriẽtẽ: & distat ab indo flumine. M. xc. ibi nũc: sua
exercet mercimõia: populi dicunt̄ malafines: multiiuga ferũt mercimo-
nia: uidelicet serica oẽgen: æra: plũba: stagna: ac castoreũ: & id genus
innumeros odores: hæc sunt q̄ ipsi eo cõportãt: q̄ uero exportãt illinc:
hæc sunt uidelicet Coralli omniũ generũ & aromata: aiũt eorum regio-
nem abesse ab urbe calechut. M. sex mille: in capite ferunt ornamenta

quædam ingentissimi precii: locupletes sunt in uniuersum: redeam⁹ ergo ad urbem calechut: cuius Rex dicitur Baufer: qui magnam regiam habet instar Theatri: cuiusue latera stipant septem milia hominum: qui pro salute principis uigilant: hi noctu urbem Lustrant: quoniam uasta est: & patens absq; menis: per uices propterea uigiliæ disponuntur: ne quid inopinatum accidat. dum dant membra quieti: hanc curã uiri. ccc. habent. In theatro uisuntur aulæ siue cenacula magna quattuor: quæ singula singulis patent nationibus. alia indis: mauris alia: alia iudeis: christianis alia patent unaq; natio nouit suum auditoriũ: in alieno non admittitur: priuua loca audientia habent: & ibi expediuntur: uerum eo prius non accedunt q̄ loti fuerint: alioquin ad regem minime admitterentur: illoti uidelicet utpote immundi: ac scædi: gentiles hunc morẽ seruant: in mari nuq̄ comedunt: quoniam si id agerent nusq̄ regem uiderent deinceps: neq; omitemus quin: & rursus de hac re mentionem faciamus: licet in superioribus commemorauerimus: nam retulimus paulo supra mulierẽ indas hunc morem habere: q̄ uidelicet nihil ducunt honorificentius: q̄ cum uiris simul occumbere: comburi propterea cum coniugibus iam fato functis summe appetunt: nec id mirum: putant enim non posse aliter sibi parere immortalitatem: huius rei commemorat Strabo. xv. suæ geographiæ eius caput sic auspicatur. Refert enim Nicolaus Damascenus se anthiochiæ &c. quæ sequuntur: sicuti igitur præfeci in urbe calechut magna fiunt commercia: & statis anni temporibus fiunt nundinæ non incelebres: eoq; unde quaq; cateruatim populi confluent: ex cataio imprimis: demum indi omnegenus: Perse: Medi: Syri: Turce: Afirii: Arabes: Aegiptii: & hi præsertim qui Babilionem. i. cayrum incolunt. urbem ægiptiam: quæ nilo adiacet amni famigerato: multarumq; gentium: ac regionum termino: percunctati sumus etiam Ioseph prædictum indum an illi nostræ huius regionis cognitionem habeant quampiam: referebat romanam urbem & Venetias: necnon Galviam: quæ Francia dicitur: esse apud eos non nihil in præcio: & imprimis aurum uenetorum signatum: argentumq; illic esse eximio in præcio. Is ergo Ioseph adiuit Illustrissimos Dominos uenetos: & eis ostendit nonnullos antiquissimos aureos in quibus erat expressa ueneti ducis perq̄ uetus imago.

Cap. CXL.

De regnis cambaie ormus: & Guzerat.

Locupletes in uniuersũ Rex calechut dicitur baufer. pro cuius salute vii. milia hominum uigilant Priue nationes priua habent auditoria Prius regẽ non adẽũt q̄ loti fuerint In mari nuq̄ comedunt Nihil honorificentius ducunt ide mulierẽ q̄ cũ coniugibus comburi uiue Hui⁹ rei comẽinit Strabo Statis añi temporib⁹ sũt nũdine non incelebres Romã galviam & uenetias norunt Aurei ueneti in præcio

Regnū cā
baie abest a
calechut
M. fere mil
le

Equi eximii

Caput mo
golistanum
Sobobec fe
math: chesi
mii urbes
Urbs cāba
ie

De guzerat
plura

Capitale est
bouē occi
disse feminā
Morticina
nō comedūt
In uniuersū
sūt cōtinētis
simi

Rostq̄ satis: ac super de urbe calechut dictum remur: de rebus
occiduis fiet sermo: & imprimis de regno cambaie quod abest
ib urbe calechut. M. prope. M. & inde ad insulā orm^o. M. ccc.
& ea est in principio sinus persici introrsus terras. M. xx. & id loci dicit
caput mogolistanē ubi auspicatur sinus: hęc insula circuitu patet. M.
fere. c. & quinquaginta: eius dominus seruit maumethi: urbs est uasta ad
modum & habitatore frequentissima: ac prope omnium rerum ferax:
mercimonia emittit quasi innumera. Ibi & uitrea fiunt. uasa elegantissi
me: legunt illic unionum copiam maximam: equos fert eximios quos i
indiam uenales mittunt: eis etiam merces comportant suas: hinc igit. i.
ab hoc capite mogolistanū: quod est in umbilico insulæ ormus usq̄ ad
urbem cambaiam intercedunt innumeræ maurorum urbes: inter quas
hęc minime sūt obscuræ uidelicet Sobobec: Semath: & chesimii. Intra
sus uero est urbs Guzerat: secus autem littus urbs Cambaie uisit q̄: ut
p̄secim^o potest abesse ab capite mogolisteno. M. q̄si. ccc. hęc urbs cāba
ie plurimū sinuat: & ubi est sita urbs dī sinus Guzerat: uerū olī dicebat
Bedrosia: & quoniam meminimus huius loci Guzerat nōnulla de eo re
feremus: eius itaq̄ plaga habet urbes complures: uicos: & oppida: frequē
tissimis est habitatoribus: eisdemq̄ negotiatoribus. Idola colunt nec nō
solem: & lunam: bouesq̄ feminas adeo: ut apud eos capitale sit bouem fe
minam occidisse: morticina non comedunt: uinum non bibunt albū: ui
ri sunt albicantis coloris: superantq̄ albedine incolas calechut: fascino
tores sunt eximii: comunt capillum: & barbam: & cincinos ut mulieres
circunferunt torqueq̄ ex capillo facto caput mire exornant: mulieres
uni uiro solum nubunt: & rursus uiri unam ducunt coniugem post
quam uitam celibem agunt: in uniuersum sunt continentissimi: nec in
uenerem facile ruunt ut reliqui salaces: legumine uiuunt: & oleribus
quæ parens mittit terra: ut auctor est Pitagoras: abunde dictum arbi
tror de urbe Guzerat: superest ut nonnihil de urbe cambaie dixer
ramus.

Cap. CXLI.

De situ urbis Cambaie: deq̄ eius rege & nonnullis aliis locis
ac de aromatibus.

Cayrū idie

Urbs Cābaie sita ē i sinu Guzerat: ea ē maxie culta eximiaq̄ ua
sitate & uiroz frequētia ac fere oīum ē idie urbiū excelētior:
cayrū p̄pea idie appellat: muro ambit: & pulcherrimas habet

ædes:olim eius dominus erat gentilis:& idolis seruibat:nunc sectæ est
 maumethane: id effecit numerosior cetus maumethanorum: qui urbem
 incolunt eamq; moderandam susceperunt: quæ scaturit gentilibus: ibi lacha
 nascitur uberius: q̄ alibi gentium: negociatores sunt non incelebres. Na
 ues habent innumeras quibus sulcant maria: & imprimis Ethiopicum
 Erithreum persicum necnon indicum : abest hæc urbs ab capite quod
 dicitur Diongul. M. ccc. in eius sinu sunt complusculæ urbes: quas per
 censere longum foret. Inq; eo insula quæ maya dicitur & post id caput
 Diongul orientem uersus aliud caput occurrit quod appellant ely : ad
 M. fere. c. l. & inde ad urbem calechut. M. Dc.

Lacha

Caput dion
gulInsula may
ya

Caput ely

Cap. CXLII.

De rege narfindo: & quadam ecclesia sancti Thomæ.

Vcusq; littoralia omnia percurrimus uidelicet ab urbe catar
 ganone usq; ad insulam ormus: superest ut de regno cuchin præ
 fertim de mediterraneis nihil non exaremus: est igitur intror
 sus ad. M. fere. ccc. non longe a montibus rex quidam impotens narfin
 di: is cum sit ualde potens urbem habet triplici circumdatam muro : ea
 dicitur Besenegal: is rex ut retulit ioseph indus: cum ad bella proficiscit
 secum ducit Elefantos. Dccc. equites. IIII. mille. pedites uero innume
 ros: adeoq; magnum innumerumq; cum exit ad bella secum trahit exerci
 tum: ut spacio triginta. M. ad quacumq; orbis partem minime contineri
 possit: id est quadrata acie tantumde terrarum uersus orientem & occiden
 tem: & rursum itidem uersus aquilonem: & meridiem exercitus occupat.
 Res prope incredibilis licet uera: addebatq; dictus ioseph regnum hu
 iusce regis patere circuitu trium milium miliarium. Is rex colit idola: uer
 reuertamur ad littoralia: & primo loco auspicabimur ab urbe cuchina
 quæ respicit orientem: & prætenta est india: dum igitur soluis ab urbe
 cuchina tendisq; ad ortum solis : ad .M. fere. centum caput comperies
 quod appellant cumar: & inde usq; ad indum fluuium ubi auspicatur in
 dia intercedunt. M. D. Inq; eo itinere sinus uisit non incelebris: cui no
 men est orize: & ibi famigerata urbs de nomine sinus oriza dicta eam
 præterfluit indus: & in eodem sinu est urbs alia quæ instar promontorii
 in mare prominet : ea dicitur milapar in qua diui Thomæ apostoli de
 lubrum celebre colitur eximie: idq; templum refert ecclesiam San
 ctorum Ioannis : & Pauli Venetiarum. In eo igitur delubro corpus

Regnum cu
chini ubi:Urbs besen
egal tripli
ci circunda
ta muroRex ipotēs
innumerum
post se tra
hit exercitūRegnum præ
tet circuitu
trium milium
miliariumUrbs præ
tenta india:Ab ido flu.
india auspi
catur

Urbs mila-
par ubi cor-
pus diui tho-
me.
Celebres in
sulæ
Samotra in
sula idest
Taproba-
na: abest ab
urbe cale-
chut itinere
triū mensū
Ultra eā ca-
taium isula

Diui Thome quiescit: quod claret innumeris miraculis: colitur propte-
rea eximie ab omnibus licet infidelibus: præterea in hoc mari indico-
complures insulæ uisuntur: & inter alias duæ sunt: quæ cæteras omni re-
rum celebritate præstant: altera sayla dicitur: quæ abest ab dicto capite
comar. M. prope. cc. ea est quæ mittit equas: post hanc ad orientem al-
tera uisitur quæ dicitur samotra nos Taprobanam appellamus: quæ abest
ab urbe calechut itinere trium mensium: ultra eam est cataium feracissi-
ma: ut dictum est insula cum aliis compluribus: quarum haud quæ me-
minisse est animus: quandoquidem ab dicto Ioseph indo plura non ac-
cepimus: neque nos eas remotiores orbis partes adiuimus: potuissimus
quidem longiore subselio gemmarum: ac lapidum margaritarumque na-
turam indagare: necnon de aromatum generibus disserere complura: cū
hæc imprimis ferat india: uerum cum minime pertineant ad id quod re-
tulit Ioseph prædictus: ex composito temperabimus: tum ut præter ue-
rum nihil relatum putetis: tum uel maxime ut tandem aliquando ceptū
opus ad umbilicum deueniat.

FINIS

Operi suprema manus imposita est kalendis quintilibus. Ludouico gal-
liarum rege huius urbis iclite sceptrum regente. Iulio secundo pontifice maxi-
ma orthodoxam fidem feliciter moderante: anno nostrae salutis .M.D.VIII.